

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**EĞİTSEL MESLEKİ VE KİŞİSEL REHBERLİK ALANLARINDA
YAPILAN FAALİYETLERİN İNCELENMESİ:
RAM KAYNAKLARINA DAYALI BİR ÇALIŞMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba ATEŞ

**TRABZON
Haziran, 2018**

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**EĞİTSEL MESLEKİ VE KİŞİSEL REHBERLİK ALANLARINDA
YAPILAN FAALİYETLERİN İNCELENMESİ:
RAM KAYNAKLARINA DAYALI BİR ÇALIŞMA**

Tuğba ATEŞ

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

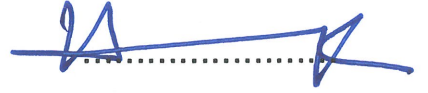
**Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Hikmet YAZICI**

**TRABZON
Haziran, 2018**

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 22 / 06 / 2018

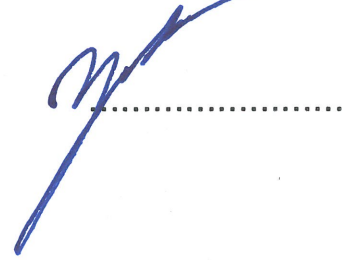
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hikmet YAZICI

Üye : Prof. Dr. Enver SARI

Üye : Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT
Enstitü Müdür V.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Karadeniz Teknik Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Tuğba ATEŞ

22 / 06 / 2018

ÖN SÖZ

Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) alanıyla ilgili çalışmalar, okullarda ve rehberlik araştırma merkezlerinde (RAM) sürdürülmektedir. Rehberlik çalışmaları her okul ve ilde çeşitli şekillerde faaliyet gösterse de, bu çalışmaların iller arasındaki benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyan araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı da; belirlenen beş ilde bulunan ve okullardaki bilgileri de kapsayan RAM raporlarını belli bir periyotta (2013-2016) incelemektir. Bu yolla RAM’ların ve okulların uygulamaları arasındaki benzerlik ve farklılıkların tespit edilmesi hedeflenmektedir.

Öncelikle, bu çalışmadaki değerli katkılarından, sabrından ve anlayışından dolayı çok değerli tez danışmanım kıymetli hocam Prof. Dr. Hikmet YAZICI’ya tüm emekleri için çok teşekkür ederim. Ayrıca; yüksek lisans eğitimim boyunca bana bilgileriyle destek olan hocalarım Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN’e, Prof. Dr. Hatice ODACI’ya ve KTÜ Eğitim Bilimleri Bölümündeki tüm değerli hocalarıma teşekkür ederim. Bilgileri ve deneyimleriyle yanımda olan ve sorularımı içtenlikle cevaplayan Yrd. Doç. Dr. Fatma ALTUN’a, Arş Gör. Ayşe KALYON’a, Arş Gör. Cansu TOSUN’a ve Arş. Gör. Münevver ÖZDEMİR’e teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak, her zaman yanımda olan ve tüm başarılarımı borçlu olduğum canım annem ve babama, tezimi yazdığım dönem boyunca sabrı ve desteğiyle beni her zaman cesaretlendiren eşim Muhammet ATEŞ’e çok teşekkür ederim.

Haziran, 2018

Tuğba ATEŞ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VII
ABSTRACT.....	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	6
1. 2. Araştırmanın Önemi.....	6
1. 3. Sınırlılıklar.....	7
1. 4. Tanımlar.....	7
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	9
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi.....	9
2. 1. 1. Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) Alanı.....	9
2. 1. 2. PDR Hizmetlerinin Amacı ve Önemi.....	11
2. 1. 3. Türkiye’de PDR Hizmetlerinin Gelişimi.....	12
2. 1. 4. Eğitimde PDR Hizmetleri.....	14
2. 1. 5. Problem Alanlarına Göre PDR Hizmetleri.....	16
2. 1. 5. 1. Mesleki Rehberlik ve Psikolojik Danışma.....	16
2. 1. 5. 2. Eğitsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma.....	20
2. 1. 5. 3. Kişisel Rehberlik ve Psikolojik Danışma.....	22
2. 1. 6. Rehberlik Modelleri.....	24
2. 1. 6. 1. Kriz Yönelimli (Problem Odaklı) PDR.....	25
2. 1. 6. 2. Önleyici PDR.....	25
2. 1. 6. 3. İyileştirici PDR.....	26
2. 1. 6. 4. Gelişimsel PDR.....	26
2. 1. 7. Rehberlik Araştırma Merkezi.....	27
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu.....	28
3. YÖNTEM.....	30
3. 1. Araştırma Deseni.....	30

3. 2. Araştırma Grubu	30
3. 3. Verilerin Toplanması.....	31
3. 4. Verilerin Analizi.....	31
4. BULGULAR.....	32
4. 1. 2013-2014 Yılı RAM Raporlarından Elde Edilen Bulgular	32
4. 2. 2013-2014 Yılı Ordu RAM Raporundan Elde Edilen Bulgular	86
4. 3. 2014-2015 Yılı RAM Raporlarından Elde Edilen Bulgular	95
4. 4. 2015-2016 Yılı RAM Raporlarından Elde Edilen Bulgular	142
5. TARTIŞMA.....	186
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	197
6. 1. Sonuçlar	197
6. 2. Öneriler	198
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	198
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	198
7. KAYNAKLAR	199
8. EKLER	206
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	208

ÖZET

Eğitsel Mesleki ve Kişisel Rehberlik Alanlarında Yapılan Faaliyetlerin İncelenmesi: RAM Kaynaklarına Dayalı Bir Çalışma

Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) alanıyla ilgili çalışmalar, okullarda ve rehberlik araştırma merkezlerinde (RAM) sürdürülmektedir. Okullarda eğitsel, mesleki ve kişisel alanlara dayalı olarak sürdürülen çalışmalara, RAM’larda ilave olarak özel eğitim hizmetleri de eklenmektedir. RAM’lar bir taraftan kendi faaliyetlerini planlayıp uygularken, diğer taraftan okullarla iş birliği yapmaktadır. Bir eğitim öğretim yılında okulda yapılan faaliyetlerin planlanması ve sonunda değerlendirilmesi konusu bu iş birliğinin en önemli yanısıdır. Okullar her öğretim döneminin sonunda belli formatlarda hazırlanan yıl sonu raporlarını RAM’a gönderirler. Bu raporlarda ne tür faaliyetlerin ne sıklıkla ve hangi hedef kitleye dönük olduğuna yer verilir. Aynı şekilde RAM’lar da kendi raporlarını hazırlayarak ilgili değerlendirilmesi için ilgili makamlara sunarlar.

Bu çalışmanın amacı belirlenen beş ilde bulunan ve okullardaki bilgileri de kapsayan RAM raporlarını belli bir periyotta (2013-2016) incelemektir. Bu yolla RAM’ların ve okulların uygulamaları arasındaki benzerlik ve farklılıkların tespit edilmesi hedeflenmektedir. Trabzon, Giresun, Ordu, Rize ve Artvin’deki RAM raporları üzerindeki değerlendirmeler için doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar; RAM’ların fiziki koşulları, araç gereç ve personel durum ve ihtiyaçları arasında belirgin farklılıklar olduğunu göstermektedir. RAM’larda sürdürülen faaliyetler ve özel olarak kullanılan ölçme araçları, tanılama ve yönlendirme yaklaşımları, araştırma ve yayın faaliyetleri belirgin şekilde farklılıklar göstermektedir. RAM okul iş birliği, okul ziyaretleri gibi konularda da açık farklılıklara rastlanmaktadır. Okullardan gönderilen raporlar dikkate alındığında bu tür farklılıkların orada sürdürülen faaliyetlerde de ön plana çıktığı gözlenmektedir. Bu çalışmada uygulamalar arasındaki farklılıkların nedenini tespit etmeye ilgili bir incelemeye yer verilmemiştir. Bulguların büyük bir kısmı nesnel bilgilere dayanmaktadır. Sonuç olarak RAM ve okulların uygulamaları arasında belirgin bir standardizasyonun sağlanamadığı gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: RAM, Milli Eğitim, Mesleki Rehberlik, Kişisel Rehberlik, Eğitsel Rehberlik.

ABSTRACT

Investigating The Activities Done In Education, Personal And Vocational Guidance Fields: The Study Based On The Guidance Research Centers (RAM) Sources

In Turkey, the studies on counselling and guidance are maintained at schools and in guidance research centers (RAM). In addition to studies based on educational, personal and vocational fields; special education services in guidance research centers are also added. While guidance research centers are planning and implementing their activities on the other hand cooperates with schools. It is the most important side that the planning of the activities held in an academic year and evaluating at the end. Schools send their final reports prepared in specific formats at the end of each academic year. In these reports are referred what kind of activities done how frequent and which target audience are in them. Likewise, RAMs also prepare their reports and they present the relevant authority for evaluation.

The aim of study B is to examine the guidance research centers reports including the information of the schools that are in 5 specific cities (2013-2016). In this way, it is expected to be detected of the similarities and differences between the practices of schools and guidance research centers. Document analysis technique has been used for the evaluation of guidance research centers reports in Trabzon, Giresun, Rize, Ordu and Artvin. The results Show that there are significant differences between physical conditions, equipment and personnel status and needs of guidance research centers. Activities in guidance research centers and the measuring devices used exclusively of diagnostics and routing approaches, research and publishing activities differs significantly. There are clear differences on the issues of guidance research centers and school cooperation and school visits. Considering the reports sent from schools, it is observed that such differences in continuing activities. In this study, there is no place for a review about identifying the cause of the differences between the applications. A large part of the findings are based on objective information. As a result there could not be achieved a significant standardization between guidance research centers and schools in practice.

Keywords: Guidance Research Center, National Education, Vocational Guidance, Personal Guidance And Educational Guidance.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	RAM'ların Fiziki Çalışma Koşulları	32
2.	RAM'ların Teknoloji ve Materyal Bilgileri	33
3.	RAM'ların Personel Dağılımı	34
4.	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Tarafından Düzenlenen Etkinlikler	35
5.	RAM'larda Gerçekleştirilen Araştırma Konuları, Projeler ve Yayınlar.....	38
6.	RAM'ların Hizmetiçi Eğitim Önerileri.....	38
7.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Bulunan ve Kullanılan Ölçme Araçları ve Uygulama Sayıları.....	40
8.	RAM'ların Yıllık Çalışma Program ve Raporlarının Değerlendirilmesi	44
9.	Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerine Yapılan Ziyaretler	45
10.	Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisinde Bulunan ve Kullanılan Ölçme Araçları ve Uygulama Sayıları	46
11.	Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti Verilen Öğrenci veya Bireylere İlişkin Verilen Hizmetlerin Değerlendirilmesi	50
12.	Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerindeki Uygulama Sayıları.....	52
13.	Mesleki Rehberlik ve Yönelme Hizmetlerinin Durumu	53
14.	Yönlendirmeye İlişkin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Değerlendirilmesi	57
15.	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar.....	58
16.	YGS Ve LYS' ye Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar	59
17.	Psikososyal Müdahale Hizmetleri.....	61
18.	Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinin İşbirliği ve Koordinasyonu ile Düzenlenen Etkinlikler.....	64

19.	İlkokul ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programının Değerlendirilmesi	67
20.	Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleriyle İlgili Diğer Çalışma Konularının Değerlendirilmesi	69
21.	Öğretim Yılı İçinde Özel Eğitim Gerektiren Bireylerin Belirlenmesi İçin Yapılan Taramalara İlişkin (Genel Bilgiler, Sayısal Veriler, Sonuç ve Yapılan İşlemler).....	70
22.	Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Değerlendirilmesi	71
23.	Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Değerlendirilmesi	73
24.	Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Değerlendirilmesi	75
25.	Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Değerlendirilmesi	77
26.	Eğitsel Tanılama Sonuçlarına Göre Yapılan Yönlendirmeler	78
27.	Özel Eğitim Amaçlı Sağaltım-Eğitim Çalışmaları	80
28.	Bireylerle İlgili Olarak Gerçekleştirilen Ziyaretler	81
29.	Özel Eğitim Gerektiren Bireylere Yönelik Çalışmaların Değerlendirilmesi	81
30.	Özel Eğitim Gerektiren Bireylere İlişkin Diğer Kurumlarla İşbirliği Sağlanarak Gerçekleştirilen Çalışmalar.....	83
31.	Özel Eğitim Hizmetleriyle İlgili Diğer Çalışma Konularının Değerlendirilmesi	83
32.	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Çalışmalarının, Yıllık Çalışma Programında Belirlenen Amaç ve Hedeflere Göre Genel Olarak Değerlendirilmesi	84
33.	Sorunlar-Öneriler	85
34.	2013–2014 Eğitim-Öğretim Yılı Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yıl Sonu Çalışma Raporunu Göndermeyen Okullar	86
35.	Genel Bilgiler.....	87
36.	Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri	87
37.	Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti Verilen Öğrenci veya Bireylere İlişkin Hizmetler	88
38.	Öğrenci Tanıma Hizmetleri.....	88
39.	Yapılan Toplantı ve Seminer Etkinlikleri	90
40.	Mesleki Rehberlik ve Yönelme Hizmetleri	91

41.	Meslek Seçimine Yönelik Mesleki Eğitim Ziyaretleri Dağılım Tablosu	92
42.	Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar (SBS-ÖSS.).....	92
43.	Psiko-Sosyal Müdahale Hizmetleri	93
44.	İşbirliği Yapılan Kurumlar ve İşbirliğinin Konusu	94
45.	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Çalışma Ortamları	96
46.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin Mevcut Araç-Gereç Durumu	97
47.	Rehberlik Araştırma Merkezi Personel ve İdareci Durumu	97
48.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Personel Durumu	98
49.	Rehberlik Araştırma Merkezlerince Gerçekleştirilen Etkinlikler	99
50.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Araştırma-Proje ve Yayınlar.....	100
51.	Rehberlik Araştırma Merkezlerinin Hizmet İçi Eğitim Önerileri	101
52.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Ölçme Araçları ve Uygulama Sayısı.....	102
53.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetim İşleriyle İlgili Diğer Çalışma Konuları	103
54.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Rehberlik Hizmetleri İl Çerçeve Programları ile Yıllık Çalışma Programları ve Raporları Sayıları.....	103
55.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerine Yapılan Ziyaretler.....	104
56.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetim İşleriyle İlgili Diğer Çalışma Konuları	105
57.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sorun Alanlarının Değerlendirilmesi	106
58.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri TEOG'a Yönelik Çalışmalar	107
59.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri YGS ve LYS'ye Yönelik Çalışmalar.....	108
60.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Danışmanlık ve Eğitim Tedbirleri ile İlgili Çalışmalar	108
61.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Psikososyal Koruma, Müdahale, Önleme Hizmetleri.....	110

62.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Diğer PDR Çalışma Konularının Değerlendirilmesi	111
63.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim Gerektiren Bireylerin Belirlenmesi İçin Yapılan Taramalar	111
64.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Dağılımı.....	112
65.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yapılan Eğitsel Tanılama Sonuçlarına Göre Yönlendirme Sonuçları	113
66.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Bireylerle İlgili Gerçekleştirilen Ziyaretler.....	113
67.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sorunlar- Öneriler	114
68.	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinde Bulunan ve Kullanılan Ölçme Araçları ve Uygulama Sayıları.....	115
69.	Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti Verilen Öğrenci veya Bireylere İlişkin Hizmetlerin Değerlendirilmesi	123
70.	Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Çalışmaların Sorun Alanlarına Göre Değerlendirilmesi	124
71.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Mesleki Rehberlik ve Yönelme Hizmetleri Kapsamında Yapılan Çalışmalar	125
72.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar-Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar.....	126
73.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar-YGS ve LYS'ye Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar.....	127
74.	Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Danışmanlık ve Eğitim Tedbirleri ile İlgili Çalışmalar	128
75.	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Psiko-Sosyal Koruma, Müdahale, Önleme Hizmetleri	130
76.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinin İşbirliği ve Koordinasyonu ile Düzenlenen Etkinlikler	137

77.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul/Kurumlarda Bulunan Özel Eğitim Sınıfları	141
78.	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Çalışma Ortamları	143
79.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin Mevcut Araç-Gereç Durumu	144
80.	Rehberlik Araştırma Merkezi Personel ve İdareci Durumu	144
81.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Personel Durumu	145
82.	Rehberlik Araştırma Merkezlerince Gerçekleştirilen Etkinlikler	146
83.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Araştırma-Proje ve Yayınlar	148
84.	Rehberlik Araştırma Merkezlerinin Hizmet İçi Eğitim Önerileri	149
85.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Ölçme Araçları ve Uygulama Sayısı	150
86.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetim İşleriyle İlgili Diğer Çalışma Konuları	151
87.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Rehberlik Hizmetleri İl Çerçeve Programları İle Yıllık Çalışma Programları ve Raporları Sayıları	151
88.	Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerine Yapılan Ziyaretler	152
89.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetim İşleriyle İlgili Diğer Çalışma Konuları	153
90.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sorun Alanlarının Değerlendirilmesi	154
91.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri TEOG'a Yönelik Çalışmalar	155
92.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri YGS ve LYS'ye Yönelik Çalışmalar	156
93.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Danışmanlık ve Eğitim Tedbirleri ile İlgili Çalışmalar	156
94.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Psikososyal Koruma, Müdahale, Önleme Hizmetleri	158
95.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Diğer PDR Çalışma Konularının Değerlendirilmesi	160
96.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim Gerektiren Bireylerin Belirlenmesi İçin Yapılan Taramalar	160

97.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Dağılımı.....	161
98.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yapılan Eğitsel Tanılama Sonuçlarına Göre Yönlendirme Sonuçları	162
99.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Bireylerle İlgili Gerçekleştirilen Ziyaretler.....	163
100.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sorunlar-Öneriler	163
101.	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinde Bulunan ve Kullanılan Ölçme Araçları ve Uygulama Sayıları.....	165
102.	Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti Verilen Öğrenci Veya Bireylere İlişkin Hizmetlerin Değerlendirilmesi	174
103.	Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Çalışmaların Sorun Alanlarına Göre Değerlendirilmesi	175
104.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Mesleki Rehberlik ve Yönelme Hizmetleri Kapsamında Yapılan	176
105.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar-Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar.....	177
106.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar-YGS ve LYS'ye Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar.....	178
107.	Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Danışmanlık ve Eğitim Tedbirleri ile İlgili Çalışmalar	179
108.	Rehberlik ve Araştırma Merkezi Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Psikososyal Koruma, Müdahale, Önleme Hizmetleri.....	179
109.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinin İşbirliği ve Koordinasyonu ile Düzenlenen Etkinlikler	183
110.	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul/Kurumlarda Bulunan Özel Eğitim Sınıfları	184

KISALTMALAR LİSTESİ

ASCA : Amerikan Okul Danışmanları Derneği

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MYK : Mesleki Yeterlik Kurumu

ÖKH : Öğrenci Kişilik hizmetleri

PDR : Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

1. GİRİŞ

Yaşamda bazı uyum sorunları ile karşılaşabilen birey bunların çözümünde yetersiz kaldığında dışardan yardım alma ihtiyacı duyar (Gür, 2010). Yaşanan problemin niteliği ve boyutları çözüm için bireyin bilgi ve becerilerini aşıyorsa, bu durumda daha iyi bilen birinden yardım almak kaçınılmaz bir sonuç olarak ortaya çıkar (Tan ve Baloğlu, 2013). Aileyle, meslekle, toplumla ve doğrudan kendisiyle ilişkili olanlar, bireyin dışardan yardım olarak çözmeye çalıştığı başlıca sorunlar arasında yer alır. Bireyler bu yolla problemlerle başa çıkma, etkili kararlar verme ve uyum sağlama çabalarını ortaya koyarlar (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006).

Sorun çözme ve uyum sağlama becerileri formal ve informal eğitim süreçleri içinde kazanılır. Formal eğitimle bireyler öğretim ve yönetim hizmetleri yanında kişilik hizmetlerinden de yararlanarak bu ihtiyaçlarını karşılayabilme imkânı bulurlar. Bu durum çağdaş eğitim uygulamalarının bir parçasıdır. Çağdaş toplumlarda eğitimin genel amacı, topluma, her bakımdan sağlıklı ve uyumlu bireyler yetiştirmektir. Bu bireylerin; üretken, yaratıcı, katılımcı ve işbirliği yapabilen bireyler olmasının yanı sıra sürekli bir şeyler öğrenme ve kendini geliştirme isteği içerisinde olan, kendi çıkarlarının yanında iyi bir dünya ve toplum için de duyarlı olabilen, özgür ve farklı düşünen, ayrıca kendisinden farklı olan görüşlere hoşgörülü olabilen demokratik kişilik özelliklerine sahip bireyler olmaları amaçlanmaktadır (Poyraz, 2007). Tüm bu özelliklere sahip bireyler yetiştirmek sadece okulların “eğitim ve öğretim” işlevi kullanılarak kazandırılmayacağından, burada öğrenci kişilik hizmetlerinin önemli bir boyutu olan “rehberlik hizmetleri” devreye girer.

Çağdaş eğitim uygulamaları eğitimin sadece öğrenme boyutuna yer vermez. Bunun yanında, kişilik gelişiminden, yeteneklerin ortaya çıkmasına, problem çözme becerilerinin kazandırılmasından, etkili kişiler arası ilişkilerin geliştirilmesine kadar pek çok psiko-sosyal unsur da içeren hizmetleri kapsamına dahil eder. Bunlar öğrenci kişilik hizmetleridir (ÖKH). ÖKH özellikle 1950'li yıllardan sonraki eğitim politikalarında ön plana çıkmaya başlamış ve içerdiği hizmetlerden biri olan rehberlik ve psikolojik danışma, çağdaş eğitim uygulamalarının odağı olarak kabul edilmiştir. Çağdaş eğitim sisteminin temel bir parçası olan rehberlik hizmetlerine duyulan ihtiyacın giderek arttığı gün be gün daha da anlaşılmaktadır. Artık eğitim faaliyetlerinde istenen sonuçlara ulaşılabilmesi için bu faaliyetlerin rehberlik hizmetlerinden hız alması gerektiği kabul edilmektedir (Kağan, 2005). Yaklaşık elli yılı aşkın bir geçmişi bulunan Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetleri, ilk zamanlar, kriz odaklı ve “yöneltme” amacıyla hizmet veren bir yardım alanı olmuştur. Ancak toplum 21. yüzyılda, PDR hizmetlerine giderek daha çok gereksinim

duymaktadır. Dünyadaki küreselleşme hareketi ve Türkiye’de gözlenen gelişmeler bireylerin yardım arayışına girmesine sebep olmaktadır. Bunlara bağlı olarak, ekonomideki değişimler, bilgi ve teknolojinin getirdiği yenilikler ve buna bağlı olarak insanların bu değişime uyum sağlama çabaları bireylerin sosyal ve psikolojik yaşamlarını etkilemektedir. Bu da rehberlik hizmetlerine duyulan gereksinimi artırmaktadır (Yeşilyaprak, 2009). Toplumdaki ve bireydeki tüm bu değişimler rehberlik hizmetleri kavramının yapı ve içeriğinin değişmesine, var olan anlamının gün geçtikçe daha da farklılaşmasına yol açmaktadır.

Eğitim kurumlarında akademik bilgi ve becerilerin yanında öğrencilerin psiko-sosyal ihtiyaçlarının da karşılanması hedeflenir. Bireylerin, her gelişim döneminde yerine getirmesi gereken gelişim ödevleri bulunmaktadır Bir gelişim döneminin sağlıklı olarak geçilmesi, büyük ölçüde önceki gelişim ödevlerinin yerine getirilmesine bağlıdır. Gelişim görevlerinin yerine getirilmesinde çocuğa yapılan profesyonel rehberliğin hem içinde bulunulan gelişim dönemindeki, hem de sonraki gelişim dönemlerindeki gelişimi kolaylaştıracağı ortadadır. Sonuç olarak çocukların zamanlarının büyük bir bölümünü geçirdikleri eğitim kurumlarında, gerekli akademik becerilerin kazanılması kadar, öğrencilerin psiko-sosyal olarak sağlıklı gelişmeleri önem arz etmektedir (Akman,1992).

Türkiye’de planlı kalkınma dönemine geçildikten sonra, her alanda olduğu gibi, eğitim hizmetlerinde de yaygınlaşma görülmüştür. Toplumsal sorunlar öğrencileri de etkilemiş ve bazı sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu sorunların en başında görülen problem alanları; ileriye dönük olumsuz bakış açısı, ders başarısızlıkları, okula uyum sağlayamama, gelişim döneminin özelliğinden kaynaklanan problemlerdir. Bahsedilen bu sorunlara okulların gerekli çözümü getirememesi sonucu, eğitim ve öğretim hizmetlerinin yanında okullarda öğrenci kişilik hizmetleri adı altında rehberlik hizmetleri bir diğer unsur olarak yer almaya başlamıştır (Güvendi, 2000).

Rehberliğin yüzlerce değişik tanımını literatürde bulmak mümkündür. Aslında var olan tüm bu tanımlamalar rehberlik alanının çeşitliliği ve bireyin hayatındaki önemi hakkında ipuçları sunmaktadır. Rehberlik, bireyin sağlıklı gelişimi ve uyumu için gerekli olan seçimleri yapması, kararları verebilmesi, bilgi ve becerileri kazanması amacıyla kişiye yapılan düzenli bir yardım sürecidir. Ancak, bu “yardım” hiçbir zaman bireyin yapamadığı bir işi onun adına yapmak değil, zorlandığı noktalarda ona yok göstermek ve bilgi vermektir (Tan ve Baloğlu, 2013, s.18).

Korkut-Owen ve Owen (2008), yöneticiler ve danışmanların rehberlik hizmetleri üzerine görüşlerini incelemiş ve rehberlik programlarının genel okul misyonu ve rolü için çok önemli olduğu sonucuna varmışlardır. Hatta yapılan araştırma sonucunda rol ve işlevler konusunda okul yöneticilerinin görüşleri psikolojik danışmanlarınkinden daha

olumlu bulunmuştur. Rehberlik hizmetlerinin ilk kez ortaya çıktığı ve geliştiği Amerika'da ilköğretim okullarında rehber öğretmenler üzerinde yapılan bir araştırmada, uzmanların ilkokullarda yerine getirdikleri görevler şöyle özetlenmektedir (Morse ve Hussel, 1989):

1. Öğrencilerin davranış, tutum ve gelişmelerine yönelik olarak öğretmenlerle birlikte yaptıkları konsültasyon çalışmaları ile öğretmenlerin öğrencilerini daha iyi tanımalarına yardımcı olmak,
2. Grup rehberliği çalışmaları ile gerekli sosyal becerilerin kazanılmasında öğrencilere yardımcı olmak,
3. Benlik algılarını geliştirmek ve zenginleştirmek için öğrencilerle grup çalışmaları yapmak,
4. Grup çalışmaları ile öğrencilerin kendilerinin ve başkalarının duygularını anlamalarını kolaylaştırmak,
5. Grup çalışmalarıyla öğrencilerin problem çözme davranışlarını geliştirmek.

Türk Milli Eğitim sistemine bir kavram olarak 1950'lerde giren ve 1970'lerden itibaren uygulamaya geçirilen rehberlik hizmetleri, uzun yıllar geleneksel yapı ve anlayış içinde sürdürülmüştür. Daha önceleri sadece problemlili ve başarısız öğrencilere yönelik olan, problem odaklı geleneksel yaklaşım, sonraları tüm öğrencilere yönelik olan gelişim ve öğretmen odaklı gelişimsel yaklaşıma yönünü çevirmiştir. 2000'li yıllara doğru alan uzmanları "Gelişimsel Rehberlik Yaklaşımı"ni gündeme getirmiş ve bu konudaki çalışmalar eğitim sistemindeki uygulamalara da yön vermiştir.

Rehberlikte gelişimsel yaklaşım; öğrencilerin içinde buldukları yaş ve gelişim dönemlerine uygun olan gelişimsel görevlerini yerine getirme sürecinde rehberlik hizmetleri yoluyla çocuklara yardım etmeyi öngörür (Girgin, 2009). Okullarda bulunan rehber öğretmenler gelişimsel rehberlik anlayışı içerisinde programlarını düzenlerler ve bu doğrultuda çalışmalarını planlarlar. Burada hedef bir bütün olarak öğrencilerin gelişimlerini destekleyerek etkili ve yeterli öğrenmelerini sağlamaktır. Buna göre gelişimsel yaklaşım çağdaş eğitimin temel ilkesi olan öğrenci merkezli yaklaşımla paralellik göstermekte ve öğrencinin psikolojik, sosyal, fiziksel yani bütünsel gelişimini hedef almaktadır.

Gelişimsel yaklaşım içerisinde rehberlik hizmetleri, bireylerin yaşadıkları problem alanlarına göre "Eğitsel", "Mesleki" ve "Kişisel" rehberlik olarak sınıflandırılır. Yapılan bu sınıflandırma kendi içerisinde çeşitli çalışmaları da içermektedir. Aynı zamanda rehberlik hizmetleri okul türlerine göre de çeşitlilik göstermektedir.

Kişisel rehberlik; bireylerin kendilerini tanımalarına, problem olarak gördükleri her durumla başa çıkmalarına ve yaşam doyumları ile bireysel güçlerini arttırmaya dönük yapılan psikolojik yardım hizmetlerinin tümüdür (Şahin, 2009). Kişisel rehberlik, kısaca her türlü kişisel problemlerin çözümlenmesini ve bu süreçte bireye yapılan yardım hizmetlerini

kapsar. Bu problemlerin bir kısmı dışarıdan bakıldığında anlaşılabilir özellikte iken bir kısmı ise kişinin içsel dünyasında saklıdır (Özbay, 2014).

Ercan (2001) ergenlerle yaptığı bir çalışmada, ergenlik dönemindeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini araştırmış bu dönemde ergenlerin daha çok ebeveynleri ile sorun yaşadıklarını, anne-babaların çocuklarıyla olan iletişimlerinde problemlerin olduğunu ortaya koymuştur. Buna bağlı olarak her iki tarafın da birbirlerini anlama ve dinlemeyle ilgili kişisel rehberliğe ihtiyacı olduğunu gözlemlemiştir. Kesici (2007) şube rehber öğretmenlerin görüşlerine göre 6. 7. ve 8. sınıfların rehberlik ve danışma ihtiyaçlarını araştırmış ve öğrencilerin kişisel-sosyal rehberlikle ilgili olarak aile ile ilgili sıkıntılar, doğru iletişim yöntemleri, içe dönüklük ve derse güdülenme, kendini ifade edememe, ergenlik dönemi sorunları ve sorumluluk almak istememe, ergenliğin getirdiği bedensel problemler, düşük benlik saygısı, parasal sıkıntılar, sınav kaygısı konularında rehberliğe ihtiyaçları olduğu sonucuna varmıştır. Camadan ve Sezgin'in (2012), araştırmasında ise okul müdürlerine göre; okullarında yürütülen çalışmalarda daha çok birebir görüşmeler ve test ve envanterlerin uygulamasına önem verilmektedir.

Eğitsel rehberlik hizmetleri, eğitim sürecinde ortaya çıkan sorunların çözümüne ve bireylerin daha üst düzeyde öğrenme yaşantıları geliştirmesine dönük hizmetleri kapsar (Yazıcı, 2014). Tan ve Baloğlu'na (2013) göre eğitsel rehberlik; kişinin kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda seçtiği öğrenim dalında başarılı olması için bireye sunulan psikolojik yardımlara denir. Kısaca eğitsel rehberlik öğrenciye başarılı olmanın yolları konusunda ışık tutar.

Kutlu ve Güven (2001), öğrencilerin oryantasyon, rehberlik hizmetleri ve aile rehberliği alanlarında öğretmenlerinden beklentilerinin, var olan davranışlardan daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuç öğrencilerin, rehberlik hizmetleri ilgili öğretmenlerinden daha çok şey beklediklerini ortaya koymuştur. Kesici (2007) öğrencilerin, etkili ders çalışma yöntemleri, toplumsal kuralları öğrenme, okuma alışkanlıkları kazanma, öğrenilenlerin günlük hayatta kullanılması, eleştirel ve yaratıcı düşünmenin geliştirilmesi ve serbest zaman faaliyetlerini değerlendirme konularında eğitsel rehberliğe ihtiyaçları olduğunu tespit etmiştir. Camadan ve Sezgin (2012) tarafından yapılan araştırma ile okul müdürlerinin; okullarında akademik başarının yükseltilmesine yönelik ders çalışma yöntemleri, sınav kaygısını azaltma ve zamanı verimli kullanma gibi konularda bilgilendirme seminerleri verildiği bilgilerine ulaşılmıştır.

Mesleki rehberlik, bireylerin türlü meslekleri tanımaları ve kendi kişisel özelliklerine uygun olan meslekleri seçmeleri, mesleklere hazırlanmaları ve mesleklerde gelişmeleri amacıyla yapılan yardımlar bütünüdür (Kepçeoğlu, 2010, s.64). Okullarda mesleki rehberlik çalışmaları genellikle ortaöğretim kurumlarında mesleklerin öğrencilere

tanıtılması yoluyla gerçekleşmektedir. Sunumlar ve afişler yoluyla meslekleri tanıtmak, popüler meslek grubundaki insanların okulları ziyaret etmesini sağlamak ya da meslek grubundaki bireylerin iş yerlerinde ziyaret edilmesi tanıtıcı etkinlikler arasında sayılabilir. Yapılan bu çalışmalar hem öğrencilerin meslekleri daha iyi tanımalarına fırsat sağlamakta hem de hangi mesleğin kendilerine daha uygun olup olmadığı konusunda karar vermelerine yardımcı olmaktadır.

Karagüven ve Cengizhan (2005), öğretmen görüşlerine göre meslek lisesi öğrencilerinin rehberlik gereksinimlerini araştırmışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgular genel olarak incelendiğinde önemli olan bulgu teknik öğretmenlerin meslek lisesinde olan ve mesleki açıdan rehberlik aşamasını tamamlamış olması gereken öğrencilerin de mesleki rehberliğe ihtiyacı olduğunu belirtmesidir. Bozgeyikli (2005), mesleki grup rehberliğinin, meslek kararı verme düzeyine olan etkisini öğrenciler üzerinde incelemiş ve yapılan mesleki grup çalışmasının 8. sınıf öğrencileri üzerinde olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur.

Kesici (2007) yaptığı bir araştırmada Şube Rehber Öğretmenlerin görüşlerine göre 6. 7. ve 8. sınıfların rehberlik ve danışma ihtiyaçlarını araştırmıştır. Öğrencilerin mesleki rehberlikle ilgili olarak mesleklerle ilgili bilgilendirilme, ilgi ve yeteneklerinin farkına varma, meslek tercihinde ilgi ve yeteneklerin önemini kavrama mesleklerle sınavlar arasındaki ilişkiyi çözebilme hususlarında yardıma ihtiyaç duydukları sonucuna varmıştır. Korkut (2007), psikolojik danışmanların mesleki rehberlikle ilgili düşüncelerini ve uygulamalarını araştırmıştır. Psikolojik danışmanların büyük bir kısmının meslekleri tanıtmak (%73), üst eğitim kurumları hakkında bilgi vermek (%64), bireyi tanımak için test (%60) ve test dışı teknikler uygulamak (%22), meslek sahiplerini okullara çağırmak (%21) gibi mesleki rehberlik faaliyetlerinde bulunduğu görülmüştür. Bu amaçla yapılan bireysel ve grupla rehberlik çalışmalarının ve aile görüşmelerinin ise daha az kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Yıl boyunca okullarda öğrenci ve velilere yönelik yapılan tüm kişisel, eğitsel ve mesleki çalışmalar rehber öğretmen tarafından sene sonu çalışma raporu şeklinde illerde bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine (RAM) gönderilmektedir. Gönderilen raporlarda yapılan çalışmaların niteliği, niceliği ve hangi alana yönelik olduğuna dair bilgiler yer almaktadır. Bu raporlar aynı zamanda okullarda ne tür problemlerin yaşandığına ve problemlere yönelik hangi çalışmaların yapıldığına dair bilgiler sunmaktadır. İllerde bulunan Rehberlik Araştırma Merkezleri de bu okullardan gönderilen raporlar doğrultusunda kendi yılsonu raporlarını oluşturmakta ve bir takım verilere ulaşmaktadırlar. Bu çalışma da son üç yılda, beş farklı ilde bulunan RAM'ların yılsonu çalışma raporlarına

ulaşarak, yapılan çalışmaların iller arası karşılaştırılmasını, nicelik ve nitelik olarak incelenmesini, zamana ve duruma göre farklılıklarını göstermeyi amaçlamaktadır.

Çağdaş ve demokratik tüm eğitim uygulamalarında olduğu gibi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin eğitim sistemimiz içinde ve onun ayrılmaz tarafı olarak bulunması gerekmektedir (Balcı, 1992). Bu açıdan rehberlik hizmetleri ile ilgili yapılan çalışma ve uygulamaların hem nitel hem de nicel sonuçlarının belirlenmesi ve analizi alana katkı sağlayarak yaşanan sorunların belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca yaşanan sorunlar doğrultusunda yapılan çalışmaların ortaya koyulması alana örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, 2013-2016 yılları arasında farklı illerde (Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin) sürdürülen Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerini karşılaştırmalı olarak incelemektir. Çalışmanın diğer amaçları şu şekilde sıralanabilir;

1. Sadece RAM'larda yapılan etkinlikleri incelemek,
2. RAM okul işbirliği çerçevesinde sürdürülen faaliyetleri değerlendirmek,
3. Sadece okullarda sunulan PDR hizmetlerini incelemek.

1. 2. Araştırmanın Önemi

Çağdaş eğitim sistemlerinin en önemli hedeflerinden biri, uygulamalarda belli standartlar oluşturmak ve bu yolla sunulan hizmetlerin kalitesini arttırmaktır. Türkiye Avrupa Birliğine üye olma sürecinde diğer alanlarda olduğu gibi eğitimle ilgili uygulamalarda da belli kriterleri sağlama çabası içine girmiştir. Söz konusu kriterlerden biri de benzer hizmetleri sunan kurum ve kuruluşların içerik ve yöntem olarak belli yeterlikler tespit etmeleri ve bunları şeffaf, ölçülebilir hale getirmeleridir.

Türkiye'de Rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetleri RAM'lar ve okullar olmak üzere iki kurum kapsamında sürdürülür. Kurumların örgütsel yapısı, personel durumu, işleyişi, çalışma alanları ve hedefleri kanun ve yönetmeliklerle belirlenir. Okullarda sadece PDR hizmetleri sunulurken, RAM'larda bu hizmetlere ilave olarak özel eğitim uygulamalarına da yer verilir. RAM'ların ve okulların faaliyetleri arasında ortak noktalar vardır ve bu iki kurum genellikle iş birliği içindedir.

Okul ve RAM'ların faaliyetleri içerik, sayı ve nitelik bakımından farklı faktörlerle bağlantılıdır. Bu nedenle bu alanlarda belli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Uygulamada ortaya çıkan farklılıklar, oluşturulmaya çalışılan standartlar bakımından risk teşkil edicidir. Her ne kadar okul ve RAM'larda faaliyetler belli bir çerçeve program dahilinde

sürdürülüyor olsa da çalışanlardan ya da yöneticilerden kaynaklanan durumlar veya kurumların imkanlarıyla bağlantılı özellikler belli farklılaşmalara yol açabilmektedir.

Bu çalışma ile RAM ve okullarda sürdürülen faaliyetlerin içerik, tür ve sıklıkları incelenmeye çalışılmaktadır. İncelemeler sonrasında ortaya çıkan bilgilerin, RAM ve okullardaki hizmetlerde ortaya çıkan farklılıklar ve kaynakları tartışılması bakımından önem teşkil edeceği düşünülmektedir. Bu yolla farklı politikaların uygulanması gündeme gelebilecek ve uygulamalar konusunda ortak ölçütler oluşturulabilecektir. RAM ve okullardaki çalışmaların belli standartlara uygun olarak ve belli yeterlikler kapsamında değerlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülen bu çalışma ile aynı zamanda belli bir farkındalığın sağlanması beklenmektedir.

1. 3. Sınırlılıklar

Bu araştırma beş ilde (Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu) bulunan il merkezlerindeki okulları ve okulların bağlı bulunduğu RAM'ları kapsamaktadır ve çalışma sadece 2013-2016 yıllarını kapsamaktadır.

1. 4. Tanımlar

Rehberlik: Kendisini ve çevresini tanıması, gizil güçlerini geliştirmesi, sorunlarını çözebilmesi ve kendini gerçekleştirme için bireye, bu işi kendine meslek edinmiş olan uzman kişilerce yapılan düzenli bir yardım sürecidir (Bakırcıoğlu, 2005).

Kişisel-Sosyal Rehberlik: Öğrencinin kendini tanıması, anlaması, her yönü ile kendini kabul etmesi ve geliştirmesi; kendine güvenen, kişilerarası ilişkilerde becerikli, kişisel ve sosyal yönden dengeli ve uyumlu bir birey olarak yetişmesine yardım hizmetleridir (Yeşilyaprak, 2015).

Eğitsel Rehberlik: Bireyin kendi yetenek, ilgi, ihtiyaç, kişilik yapısı, imkân ve şartlarına uygun bir öğrenim dalı seçerek o dalda başarı ile yol almasını sağlamak için sunulan psikolojik hizmetlerdir (Tan ve Baloğlu, 2013).

Mesleki Rehberlik: Türlü meslekleri tanımaları ve kendi bireysel özelliklerine uygun olan meslekleri seçmeleri, mesleklere hazırlanmaları ve mesleklerde gelişmeleri amacıyla bireylere yapılan yardımlardır (Kepçeoğlu, 2010).

Gelişimsel Rehberlik Yaklaşımı: Öğrencilerin içinde buldukları yaş ve gelişim dönemlerinin bir gereği olarak yerine getirmeleri beklenen gelişimsel görevlerin olduğu gerçeğinden hareketle, rehberlik hizmetleri yoluyla çocuklara bu süreçteki gelişimsel görevleri yerine getirmeleri için yardım etmeyi öngörür (Girgin, 2009).

RAM: Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine ilişkin gerekli her türlü çalışmalarla birlikte ildeki özel eğitim gerektiren bireylerin tanılanmaları ve bu bireylere yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini il ve ilçelerde yürütülmesinden sorumlu kurumdur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu bölümde, kısa adı RAM olan Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde sürdürülen eğitsel, mesleki ve kişisel Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri incelenmekte ve bu alanlarla ilgili bilimsel bulgulara yer verilmektedir.

2. 1. 1. Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) Alanı

Öğretim ve yönetim hizmetleri ile birlikte çağdaş eğitimin uygulamalarının önemli bir parçası olan rehberlik hizmetleri, belli bir döneme kadar profesyonel bir yöntemden ve sistemli bir içerikten yoksun olarak sunulsa da aslında insanın tarihi kadar eskidir. İnsanoğlu öteden beri, yabancı olduğu bir durumla karşılaştığında veya bir sıkıntıdan mustarip olduğunda, başkalarından yardım arama ve teselli bulma çabası içine girmiştir (Tatlılıoğlu, 1999). Böyle bir yardım tarzının zaman içinde yetersiz kalması, toplumda daha etkili olduğu düşünülen belli yardım kaynaklarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. İnsanoğlu ister bilimsel ister bilim dışı metotlarla olsun, sürekli olarak dışardan yardım arama ve uyum sağlama uğraşı içinde bulunmuştur. Toplumun önemli bir parçası olarak okul da yardım arama veya yardım etme faaliyetlerinin önemli bir alanı olmuştur. Ancak bu, geleneksel ve çağdaş eğitim uygulamaları açısından farklılık arz etmektedir. Geleneksel eğitim anlayışı bireyin sadece öğrenme ihtiyaçları üzerinde durmuş, kişisel ve sosyal yanlarını ihmal etmiştir. Özellikle davranışçı felsefeye dayalı eğitim uygulamalarında öğrenci sadece davranışları ile dikkate alınmış, insani özellikleri değerlendirmelerin dışında bırakılmıştır. Böyle bir eğitim sistemi öğrenci yerine öğretmen odaklı olmuş, bireysel farklılıkları göz ardı etmiştir.

Geleneksel eğitim sisteminin yerini çağdaş eğitim sistemine bırakmasıyla, öğrenci kişilik hizmetleri ön plana çıkmaya başlamıştır. Öğrenci kişilik hizmetleri içinde yer alan rehberlik ve psikolojik danışmanlık uygulamaları, öğretim ve yönetim hizmetlerinin yanında eğitim faaliyetlerinin odağını teşkil etmeye başlamıştır. Böyle bir durum, rehberlik hizmetlerinin diğer alanlarla eşgüdüm ve işbirliği içinde sürdürülmesine ve bu yolla daha nitelikli düzeye ulaşmasına katkı sağlamıştır (Sılacı, 2010). PDR hizmetleri eğitim faaliyetleri ile iç içedir. Bu nedenle eğitimin hedefi olan “bireyin her yönden geliştirilmesi” hedefi ile PDR hizmetlerinin temel amacı olan “bireyin kendini gerçekleştirme” arasında ciddi bir benzerlik bulunmaktadır.

PDR alanı rehberlik ve psikolojik danışma şeklinde iki kavramla sınıflandırılmakta ve her sınıfın kendine özgü çalışma sahaları bulunduğu vurgulamaktadır. Bunu iç içe geçmiş kümeler şeklinde düşünmek doğru olur. Büyük küme rehberliği, küçük küme ise psikolojik danışma alanını temsil eder. Psikolojik danışma aynı zamanda rehberlik hizmetlerinin de odağını oluşturur. En uygunu bu hizmetlerin birlikte adlandırılması ve sürdürülmesidir. Türkiye’de bu alanın isimlendirilmesi formal ve informal olarak farklılıklar arz etmektedir. Meslek tercih listelerinde ve lisans programlarında Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanı şeklinde bir isimlendirme yapılırken uygulayıcılar ve araştırmacılar kullanımda genelde Psikolojik Danışma ve Rehberlik ismini tercih etmekte ve bunu da kısaltılmış olarak PDR şeklinde ifade etmektedir. Bu kullanımlarda isim önceliği ile önem önceliği arasında bir bağ olduğu düşünülebilir. Çünkü araştırmacılar ve uygulayıcılar genelde psikolojik danışma hizmetlerini temel olarak almaktadırlar. Biz de bu çalışmada toplumda ve meslek alanı içinde daha yaygın kullanılan PDR ismini tercih ettik. PDR hizmetleri Amerika’da rehberlik faaliyetleri ile başlamıştır. Rehberlik kapsayıcı bir alandır ve psikolojik danışma gibi farklı hizmet alanlarını kapsamaktadır. Peki rehberlik nedir? Bakırcıoğlu (2005, s.7) rehberliği; kendisini ve çevresini tanıması, yeteneklerini geliştirmesi, problemlerini çözebilmesi ve kendini gerçekleştirme için bireye, bu işi meslek edinmiş olan uzmanlarca yapılan sistemli bir yardım süreci olarak tanımlar. Erkan (2006) daha genel bir ifadeyle rehberliği; çağdaş dünyanın ihtiyacı olan, mutlu ve üretken insanlar olabilmeleri için uzman kişilerce bireylere yapılan yardımlar şeklinde açıklar. Onlarca tanımı yapılabilen bu hizmetlerde ortaya çıkan temel temalar; bireyin kendini tanıması ve anlaması, gelişmesi, sorunlarını çözebilmesi, uyum sağlaması ve nihai olarak doyumlu bir yaşam sürmesidir. Bireyin kişisel kaynakları ve çevresi bunları temin etmede yeterli olmuyorsa bu ihtiyacı karşılayacak profesyonel bir meslek alanının ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Yazılı kaynaklarla ortaya konan rehberlik kavram ve tanımlarının, bu hizmetlerin muhatabı olan kesimler tarafından nasıl algılanıp değerlendirildiği son derece önemlidir. Çünkü bunca bilimsel çalışmaya, yasal düzenlemeye ve ilerlemeye rağmen, PDR hizmetlerinin yeri, niteliği ve işlevi konusunda paydaşlar arasında hala bir görüş birliğinin bulunmadığı açıktır. Bu durumla ilgili tartışmaların günümüzde de devam ettiği açıkça gözlenmektedir. Böyle bir sorunu inceleme konusu haline getiren Karataş ve Baltacı (2013), ortaöğretim kurumlarında okul müdürlerinin, sınıf rehber öğretmenlerinin, öğrencilerin ve okul rehber öğretmenlerin (psikolojik danışman) görüşlerini incelemişlerdir. Araştırmaya katılan okul müdürleri ve sınıf öğretmenleri PDR hizmetlerini yol gösterme, sorun çözme ve yardım olarak belirtmişlerdir. Öğrenciler ise okul müdürleri ve öğretmenlere benzer şekilde tanımlarken, okul rehber öğretmenleri; psikolojik yardım,

yönelme, seçenek sunma ve yol gösterme şeklinde ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmada da görüldüğü üzere “rehberlik” kavramı içerisinde pek çok hizmeti barındırmaktadır.

2. 1. 2. PDR Hizmetlerinin Amacı ve Önemi

Eğitim alanındaki PDR hizmetlerinin temel amacı, öğrenme sürecindeki öğrencilerin her alanda gelişmelerinin yanı sıra, arkadaş ilişkilerinde, aile ve toplum yaşantılarında, okul ve ders başarılarında meslek seçimlerinde kısaca yaşamın her alanında mutlu ve başarılı bir birey olabilmeleri için gerekli desteğin sağlanmasıdır. Daha basit bir tanımla ele alındığında ise rehberliğin amacı; çocuğun “birey” olarak bedensel, zihinsel ve sosyal yönden bütün yönleriyle gelişmesine, kendine en uygun mesleği seçip ilerlemesine, çevresiyle etkili ve olumlu ilişkiler kurarak sosyal bir varlık olmasına yardım etmektir (Tatlılıoğlu, 1999). PDR'nin temel amacı; “kendini gerçekleştirmektir”. Kendini gerçekleştiren bireyler; yetkin bir kişiliğe, gerçekçi bir ben kavramına, kim olacağı konusunda bilinçli, kendi ve başkaları için olumlu düşüncelere sahip, insani değerlere saygılı, kendini kabul eden, yeni yaşantılara açık ve farklılaşmakta olan bir dünyanın değişmekte olan parçalarıdır (Altıntaş, 2014). Kendini gerçekleştirme insan yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir. PDR yardımının amacı da bireyde var olan gerçekleştirme hızını artırmak ve kendisi için en ideal seviyeye çıkmasını sağlamaktır (Kepçeoğlu, 2010). Kendini gerçekleştirme soyut bir kavram olmakla beraber, insan doğasına iyimser bakan hümanistik kuramcıların birey için nihai mutluluk hedefi olarak gördükleri bir durumdur. Onlar insanın gelişimsel sürecinin belli mertebelerden oluştuğunu ve son mertebeye olan kendini gerçekleştirmenin insan için temel ve içsel bir motivasyon kaynağı olduğunu kabul ederler.

Teorik bir bakış açısıyla ve belli ilke ve yasalarla ortaya konmuş olan amaçların hangi seviyede gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği önemli bir inceleme konusudur. Araştırmacılar mevcut uygulamaların amaçlara ne kadar hizmet ettiğini gözlemek bakımından bu tür araştırmaları sürdürmektedirler. Bu tür çalışmalardan birinde, Akman (1992), rehberlik çalışmalarının öğrencilerin potansiyellerinin ortaya çıkarılmasında büyük ölçüde katkı sağladığını belirlemiştir. Bu bulgu hem kuramsal yaklaşımların iddialarıyla hem de MEB'in amaçlarıyla paralellik göstermektedir. Özabacı, Sakarya ve Doğan (2008) çalışmalarında okul yöneticilerinin PDR hizmetlerine ilişkin görüşlerini değerlendirmişlerdir. Okul müdürleri her okulda bir psikolojik danışmanın olması gerektiğini, PDR servisinin okulda bulunmasının öğrenci gelişimi açısından faydalı olacağını belirtmişlerdir. Peker ve Kaygusuz (2009), genel ve meslek liselerindeki öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okullarda sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti seviyelerini araştırmış ve yöneticilerin rehberlik çalışmalarından

beklenti düzeylerinin öğretmen ve öğrencilerinkinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki; PDR hizmetleri, okul müdürleri başta olmak üzere öğrenciler ve öğretmenler tarafından oldukça önemsenmekte ve öğrenciler açısından da etkili ve faydalı görülmektedir. Meşeci, Dinçer ve Çırakoğlu (2006) ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin okul PDR servisine ve çalışanlarına yönelik algılarını incelemişler ve öğrencilerin okul psikolojik danışma servisine ve çalışanlarına karşı algılarının olumlu yönde olduğunu tespit etmişlerdir. Diğer taraftan öğrenciler büyük oranda okullara tek psikolojik danışmanın yetersiz kaldığını ve servisin hizmetlerinin aksadığını da belirtmişlerdir. Demir ve Can (2015), sınıf rehber öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik anlayışları ile bu hizmete yönelik tutumlarını incelemişler ve aralarında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu gözlemişlerdir. Ayrıca kıdemi 20 ve daha fazla olan sınıf rehber öğretmenlerinin, kıdemleri 20 yıldan az olan sınıf rehber öğretmenlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik anlayışlarının daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir.

PDR hizmetlerine bakış üzerinde öğrencilerle ilgili bazı değişkenler etkili olabilir. Soykatırcı (2004) tarafından yapılan incelemede, cinsiyet, ailelerinin gelir ve eğitim düzeyine bağlı olarak öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine bakış açıları arasında fark bulunmadığını tespit etmişlerdir. Öğrencilerin yardım alma gereksinimleri dikkate alındığında da benzer sonuçlara ulaşılmaktadır. Örneğin Gençdoğan ve Onur (2006) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin rehberlik servisine en çok ailesel problemler, arkadaş ilişkilerine dayalı sorunlar, etkili ders çalışma teknikleri, bireysel sorunlar, sınav kaygısı, eğitsel problemler ve tercih belirleme konularında başvurdukları görülmüştür. Buradaki konular hizmet alanları dikkate alınarak sınıflandırıldığında, kişisel ve eğitsel problemlerin rehberlik servisine getirilen en önemli sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin eğitsel sorunları diğer sorun alanlarından daha fazla ön plana çıkmaktadır. Çünkü farklı eğitim kademelerindeki değişik uygulamalar, ders ve not sistemleri, üst öğretim kurumlarına geçişteki sınavlar bu alanda karşımıza çıkan önemli problem kaynaklarıdır. Scheel ve Gonzalez (2007) okul danışmanına giden öğrencilerin akademik olarak güdülenme düzeylerinin arttığını ve gelecekleri hakkında daha olumlu düşündüklerini saptamıştır. Bu durum rehberlik hizmetlerinin etkili olduğunu göstermektedir.

2. 1. 3. Türkiye’de PDR Hizmetlerinin Gelişimi

Profesyonel uygulamalara 1950’li yıllarda başlanmış olmasına karşı, fikir ve kavram olarak rehberlik anlayışı Türkiye’de ve Türklerde daha uzun bir geçmişe sahiptir. Özellikle psikolojik danışma ve onun kapsamında sunulan ruh sağlığı hizmetleri Türk toplumunun

tarihi geçmişi bakımından kayda değer bir önem taşır. Akıl sağlığı bozuk olan kişilere sahip çıkılması Türk geleneğinde önemli bir yer tutar ve bu tür uygulamalara batıya göç etmeden dokuzuncu ve onuncu yıllarda Orta Asya'da yer verildiği bilinir. Yusuf Has Hacip tarafından yazılan Kutadgu-Bilig (Mutluluk Kitabı) adlı eser kadim bir çalışmadır. Bu eserde efsuncular ile ruh sağlığını bilimsel temelde ele almaya çalışan hekimler arasındaki çatışmalara yer verilir. Kaldı ki batıda ruhsal hastalıklara bilim dışı yöntem ve tekniklerle yaklaşıldığı dönemlerde Türk kültür coğrafyasında ruhsal hastalıkların tedavisine dönük muazzam bir birikim olduğu da bir gerçektir. Selçuklular döneminde (1205-1308) inşa edilen hastanelerin tamamında akıl hastalarının bakılacağı bölümlerin inşa edilmesi, Osmanlı'da 1470 yılında sadece zihinsel hastaların tedavi edileceği hastalar için hastanelerin yapılması bu tarihsel gerçekliği ortaya koymaktadır. Elbette ki Osmanlı'nın son dönemlerinde bir gerileme gözlenmiş ancak on dokuzuncu yüzyılda ruh sağlığı alanında yeniden bir gelişme ivmesi yakalanmaya çalışılmıştır. Cumhuriyetin kurulması ile birlikte ruh sağlığı hareketi daha büyük bir ivme kazanmıştır. Büyük kurtarıcı Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiye'sinde bunun sonuçları açıkça gözlendi ve mesela büyük psikoloji ekollerinden olan psikanalize ilgi cumhuriyetin genç başkenti Ankara'da başlamış oldu. Aynı dönemlerde büyük psikiyatrist Kraepelin'in öğrencisi olan Mazhar Osman öncülüğünde İstanbul'da ruh sağlığı hizmetleri hızla sürmekte idi (Volkan, 2012).

Türkiye'de son yıllarda, ruhsal yardım teması yüksek olan psikolojik danışma alanı daha fazla ön plana çıkmakta ve yaygınlaşmaktadır (Kepçeoğlu, 2010). Yukarıda da bahsedildiği gibi Türkiye'de rehberlik çalışmaları 1950'lerde başlamış, bu amaçla hem Amerikalı uzmanlar ülkemizi ziyaret etmiş hem de ülkemizdeki bazı eğitimciler uzmanlaşmak üzere Amerika'ya gönderilmiştir (Altıntaş, 2014). 1950-1956 yılları arasında ülkemize gelen Amerikalı eğitimci ve psikologlar, Türk eğitimi üzerindeki inceleme ve eleştirilerinde rehberlik ve eğitimde psikoloji konusuna da eğilmişlerdir (Tan ve Baloğlu, 2013). Amerika'ya giden Türk eğitimcileri de edindikleri bilgi ve deneyimlerini uygulayarak alana yenilik getirmişlerdir (Altıntaş, 2014).

1953-1954 yılında Gazi Eğitim Enstitüsünde ders programlarına rehberlik ve danışma dersi resmen getirilmiş ve bir ders olarak görülmeye başlanmıştır. Bundan bir yıl önce de rehberliğin bazı konularının eğitim psikolojisi dersi içinde ele alındığına dair bazı ipuçları vardır. Tüm bunlar, yükseköğretimde rehberlik ve danışma dersinin ilk kez yer almış olması bakımından önemlidir (Yağcı, 2007). 1953 yılında Ankara Kız Lisesi'nde ve İstanbul Atatürk Kız Lisesi'nde bazı psikolojik danışma ve rehberlik çalışmalarına başlanmış ve günün şartlarında başarıyla sürdürülmüştür (Tan ve Baloğlu, 2010). Tüm bu gelişmeler PDR alanında yapılmak istenenler açısından ümit verici ve oldukça da başarılı çalışmalar oldukları söylenebilir.

1960'lardan sonra Türkiye'de planlı kalkınma dönemleri başlamıştır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında eğitim sistemimizde PDR hizmetlerinin önemi vurgulanmış, VII. Milli Eğitim Şurasında ise ilk kez rehberlik konusu ele alınmıştır (Altıntaş, 2014). VII. Milli Eğitim Şurası (1961) çalışmalarında konu tartışılmış ve şûra sonunda "grup rehberliği" kavramının okullara girmesi benimsenmiştir. Yine bu şurada her öğrencinin ilgi, yetenek ve kapasitesine uygun bir eğitim görmesi benimsenmiş, rehberlik hizmetini yürütecek elaman yetiştirilmesi ve gerekli malzemenin hazırlanması ve öğrencilerle ilgili bilgilerin düzenli bir şekilde kaydedilmesinin gerekliliği benimsenmiştir. VIII. Milli Eğitim Şûrası'nda (1970) rehberlik konusu daha detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Liselerin öğrencileri üniversiteye hazırlamasının yanında hayata ve mesleğe de hazırlaması gereği benimsenmiş, lise birinci sınıfın yönlendirme sınıfı olması kabul edilmiş, yönelmede öğrenciye destek olacak bir rehberlik servisinin her okulda bulunması ve her öğrencinin bu servisin hizmetlerinden faydalanması gerektiği kararları alınmıştır (Poyraz, 2007).

Şura çalışmalarına paralel olarak 1970 Yılında 1619 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinde yayımlanan "Orta Dereceli Okullarda Rehberlik Servisinin Kuruluşu ve Görevleri ile İlgili Bazı Esaslar" da, ortaöğretim kurumlarında rehberlik servislerinin kurulmasına karar verilmiştir (Güvendi, 2000). Günümüzde de neredeyse bütün ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında rehberlik hizmetlerini sunmakla görevli rehberlik öğretmenleri bulunmaktadır. Rehberlik hizmetleri, rehberlik öğretmenleri önderliğinde sınıf öğretmenlerinin ve idarecilerin işbirliği ile öğrencilere ve velilere sunulmaktadır.

2. 1. 4. Eğitimde PDR Hizmetleri

İnsan, doğuştan itibaren toplum içerisinde yaşar ve çevresi ile sürekli etkileşim halinde olur. Bu etkileşimin ve gelişimin en yoğun olduğu dönemlerden biri de okul çağıdır. Okullar sadece öğrenciye bilgi aktaran kurumlar değil aynı zamanda onların her yönden gelişimini destekleyen, geleceğe hazırlayan ve yetiştiren yerlerdir. Bu anlamda rehberlik hizmetlerinin en çok ihtiyaç duyulduğu kurumlardan biri de okullardır.

Toplumsal yaşamda var olan sorunların çözüm yollarının tanıtılması ve çözüm becerilerinin kazandırılması çağdaş eğitimin amaçlarındandır. Fakat eğitim ve öğretim hizmetleri bireyin iç dünyasındaki problemlerin çözümünde bazen yetersiz kalmaktadır. İşte burada devreye giren ve bireye gerekli desteği sağlayan birim psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleridir (Özkaya, 2012). Okullar bu hizmetlerin amaçlı ve planlı olarak sunulduğu en önemli yerlerdir.

Çağdaş eğitim, sadece bugünün sorunları ile başa çıkabilecek insan yetiştiren anlayışı değil, aynı zamanda yarının sorunlarıyla da baş edebilecek bireyler yetiştiren bir yaklaşımı benimser. Bu sebeple eğitim kurumlarının ve sisteminin bu anlayışa

dayandırılması beklenir (Kutlu, 2002). Eğitim ve rehberlik iç içedir. Hem rehberlik hem de eğitimin temel amacı, bireyin bir bütün olarak gelişimini sağlamaktır. Bu anlamda rehberliği ve eğitimi birbirinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Rehberlik hizmetleri eğitim sürecinin her kademesindeki öğrencinin yararlanabileceği bir hizmet türüdür. 5-6 yaşında başlanılan eğitim serüveni 25-26 yaşlarında tamamlanmaktadır. Bu süreçte öğrencilerin her türlü gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamada rehberlik hizmetlerinden faydalanılır. Öğrencinin kendisini daha iyi tanıması ve kabul etmesi; kendisi için olumlu kararlar alması ve uygulaması, karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilmesi, gücünü en verimli şekilde kullanabilmesi için eğitimde rehberlik hizmetlerine gereksinim vardır (Yeşilyaprak, 2015).

Eğitimde rehberlik hizmetleri sınıf seviyesine ve okul düzeyine göre farklılık gösterse de temel amaç; öğrencinin gelişimsel düzeyine uygun olarak ilerlemesini sağlamaktır. Her dönemin kendi içerisinde barındırdığı bazı sorunlar bulunmaktadır. Örneğin; ilköğretim düzeyinde akran grubuyla ilişkiler ve temel öğrenme becerileri üzerinde durulurken, ortaöğretim de karşı cinsle ilişkiler, mesleki rehberlik ve akademik olarak başarılı olmanın üzerinde durulur. Her okul seviyesinde sunulan hizmet farklı olsa da temel amaç öğrencinin doğru, sağlam ve güvenilir adımlar atması yönünde iyi bir yol gösterici olmaktır.

Rehberlik hizmetlerinin eğitim alanında nasıl bir yer kapladığı ile ilgili olarak farklı araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda özellikle okul ile ilgili personelin ve ailelerin değerlendirmelerine yer verilmiş ve rehberlik hizmetlerinin işlevi açıklanmaya çalışılmıştır. Meşeci, Özcan ve Bozdemir (2007) eğitim-öğretimi sürdüren öğretmenler ile okuldaki rehberlik hizmetlerini sunan rehber öğretmenlerin çalışmaları arasında bir uyum olduğunu tespit etmişlerdir. Aynı araştırmada okul yöneticileri rehberlik hizmetlerinin önemine vurgu yapmışlar ancak serviste yer alan rehber öğretmenlerin çalışmalarını yeterli bulmamışlardır. Bu çalışmadan çıkan sonuç; rehberlik hizmetlerinin gerekliliğine dönük inancı vurgularken, çalışanların performanslarıyla ilgili bazı sorunların varlığına işaret etmektedir. Sidal (2009) rehberlik hizmetlerinin okula uyumu kolaylaştırdığını tespit etmiştir. Bu durum öğrencilerin okul ortamındaki oryantasyonunda rehberlik hizmetlerinin önemli bir işlevi yerine getirdiğini göstermektedir. Rehberlik hizmetlerinin giderek yaygınlaşması ve çağdaş okulda paydaşlara önem verilmesi, veli görüşlerini gündeme getirmektedir. Savaş ve Hamamcı (2010), velilerin rehberlik hizmetlerine önem verdiklerini ve hatta rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin internet üzerinden yürütülmesi konusunu olumlu yönde değerlendirdiklerini tespit etmişlerdir. Alp (1995) tarafından yapılan araştırmada velilerin okul rehberlik hizmetleri ile ilgili yaygın ve yoğun beklentiler içinde buldukları ortaya konmuştur. Tuzcuoğlu (1995) tarafından yapılan incelemede de benzer bulgulara ulaşılmıştır.

Rehberlik hizmetleri eğitimin her kademesinde olduğu gibi yükseköğretimde de öğrencilerin ihtiyaç duyduğu en önemli hizmet alanlarından biridir. Son yıllarda üniversite öğrencilerinin yaşadıkları kişisel ve sosyal problemlere bağlı olarak üniversitelerin bünyesinde yer alan PDR merkezlerinin rol ve işlevlerinin yeniden değerlendirilmesi konu olmuştur (Gizir, 2010). Üniversitelerin geleneksel rollerinin yanı sıra öğrencilerinin özellikle kişisel sosyal problemlerindeki artış ve çeşitlilikler sebebiyle PDR hizmetlerine olan ihtiyaçları da artmıştır. Bu ihtiyacın ne düzeyde olduğunu belirlemeye yönelik araştırmalar yapılmıştır. Örneğin, Kutlu (2002), üniversite öğrencilerinin rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinden beklentilerini araştırmış, özellikle ikinci öğretimde okuyan öğrencilerin PDR hizmetlerinden beklenti düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu anlamda Yükseköğretim kurumlarında da PDR biriminin bulunmasının önemi anlaşılmaktadır. Eğitimin her alanında ihtiyaç duyulan rehberlik hizmetleri; öğrencinin duygu ve düşünce yükünü paylaşan, kendini ve benliğini tanımaya yardım eden, onu yargılamadan dinleyen ve anlayan, karanlık yolda ışığı gösteren bir birim olarak vazgeçilmezdir.

2. 1. 5. Problem Alanlarına Göre PDR Hizmetleri

Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri, sorun alanlarına göre türlere ayrılmaktadır. Buna göre, Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri;

1. Mesleki rehberlik,
2. Eğitsel rehberlik,
3. Kişisel rehberlik ve Psikolojik Danışma olarak üç grup altında toplanabilir.

Günümüzün rehberlik ve psikolojik danışma anlayışına göre ayrı başlıklar altında göstermek oldukça eski bir yaklaşımdır. Çünkü bir hizmet alanı için problem oluşturan bir konu diğer rehberlik hizmeti alanlarını da etkilemekte ve bu alanlardan etkilenmektedir (Kepçeoğlu, 2010). Böyle bir sınıflandırmaya sadece bilimsel incelemede kolaylık sağladığı için gidilmektedir. Gerçekte, insan tüm yönleri ile bir bütündür. Onun problemi de o bütün içinden bir durumdur (Tan ve Baloğlu, 2013).

2. 1. 5. 1. Mesleki Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Meslek, insanlara hizmet vermek ve karşılığında gelir elde etmek için yapılan, belli bir eğitim sonucu kazanılan bilgi ve becerilere dayalı, kuralları önceden belirlenmiş etkinlikler bütünüdür (Kuzgun, 2009). İş kavramı ise, belli bir meslek alanında sürdürülen benzer etkinlikler grubudur. Mesleğin icrası aynı zamanda görev ve aktivitelerin yerine getirilmesidir. Kısaca meslek, benzer karakterdeki işlerin oluşturduğu daha geniş bir

çalışma alanıdır (Yeşilyaprak, 2015). Mesleki rehberlikle ilgili bir diğer kavram ise kariyerdir. Kariyer, bir kimsenin yaşamı boyunca yaptığı işler, yaşamında başarı çizgisini oluşturan belli başlı olaylar dizisi, oynadığı yaşam rollerinin gösterdiği genel tablodur. Bir kimse yaşamı birçok rol üstlenir. Bir meslek mensubu olma rolü bunlardan sadece birisidir (Kuzgun, 2009).

Yaşam tarzının şekillenmesinde önemli bir işleve sahip olan meslek seçimi süreci, bireyin sağlıklı kararlar verebilmesi açısından son derece önemlidir. Çünkü insan hayatının önemli kararların ve tercihlerinden biri de meslek seçimidir. İş yaşamı hayatın önemli bir kısmını kapladığından genel mutluluk ve iyi olma haliyle yakından ilişkilidir. Bu nedenle sağlıklı bir meslek seçiminde bulunmak, isabetli tercihlerde bulunmak, iş yaşamı kadar ailevi ve sosyal yaşama da etki eder (Gülbahçe, 2009).

Türkiye’de mesleki rehberlik hizmetlerinin 1950’lerde gelişmeye başladığı görülmektedir. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların dikkate alınması ve onların yeteneklerine uygun üst düzey eğitim kurumlarına yerleştirilmelerine kılavuzluk edilmesi biçiminde başlayan mesleki rehberlik hizmetleri, 1960’lardan sonra kalkınma planlarında da yer almıştır. Hazırlanan beşer yıllık kalkınma planlarında, toplumu kalkındıracak olan insan gücünün yetiştirilmesini sağlayacak bir yöntem olarak rehberliğe önem verildiği görülmektedir (Kuzgun, 2009).

Mesleki rehberlik, bireylerin türlü meslekleri tanımaları, kendisine uygun olan meslekleri seçmeleri ve mesleklere hazırlanmaları ve bu mesleklerde gelişmeleri için yapılan yardımlardır. Mesleki Psikolojik Danışma ise, yine bu amaçla yapılan bireysel ya da grupla psikolojik danışma hizmetlerini kapsamaktadır (Kepçeoğlu, 2010). Mesleki rehberlik bir şemsiye olarak düşünülürse içerisinde; bilgi verme, tavsiyelerde bulunma, mesleki danışma yapma, beceri eğitimi kazandırma ve mesleki değerlendirmeler yapma gibi farklı işlevler vardır (Yazıcı, 2014) Okullarda yapılan mesleki rehberlik faaliyetleri de bireysel veya grupla yapılan faaliyetler olarak bu işlevleri içermekte ve farklılaşmaktadır. Fakat temel amaç; öğrencilerin kendilerine uygun olan ve mutlu olabilecekleri mesleğe yönlendirmek ve o meslekteki özellikler ile kendilerini bağdaştırmalarına yardımcı olmaktır.

Günümüzdeki meslek türlerinin giderek artması, bireylerin bu alanları deneyimler yoluyla öğrenmesini güçlendirmektedir. Hatta bireyler bazı mesleklerin isimlerinden dahi haberdar olmayabilmektedir. Teknolojinin ilerlemesi ve insan gücüne olan ihtiyacın azalması sonucu bazı meslekler ortadan kalkmakta ya da değişik şekillerde varlığını sürdürebilmektedir. Mesleklerde uzmanlaşma artmakta ve her bir uzmanlık alanı ayrı bir meslek olarak adlandırılmaktadır (Kuzgun, 2009). Teknoloji ilerledikçe de meslek alanları artacak ve bazı gözde meslekler her dönem ön plana çıkacaktır. Tüm bu meslekler hakkında yeterli bilgiyi edinmek ve bunu öğrencilere aktarmak yine rehber öğretmenlerin

mesleki rehberlik adına görevlerinden biridir. Türkiye’de meslek kriterlerinin ve yeterliliklerinin belirlenmesi görevini Mesleki Yeterlik Kurumu üstlenmektedir (MYK). Bu sistemin amacı Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünün artırılmasını sağlamaktır.

Mesleki rehberlik ve danışma küçük yaşlardan başlayan bir gelişim oluşumudur. Okul öncesi yıllarda, çocuklar yetişkinlerin mesleklerini taklit eden oyunlar oynar. Herkesin bir işi olduğunu öğrenirler ve bu işler arasındaki benzerlik ve farkları görürler. İlköğretim birinci kademedeki mesleki rehberliğin hedefi, ailesinin ve yakınlarının çalıştığı meslekleri daha yakından tanımasına fırsat vermek ve velileri çocuklarının meslek gelişimi hakkında bilgilendirmektir. İlköğretim ikinci kademedeki ise, mesleki rehberlik daha çok ayrıntılara iner. Bireyin kendi yetenek, ilgi, ihtiyaç ve kişiliğini tanıması, meslekler hakkında daha geniş bilgi sahibi olması, meslek ve öğrenim için ön planlarını yapması, okuldaki dersler ve meslekler arasındaki ilişkileri fark etmesi gibi amaçlar bu dönemdeki bireye kazandırılması gereken hedeflerdir. Ortaöğretimde, mesleki rehberlik gencin bir mesleğe girmesi için daha kesin planlar ve hedefler belirlemesini içerir. Burada gencin kendini ve seçtiği mesleği daha yakından tanımasına ve seçtiği mesleğe ilişkin ilk elden ve tecrübeli kişilerden bilgi toplamasına yardım edilir. Mesleki rehberlik sadece öğrenciye değil aynı zamanda veliye de sunulan bir hizmettir (Tan ve Baloğlu,2013).

Mesleki rehberlik uygulamaları, tüm okul kademelerinde ve düzeylerinde sunulan, geleceğe hizmet eden çok önemli bir hizmet türüdür. Mesleki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri okullarda genel olarak psikolojik danışman tarafından yürütülür. Üst öğrenim kurumlarının tanıtılması, öğrencilerin gelecekleri sınavlar hakkında bilgilendirilmesi, mesleklerle ilgili farkındalık uyandırılması, gözde ve yeni mesleklerin öğrencilere sunulması, ilgi ve yetenek testleri gibi okullarda yapılan çalışmalar, mesleki rehberlik hizmetleri kapsamında değerlendirilebilir.

Okullarda yapılan mesleki rehberlik çalışmaları tür ve kademeye göre değişiklik gösterse de bunların öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olduğu söylenebilir. Bu etkiyi görmek ve ortaya çıkarmak için bazı araştırmalar yapılmıştır. Bozgeyikli (2008) ilköğretim sekizinci sınıf öğrencileri üzerinde mesleki grup rehberliğinin mesleki kararı vermede kendilerini yetkin görme düzeylerine etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda, mesleki grup rehberliği yönteminin öğrencilerin meslek kararı verme düzeylerini arttırmada olumlu sonuçlara yol açtığı tespit edilmiştir. Mesleki rehberliğin etkililiğini ölçen bir diğer araştırmayı da Hamamcı, Bacanlı ve Doğan (2013) yapmıştır. Yaptıkları araştırmada ilköğretim 8. sınıf, lise ve üniversite öğrencilerinin mesleki ve eğitsel kararlar almada etkili olan faktörleri araştırmışlardır. Buna göre öğrencilerin mesleki ve eğitsel kararlarında etkili olan faktörler sırasıyla; baba, anne, kitap ve dergi ile okullardaki öğretmenler olarak belirlenmiştir. İçtüzzer (2017) ise yaptığı araştırma da öğrencilerin en fazla üniversite tercihi

ile ilgili yardım almak için rehberlik servisine gittikleri, PDR hizmetlerini gelişimleri ve gelecek yaşamları açısından yararlı buldukları sonucuna ulaşmıştır. Buradan anlaşılacağı üzere öğrencilerin meslek seçimlerini belirlemede ve bu yoldaki tercihlerinde etkili olan önemli faktörlerden biri de okullarda sunulan mesleki rehberlik hizmetleridir. Bu araştırma bulgularına ters düşecek bazı araştırma sonuçlarına rastlanmaktadır. Örneğin Özyürek ve Kılıç-Atıcı (1995), üniversite öğrencilerinin meslek seçiminde etkili olan kaynakları araştırmış ve dershaneye devam eden öğrencilerin mesleki rehberlik hizmetlerinden önemli ölçüde yararlandıkları sonucuna ulaşmıştır. Okuldaki ve dersanelerdeki rehber öğretmenlerin ise önemli bir yardım kaynağı olduğu konusunda güçlü bir kanıt ulaşılamamıştır. Benzer şekilde Şahin (2006), ortaöğretim kurumlarında sunulan mesleki rehberlik hizmetlerinin üniversitedeki alan seçimine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan çoğunluğun üniversiteye yerleştirilmeden önce rehberlik servisinden yeterince yararlanmadıklarını tespit etmiştir.

Okullardaki mesleki rehberlik çalışmalarına, diğer okul personelinin ve öğrencilerin bakış açısı, mesleki rehberliğin etkililiğini tartışmada önemli bir etkidir. Bu anlamda mesleki rehberliğe olan tutumun incelenmesi araştırmacıların çalışmalarına da konu olmuştur. Soykatırcı (2004), ergenlik dönemindeki öğrencilerin okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine bakış açılarını incelemiş ve bu öğrencilerin en fazla geleceğe yönelik beklentiler konusunda sorunlar yaşadıklarını tespit etmiştir. Meslek seçimi ve bir mesleğe yerleşme, gelecekle ilgili konular arasında gençleri en çok kaygılandıran konu olarak ön plana çıkmıştır. Korkut (2007) psikolojik danışmanların mesleki rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile ilgili düşünce ve uygulamalarını araştırmış ve bu konuda mesleki rehberliğe olan bakış açısını ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına göre; psikolojik danışmanların dörtte biri bu konuda hiçbir ders almamıştır. Bir kısmı ise bu hizmetin hayat boyu verildiğini söylemiştir.

Bir mesleğin tercih edilmesinde o mesleğin özellikleri yanında başka unsurların da etkisi vardır. Bunların önemli bir kısmı bireyin kendisi ve yaşadığı toplumla ilgili özelliklerdir. Yetenek, ilgi, kişilik ve tutum gibi değişkenler meslek seçiminde belirgin rol oynayan psikolojik temelli kişisel özelliklerdir. Bunun yanında fiziksel özellikler ve cinsiyet de meslek tercihlerini belirlemede önemli işlevlere sahiptir. Elbette ki meslek sosyal süreçlerle bağlantılıdır ve kültürel unsurlar mesleki rol ve tercihleri belirlemede etkilidir. Aile değerleri, ailenin sosyo-ekonomik yapısı ve benzeri pek çok unsur bu kapsamda dikkate alınabilir (Yazıcı, 2014). Kısaca bir mesleğe yönelme ve mesleği seçme süreci, küçük yaşlardan itibaren kişisel, toplumsal ve çevresel faktörler yoluyla şekillenmektedir. Bireyler meslek seçiminde bulunurken yapılacak uğraşın niteliği, çalışma koşulları,

mesleğin süreklilik durumu ya da meslekte ilerleme imkânları gibi pek çok durumu değerlendirmek durumundadır.

Bireyin meslek seçimi sürecini etkileyen faktörlerin sayıca çok oluşu, onu tanımada ve uygun mesleği bulmada bazı yöntemleri gerekli kılmıştır. Bireyi uygun mesleğe yöneltme sürecinde kullanılan birtakım ölçme araçları bulunmaktadır. Bunlar; anketler, ilgi envanterleri, kişilik envanterleri ve yetenek testleridir. Bu test ve envanterlerin temel amacı, bireyleri uygun derslere, işlere ve mesleklere yönlendirmektir. Bu amaca yönelik olarak bireylerin isabetli seçimler yapmalarına yardımcı olurlar (Kuzgun, 2006).

Meslek edinmek ve bu süreçte edinilen deneyimler kişinin yaşamı için çok önemlidir. Kişi kendi için uygun mesleği bulduğunda ve bu mesleği edindiğinde başarılı ve mutlu olmanın yanı sıra kendini gerçekleştirme yolunda etkili bir adım atmış olur. Bu anlamda öğrencilerin doğru mesleğe yönlendirilmesi ve meslek edinmelerinin sağlanmasında okullarda bulunan rehber öğretmenlerin sorumlulukları ve önem dereceleri oldukça fazladır.

2. 1. 5. 2. Eğitsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Eğitim konusu günümüzde her bireyin hayatında önemli bir konuma sahiptir. Bu bakımdan eğitimde rehberlik uygulamalarının önemli bir kısmı öğrencilerin öğrenimleri sırasında karşılaştıkları eğitsel problemlerle ilgilidir. Zamanla öğrencilerin eğitsel problemleri ile meslek seçimine ilişkin problemlerinin birbiri ile iç içe olduğu anlaşılmıştır (Kepçeoğlu, 2010). Bireylerin doğru mesleği seçmeleri ve hazırlanabilmeleri için buldukları eğitim düzeyinde de başarılı olmaları ve eğitsel anlamda problemlerini çözmeleri gerekmektedir.

Bireyin yetenek ve ilgilerine göre bir eğitim almak istemesi ve bu alanda başarılı olması için ona götürülen sistemli ve sürekli yardıma eğitsel rehberlik denmektedir (Bakırcıoğlu, 2005). Tan ve Baloğlu'na (2013) göre eğitsel rehberlik; bireyin yetenek, ilgi, ihtiyaç ve kişilik yapısına uygun bir öğrenim dalı seçerek o dalda başarılı olmasını sağlamak için verilen psikolojik hizmetlere denir. Bu amaçla eğitsel rehberlik hizmetleri; zamanı iyi kullanma, verimli ders çalışma, plan yapma ve uygulama, öğrenmeye istekli hale gelme, öğrendiklerini bellekte tutma, sınavlara hazırlanma, eğitsel tercihler yapma gibi konularda öğrenciye yardım etmeyi amaçlar. Bütün eğitim kademelerinde eğitsel rehberlik hizmetleri şu genel amaçları gerçekleştirmeye hedef almaktadır (Yeşilyaprak, 2015, s.136):

1. Öğrencinin çevreye uyum sağlamasını kolaylaştırma
2. Verimli çalışma becerilerini kazanma
3. Eğitsel anlamda uygun kararlar verme

4. Başarısızlığa neden olabilecek faktörleri ortadan kaldırmasını sağlama
5. Öğrencilere uygun bir eğitim ortamı oluşturma
6. Okul yaşamı ile meslek yaşamı arasındaki bağı sağlama.

Okul başarısını etkileyen birçok eğitsel problem vardır. Çalışma alışkanlıkları, verimli öğrenme yolları, okuma ve öğrenme güçlükleri, başarıyı geniş ölçüde etkileyen, ancak, okul içindeki olanaklarla çözülebilecek sorunlar arasındadır (Kepçeoğlu, 2010). Bu problemlerin yanında okula ve çevreye uyum, eğitsel yönlendirme ve alan seçimi, çalışma güdüsü ve eğitsel kollar da okullardaki eğitsel problemler arasında sayılabilir (Yazıcı, 2014).

Bu amaçları gerçekleştirmeye ve ortaya çıkan eğitsel problemleri çözmeye yönelik pek çok etkinlik okullarda uygulanmaktadır. Bu etkinlikler kimi zaman sınıf rehber öğretmenleri tarafından yapılmakta, okul psikolojik danışmanları tarafından yapılan çalışmalarla da üst seviyeye ulaşmaktadır. Okullardaki psikolojik danışmanlar; verimli ders çalışma yolları hakkında bilgilendirme, sınav kaygısını azaltma, plan hazırlamada dikkat edilecek hususlar, test çözme teknikleri, gevşeme egzersizleri gibi birçok konuda hem öğrencilere hem de velilere bireysel ya da grupla rehberlik şeklinde gerekli bilgileri vermektedirler.

Eğitsel rehberlik etkinlikleri tüm okul kademelerinde uygulanmakta ve öğrenciler üzerinde olumlu sonuçlar bırakmaktadır. Bu sonuçların öğrencilerin üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak için çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Yurdabakan (1999) yaptığı bir çalışmada grup rehberliği programının sekizinci sınıf öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerine etkisini araştırmış ve bilişsel teknikleri, gevşeme egzersizleri, etkili ders çalışma yöntemleri ve sınav alma becerileri gibi teknikleri içeren grup rehberliği etkinlikleri, grup rehberliği etkinliklerine katılan öğrencilerin sınav kaygı düzeylerini azaltmada etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kaya (2001) ise lise birinci sınıf öğrencilerine etkili ders çalışma alışkanlıkları kazandırmada grup rehberliğinin etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda grup rehberliği uygulamasına katılmayan grubun ders çalışma alışkanlıkları ön ve son testleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere eğitsel grup rehberliği etkinliklerinin öğrenciler üzerinde pozitif yönde bir etkisi bulunmaktadır. Avcı (2006) yaptığı araştırmada sınıf içi yapılan rehberlik faaliyetlerinin öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları üzerindeki etkisini incelemiş ve sınıf içi rehberlik etkinliklerine katılan öğrencilerin, etkinlikler sonrasında çalışma alışkanlıklarında artış olduğunu ve buna bağlı olarak derslerinde yükselme gözlendiğini belirlemiştir. Yurt dışında yapılan bazı araştırmaların bulguları da Türkiye’de yapılanlarla paralellik göstermektedir. Stower (2003) okul psikolojik danışmanlarının ASCA (Amerikan Okul Danışmanları Derneği) tarafından belirlenen okul psikolojik danışmanı rollerini ve

işlevlerini nasıl algıladıkları incelenmiştir. Öğrencilerin okul PDR hizmetlerinden hangi alanlarda faydalandığına ilişkin sonuçlara bakıldığında; öğrencilerin %75'inin akademik, %56'sının mesleki/kariyer ve %20'sinin ise kişisel/sosyal konularla ilgili okul PDR hizmetlerinden faydalandıkları görülmüştür. Modo, Mogbo, Sanni ve Uwah (2013) tarafından yapılan bir araştırmanın sonucuna göre de rehberlik servislerinden yararlanan öğrencilerinin akademik başarılarının daha yüksek olduğunu bulunmuştur.

Öğrenciler çeşitli nedenlerle rehberlik servisine başvurarak yardım alırlar. Bu nedenlerden biri de akademik başarılarını arttırmaktır. Polat (2007) yaptığı çalışma ile ders çalışma ve ders başarısını artırmada rehberlik hizmetlerinden yararlanmanın etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulguya rağmen öğrencilerin bu konuyla ilgili yardımları yeterli görmedikleri de anlaşılmaktadır. Kurt (2003) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada ortaöğretim kurumlarında öğrencilere eğitsel rehberlik hizmetleri kapsamında yeterli bilgilerin ve becerilerin öğretilmediği ve bu amaçla öğrencilere yapılan testlerin yetersiz olduğu saptanmıştır. Bu durum, yaygınlaşmış olduğu halde rehberlik alanı içinde yapılan çalışmaların yetersiz kaldığını göstermektedir.

Başarılı olmak, hangi okul kademesinde olursa olsun öğrencilerin ve velilerin en çok önemsendiği durumlardan biridir. Kaya, Bölükbaşı-Macit ve Siyez (2012), bir ilköğretim okulunun rehberlik servisine dört yıllık bir süreç içerisinde yapılan başvuruları incelemiş ve daha çok kimlerin ve hangi konularda başvuruların yapıldığını araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarından birinde; özellikle ilköğretim ikinci kademedeki velilerin başvuru nedenlerinden birisinin akademik başarı konusu olmasıdır. Bu sonuç özellikle eğitsel rehberliği işaret etmektedir. Eğitsel rehberlikle ilgili yapılan araştırmalarda özellikle görülmektedir ki, okullarda bu konuda çalışmalar yürütülmekte ve daha başarılı olmanın yolları aranmaktadır. Bu konuya hem öğretmenler hem de veliler gereken önemi vermekle birlikte yapılan çalışmalar da öğrenciler üzerinde olumlu etki bırakmaktadır.

2. 1. 5. 3. Kişisel Rehberlik ve Psikolojik Danışma

Kişisel rehberlik; eğitsel ve mesleki problemlerle ilgili olmayan, daha çok kişinin duygusal, sosyal ya da davranışsal sorunlarını içeren konularla uğraşan rehberlik hizmetidir. Özbay (2014), kişisel rehberlik hizmetlerini; kişinin uyum, gelişim ve diğer kişisel sorunlarının eğitim ortamında veya dışarıda önlenmesini, düzeltilmesi ve iyileştirilmesini amaçlayan rehberlik hizmeti olarak tanımlamıştır.

Kişisel psikolojik problemler çoğu zaman tek başlarına değil, birbirlerinden etkilenecek birkaç problemin bir araya gelmesiyle oluşur. Bu tür problemlerin çözümü için de sadece konuşmalar yapmak veya öğütler vermek yeterli olmayabilir. Burada çözüm, öğrenciye uygulanacak iyi bir psikolojik danışmadır. Bu da okullarda okul psikolojik

danışmanı tarafından yürütülen bireysel ya da grupla psikolojik danışma yoluyla gerçekleştirilir. Gerekli görülen durumlarda veliler problemlerin çözümü için işin içine dâhil edilebilir. Özellikle ilköğretim çağındaki çocukların problemlerinin çoğunda aile kaynaklı nedenlerin olduğu görülmektedir. Herdem ve Bozgeyikli (2013) ilköğretime devam eden parçalanmış ve tam aile çocuklarının rehberlik ihtiyaçlarını incelemiş ve araştırmanın sonucunda parçalanmış aile çocuklarının kişisel rehberlik ihtiyacının tam aile çocukların kişisel rehberlik ihtiyacından daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Okullarda sürdürülen PDR hizmetleri, okulların türüne ve okullarda önem verilen konulara göre değişkenlik göstermektedir. Kimi okullarda ders başarısı ön plandayken kimi okullarda ise öğrencilerin kişisel-sosyal problemlerine yönelik çalışmalar ağır basmaktadır. Bu eğilimi belirlemeye yönelik bazı araştırmalar yapılmıştır. Tuzcuoğlu (1995), ilkokullarda rehberlik servislerinden beklentiler üzerine bir çalışma yapmıştır. Buna göre, yönetici ve öğretmenlerin öncelikle; öğrencilerin kişisel rehberlik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çalışmaları tercih ettiğini belirlemiştir. Bu çalışmaları eğitsel rehberlik ile ilgili çalışmalar izlemektedir. Benzer bir çalışma yurt dışında Perkins (2012) tarafından yapılmıştır. Araştırmada ilkokullarda çalışan 124 psikolojik danışman ve 65 öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, bu iki grubun en önemli rollerinin kişisel-sosyal gelişim alanı ile ilgili roller olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunu, akademik gelişim alanı ve kariyer gelişim alanı ile ilgili roller takip etmektedir. Buradan eğitimcilerin öncelikle önem verdiği alanın öğrencilerin kişisel rehberlik ihtiyaçları olduğu anlaşılmaktadır.

Kişisel rehberlik hizmetleri sadece öğrencilere sunulan bir hizmet türü değildir. Veliler de çeşitli nedenler ve konularla ilgili olarak rehberlik servisine başvurmakta ve yardım aramaktadırlar. Bu konuda araştırmacılar daha çok hangi konularda velilerin rehberlik ihtiyacı olduğuna dair çalışmalar yapmışlardır. Şeyhoğlu (2016), ilköğretim ve ortaöğretim okullarında yürütülen konsültasyon uygulamalarının belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesini araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, rehber öğretmenlerin uyguladıkları konsültasyon çalışmaları; kaynaştırma öğrencilerinin özellikleri konusunda bilgilendirme, akademik yönden başarısız öğrencilerin belirlenmesi ve verimli ders çalışma konusunda, bireysel görüşme, problemlili öğrencilerin tespiti ve problemlerin çözümüne yönelik iş birliği çalışmalarıdır. Aslan da (2017) yaptığı araştırmayla bu bulguları destekler nitelikte sonuçlara ulaşmıştır. Okul psikolojik danışmanlarının ailelerle yürüttükleri konsültasyon çalışmalarını araştırmış ve bu çalışmalarda çoğunlukla ebeveyn tutumları, ergenlik dönemi ve özellikleri, verimli ders çalışma yöntemleri, aile içi iletişim, davranış problemleri, merkezi sistem sınavları ile ilgili konu ve sorunlar üzerinde durdukları; çalışılan bu konuların okul kademesine göre farklılıklar gösterdiği ve

konsültasyon çalışmalarının ailelere önemli faydalar sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Yine Kaya ve diğerleri (2012), bir ilköğretim okulunun rehberlik servisine dört yıl içerisinde gelen kişilerin kim olduğunu ve başvuru sorunlarını incelemiştir. Araştırma sonuçlarından biri de, sınıf kademesine göre PDR servisine en çok birinci sınıf düzeyinde başvurunun olduğu ve daha çok öğretmenler ve veliler tarafından yapıldığıdır. Ayrıca veli ve öğretmenlerin başvuru nedenlerinin kişisel ve eğitsel problemlere dayalı olduğu görülmektedir. Bacioğlu, Kocabıyık ve Malkoç (2017) ise farklı bir araştırma yaparak literatüre katkı sağlamışlardır. Araştırmanın amacı, Trakya Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda eğitim gören ikinci sınıf öğrencilerinin okullardaki rehberlik servisi ve sunulan hizmetlere dair yaptıkları gözlemleri değerlendirmektir. Araştırma sonuçlarında, rehberlik servislerine gelen problemlerin sırasıyla sınav kaygısı, ergenlik, gruplaşma, akran zorbalığı, verimli ders çalışma, boşanan aile çocukları ve saldırganlık olarak ifade edildiği gözlenmiştir. Özellikle sınav kaygısı en çok vurgulanan problem olmuştur.

Kişisel rehberlik alanındaki problemler, okul ve sınıf düzeyine göre farklılaşsa da tüm okullarda gözlenebilen problem alanlarından biridir. Bunlar ilköğretim düzeyinde farklı, ortaokul ve lise düzeyinde ise ergenliğin başlamasıyla farklı problemler olarak ortaya çıkmakta ve bireyi etkilemektedir. Bu alana yönelik yapılan çalışmaların aslında öğrencilerin eğitsel ve mesleki başarılarına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. 1. 6. Rehberlik Modelleri

Gelişimsel rehberlik anlayışının ortaya çıkışı, bu hizmetlerde öncü olan Amerika'da 20. yüzyılın ikinci yarısında olmuştur. 20. yüzyıl süresinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenen işlev, belli dönemlere göre değişiklik göstermektedir. 1900-1920 arası yıllar meslek seçimi ve yerleştirme (mesleki rehberlik); 1930-1960 arası yıllar okula uyum ve eğitsel başarı (eğitsel rehberlik); 1960' tan günümüze ise kişisel gelişim (kişisel rehberlik) ön plana çıkmıştır (Yavuzer ve Salı, 2015). Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri başlangıcından bugüne genel olarak şu dört yaklaşım etrafında şekillenmiş ve gelişimini sürdürmüştür. Bunlar:

1. Kriz Yönelimli (Problem Odaklı) Rehberlik
2. Önleyici Rehberlik
3. İyileştirici Rehberlik
4. Gelişimsel Rehberlik.

2. 1. 6. 1. Kriz Yönelimli (Problem Odaklı) PDR

Bu yaklaşımda, bireye yaşamının çeşitli dönemlerinde meydana gelen olağanüstü olaylar ve kriz durumlarında yardım edilmesi esastır. Örneğin; anne-babaların ayrılması ya da bunlardan birinin kaybı, okul değişikliği, cinsel istismar, şiddete maruz kalma, intihar girişimi ve benzeri kriz durumlarında bireye yardım amaçlı müdahale etmeyi amaçlar (Kaya ve Çivitçi, 2014). Yani bireyin kriz durumunu atlatması ve alışması için bireye yapılan yardımlardır. Günümüzde okullarda kriz durumları yaygın ve sık olarak yaşanmaktadır. Akboy ve İkiz (2007), okulları genel olarak etkileyen kriz durumlarını ise şöyle sıralamıştır:

1. Sonuçlanmış intiharlar
2. İntihar tehdidi
3. Doğal nedenlerle ya da kaza sonucu ölümler
4. Tıbbi müdahaleyi gerektiren acil durumlar
5. Son zamanlarını yaşayan hasta bireyler
6. Yangın
7. Doğal afetler
8. Çete nedeniyle yaşanan şiddet.

Bu kriz durumları okullarda aniden yaşanabilmekte ve tüm okulu, öğretmenleri ve öğrencileri etkisi altına almaktadır. Bu tür durumlarda devreye krize müdahale ve kriz danışmanlığı girmekte, bireylere destek sağlanması amaçlanmaktadır. Akboy ve İkiz'e (2007) göre krize müdahale; bireye ya da gruba olağanüstü bir olaydan kurtulabilmesi, durumun zarar verici etkilerinin en aza indirilebilmesi ve bireyin büyüebilmesi için yapılan yardım sürecidir. Burada "büyümekten" kastedilen bireyin yeni beceriler edinmesi, yaşama, olaylara yeni bakış açısı kazanmasıdır.

2. 1. 6. 2. Önleyici PDR

Önleme kavramı iyi ve sağlıklı olma, yeterliklerin, yetkinliklerin, psikolojik dayanıklılığın artırılması ve olumlu gençlik gelişimi gibi kavramlarla yakından ilişkilidir. Bu kavramlar sağlıklı insan gelişimi ile ilgili kavramlardır. Hepsi de bazı faaliyetlerle bireylere kazandırılacak nitelikleri içerirler (Korkut, 2004).

Önleyici rehberlik hizmetleri, gelecekte istenmeyen olay ve durumları önlemek için şimdiden bazı önlemler almak ya da gelecekte istenen olay ve durumları çoğaltmak için bazı girişimlerde bulunmaktadır. Örneğin Türkiye'deki okullarda yapılan şiddetin ve bağımlılığın önlenmesine yönelik çalışmalar önleyici rehberlik hizmetleri kapsamında sayılabilir. Aslında burada temel amaç, sadece problemlerin ortaya çıkışını engellemek

değil öğrencilerin daha etkili davranan bireyler haline dönüşmeleri de olduğu için onlara bazı becerilerin öğretilmesini de önemsemek gerekir (Korkut, 2003).

Önleme çalışmalarının en önemli ve etkili olduğu kurumların başında okullar gelmektedir. Okullarda yapılan önleme çalışmaları öğrencilerin gelecekteki ruh sağlığını, başarılarını, ilişkilerini ve hayattaki duruşlarını etkilemektedir. Örneğin okullarda yapılan stresle başa çıkma, akran zorbalığı, şiddeti önleme gibi etkinlikler ve programlar hem öğrencilerin daha etkili beceriler kazanmalarını sağlamakta hem de doğru olmayan yöntemleri kullanmaları önlemektedir. Burada önemli olan bir diğer konu, okullardaki öğretmenlerin ve velilerin de çocuklarla birlikte bu sürece etkin olarak katılımının sağlanması ve önleme programlarının işbirliği içerisinde yürütülmesidir. Bu, yapılan çalışmalarının etkililiğini ve amaca ulaşma düzeyini artırmaktadır.

2. 1. 6. 3. İyileştirici PDR

Olumsuz, istenmeyen durumları düzeltmeye, durumu iyileştirmeye dönük hizmetlerdir (Yeşilyaprak, 2015). İyileştirici-çare bulucu rehberlik yaklaşımı, bireyin eksik yanları veya yanlış davranışları üzerinde durur ve bunları tamamlayıcı bir görev edinir. Örneğin okulda özgüveni ya da ders başarısı düşük öğrencilere yönelik olarak yapılan bireysel veya grup rehberliği çalışmaları gibi rehberlik hizmetlerini içerir (Kaya ve Çivitçi, 2014). Burada amaç, öğrencinin var olan problemini daha ortadan kaldırmaya çalışmak ve bireyi olduğundan daha mutlu ve başarılı kılmaktır.

2. 1. 6. 4. Gelişimsel PDR

Kapsamlı rehberlik program modeli, ABD Missouri Üniversitesinde Norman C. Gysbers tarafından geliştirilmiştir. Bu model, diğer modellere bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Modelin temeli ABD' de 1960'lı yıllarda gündeme gelen gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma yaklaşımına dayanmaktadır. Gelişimsel rehberlik ve psikolojik danışma yaklaşımı, bireyin yenilenme çabası içinde olan bir varlık olduğunu söylemekte ve insan gelişiminin dönemlerini temel almaktadır (Doğan, 2000).

Gelişimsel yaklaşım, öğrencilerin hayatın her döneminde başarılı olmada ihtiyaç duydukları belirli becerileri ve deneyimleri tanımlama çabasıdır. Buna göre gelişimsel rehberlik anlayışı, bireylerin sürekli bir gelişim içerisinde olduğunu ve bir gelişim dönemindeki gelişimsel görevleri başarıyla tamamlamanın bir sonraki gelişim dönemine olumlu katkıları olduğunu söyler (Terzi, 2009). Yeşilyaprak (2015), gelişimsel rehberliğin ilkelerini şu şekilde açıklamıştır:

1. Rehberlik hizmetleri tüm öğrencileri kapsayan bir hizmet türüdür.
2. Rehberlik etkinliklerinin amacı öğrencilerin sağlıklı gelişimlerine destek olmaktır.
3. Gelişimsel rehberliğin temelini gelişim ve öğrenme psikolojisindeki kuramlar oluşturur.
4. Rehberlik hizmetleri yaşamın her döneminde geçerli olan “gelişim ihtiyaçları” nı karşılamaya yöneliktir.
5. Okuldaki psikolojik danışman, tüm personel ile işbirliği içinde çalışmalıdır.
6. Gelişimsel rehberlik programının hedefleri, okulun felsefesi ve misyonu, öğrencinin ihtiyaçları ve çevre koşulları üzerine oluşturulur.
7. Gelişimsel rehberlik yaklaşımı planlı bir müfredatı gerektirir.
8. Rehberlik programı okuldaki tüm eğitimsel süreçlerin bir parçası ve bütünün tamamlayıcısıdır.
9. Programları hazırlama, koordine etme, psikolojik danışma ve müşavirlik yapma gibi hizmetler bu alanda eğitim almış profesyonel kişilerce yürütülür.
10. Gelişimsel rehberlik yaklaşım, çocukların özel ve riskli durumlarına erkenden müdahaleyi gerekli kılar.

Kapsamlı gelişimsel rehberlik modeli yukarıda belirtilen ilkeler ve öğelerin önderliğinde bütün öğrencilerin tüm yönleriyle gelişimini amaçlar. Kapsamlı rehberlik modeli bireyin gerek okulda gerekse hayatta başarılı ve mutlu olabilmesi için uğraşır ve bu yöndeki becerileri kazandırmayı hedefler. Bu model öğrencilerin kişisel, eğitsel ve mesleki gelişimlerinin yanı sıra öğrenciler, veliler ve öğretmenler için de pozitif bir okul ortamının oluşmasında etkilidir.

2. 1. 7. Rehberlik Araştırma Merkezi

Bir ildeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini bir canlının dolaşım sistemine benzetirsek, RAM'ın, o canlının kalbi olduğunu söyleyebiliriz (Türküm, 2014). Nasıl ki dolaşım sisteminin bağlandığı ana organ kalp ise, rehberlik hizmetlerinin de bağlandığı temel kurum RAM'dır. İl ve ilçelerdeki rehberlik hizmetlerinin uygulanmasından RAM'lar sorumlu tutulmuştur. Eğitim sürecindeki diğer kurumlar gibi RAM'lar da öğrencilerin akademik, kişisel-sosyal, mesleki başarılarının daha iyiye gitmesi için hizmet vermekte ve bunun için uğraşmaktadır. RAM'lar kendi bireysel çalışmalarının ve projelerinin yanında okullardaki rehberlik hizmetlerinden de haberdar olmakta ve okulların kuruma gönderdiği öğrenciler ve raporlarla bu rehberlik hizmetlerine katkı sağlamaktadır.

RAM'lar, “Özel Eğitim Hizmetleri” ve “Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri” bölümleri olmak üzere iki bölüm halinde örgütlenmiştir. Her iki bölümün de kendi içerisinde farklı görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. “Özel Eğitim Hizmetleri”

bölümü, özel eğitim gerektiren öğrencilerin tanınması, bu çocukların gelişimi için gerekli planlamaların ve yönlendirmelerin yapılması, ailelere ve özel eğitim kurumlarına bu konularda gerekli desteğin ve yardımın yapılması gibi görevleri varken; “Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri” bölümü ise, öğrencilerin kişisel, eğitsel ve mesleki konularda kendilerini yetiştirmeleri ve geliştirmeleri için gerekli desteği vermek ve kayıtlarını tutmak, okul yöneticilerinin, ailelerin, sınıf öğretmenlerinin ve rehberlik servisi elemanlarının rehberlik ve psikolojik danışmanlıkla ilgili bilgi ve beceri düzeyi artırmak için çeşitli konferans ve seminerler planlamak, okul rehberlik servislerini ziyaret etmek ve sorun ve gereksinimleri gidermek gibi görevleri bulunmaktadır. “Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri” bölümünün bir diğer görevi de okulların yıllık çalışma planı ile çalışma raporunu inceleyip değerlendirmek ve sonuçları raporlaştırmaktır. Yılsonunda yapılan bu raporlaştırma sonucunda, yapılan çalışmalar ve çalışmaların sayısal değerleri ve ulaştıkları kişi sayısı ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda bu raporlar, yıl içerisinde okullarda daha çok hangi konuda problemlerin yaşandığı, okul düzeyinde problemlerin niteliği ve çözümüne yönelik tedbirlerin çeşitliliği ve uygulanabilirliği konularında bilgi vermektedir.

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Rehberlik hizmetleri, Türkiye’de bazı batılı ülkelere göre daha geç gelişmeye başlamış olsa da bu alanın eğitimdeki yerinin ve öneminin gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Araştırmada öncelikle rehberliğin tanımı ve önemi üzerinde durulmuştur. Literatürde bununla ilgili Türkiye’deki okullarda rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesine yönelik pek çok çalışma bulunmaktadır. Araştırmalarda okullarda çalışan personel ve öğrencilerin rehberlik servisinin gerekliliği ve önemi üzerine olumlu görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca literatürde, eğitimde rehberlik hizmetlerinin önemi üzerine çalışmalara rastlamak da mümkündür. Bu çalışmalarda, rehberlik servisinin öğrencinin gelişimi ve potansiyelleri açığa çıkarma anlamında oldukça etkili olduğu görülmektedir. Literatürde bunların yanı sıra, öğrencilerin çeşitli sebeplerle rehberlik servisinden yardım aldığı ve bu yardımlar sonucunda öğrenci başarısının ve motivasyonunun arttığı görülmüştür. Araştırmalarda rehberlik hizmetlerinin gerekliliğine dönük bir inanış olmakla birlikte yapılan çalışmalar yetersiz bulunmaktadır.

Problem alanlarına göre rehberlik hizmetleri konusunda literatürde farklı ve benzer çalışmalara rastlamak mümkündür. Özellikle mesleki rehberlik hizmetleri konusunda pek çok çalışma bulunmakla birlikte yapılan okullarda çalışmalarda mesleki rehberlik hizmetlerinin öğrencilere ulaşma ve etkililiği konusunda farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Burada mesleki rehberlik hizmetlerinin, öğrencilerin meslek seçiminde ve kararlarında

etkili olduğunu gösteren araştırmalara olmakla birlikte, bu konuda rehberlik servisinin yetersiz olduğuna dair çalışmalar da bulunmaktadır. Ayrıca literatürde, öğrencilerin en fazla meslek seçimi ve bir mesleğe yerleşme konusunda kaygı yaşadıklarına ve bu anlamda en büyük yardımı da okullardaki ve dershanelerdeki rehber öğretmenlerden aldıklarına dair araştırmalara da rastlamak mümkündür.

Eğitsel rehberlikle ilgili literatür incelendiğinde ise hangi kademe düzeyinde olursa olsun eğitsel rehberlik faaliyetleri öğrenci ve veliler tarafından önemsenmekte ve bu faaliyetlerin etkililiğini ölçmek amacıyla yapılan çalışmaların olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, eğitsel rehberlik çalışmaları ikinci kademedede daha baskın olmakla birlikte velilerin rehberlik servisine en çok akademik başarıyı arttırma konusunda başvurduğu görülmektedir. Ayrıca literatürde, eğitsel grup rehberliği ve sınıf içi etkinliklerinin öğrenci başarısını arttırmada etkili olduğu fakat bu konuda yapılan çalışmaların öğrenciler tarafından yetersiz bulunduğu anlaşılmaktadır.

Kişisel rehberlik hizmetleri, içerisinde birçok problem alanını barındıran bir rehberlik hizmeti türüdür. Bununla ilgili literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde okulların kademe ve türüne göre yapılan ve ihtiyaç duyulan faaliyetlerin farklılaştığı, velilerin de bu hizmet türünden oldukça faydalandıkları tespit edilmiştir. Literatürdeki bazı araştırmalarda, öğretmenlerin ve yöneticilerin daha çok öğrencilerin kişisel-sosyal gelişimlerini ön planda tuttuğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra velilerin rehberlik servisine başvurduğu nedenleri ve konsültasyon gerektiren konular arasında da akran zorbalığı, gelişim dönemi özellikleri, ebeveyn tutumları, davranış problemleri gibi konular yer aldığı görülmektedir.

Gelişimsel rehberlik modeli, tüm öğrencileri kapsaması ve öğrencilerin gelişimini desteklemesi ve kolaylaştırmasını hedef alması nedeniyle geleneksel modellerden ayrılmaktadır. Bu model, Türkiye’ de diğer ülkelere göre daha sonra uygulanmaya başlasa da zamanla yer etmiş ve kabul görmüştür. Modelin etkililiği ve öğrenciye olan katkısı göz önüne alındığında bu modelle ve etkisi üzerine yapılan araştırmaların çeşitliliği anlaşılmaktadır.

Rehberlik hizmetleri her okul düzeyinde farklı uygulamaları ve hizmetleri barındırdığı gibi bu uygulamaların okullarda nasıl algılandığı da bu hizmetlerin etkililiğini göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Bu yüzden yapılan araştırma sonuçları farklılık göstermektedir. Tüm bu araştırmalar ve elde edilen sonuçlar göstermektedir ki, rehberlik hizmetleri okullarda önemli ve gerekli bir hizmet alanı olmakla birlikte aynı zamanda gelişmesi ve kendini daha da göstermesi gereken bir hizmet türüdür.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanmasına ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

3. 1. Araştırma Deseni

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İnsan davranışlarının çoğunu doğrudan gözleme ve ölçme olanağı bulunmamaktadır. Bu durumun doğurduğu sınırlılığı aşmak için araştırmacılar içerik analizi tekniğini geliştirmişlerdir. İçerik analizi tekniği ile insan davranışları dolaylı olarak incelenmeye çalışılır. Bu kapsamda yazılı ya da basılı pek çok kaynağın içerikleri analiz edilebilir. İçerik analizi özellikle tarihi ve etnografik yöntemlerle yapılan çalışmalarda kullanılır. Araştırmacıların hedeflerine bağlı olarak verilerin sistemli hale getirilmesinde ya da sayısallaştırılmasında kullanılabilir. İçerik analizi belli aşamalarla gerçekleşir. Bu aşamalar belirlenirken araştırmaların hedefleri de dikkate alınır. İçerik analizi ile bir konu hakkında tanımlayıcı bilgilere ulaşılır. Temalar yani ön plana çıkan bilgiler-fikirler tespit edilir. Diğer araştırmaların sonuçları kontrol edilir ve bu şekilde çalışmanın geçerliliği test edilir. İçerik analizi ile eğitsel sorunlar hakkında yararlı bilgilere ulaşılır. İçerik analizi ile bazı hipotezler test edilebilir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Bu araştırmada son üç yılda beş farklı ilde (Trabzon, Rize, Artvin, Giresun, Ordu) yapılan eğitsel, mesleki ve kişisel-sosyal rehberlik faaliyetleri RAM raporlarına dayalı olarak içerik analizi tekniğiyle incelenmektedir.

3. 2. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu Karadeniz sahil illerinden olan Trabzon, Rize, Artvin, Giresun ve Ordu illerinin bağlı buldukları il merkezindeki RAM'lar oluşturmaktadır. Bu iller birbirleriyle sınır olmakla birlikte birbirlerini etkilemekte ve birbirinden de etkilenmektedir. Bu çalışma için bu illerdeki kişisel, eğitsel ve mesleki rehberlik faaliyetlerini incelemek amacıyla doküman analizi ve yorumlanması için birkaç il özel olarak seçilmiştir. Dolayısıyla bu araştırma bu illerdeki PDR uygulamaları arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları bulmayı, yapılan çalışmalarını ortaya koymayı hedeflemektedir.

3. 3. Verilerin Toplanması

Söz konusu bilgilerin elde edilebilmesi için İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden gerekli yasal izinler alınmıştır. Veri toplama kaynakları olarak bu çalışmada yorumlanan ve analiz edilen dokümanlar birincil derece bilgi kaynaklarıdır. Bu kaynaklara belirtilen illerde bulunan RAM'lar aracılığıyla mail ve elden teslim alma yoluyla ulaşılmıştır.

3. 4. Verilerin Analizi

RAM'lardan toplanan yazılı dokümanlarda belirtilen tablolar ve bilgiler öncelikle bilgisayara yüklenmiştir. Bilgisayara yüklenen tablolar ortak başlık altında tüm RAM'ların yaptıkları çalışmaları ve değerlendirmeleri içermektedir. Burada 2014-2015 ve 2015-2016 yılları ortak tabloda ve içerikte sunulurken 2013-2014 yılına ait bilgilerdeki içerik ve başlıkların farklı olması sebebiyle bu yıl için farklı tablolar kullanılmıştır. Ayrıca 2013-2014 yılı Ordu RAM yılsonu rapor formatı diğerlerinden farklı olması sebebiyle de bu ilin o yıl ki raporu kendi içerisinde değerlendirilmiştir. Bu anlamda oluşturulan tablolar ve dokümanlar iller arası yapılan karşılaştırma yoluyla yorumlanmış ve değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

4. 1. 2013-2014 Yılı RAM Raporlarından Elde Edilen Bulgular

Bu çalışmanın bulguları Artvin, Rize, Trabzon ve Giresun ilerinde faaliyet gösteren Rehberlik Araştırma Merkezlerinin (RAM) 2013-2014 yılları arasındaki yılsonu raporlarından derlenmiştir. Belirtilen yıllarda Ordu RAM faaliyetlerini farklı bir formatta raporlaştırdığı ve böyle bir format karşılaştırma ya da ilişkilendirme olanağı sağlamadığı için ayrıca incelenmiştir. Bu raporlar RAM yöneticileri tarafından hazırlanarak İl Milli Eğitim Müdürlüklerine gönderilmekte ve orada değerlendirilmeye tabi tutulmaktadır. Raporlarda yer alan bulguların önemli bir kısmı nesnel bilgilerden oluşmaktadır. Sınırlı miktardaki bilgiler ise RAM yönetimlerinin öznel değerlendirmelerini yansıtmaktadır. Burada yer verilen bilgilerin gösterilme biçimi RAM'ların raporlarındakine benzerlik göstermektedir. Tablodaki ifadeler ya da ifade tarzlarına müdahale edilmemiştir. Tablolarda genelde ön plana çıkan değerler karşılaştırmalı ya da ilişkilendirilmiş şekilde metin içinde ayrıca belirtilmiştir. Bu bilgiler ışığında ilk olarak RAM merkezlerinin yönetim faaliyeti sahasına giren bulgular özetlenmektedir.

Bu kısımda ilk olarak RAM'ların fiziki çalışma koşulları ele incelenmiştir. Raporlarda bunun için 18 ölçüt dikkate alınmıştır. Bunların bir kısmı doğrudan idari yapıyla (ör. müdür odası) diğerleri ise verilen hizmetlerle ilişkilidir. Bilgiler Tablo 1'de özetlenmektedir.

Tablo 1. RAM'ların Fiziki Çalışma Koşulları

	Müdür Odası	Müdür Yard. Odası	Rehb. ve Psk Dan. Hiz. Bölüm Odası	Özel Eğt. Hizm. Bölüm Odası	Grup Çalışma Odası	Bireysel Çalışma Odası	Memur Odası-Büro	Görüşme Odası	Test Odası	İnceleme Odası	Oyun Odası	Bekleme Salonu	Okuma Salonu	Hizmetli odası	Eğitim Araçları Odası	Danışma	Toplantı Salonu	Arşiv-Depo	Toplam
Artvin	1	0	0	0	4	0	1	0	1	3	0	0	0	1	0	0	0	1	12
Rize	1	1	1	1	1	0	1	4	3	1	1	4	0	1	1	1	1	3	26
Trabzon	1	2	5	9	0	0	1	0	4	1	0	1	1	1	0	1	2	3	32
Giresun	1	1	1	1	0	0	1	1	4	1	1	2	1	1	1	1	1	1	20

Tablo 1'de görüldüğü gibi Trabzon RAM türlerine bakılmadan sayısal bakımdan en çok mekâna (s=32) sahip olan merkezdir. Buna karşı en az mekâna sahip olan merkez Artvin RAM'dır. Hizmet türleri dikkate alındığında Rize ve Giresun RAM'ların listede yer verilen 18 mekândan, 16 tanesine sahip oldukları buna karşı Artvin RAM'ın sadece 11 tanesine sahip olduğu gözlenmektedir. Bu durumda fiziki mekân koşulları bakımından Artvin RAM en elverişsiz merkezdir. Trabzon RAM özel eğitim hizmet odası sayısı (s=9)

diğer ilerden oldukça avantajlıdır. Artvin RAM'da özel eğitim hizmet odası bulunmamaktadır. Belirtilen yılda Artvin RAM'da danışma odası da bulunmamaktadır.

Tablo 2. RAM'ların Teknoloji ve Materyal Bilgileri

	Araç Gereç Durumu	Bilgisayar	Yazıcı	Tarayıcı	Fotokopi	Alarm Sistemi	Televizyon	Güvenlik Kameraları	Faks	Baskı Makinesi	Projeksiyon Data-Show	DVD/VCD Oynatıcı	Diz Üstü Bilgisayar	Kamera	Diğer
Artvin	Mevcut	15	5	2	2	0	1	0	1	0	2	0	1	1	0
	İhtiyaç	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rize	Mevcut	15	4	2	3	0	5	11	1	1	2	1	2	0	0
	İhtiyaç	2	3	2	0	0	0	3	0	0	2	0	2	1	0
Trabzon	Mevcut	34	8	1	3	1	3	15	1	0	2	0	3	1	0
	İhtiyaç	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Giresun	Mevcut	15	7	1	1	0	2	0	1	0	3	1	4	1	0
	İhtiyaç	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

RAM'larda teknolojik ürün ya da materyallerin sayısı yeterli olarak belirtilmiştir. Artvin RAM sadece bilgisayar konusunda ihtiyaç belirtirken, Rize RAM bilgisayar, yazıcı, tarayıcı, projeksiyon ve güvenlik kameraları kalemlerinde ihtiyaç belirtmiştir. Giresun ihtiyaç belirtmemiştir. Trabzon RAM ise diğer kategorisinde (ne olduğu belirtilmemiş) bir ihtiyaç yazmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar RAM'ların teknolojik ürün ve materyaller bakımından yeterli olduğunu göstermektedir.

RAM'larda farklı işleri yerine getiren personel istihdam edilmektedir. Bunların bir kısmı idari diğerleri ise eğitimle ilgili olanlardır.

Tablo 3. RAM'ların Personel Dağılımı

	Müdür	Md. Yrd.																
Artvin	Asıl() Branşı: Sınıf Öğretmenliği	Kadrolu () Branşı: Sınıf Öğretmenliği	Kadrolu- Görevlendirme- Geçici	PDR	EPH	Psikoloji	Özel Eğitim	Eğitim Programı	Eğitim Yönetimi	Ölçme Değerlendirme	Sosyal Çalışmacı	Halk Eğitimi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimsi	TOPLAM	Daktilo	Hizmetli		
			Kadro.	5			8							13	1			
			Görev.															
			Geçici															
	İhtiyaç Durumu (Kadrolu)				-		-						-			1		
Rize	Müdür	Md. Yrd.	Kadro.	7			1							8	2	2		
			Görev.															
			Geçici															
			İhtiyaç Durumu (Kadrolu)			2		1	10				1		1	16		
Trabzon	Müdür	Md. Yrd.	Kadro.	13			6							16	1	0		
			Görev.													2		
			Geçici															
			İhtiyaç Durumu (Kadrolu)			2		2	12				2		1	19	1	1
Giresun	Müdür	Md. Yrd.	Kadro.	6			2							8		2		
			Görev.															
			Geçici															
			İhtiyaç Durumu (Kadrolu)															
	Müdür	Md. Yrd.																

Tablodaki bilgilere göre en fazla PDR uzmanının görev yaptığı yer Trabzon RAM'dır (s=13). En azı ise Artvin RAM'da (s=5) yer almaktadır. Bu alanda Trabzon ve Rize RAM'lar iki ihtiyaç belirtmişlerdir. Yine tabloya göre en fazla özel eğitim uzmanının görev yaptığı il ise Artvin' dir (s=8). Bu alanda en fazla ihtiyaç belirten il Trabzon (s=12) olarak görülmektedir. Giresun RAM' ın bu konuda tabloya bir bilgi işlemediği, kadrolu veya ihtiyaç durumunu belirtmediği görülmektedir.

RAM'lar seminer, kurs, panel türünden farklı etkinlikler düzenlemektedirler. Etkinlik tür ve sayıları RAM'lara göre farklılaşmaktadır. Tablo 4'de bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 4. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Tarafından Düzenlenen Etkinlikler

Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı	Katılımcı Grup ve Sayıları				
			Öğrenci	Öğretmen	Diğer		
					Toplam		
Artvin	-Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimi ve BEP Planı						
	-Ailede Mutluluk, Aile İçi İletişim						
	-Özel Eğitim Sınıfının Ziyaret Edilmesi, Kaynaştırma Eğitimi						
	-Tavma Sonrası Yapılacak Çalışmalar						
	-Aile Tutumlarımız, Anne Baba Tutumları						
	-Rehberlik						
	-Sınav Kaygısı ve Test Teknikleri	16	393	105	15	145	
	-Verimli Ders Çalışma						
	-Uyum Sorunu						
	-Empati ve İletişim						
	-Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş						
	-Anne Baba Tutumları ve Çocuğun Gelişimine Etkileri						
	-Ortaöğretime Geçiş Sistemi , Özel Eğitim Öğrencileri Sınav Tedbiri						
	-Kaynaştırma Eğitimi. BEP Çalışmaları						
	-Üstün Yetenek ve Dikkat Eksikliği						
	Kurs	0-18 Yaş Aile Eğitimi	2		50	52	
Konferans							
Yerinde İnceleme	-Alan Taraması Çalışması						
	-Evde Eğitim Durumunu Yerinde İnceleme	31	186	119	25	330	
	-Özel Eğitim Sınıfının Ziyaret Edilmesi						
	-Destek Eğitim Odasının İncelenmesi						
TOPLAM		49	579	224	90	145	1433
Rize	1. Okula Uyum Süreci ve Öğrencilerde Gelişim Dönemi Özellikleri						
	2. 7-19 Yaş Aile Eğitimi						
	3. İletişim Kurmak						
	4. Uzaşabilmek						
	5. Geleceği Planlamak						
	6. Bilim Sanat Merkezi Bilgilendirme						
	7. Sınavsız Geçiş ve Sınavsız Geçişle Yerleşebilecekleri Bölümler						
	8. Verimli Ders Çalışma						
	9. Zamanı Etkili Kullanma						
	10. Test Çözme Teknikleri	423	12995	465	6049	4	13184
	11. Güvenli İnternet Kullanımı						
	12. Sınav Kaygısı						
	13. Sıddet ve İstismar						
	14. Öfke Kontrolü						
	15. Bağımlılığı Semineri						
	16. Meslek Seçimi ve Geleceğin Meslekleri						

Tablo 4'ün devamı

Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı	Katılımcı Grup ve Sayıları				
			Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	
						Toplam	
	17. Stres Yönetimi						
	18. Velilere " Tv ve İnternet Bağımlılığı" konulu seminer						
	19. Çocuğa Sorumluluk Ve Ders Çalışma Alışkanlığı Kazandırma" konulu velilere seminer						
	20. Okula Uyum Süreci ve Öğrencilerde Gelişim						
	21. Akran zorbalığı						
	22. Ergenlik dönemi gelişim özellikleri, temizlik ve bakım(öğrenciye)						
	23. Hedef Belirleme						
	24. Etik Değerler Ve Etik Davranış.						
	25. Alan -dal seçimi						
	26. Öğrencilere yönelik hijyen konulu seminer						
Kurs	7-19 yaş aile eğitimi kursu	75	518	50	1224	0	1792
Konferans		48	1675	339	789	24	2827
Panel	1. Okula Yeni Başlayan Çocukların Uyum Süreçleri ve Yapılması Gerekenler 2. Sınav kaygısı ve baş etme yöntemleri 3. Akademik başarıyı artırmada velilere düşen görevler	8	82	5	219	10	326
Toplantı	1. Veli Oryantasyon Toplantısı 2. Seviye Belirleme Sınavı Değerlendirme 3. Başarı Durum Değerlendirmesi 4. Üst okul tanıtım toplantıları 5. YGS ve LYS değerlendirmeleri	36	1018	58	549	0	1625
TV-Radyo Prg. Yazılı Basın							
	L Drama 2. Atılganlık eğitimi 3 .Psikoeğitim 4. Meslekler günü 5. YGS ve LYS tanıtımı 6. TEOG ile ilgili bilgilendirme 7 .Oryantasyon Eğitimi 8. Üst öğrenim kurumlarının tanıtılması 9. Üst eğitim kurumları hakkında veli bilgilendirme 10. Üniversite ziyareti 11.MBS tanıtım uygulama 12. Sınavla yönelik motivasyon çalışmaları ve sınav kaygısı çalışmaları	179	4683	266	953	12	5914
TOPLAM		769	20971	1183	9783	50	25668
Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	Toplam
	Toplumsal Cinsiyet eşitliği kursu	3		140			140
	Yaratıcı Drama Tekniğiyle Değerler Eğitimi	1		60			60
	Aile Eğitimi Programı Uygulama ve Yaygınlaştırma Projesi	1				20	20
	Adaylık eğitimi(Stres ve Çatışma)	3		80			240
	Ergenlikte Davranış bozukluklarını tanıma ve önleme kursu	1		10			10
Trabzon							

Tablo 4'ün devamı

Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı	Katılımcı Grup ve Sayıları			Toplam
			Öğrenci	Öğretmen	Veli Diğer	
	Çocuklar için Dikkat ve Algı Testleri Kursu	1	42			42
	Beden Dili Kursu	1	10			10
	Değerler Eğitimi	1				
	Öfke yönetimi semineri	2	30			60
	Etkili ve verimli iletişim, aile içi iletişim	1		25		25
Seminer	Sınıf öğretmenlerine yönelik demokrasi ve insan hakları semineri	1	30			30
	Okullarda akran zorbalığı ve başatma becerileri	1	350			350
	Aile Eğitimi Semineri	1		550		550
	Aile içi iletişim	1		70		70
	Öfkeyi Tanımlamak ve rahatlama	1		75		75
Konferans	Kişilerarası iletişim	1		60		60
	PDR mezunlarının çalışma alanları ve karşılaştıkları sorunlar	1	350			350
	Akran Zorbalığı ve Başatma Becerileri Bülteni	1		350		350
	Sınav psikolojisi(Heyecanı)	1		1000		1000
	RAM tanıtım broşürü	1		1000		1000
Yazılı Basın	Özel Eğitim Okulları	1		1000		1000
	Verimli Ders Çalışma Yolları	1		1000		1000
	Engelli Çocuk Ailelerine Uyarılar	1		1000		1000
	Test Çözme Teknikleri	1		1000		1000
	Eğitim Ortamında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı İl Yürütme Kurulu Toplantısı	2	14			28
	RAM Merkez Komisyonu Toplantısı	2	20			40
Toplantı	Rehberlik Hizmetleri İl danışma Komisyonu Toplantısı	2	30			60
	Rehber öğretmenler koordinasyon toplantısı	16	280			280
	Danışmanlık Tedbirleri toplantısı	1	250			250
Drama	Başarcan adlı oyun	6		1200		1200
Proje	Aile Eğitimi Programı Uygulama ve Yaygınlaştırma Projesi	1	20			20
	Eğitim ortamında şiddetin önlenmesi ve azaltılması yönelik anket çalışmasının değerlendirilmesi	1	1907			1907
TOPLAM		60	350	7775	225	12227
Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli Diğer	Toplam
Kurs	TYT 9-11	1	0	10	0	10
Kurs	TKT 7-11	1	0	10	0	10
Kurs	TYT 6-8	1	0	10	0	10
Seminer	7-19 Aile Eğitimi	32	0	0	420	420
TOPLAM		35	0	30	420	450

Tabloda görüldüğü gibi Artvin RAM 49, Rize RAM 769, Trabzon RAM 60 ve Giresun RAM 35 etkinlik yapmıştır. Bu durumda en fazla etkinliği Rize RAM en az etkinliği ise Artvin Ram yapmıştır. Etkinliklerin katılımcı sayıları incelendiğinde ise öğrenci katılımının en fazla olduğu il Rize RAM (s=20971), en az hatta öğrenciye yönelik hiç etkinlik yapılmayan il Giresun RAM'dır (s=0). Öğretmene dönük etkinliklerde en fazla etkinlik yapan Trabzon RAM (s=3623), en az etkinlik yapan ise Giresun RAM' dır (s=30). Veliye yönelik etkinliklerde Rize RAM (s=9783) en fazla iken, Artvin RAM en azdır (s=90). Etkinlik türü olarak ise yedi farklı çeşit etkinlikle Trabzon RAM en fazla türde etkinlik yaparken, Giresun RAM ise iki çeşit etkinlikle en az türde etkinlik yapmıştır.

Tablo 5. RAM'larda Gerçekleştirilen Araştırma Konuları, Projeler ve Yayınlar

	ARAŞTIRMA KONULARI	PROJELER	YAYINLAR
Artvin			Artvin RAM Dergisi Sayı:2
Rize			
	Eğitim ortamında şiddetin önlenmesi ve azaltılması anket çalışması	Dezavantajlı Bireylerin Eğitiminde Yaratıcı Drama Yönteminin İncelenmesi (2014-1-TR01-K101-0035003)	Akran Zorbalığı ve Baş etme Becerileri
Trabzon		"Her Okulda PDR" Aile Eğitimi Projesi	YGS-LYS Sınav Stratejileri
		Toplumun Kalkınmasında Gönül Elçileri Projesi	YGS-LYS Tercih Stratejileri
			Kurum WEB sitesinde yayımlanan diğer yazı ve broşürler
Giresun			

Tablodaki bilgilere göre Rize ve Giresun RAM incelenen yıllarda araştırma ve yayın konusunda herhangi bir faaliyet yapmamıştır. Trabzon RAM proje niteliğinde üç çalışma yaparken diğer RAM'larda proje faaliyeti yapılmamıştır. Trabzon RAM aynı zamanda iki farklı konuda yayınlar yapmıştır. Artvin RAM süreli yayın türünde bir dergi çıkarmıştır. Bu bulgular RAM'ların araştırma ve yayın faaliyetleri konusunda farklılık gösterdiklerini, yapılan etkinliklerin yeterli olmadığını ve bazı RAM'ların söz konusu alanlarda belirgin bir faaliyet içinde bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 6. RAM'ların Hizmetiçi Eğitim Önerileri

	İlgili Alan	Kimlere Yönelik
	Yönetim Hizmetleri ile İlgili	
Artvin	RPD Hizmetleri ile İlgili	RAM'larda kullanılan ölçme araçları ve Özel Yetenekli öğrencilerle ilgili eğitimler düzenlenmelidir.
	Özel Eğitim Hizmetleri ile İlgili	

Tablo 6'nın devamı

	İlgili Alan	Kimlere Yönelik
	Yönetim Hizmetleri ile İlgili Yönetimde Yeni Yaklaşımlar	Okul Yöneticilerine
	RPD Hizmetleri ile İlgili 1) Psikolojik Danışma Teknikleri, Bütüncül Terapi Tekniği	Psikolojik Danışmanlara
Rize	2) Psikolojik yardım süreci ve teknikleri	
	Özel Eğitim Hizmetleri ile İlgili 1) Psikolojik Danışmanlara Wisc-r, Stanford-Binet, Leiter Performans Testleri Kullanım Kursu	Psikolojik Danışmanlar, Özel Eğitim Öğretmenleri
	2) Özel Eğitim Öğretmenleri ve Psikolojik Danışmanlara Eğitsel Tanılama Kursu	
	Konusu (Rehberlik ve Psikolojik Danışma ve Özel Eğitim Hizmetleri ile İlgili)	
	Özel Eğitim Hizmetleri, BEP ve Kaynaştırma Uygulamaları	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
	Rehberlik hizmetleri tanıtımı	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
	Öfke Kontrolü	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
	Oyun Terapisi	Rehber Öğretmenlere
	Yaratıcı Drama	Rehber Öğretmenlere
	Stresle Başa Çıkma Yolları	Rehber Öğretmenlere
	Engel Türleri ve Davranış Değiştirme Yöntemleri	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
Trabzon	Beceri Öğretimi	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
	Sınıf yönetimi, zaman ve kriz yönetimi	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
	İletişim (Beden Dili)	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
	Kısa Süreli Çözüm Odaklı Terapi Yöntemleri	Rehber Öğretmenlere
	Danışmanlık Tedbirleri	Rehber Öğretmenlere
	Akran Zorbalığı	Rehber Öğretmenlere
	Ergenlik Psikopatolojisi	Rehber Öğretmenlere
	Mesleki Rehberlik Kariyer Danışmanlığı	Rehber Öğretmenlere
	YGS-LYS Sınav Sistemi	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
	Atılganlık eğitimi, değerler eğitimi	İdareci ve Sınıf Branş Öğretmenlere Yönelik
	Çocuk Testler Eğitimi	Rehber Öğretmenlere
	Yönetim Hizmetleri ile İlgili	
Giresun	RPD Hizmetleri ile İlgili	Oyun Terapisi, Zeka testleri
	Özel Eğitim Hizmetleri ile İlgili	Özel Eğitim Uygulamaları ve Kaynaştırma Eğitimi

RAM'ların önemli işlevlerinden biri ortaya çıkan ihtiyaç durumlarına bağlı olarak hizmet içi eğitim etkinlikleri önermek ve bunların düzenlenmesinde rol almaktır. Toplumda zaman zaman ön plana çıkan sorun ya da öncelikleri bu tür önerilerin belirlenmesinde ve planlanmasında önemlidir. Tablo 6' da bu araştırma kapsamında incelenen RAM'ların hizmet içi etkinlik önerilerine yer verilmektedir. Tablo incelendiğinde önerilerin genellikle bir hedef gruba dönük yapıldığı ancak bazı RAM'larda (Artvin ve Giresun) ise ihtiyaç duyulan alan veya konularda ortaya konduğu görülür. Önerilerin daha çok PDR hizmetleri, özel eğitim ve yönetim işleri ile ilgili olduğu görülmektedir. Artvin RAM yönetim ve özel eğitim alanlarında hizmet içi eğitim etkinliği önerisinde bulunmazken PDR hizmetlerine dönük olarak ölçme araçlarının kullanılması ve üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesi hususlarına öncelik vermiştir. Rize RAM okul yöneticilerine, okul ve RAM rehber öğretmenlerine dönük hizmet içi etkinliklerin yapılmasını önermiştir. Yöneticiler için

yönetimde yeni yaklaşımlar rehber öğretmenler içinse psikolojik danışmanlık becerileri ve psikolojik ölçme araçlarını kullanma becerisi konularında eğitim alınmasına ihtiyaç bulunduğu belirtilmiştir. Trabzon RAM daha geniş bir grubu hedef olarak göstermiş ve faaliyetlerin rehber öğretmenlere, sınıf branş öğretmenlerine, idarecilere yönelik olmasını önermiştir. Bu merkez farklı konularda hizmet içi etkinliklerin gerekliliğine vurgu yapmıştır. Giresun RAM'da Rize RAM gibi daha çok konu odaklı faaliyetlere vurgu yapmış herhangi bir hedef grubu ön plana çıkarmamıştır.

Bulgular dikkate alındığında hem hedef kitleler hem seçilen konular ve türleri bakımından RAM'lar arasında belirgin bir benzerlik olmadığını göstermektedir. Trabzon RAM dışındaki merkezlerin faaliyet sahalarının oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Bulunan ve Kullanılan Ölçme Araçları ve Uygulama Sayıları

ÖLÇME ARACI	KULLANILAN SAYI																	
	RPHD BÖLÜMÜ						ÖEH BÖLÜMÜ						TOPLAM					
	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Toplam	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Genel Toplam
Stanford-Binet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Stanford-Binet (Görme)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leither Yapay Zeka Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	76	0	0	0	0	0	76	
WISC-R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Peabody	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Bender-Gestalt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
CAT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Beier Cümle Tamamlama Form A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Beier Cümle Tamamlama Form B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Denver	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
G. Haris İ.R.Ç.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kelime Söyleyiş Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kohs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Loussia Duss Psik. Hikayeler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Porteus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Problem Tarama (O takımı)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Problem Tarama (L takımı)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
TKT 5-7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
TKT 7-11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
TYT 6-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
TYT 9-11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Tablo 7'nin devamı

ÖLÇME ARACI		KULLANILAN SAYI																		
		RPHD BÖLÜMÜ						ÖEH BÖLÜMÜ						TOPLAM						
		Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Toplam	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Genel Toplam	
Artvin	Sesletim ve Ses Bilgisi Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	GEÇDA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Snellen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Görüşme Formu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50	0	0	0	0	0	0	50	
	Görüşme Formu Görme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Görüşme Formu Ortopedi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Kaba Değerlendirme Formu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	707	0	0	0	0	0	0	707	
	AGTE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Gessell Gelişim Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		OKULLANILAN SAYI																		
ÖLÇME ARACI		RPHD BÖLÜMÜ						ÖEH BÖLÜMÜ						TOPLAM						
		Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Toplam	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Genel Toplam	
		Rize	Stanford Binet	0	1	0	0	0	1	0	24	36	16	8	84	0	22	27	15	8
Stanford -Binet (Görme)	0		0	0	0	0	0	6	21	3	4	7	41	6	21	3	4	7	41	
Leither Yapay Zeka Testi	1		1	0	0	0	2	40	94	56	27	19	236	39	82	47	26	15	238	
WISC-R	0		2	0	0	0	2	0	2	1	0	0	3	0	4	1	0	0	5	
EPQ	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
MMPI	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
HKE	0		0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
SCL 90	0		0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Peabody	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CAT	0		0	0	0	0	0	0	4	3	1	0	8	0	4	3	1	0	8	
Beier Cümle Tamam. T. Form A	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beier Cümle Tamam. T. Form B	0		0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1
Denver Gelişim Ölçeği	0		0	0	0	0	0	16	1	0	0	0	17	16	1	0	0	0	0	17
G. Harris İ. R. Ç.	0		0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	2
Kelime Söyleyiş Testi	1		1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
Kohs	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MFD	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bender Geşalt Görsel Mot. AlgıT.	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Burdon Dikkat Testi	0		0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Kuder İlgı Alanları Envanteri	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loussa Duss Psık. Hik. T.	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gessel Gelişim Testi	2	1	0	0	0	3	8	21	0	0	2	31	10	22	0	0	2	0	34	

Tablo 7'nin devamı

ÖLÇME ARACI	Okul Öncesi					Okul					Genel Toplam									
	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve dengi okullar	Okul Dışı	Genel Toplam			
Problem Tarama (0 Takımı)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Problem Tarama (L Takımı)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Sınav Kaygı Envanteri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Kendini Değ. Ölçeği	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Sesletim ve Ses Bilgisi Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
GEÇDA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
AGTE	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	8	8	0	0	0	8				
Snellen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Görüşme Formu	5	8	1	5	9	3	46	75	70	46	44	281	51	83	82	51	53	320		
Görüşme Formu Görme	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	1	1	2			
Görüşme Formu Ortopedi	0	2	0	1	0	3	6	7	13	1	4	31	6	9	13	2	4	34		
Kaba Değerlendirme Formu	1	1	1	1	0	4	182	374	299	179	205	1239	183	375	300	180	205	1243		
Beck Depresyon Ölçeği	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
KULLANILAN SAYI																				
RPHD BÖLÜMÜ					ÖEH BÖLÜMÜ					TOPLAM										
ÖLÇME ARACI	Okul Öncesi		Okul		Genel Toplam		Okul Öncesi		Okul		Genel Toplam		Okul Öncesi		Okul		Genel Toplam			
	Okul Öncesi	İlköğretim	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul Öncesi	İlköğretim	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	İlköğretim	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	İlköğretim	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam
Stanford-Binet	0	0	0	0	0	28	201	16	4	249	28	201	16	4	249	28	201	16	4	249
Stanford-Binet (Görme)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leither Yapay Zeka Testi	0	0	0	0	0	5	28	10	6	49	5	28	10	6	49	5	28	10	6	49
WISC-R	0	0	0	0	0	0	60	11	0	71	0	60	11	0	71	0	60	11	0	71
Peabody	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bender-Gestalt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CAT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beier Cümle Tamamlama Form A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beier Cümle Tamamlama Form B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Denver	0	0	0	0	0	76	0	0	66	142	76	0	0	66	142	76	0	0	66	142
G. Haris İ.R.Ç.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kelime Söyleyiş Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kohs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TKT 5-7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sesletim ve Ses Bilgisi Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GEÇDA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Snellen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Görüşme Formu	0	0	0	0	0	131	300	25	55	511	131	300	25	55	511	131	300	25	55	511

Tablo 7'nin devamı

ÖLÇME ARACI	Okul Öncesi	Okul Öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul Öncesi	Okul Öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	Okul öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Genel Toplam
	İlköğretim	İlköğretim	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul Öncesi	Okul Öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	Okul öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Genel Toplam
Trabzon	Görüşme Formu Görme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Görüşme Formu Ortopedi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kaba Değerlendirme Formu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Gessell Gelişim Testi	0	0	0	0	0	0	160	20	15	195	0	160	20	15
KULLANILAN SAYI															
RPHD BÖLÜMÜ															
ÖEH BÖLÜMÜ															
TOPLAM															
ÖLÇME ARACI	Okul Öncesi	Okul Öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul Öncesi	Okul Öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	Okul öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Genel Toplam
İlköğretim	İlköğretim	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul Öncesi	Okul Öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Toplam	Okul öncesi	Okul öncesi	Ortaöğretim	Okul Dışı	Genel Toplam	
Giresun	Stanford-Binet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	58
	Stanford-Binet (Görme)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Leither Yapay Zeka Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	122
	WISC-R	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	202
	Peabody	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bender-Gestalt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8
	CAT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Beier Cümle Tamamlama Form A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Beier Cümle Tamamlama Form B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Denver	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Loussia Duss Psik. Hikayeler	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Porteus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Problem Tarama (O takımı)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Problem Tarama (L takımı)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	TKT 5-7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	TKT 7-11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
	TYT 6-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	TYT 9-11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sesletim ve Ses Bilgisi Testi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	GEÇDA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Snellen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Görüşme Formu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	239
	Görüşme Formu Görme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Görüşme Formu Ortopedi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kaba Değerlendirme Formu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1020

Tablo 7'de görüldüğü gibi RAM'larda farklı tür ve sayılarda ölçme araçları bulunmaktadır. Bunların bir kısmı kullanılırken bir kısmına uygulamalarda yer verilmemektedir. Artvin RAM hem sayı hem de tür olarak ölçme araçlarının en az

kullanıldığı RAM'dir. Bu merkezde sadece dört tür bireyi tanıma tekniğinden yararlanılmakta ve Kaba Değerlendirme (s=707) en çok ön plana çıkan teknik olmaktadır. Buna karşı ölçme araçlarının tür olarak en yaygın şekilde kullanıldığı merkez Rize RAM'dir. Rize RAM'da Leither Yapay Zeka Testi (s=248) ve Görüşme (s=320) en sık kullanılan bireyi tanıma tekniklerdir. Trabzon RAM'da bireyi tanıma sürecinde altı tür tekniğe yer verilmiş bunlar arasında ise Görüşme (s=551), Stanford-Binet (s=249), Gessel (s=195) ve Denver (s=142) ön plana çıkmaktadır. Buna karşı Giresun RAM'da ağırlıklı olarak Kaba Değerlendirme (s=1020), Görüşme (s=239), WISCR (s=202) daha sık kullanılmaktadır.

Bu sonuçlar bireyi tanıma konusunda RAM'larda kullanılan tekniklerin tür ve sayısında belirgin farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Örneğin Kaba Değerlendirme olarak belirtilen teknik Trabzon dışındaki tüm RAM'larda yaygın olarak kullanılmaktadır. Buna karşı Trabzon'da böyle bir uygulamaya hiç gidilmediği gözlenmektedir. Yetenek testlerinden Stanford-Binet Artvin, Rize ve Trabzon'da daha yaygın kullanılırken Giresun RAM'da WISCR daha sık kullanılmaktadır. Görüşme tüm RAM'larda kullanılan bir teknik olarak ön plana çıkmaktadır.

RAM yılsonu raporlarında okulların yıllık çalışma program ve raporları da değerlendirilmekte ve raporları gönderen ya da göndermeyen okul sayıları tespit edilmektedir. Bu bağlamda üç başlıkta inceleme yapılmaktadır; Çerçeve Programının Hazırlanması, Yıllık Çalışma Programı ve Yıl Sonu Çalışma Raporu. Yıllık çalışma programı bir okulun o yıl boyunca neleri yapacağını planladığı bir program iken, yılsonu çalışma raporu ise aynı okulun bir yıl boyunca neler yaptığını içeren rapordur Bu başlıklarla ilgili bilgilerden ortaya çıkan sonuçlar Tablo 8'de özetlenmektedir.

Tablo 8. RAM'ların Yıllık Çalışma Program ve Raporlarının Değerlendirilmesi

	Çerçeve Programının Hazırlanması	Yıllık Çalışma Programı	Yıl Sonu Çalışma Raporu
Artvin	Bölüm Elemanlarınca	X	Gönderen Okul
	Komisyonca		Göndermeyen Okul
Rize	Bölüm Elemanlarınca		Gönderen Okul 209
	Komisyonca	X	Göndermeyen Okul 37
Trabzon	Bölüm Elemanlarınca	X	Gönderen Okul 313
	Komisyonca	X	Göndermeyen Okul 199
Giresun	Bölüm Elemanlarınca	X	Gönderen Okul 156
	Komisyonca	X	Göndermeyen Okul

Tablo 8'deki sonuçlara göre Artvin RAM yıllık çalışma programının ve raporunun gönderilip gönderilmediğine ilişkin bilgi girmezken, Rize ve Trabzon RAM istenen bilgileri

sunmakta, Giresun RAM ise sadece yılsonu çalışma raporunu gönderen okul sayısını belirtmektedir. Tabloya göre yıllık çalışma programını en fazla gönderen okulun bulunduğu il Trabzon (s=313) iken, göndermeyen okulun en fazla olduğu il Rize'dir (s=37). Yine yılsonu çalışma raporunu en fazla gönderen okul Trabzon'da (s=320) iken, göndermeyen okul sayısının en fazla olduğu okul Trabzon RAM'a aittir (s=163). Veriler dikkate alındığında Rize ve Trabzon RAM veri girişinde gerekli alanları doldurmuşken Artvin ve Giresun RAM bu konuda gerekli veri girişini sağlayamamıştır.

Rehberlik Araştırma Merkezleri yıl içerisinde belirledikleri zaman ve plan dâhilinde okulların rehberlik servislerini ziyaret ederler. Bu ziyaretler esnasında hem görüş alışverişinde bulunmakta hem de rehber öğretmeni bulunmayan okullarda uygulama gerektiren eğitimler verilmektedir. Tablo 9'da bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 9. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerine Yapılan Ziyaretler

	Uygulama Amacıyla	Rehberlik Amacıyla	Toplam	
Artvin	İlkokullara Yapılan Ziyaretler	27	27	54
	Ortaokullara Yapılan Ziyaretler	22	22	44
	Genel Orta Öğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	1	1	2
	Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	1	1	2
	Özel Eğitim Okullarına Yapılan Ziyaretler	1	1	2
	Özel İlkokullara Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Ortaokullara Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Ortaöğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Özel Eğitim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	TOPLAM	52	52	104
Rize	İlkokullara Yapılan Ziyaretler	0	24	24
	Ortaokullara Yapılan Ziyaretler	0		
	Genel Orta Öğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	9	9
	Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	3	3
	Özel Eğitim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	2	2
	Özel İlkokullara Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Ortaokullara Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Ortaöğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Özel Eğitim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	TOPLAM	0	38	38
Trabzon	İlkokullara Yapılan Ziyaretler	65	65	130
	Ortaokullara Yapılan Ziyaretler	69	69	138
	Genel Orta Öğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	42	42	84

Tablo 9'un devamı

		Uygulama Amacıyla	Rehberlik Amacıyla	Toplam
Trabzon	Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	62	62	124
	Özel Eğitim Okullarına Yapılan Ziyaretler	10	10	20
	Özel İlkokullara Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Ortaokullara Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Ortaöğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Özel Eğitim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	TOPLAM	248	248	496
		Uygulama Amacıyla	Rehberlik Amacıyla	Toplam
Giresun	İlköğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler 1	0	32	32
	Genel Orta Öğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	10	10
	Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	3	3
	Özel Eğitim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Eğitim İlköğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Ortaöğretim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
	Özel Özel Eğitim Okullarına Yapılan Ziyaretler	0	0	0
TOPLAM	0	45	45	

Tablo 9'daki bilgilere göre; Artvin, Rize ve Giresun RAM'da ilkokullara yapılan ziyaret sayısı fazla iken, Trabzon RAM ortaokullara daha fazla ziyaret yapmıştır. Tüm illerde ise en az ziyaret özel eğitim okullarına yapılmıştır. Ayrıca tablodaki tüm RAM'ların özel ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve özel özel eğitim okullarına ziyaret yapmadığı görülmektedir. Genel toplama bakıldığında ise en çok ziyareti Trabzon RAM (s=496), en az ziyareti ise Rize RAM yapmıştır (s=38). Bu sonuçlara göre Trabzon RAM yeterli sayıda ziyaret yapmışken, Artvin, Rize ve Giresun RAM'ın yaptıkları okul ziyaretleri yeterli sayıda değildir.

Tablo 10. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisinde Bulunan ve Kullanılan Ölçme Araçları ve Uygulama Sayıları

Ölçme Aracı	İlkokul		Ortaokul		Ortaöğretim Okulları		Toplam	
	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı
Otobiyografi	17	1193	11	822	20	2454	48	4469
Sosyometri	8	485	6	257	3	210	17	952
Başarısızlık Nedenleri Anketi	18	959	15	1664	20	3557	53	6183
Problem Tarama Listesi (O takımı)	11	922	12	1444	0	0	23	2366
Problem Tarama Listesi (L takımı)	0	0	0	0	11	2701	11	2701
Kimdir Bu Anketi	11	830	6	614	5	549	22	1993
Snellen Göz Tarama Testi	13	2022	12	837	5	700	31	3559
Kime Göre Ben Neyim Tek.	3	76	3	263	0	0	6	339

Tablo 10'un devamı

Ölçme Aracı	İlkokul		Ortaokul		Ortaöğretim Okulları		Toplam	
	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı
Boş Zamanları Değ. Anketi	8	412	5	184	1	115	14	711
Devamsızlık Nedenleri Anketi	4	240	5	409	15	2784	24	3433
Beier Cümle Tamamlama testi A Formu	3	111	3	156	0	0	6	267
Beier Cümle Tamamlama testi B Formu	0	0	0	0	0	0	0	0
Sınav Kaygısı Ölçeği	14	475	14	581	11	1421	39	2477
Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	4	115	3	126	1	96	8	337
Aile Envanteri	3	74	4	111	0	0	7	185
Akademik Benlik Kavrama Ölçeği	6	159	10	423	4	199	20	577
Mesleki olgunluk ölçeği	0	0	0	0	1	147	1	147
Kendini Değerlendirme Envanteri	0	0	0	0	3	181	3	181
TKT 7-11	0	0	0	0	0	0	0	0
TYT 6-8	0	0	0	0	0	0	0	0
TYT 9-11	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	1	9	0	0	1	9
Diğer (Belirtiniz.)	2	27	0	0	1	90	3	117
	1	89	0	0	0	0	1	89
TOPLAM	126	8189	111	7903	101	15204	338	28853

Ölçme Aracı	İlkokul		Ortaokul		Ortaöğretim Okulları		Toplam	
	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı
Otobiyografi	5	637	15	1436	15	1220	35	3293
Sosyometri	4	352	3	107	3	522	10	981
Başarısızlık Nedenleri Anketi	4	361	22	1600	7	846	33	2807
Problem Tarama Listesi (O takımı)	4	501	22	2315	0	0	26	2816
Problem Tarama Listesi (L takımı)	0	0	1	112	19	2115	20	2227
Kimdir Bu Anketi	14	1552	11	937	2	201	27	2690
Snellen Göz Tarama Testi	19	2386	24	2305	17	2110	60	6801
Kime Göre Ben Neyim Tek.	2	96	3	57	0	0	5	153
Boş Zamanları Değ. Anketi	4	71	9	302	2	186	15	559
Devamsızlık Nedenleri Anketi	2	15	17	540	11	988	30	1543
Beier Cümle Tamamlama testi A Formu	7	138	4	64	3	17	14	219
Beier Cümle Tamamlama testi B Formu	1	0	1	41	1	5	3	46
Sınav Kaygısı Ölçeği	0	48	30	3244	16	1138	46	4430
Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	1	17	5	379	3	214	9	610
Aile Envanteri	1	90	3	125	0	0	4	215
Akademik Benlik Kavrama Ölçeği	0	0	15	1433	5	265	20	1698
Mesleki olgunluk ölçeği	0	0	2	13	0	0	2	13
Kendini Değerlendirme Envanteri	0	0	3	63	6	210	9	273
TKT 7-11	1	10	1	27	2	126	4	163
TYT 6-8	0	0	0	0	0	0	0	0
TYT 9-11	0	0	1	261	0	0	1	261
Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer (Belirtiniz.)	0	0	6	427	9	1387	15	1814
TOPLAM	69	6274	198	15788	121	11550	388	33612

Tablo 10'un devamı

Ölçme Aracı	İlkokul		Ortaokul		Ortaöğretim Okulları		Toplam	
	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı
Otobiyografi	40	1540	55	5710	74	11692	169	18942
Sosyometri	0	0	38	2286	45	7155	83	9524
Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	64	20405	71	3195	135	52355
Problem Tarama Listesi (O takımı)	0	0	93	1035	0	0	93	1035
Problem Tarama Listesi (L takımı)	0	0	0	0	75	24222	75	24222
Kimdir Bu Anketi	38	3875	43	645	41	1545	122	1187
Snellen Göz Tarama Testi	57	8255	61	183	45	2541	163	29096
Kime Göre Ben Neyim Tek.	48	3353	42	1377	39	1729	129	6459
Boş Zamanları Değ. Anketi	25	607	31	956	26	692	82	2255
Devamsızlık Nedenleri Anketi			51	9546	62	19783	113	29329
Beier Cümle Tamamlama testi A Formu	4	76	27	174	21	945	52	2761
Beier Cümle Tamamlama testi B Formu	0	0	0	0	0	0	0	0
Sınav Kaygısı Ölçeği	0	0	89	25487	69	29562	158	55049
Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	0	94	28206	63	26601	157	54807
Aile Envanteri	12	721	19	1157	49	13235	80	15113
Akademik Benlik Kavrama Ölçeği	0	0	52	14821	21	3118	73	17939
Mesleki olgunluk ölçeği	0	0	0	0	15	498	15	498
Kendini Değerlendirme Envanteri	0	0	0	0	5	208	5	208
TKT 7-11	0	0	5	253	0	0	5	253
TYT 6-8	0	0	6	580	0	0	6	580
TYT 9-11	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuder İgi Alanları Envanteri	0	0	0	0	2	65	2	65
Diğer (Belirtiniz.)	6	121	0	0	0	0	6	121
Memnuniyet anketleri	0	8	331	0	27	9543	35	27813
Çoklu zeka envanteri	0	0	0	0	1	177	1	177
Mesleki eğilimleri belirleme testi	0	0	0	0	10	586	10	586
Beck depresyon ölçeği	0	0	0	0	1	91	1	91
Bender-Gestalt Görsel Motor Algılama Testi	2	48	0	0	0	0	2	48
Okula Hazırlık Testi	1	50	0	0	0	0	1	50
Metropolitan Okul olgunluğu testi	3	189	0	0	0	0	3	189
Luisa das psikoanalitik hikayeler testi	5	96	0	0	0	0	5	96
TOPLAM	241	18939	1101	112821	762	157193	1781	370846
Ölçme Aracı	İlköğretim		Ortaöğretim		Toplam			
	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı
Otobiyografi	36	4056	29	3649	61	7696		
Sosyometri	11	1762	8	1226	20	3006		
Başarısızlık Nedenleri Anketi	55	6035	16	2617	59	8643		
Problem Tarama Listesi (O takımı)	26	3025	2	193	23	3266		
Problem Tarama Listesi (L takımı)	2	255	15	3000	17	3254		
Kimdir Bu Anketi	10	1272	3	249	16	1450		
Snellen Göz Tarama Testi	55	3436	10	1905	42	5336		
Kime Göre Ben Neyim Tek.	9	1666	4	362	17	2012		
Boş Zamanları Değ. Anketi	9	778	3	124	13	922		
Devamsızlık Nedenleri Anketi	16	1056	8	1262	17	2252		

Tablo 10'un devamı

Ölçme Aracı	İlköğretim		Ortaöğretim		Toplam	
	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı	Okul Sayısı	Uyg. Sayısı
Sınav Kaygısı Ölçeği	55	440	0	0	5	440
Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	0	1	175	1	175
Aile Envanteri	27	2182	8	605	35	2787
Akademik Benlik Kavrama Ölçeği	2	69	0	0	2	69
Mesleki olgunluk ölçeği	11	1035	2	305	13	1340
Giresun Kendini Değerlendirme Envanteri	7	364	5	605	12	969
TKT 7-11	0	0	2	287	2	287
TYT 6-8	0	0	0	0	0	0
TYT 9-11	1	92	0	0	1	92
Kuder İlgili Alanları Envanteri	7	601	0	0	7	601
Diğer (Belirtiniz.)	0		8	874	8	874
TOPLAM	247	28027	124	17438	371	45465

Okullar gerekli gördükleri ve ihtiyaç hissettikleri durumlarda ölçme araçlarını kullanırlar. Tablo 10'da illerin okul rehberlik ve psikolojik danışma servisinde bulunan ve kullanılan ölçme araçları ve uygulama sayılarına yer verilmiştir. Burada okullarda kullanılan ölçme araçlarının ve uygulama sayılarının ilden ile farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Buna göre Artvin RAM'a bağlı okullarda en fazla Problem Tarama Listesi (O takımı) (s=6183), Rize' de Snellen Göz Tarama Testi (s=6801), Trabzon'da Sınav Kaygısı Ölçeği (s=55049) ve Giresun'da ise Başarısızlık Nedenleri Anketi (s=8643) en çok kullanılan ölçme araçlarıdır. Genel toplama bakıldığında ise en fazla ölçme aracı uygulaması yapan il Trabzon (s=370846) iken en azı ise Artvin'dir (s=28853).

Bu sonuçlara göre RAM'larda kullanılan ölçme araçları uygulamalarının tür ve sayı olarak farklılıklar gösterdiği, bu farklılığın temel sebebinin de okulların ihtiyaçları doğrultusunda oluştuğu görülmektedir.

RAM'ların raporlarında yer verilen önemli bilgilerden biri de okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti sunmaktır. Bu hizmetin ağırlıklı olarak öğrencilere dönük olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda üç farklı işlem yapılmaktadır; görüşme, bireysel psikolojik danışma ve rehberlik, grupla psikolojik danışma ve rehberlik. Görüşme uygulamasının öğrenci ve velileri kapsadığı gözlenmektedir. Diğer uygulamalar ise daha çok öğrencilere dönüktür. Bu uygulamalarla ilgili sayısal bilgiler Tablo 11'de özetlenmektedir.

Tablo 11. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti Verilen Öğrenci veya Bireylere İlişkin Verilen Hizmetlerin Değerlendirilmesi

a) Rehberlik ve Araştırma Merkezlerindeki Uygulama Sayıları	Görüşme		Bireysel Rehb. Hizm.			Grupla Rehberlik Hizmetleri					
	Öğrenci	Veli	Bireysel Psikolojik Danışma	Bireysel Eğitsel Rehberlik	Bireysel Mesleki Rehberlik	Grup Rehberliği (Kişisel)		Grup Rehberliği (Eğitsel)		Grup Rehberliği (Mesleki)	
						Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı
Artvin											
Okul Öncesi	25	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İlkokul	148	148	2	1	0	0	0	0	0	0	0
Ortaokul	76	76	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Ortaöğretim	45	45	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Okul Dışı	312	312	3	2	1	0	0	0	0	0	0
TOPLAM	606	606	6	4	2	0	0	0	0	0	0
Rize											
Okul Öncesi	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İlkokul	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Ortaokul	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Ortaöğretim	2	0	5	2	1	0	0	0	0	0	0
Okul Dışı	0	2	10	1	2	0	0	0	0	0	0
TOPLAM	5	2	17	3	3	0	0	0	0	0	0
Trabzon											
Okul Öncesi	0	25	15	0	0	0	0	1	10	3	80
İlkokul	0	200	25	0	0	0	0	0	0	0	0
Ortaokul	0	350	20	0	0	0	0	0	0	0	0
Ortaöğretim	0	0	45	0	0	0	0	1	60	0	0
Okul Dışı	0	75	75	0	0	0	0	3	205	1	350
TOPLAM	0	650	180	0	0	0	0	5	275	4	430

Tablo 11'in devamı

a) Rehberlik ve Araştırma Merkezlerindeki Uygulama Sayıları	Görüşme		Bireysel Rehb. Hizm.			Grupla Rehberlik Hizmetleri					
	Öğrenci	Veli	Bireysel Psikolojik Danışma	Bireysel Eğitsel Rehberlik	Bireysel Mesleki Rehberlik	Grup Rehberliği (Kişisel)	Grup Rehberliği (Eğitsel)	Grup Rehberliği (Mesleki)	Grup Rehberliği (Eğitsel)	Grup Rehberliği (Mesleki)	
Giresun											
Okul Öncesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İlköğretim	5	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0
Ortaöğretim	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Okul Dışı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM	7	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablo 11'deki bilgilere göre 2013 yılında Artvin, Rize ve Giresun RAM'da grupla rehberlik hizmetinin hiç yapılmadığı sadece Trabzon RAM'ın grupla rehberlik hizmeti verdiği görülmektedir. Tablodaki bilgilere göre okul dışı görüşmelerin sayıca en fazla yapıldığı merkez Artvin RAM'dır (s=312). Bu kategoride Rize RAM'da okul öncesi (s=2), Giresun RAM'da ilköğretim (s=5) kademeleri sayıca olarak ön plana çıkmaktadır. Trabzon RAM'da belirtilen yılda öğrenciyle görüşme hiç yapılmadığı bildirilmiştir. Tablodaki genel toplama bakıldığında öğrenci görüşmesinin en fazla yapıldığı bildirilen merkez Artvin RAM (s=606), hiç yapılmadığı belirtilen yapıldığı merkez ise Trabzon RAM'dır. Veli görüşmelerinde durum oldukça farklıdır. Trabzon RAM diğer merkezlere oranla en fazla veli görüşmesi yaparken (s=650), Giresun RAM'da böyle bir uygulamanın yapılmadığı belirtilmiştir. Giresun RAM'ın sadece öğrenci görüşmesi ve bireysel psikolojik danışma yaptığı, bunun da toplamda 14 uygulamadan oluştuğu görülmektedir.

RAM'ların öğrenci ve velilerle görüşme uygulamaları arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Öyle ki bazı RAM'lar veli görüşmesine, bazıları ise öğrenci görüşmelerine yer vermemiştir. Bu tür bulgular oldukça çarpıcıdır. Tüm bu sonuçlar incelendiğinde, özellikle Rize ve Artvin RAM'ın yaptığı öğrenci ve bireylere ilişkin psikolojik danışma uygulamalarının yetersiz ve az sayıda olduğu görülmektedir. Grupla psikolojik danışma hizmeti anlamında da Trabzon RAM hariç diğer RAM'ların bir çalışma yapmadığı ve bu hizmetin yetersiz sunulduğu anlaşılmaktadır.

RAM raporlarında okul PDR servislerinde yapılan uygulamaların tür ve sayılarına yer verilmektedir. Burada da uygulamalar; görüşme, bireysel ve grupla psikolojik danışma ve rehberlik şeklinde farklı kategorilere ayrılmıştır. Görüşme kısmında velilere de yer

verilmiştir. Bireysel ve grup PDR hizmetleri kapsamında; kişisel (bireysel), eğitsel ve mesleki rehberlik uygulamaları yapılmaktadır. Tablo 12’de bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 12. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerindeki Uygulama Sayıları

	b) Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerindeki Uygulama Sayıları	Görüşme		BİREYSEL REHB. HİZM.			GRUPLA REHBERLİK HİZMETLERİ					
		Öğrenci	Veli	Bireysel Psikolojik Danışma	Bireysel Eğitsel Rehberlik	Bireysel Mesleki Rehberlik	Grup Rehberliği (Kişisel)		Grup Rehberliği (Eğitsel)		Grup Rehberliği (Mesleki)	
							Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı
Artvin	Okul Öncesi	10	44	42	2	0	0	0	3	33	3	33
	İlkokul	1182	804	403	493	165	15	126	25	458	10	304
	Ortaokul	2711	1075	956	929	654	60	672	183	2876	57	901
	Ortaöğretim	3235	1006	414	1844	1498	18	166	317	3281	136	2539
	TOPLAM	7138	2929	1815	3268	2317	93	964	528	6648	206	1444
	Rize	Okul Öncesi	46	197	23	57	0	0	0	5	85	0
İlkokul		2541	1815	218	800	589	7	97	135	1968	40	632
Ortaokul		4520	1929	432	2843	1349	29	253	214	3467	122	2237
Ortaöğretim		4133	1212	679	2532	1162	30	209	222	2261	137	1426
TOPLAM		11240	5153	1352	6232	3100	66	559	576	7781	299	4295
Trabzon		Okul Öncesi	951	500	110	105	700	14	180	14	227	17
	İlkokul	6193	2819	910	1717	1320	94	217	185	317	160	1349
	Ortaokul	12994	744	1020	2672	2057	181	2935	250	3909	478	8708
	Ortaöğretim	26377	10942	3021	5706	451	420	8516	754	23003	680	17218
	TOPLAM	46515	21701	5061	10226	8587	709	13801	1203	31512	1335	27583
	Giresun	Okul Öncesi	3152	1895	990	1334	728	57	446	158	2259	70
İlköğretim		6176	2082	1703	3183	2927	178	347	351	6704	469	4349
Ortaöğretim		5439	1676	1379	2454	2567	52	489	270	5739	248	5464
TOPLAM		14767	5653	4072	6971	6222	287	1282	779	14702	787	10415

Tablo 12’deki bilgilere göre göre Artvin RAM’a bağlı okullarda en fazla öğrenci görüşmesi ortaöğretim kademesinde (s=3235) yapılırken, Rize RAM’da ortaokul (s=4520), Trabzon (s=26377) ve Giresun RAM ise ortaöğretim kademesinde (s=5439)

yapılmaktadır. Genel toplama bakıldığında öğrenci ve veli görüşmelerinin en fazla olduğu il Trabzon, en az olduğu il ise Artvin'dir. Bu durum sayısal olarak bu şekilde gözlenmekle birlikte genel öğrenci ve veli sayıları dikkate alındığında sonuç farklı olabilir. Elimizde genel sayılar olmadığından oransal bir mukayese yapabilmeye olanağı bulunmamaktadır. Tüm illerde bireysel ve grupla rehberlik hizmetlerinden en fazla eğitsel anlamda rehberlik yapılmıştır. Yine tüm illerde en az yapılan rehberlik hizmeti türü bireysel psikolojik danışmadır.

Uygulamaların tür ve sayıları dikkate alındığında belli alanlarda ortak uygulamalara yer verildiği (ör. eğitsel rehberlik) ancak bazı uygulamalarda açık farklılıkların bulunduğu görülmektedir. Özellikle gruba dayalı uygulamalarda bu tür farklılaşmalar açıkça göze çarpmaktadır.

Okullarda rehberlik hizmetleri kapsamında sürdürülen faaliyetlerden biri de mesleki rehberlik ve yönlendirme hizmetleridir. Yönlendirme genelde üst öğretim kurumlarına, dikey geçişlere, yatay geçişlere ve okullardaki alanlara dönük olarak yapılmaktadır. Bu tür faaliyetler mesleki rehberlik çalışmaları kapsamında sürdürülmektedir. Tablo 13'te okullarda yapılan bu tür faaliyetlere katılan öğrencilerin sayıları verilmektedir.

Tablo 13. Mesleki Rehberlik ve Yönlendirme Hizmetlerinin Durumu

		Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Ortaokul 8.sınıf sonunda Yönlendirilen Üst Öğretim Kurumları	Anadolu Liselerine	272	254	526
	Mesleki ve teknik eğitime	248	531	775
	Güzel sanatlar eğitimine	17	18	35
	Mesleki Eğitim Merkezlerine	8	27	35
	Diğer (...)	18	14	32
	TOPLAM	563	844	1403
Ortaöğretim 9. Sınıf sonunda yapılan yönlendirme (dikey geçişler)	Anadolu Liselerine	68	71	139
	Mesleki Teknik Liselere	56	173	225
	Mesleki Eğitim Merkezi	23	3	26
	Diğer (...)	17	18	35
	TOPLAM	164	265	329
Ortaöğretim 9. Sınıf Sonunda Alanlara Yönlendirme	Fen Bilimleri	34	25	59
	Sosyal Bilimler	28	35	63
	Türkçe-Matematik	54	56	110
	Yabancı Dil	11	3	14
	Diğer (...)	46	44	90
TOPLAM	173	163	336	
Ortaöğretim 10. Sınıf sonunda Alanlar Arası Yönlendirme (Yatay geçişler)	Fen Bilimleri-Sosyal Bilimler			
	Fen Bilimleri-Türkçe Matematik	2	2	4
	Türkçe Matematik- Fen Bilimleri	0	0	0
	Türkçe Matematik - Sosyal Bilimler	2	2	4

Tablo 13'ün devamı

		Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
	Sosyal Bilimler- Türkçe-Matematik	0	0	0
	Sosyal Bilimler- Fen Bilimleri	0	0	0
	TOPLAM	4	4	8
Mesleki Teknik Eğitimde Modüller Arası Geçişler (Yatay geçişler)	Devam Edilen Modül Adı- Geçiş yapılan Modül Adı *			
	TOPLAM			
		Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Ortaokul 8.sınıf sonunda Yönlendirilen Üst Öğretim Kurumları	Anadolu Liselerine	567	567	1134
	Mesleki ve teknik eğitime	460	453	913
	Güzel sanatlar eğitimine	71	98	169
	Mesleki Eğitim Merkezlerine	63	55	118
	Diğer (...)	31	35	66
	TOPLAM	1192	1208	2400
Ortaöğretim 9. Sınıf sonunda yapılan yönlendirme (dikey geçişler)	Anadolu Liselerine	0	0	0
	Mesleki Teknik Liselere	1	4	5
	Mesleki Eğitim Merkezi	0	1	1
	Diğer (...)	0	1	1
	TOPLAM	1	6	7
Rize Ortaöğretim 9. Sınıf Sonunda Alanlara Yönlendirme	Fen Bilimleri	0	1	1
	Sosyal Bilimler	0	5	5
	Türkçe-Matematik	36	27	63
	Yabancı Dil	0	0	0
	Diğer (...)	0	0	0
	TOPLAM	36	33	69
Ortaöğretim 10. Sınıf sonunda Alanlar Arası Yönlendirme (Yatay geçişler)	Fen Bilimleri-Sosyal Bilimler	0	0	0
	Fen Bilimleri-Türkçe Matematik	0	1	1
	Türkçe Matematik- Fen Bilimleri	0	0	0
	Türkçe Matematik - Sosyal Bilimler	0	0	0
	Sosyal Bilimler- Türkçe-Matematik	0	14	14
	Sosyal Bilimler- Fen Bilimleri	0	0	0
	TOPLAM	0	15	15
Mesleki Teknik Eğitimde Modüller Arası Geçişler (Yatay geçişler)	Devam Edilen Modül Adı- Geçiş yapılan Modül Adı *	0	0	0
	Çelik Gemi Yapımı	1	1	2
	TOPLAM	1	1	2
		Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Trabzon Ortaokul 8.sınıf sonunda Yönlendirilen Üst Öğretim Kurumları	Anadolu Liselerine	1343	385	1728
	Mesleki ve teknik eğitime	624	720	1344
	Güzel sanatlar eğitimine	60	49	109

Tablo 13'ün devamı

		Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
	Mesleki Eğitim Merkezlerine	143	198	341
	Diğer (...)	53	67	120
	TOPLAM	2223	1419	3642
Ortaöğretim 9. Sınıf sonunda yapılan yönlendirme (dikey geçişler)	Anadolu Liselerine	9	13	22
	Mesleki Teknik Liselere	102	251	353
	Mesleki Eğitim Merkezi	85	33	118
	Diğer (...)	2		2
	TOPLAM	198	297	495
Ortaöğretim 9. Sınıf Sonunda Alanlara Yönlendirme	Fen Bilimleri	110	170	280
	Sosyal Bilimler	235	125	360
	Türkçe-Matematik	524	717	1241
	Yabancı Dil	109	203	312
	Diğer (...)	3	2	5
	TOPLAM	981	1217	2198
Ortaöğretim 10. Sınıf sonunda Alanlar Arası Yönlendirme (Yatay geçişler)	Fen Bilimleri-Sosyal Bilimler	0	0	0
	Fen Bilimleri-Türkçe Matematik	0	0	0
	Türkçe Matematik- Fen Bilimleri	0	0	0
	Türkçe Matematik - Sosyal Bilimler	10	2	12
	Sosyal Bilimler- Türkçe-Matematik	0	0	0
	Sosyal Bilimler- Fen Bilimleri	0	0	0
	TOPLAM	10	2	12
Mesleki Teknik Eğitimde Modüller Arası Geçişler (Yatay geçişler)	Devam Edilen Modül Adı- Geçiş yapılan Modül Adı *			
	TOPLAM	20	4	24
		Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Ortaokul 8.sınıf sonunda Yönlendirilen Üst Öğretim Kurumları	Anadolu Liselerine	1130	848	1628
	Mesleki ve teknik eğitime	920	1188	2276
	Güzel sanatlar eğitimine	310	300	639
	Mesleki Eğitim Merkezlerine	48	50	101
	Diğer (...)	226	214	440
	TOPLAM	2684	2600	5084
Giresun	Anadolu Liselerine	263	222	485
Ortaöğretim 9. Sınıf sonunda yapılan yönlendirme (dikey geçişler)	Mesleki Teknik Liselere	138	158	296
	Mesleki Eğitim Merkezi	0	0	0
	Diğer (...)	3	15	18
	TOPLAM	404	445	849

Tablo 13'ün devamı

		Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Ortaöğretim 9. Sınıf Sonunda Alanlara Yönlendirme	Fen Bilimleri	80	80	160
	Sosyal Bilimler	15	10	25
	Türkçe-Matematik	65	60	125
	Yabancı Dil	10	5	15
	Diğer (...)	12	58	70
	TOPLAM	182	213	405
Ortaöğretim 10. Sınıf sonunda Alanlar Arası Yönlendirme (Yatay geçişler)	Fen Bilimleri-Sosyal Bilimler	0	0	0
	Fen Bilimleri-Türkçe Matematik	0	0	0
	Türkçe Matematik- Fen Bilimleri	0	0	0
	Türkçe Matematik - Sosyal Bilimler	0	0	0
	Sosyal Bilimler- Türkçe-Matematik	0	0	0
	Sosyal Bilimler- Fen Bilimleri	0	0	0
	TOPLAM	0	0	0
Mesleki Teknik Eğitimde Modüller Arası Geçişler (Yatay geçişler)	Devam Edilen Modül Adı- Geçiş yapılan Modül Adı *			
	TOPLAM	0	0	0

Tablo 13'teki bilgilere göre Artvin, Rize ve Trabzon'da sekizinci sınıfta üst öğrenim kurumlarına yönlendirmede daha çok Anadolu liseleri, Giresun'da ise mesleki ve teknik eğitim kurumları daha fazla ön plana çıkmaktadır. Dokuzuncu sınıfta yapılan dikey geçişlerde Artvin, Rize ve Trabzon'da ki okullarda mesleki ve teknik liselere daha fazla yönlendirme yapılırken, Giresun'da Anadolu liseleri tercih edilmektedir. Yine dokuzuncu sınıfta yapılan alanlara yönlendirme çalışmalarında; Artvin, Rize ve Trabzon'da Türkçe-Matematik alanın, Giresun'da ise Fen Bilimleri alanının daha fazla öğrenci tarafından tercih edildiği ya da öğrencilerin bu alanlara yönlendirildiği gözlenmiştir. Gerek üst okullara yerleştirme, gerekse dikey geçişlerde ve alanlara yönlendirmede belirgin farklılıkların bulunduğu açıkça gözlenmektedir. Onuncu sınıflar arasında yapılan yatay geçiş uygulamalarında illerdeki okulların uygulamaları arasında farklılıklar göze çarpmaktadır. Giresun'da bu alanda bir geçiş gerçekleşmezken, Artvin'de 4 öğrenci, Rize'de 15 öğrenci, Trabzon'da 12 öğrenci yatay geçişle bölümünü değiştirmiştir. Mesleki Teknik Eğitimde Modüller Arası Geçişlerde (Yatay geçişler) de Artvin ve Giresun'da bu alanda bir değişiklik olmazken, Rize'de toplamda 2, Trabzon'da 24 öğrenci modüller arası yatay geçiş yapmıştır. Bu anlamda yatay ve dikey geçişlerde en fazla hareketliliğin olduğu il Trabzon iken, en az hareketlilik Artvin'dedir.

Tablo 14. Yönlendirmeye İlişkin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Değerlendirilmesi

Artvin	
Rize	<p>Bakanlığımızın 2007/30 Mesleki Teknik Eğitimi Tanıtma ve Yönelme Çalışmaları genelgesi ve Mesleki Teknik Eğitim Eylem Planı (2008-2013) doğrultusunda İlimizde çalışmalar yürütülmüştür. İlimiz ortaöğretim okulları psikolojik danışmanlarınca öğrencilere yönelik meslek tanıtım günleri düzenlenmiş, çeşitli meslek elemanlarının katılımıyla okullarımızda paneller yapılmıştır. İlköğretim okullarında yönelme hizmetlerine, ortaöğretim okullarında yönlendirme çalışmalarına yardımcı olmak amacıyla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri çerçeve programına akademik benlik kavramı ölçeği, kendini değerlendirme envanteri gibi tanıma teknikleri konulmuştur. İlköğretim ve ortaöğretim okullarına yönelme hizmetlerinin ve yönlendirme çalışmalarının yürütülmesi konusunda bilgilendirici yazılar yazılmıştır.</p> <p>Aile eğitimi seminerlerinde öğrencilerin bir mesleğe yönelmesinde anne-babaların göstermesi gereken yaklaşımlar konuları üzerinde durulmuştur.</p> <p>YGS - LYS ve SBS'ye yönelik seminer çalışmaları, eğitsel rehberlik ve mesleki rehberlik hizmetleri, bireysel ve grupta psikolojik danışma gibi uygulamalarına yer verilmiştir.</p> <p>YGS-LYS-SBS 2010 mesleki rehberlik hizmetleri kapsamında sınav öncesi yönlendirme ve sınav sonrası tercihlerle ilgili olarak YGS-LYS ve SBS'ye hazırlanan öğrencilere yardımcı olmak amacıyla ilimizde "Öğrenci Danışma Merkezi" açılmıştır. Merkezimiz tarafından görevlendirilen psikolojik danışmanlar burada mesleki rehberlik hizmetleri ve tercih işlemlerini yürütmüşlerdir.</p>
Trabzon	<p>İl veya çalışma bölgesi dahilinde yönlendirmeye ilişkin hem merkezde hem de rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde planlanan ve gerçekleştirilen çalışmalar yazılmalıdır.</p> <p>1-Ortaokul 8.sınıfta olan öğrenciler ilgi ve yeteneklerine ve TEOG sınav sonuçlarına göre; Fen lisesi, Anadolu Lisesi, Genel lise, mesleki teknik lise ve mesleki eğitim merkezlerine okul rehberlik ve Psikolojik danışmanlık servisi elemanları tarafından ve Rehber öğretmenleri olmayan okullarımızdaki öğrencilere yönelik olarak ta Rehberlik ve Araştırma Merkezi Rehber öğretmenleri tarafından gerekli mesleki rehberlik çalışmaları yapılmıştır.</p> <p>2-Lise 1.sınıfını geçen öğrenciler ilgi ve yetenekleri doğrultusunda okul ve bölümlere ve Lise son sınıfında olan öğrenciler de yine ilgi ve yetenekleri ve YGS-LYS' sınavında aldıkları puanlar doğrultusunda ön lisans, lisans programlarına ve işe yönlendirilmişlerdir.</p> <p>3-Okullarda meslek seçimine yönelik uygulanan test ve envanterlerin sonucuna göre öğrenciler okul, bölüm ve işe yönlendirilmişlerdir. Ulusal mesleki bilgi sistemi okullarımızda tanıtılarak meslekler hakkında daha detaylı bilgi edinilmesi sağlanmıştır.</p> <p>4-Yüksek öğretim programlarını tanıtıcı konferanslar verilmiştir.</p> <p>5- Meslek günleri fuarı düzenlenmiştir. İlimizde üniversitelerin ve STK'ların katılımıyla kariyer günleri projesi gerçekleştirilmiştir.</p>
Giresun	<p>İl veya çalışma bölgesi dahilinde yönlendirmeye ilişkin hem merkezde hem de rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde planlanan ve gerçekleştirilen çalışmalar yazılmalıdır.</p>

Tablo 14'te RAM'ların yönlendirmeye ilişkin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin değerlendirilmesine yer verilmiştir. Artvin RAM herhangi bir değerlendirme yapmazken Giresun RAM bu bölüme ne yazılması gerektiği konusunda açıklama yapmış, Rize ve Trabzon RAM'lar yaptıkları çalışmaları ve değerlendirmelerini sunmuşlardır. Bu anlamda Artvin ve Giresun RAM'ın söz konusu konuyla ilgili belirgin bir faaliyet içinde olmadıkları ve yaptıkları açıklamaların yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

Okul PDR hizmetlerinin yoğunlaştığı temel alanlardan biri akademik başarı ve buna bağlı olarak sınavlardır. Sınav konusuyla ilgili çalışmalar farklı başlıklarda sürdürülmektedir. Bunların bir kısmı akademik başarıyı arttırmaya bir kısmı ise başarıyı

etkilen psikolojik değişkenleri ve etkilerini incelemeye dönüktür. Aşağıda bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar özetlenmektedir.

Tablo 15. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar

		Yapılan Bilgilendirme Sayıları							
Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu		Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı		Aile		Mahalli Basın	
		Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM
Artvin	Sınav hakkında bilgi verilen	3245	0	265	0	1354	0	0	0
	Üst Öğretim Programları hakkında bilgi verilen	2454	0	176	0	741	0	0	0
	Sınav kaygısı ve baş etme yolları konusunda bilgi verilen	2473	0	176	0	774	0	0	0
	Diğer Çalışmalar	189	0	12	0	0	0	0	0
		Yapılan Bilgilendirme Sayıları							
Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu		Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı		Aile		Mahalli Basın	
		Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM
Rize	Sınav hakkında bilgi verilen	4626	47	603	21	2245	16	0	0
	Üst Öğretim Programları hakkında bilgi verilen	3568	61	285	6	1605	21	0	0
	Sınav kaygısı ve baş etme yolları konusunda bilgi verilen	3443	16	207	6	1088	12	0	0
	Diğer Çalışmalar	0	18	0	9	0	8	0	0
		Yapılan Bilgilendirme Sayıları							
Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu		Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı		Aile		Mahalli Basın	
		Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM
Trabzon	Sınav hakkında bilgi verilen	1096	0	178	0	6985	0	0	0
	Üst Öğretim Programları hakkında bilgi verilen	5864	0	725	0	4976	0	0	0
	Sınav kaygısı ve baş etme yolları konusunda bilgi verilen	5096	0	690	0	3965	0	0	0
	Diğer Çalışmalar	0	0	0	0	0	0	0	0
		Yapılan Bilgilendirme Sayıları							
Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu		Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı		Aile		Mahalli Basın	
		Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM
Giresun	Sınav hakkında bilgi verilen	1238	0	730	0	4478	0	2	0
	Üst Öğretim Programları hakkında bilgi verilen	680	0	291	0	2263	0	2	0
	Sınav kaygısı ve baş etme yolları konusunda bilgi verilen	1698	0	264	0	2151	0	2	0
	Diğer Çalışmalar	0	0	0	0	0	0	0	0

Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne yönelik olarak yapılan çalışmalar Tablo 15'te özetlenmektedir. Bilgilendirme çalışmalarının bir kısmına RAM'da dâhil olmuştur (Rize Örneği). Ancak diğer illerde bu faaliyetler okul rehberlik servisleri tarafından sunulmuştur. Bilgilendirmeler dört kategoride toplanmıştır; sınavlar hakkında, üst öğrenim programları hakkında, sınav kaygısı ve başa çıkma ve diğer. Bilgilendirmelerde dört hedef kitle benimsenmiştir; öğrenciler, öğretmenler, aileler ve mahalli basın. Tabloda yer verilen bilgiler bu tür faaliyetlere kaç kişinin katıldığına

Tablo 16'nın devamı

Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu		Yapılan Bilgilendirme Sayıları							
		Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı		Aile		Mahalli Basın	
		Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM
Rize	Sınav hakkında bilgi verilen	3531	66	260	14	575	14	0	0
	Üst Öğretim Programları hakkında bilgi verilen	2954	74	136	9	379	22	0	0
	Sınav kaygısı ve baş etme yolları konusunda bilgi verilen	1474	17	122	5	276	6	0	0
	Diğer Çalışmalar	0	22	0	7	0	17	0	0
Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu		Yapılan Bilgilendirme Sayıları							
		Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı		Aile		Mahalli Basın	
		Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM
Trabzon	Sınav hakkında bilgi verilen	13458	0	1140	0	3849	0	0	0
	Üst Öğretim Programları hakkında bilgi verilen	9718	0	890	0	6895	0	0	0
	Sınav kaygısı ve baş etme yolları konusunda bilgi verilen	10981	0	954	0	5843	0	0	0
	Diğer Çalışmalar	0	0	0	0	0	0	0	0
Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu		Yapılan Bilgilendirme Sayıları							
		Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı		Aile		Mahalli Basın	
		Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM	Okullar	RAM
Giresun	Sınav hakkında bilgi verilen	1215	0	539	0	2617	0	0	0
	Üst Öğretim Programları hakkında bilgi verilen	4672	0	459	0	1708	0	0	0
	Sınav kaygısı ve baş etme yolları konusunda bilgi verilen	5650	0	299	0	1620	0	0	0
	Diğer Çalışmalar	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablo 16'da görüldüğü gibi Artvin, Trabzon ve Rize illerindeki okullarda bu kapsamda yapılan çalışmalarda en çok öğrenci katılımının sağlandığı konu, sınav hakkında verilen bilgilerdir. Buna karşı Giresun'da katılımın en yoğun olduğu konu, üst öğrenim kurumları hakkında verilen bilgilerle ilgili olmaktadır. Öğrencilerle ilgili çalışmalar Artvin, Trabzon ve Rize'de sadece okullarda bulunan rehberlik servisleri tarafından sürdürülürken, Rize de çalışmalara RAM'da destek vermiştir. Tüm illerde öğretmenlerin en çok katılım gösterdikleri konu sınav hakkında verilen bilgilerle ilgilidir. Trabzon ilinde üst öğrenim kurumları hakkında yapılan etkinliklere daha çok veli katılımı sağlanırken, Artvin, Rize ve Giresun'da bu sayının sınav hakkında verilen bilgilerle ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Mahalli basını bilgilendirmeye dönük faaliyetlerde hiçbir ilde yer verilmemiştir.

Farklı kademelerdeki okullarda öğrenim gören öğrenciler ya da görev alan personele dönük olarak da bazı faaliyetler sürdürülmektedir. Konuları farklı bu faaliyetler psiko-sosyal hizmetler bağlamında değerlendirilmektedir. Çalışmaların bir kısmı önleme amaçlıdır. Bu konuyla ilgili bulgular Tablo 17'de özetlenmektedir.

Tablo 17'nin devamı

Program Türü	Ulaşılan Okul				Ulaşılan Personel Sayısı			Ulaşılan Veli Sayısı	Eğitime Katılan Psikolojik Dan. Sayısı
	İlköğretim	Ortaöğretim	Öğretmen	Yönetici	Ulaşılan Öğrenci Sayısı	Ulaşılan Öğretmen	Ulaşılan Yönetici		
Psikoeğitim	9	7	60	8	439	136	15		
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma (debrifing)	15	3	189	34	1031	520	6		
Grup Psikolojik Danışma	2	4	46	5	220	120	3		
Risklerden Korunma-Madde Bağımlılığını Önleme(Hayata sahip çıkma)	7	10	110	12	2254	1081	11		
Aile Eğitimi	25	0	259	39	1591	1863	15		
Psikososyal Aile Eğitimi	1	5	52	5	259	105	3		
Şiddetli Önleme	22	9	357	64	4276	1560	15		
Temel Önleme	17	8	258	99	2095	716	13		
Önleme Amaçlı Yapılan Diğer Çalışmalar (Belirtiniz)									

Tablo 17'deki bilgilere göre Artvin, Trabzon ve Giresun RAM'larda öğrenciler daha çok şiddeti önleme konusunda bilgilendirilirken, Rize RAM' da ise 7-19 aile rehberliği konusunda daha fazla öğrenciye ulaşılmıştır. Rize ve Giresun RAM'da aile eğitimi konusunda daha çok veliye ulaşılrken, Artvin RAM'da şiddeti önleme, Trabzon RAM'da madde bağımlılığını önleme konularında daha çok veliye ulaşılmıştır. Genel anlamda tabloya bakıldığında ise Artvin RAM psiko-sosyal müdahale hizmetleri kapsamında diğer RAM'lara oranla daha az çalışma yapmış ve daha az personele, öğrenciye ve veliye ulaşmıştır. Ayrıca diğer illerden farklı olarak Rize RAM "Sosyal medya kullanımı" konusunda önleme çalışması yapmış ve 728 öğrenci, 240 veliye ulaşmıştır. Bu anlamda Rize RAM diğer RAM'lardan farklı bir çalışma yaparak ihtiyaca cevap vermiştir. Psiko-sosyal müdahale hizmetleri kapsamında yapılan eğitimlere katılan psikolojik danışman sayısının en fazla olduğu il ise Rize'dir (s=107).

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri kapsamında okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin iş birliği ve koordinasyonu ile ilgili düzenlenen farklı etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinlikler öğretmen, öğrenci, veli ve öğrenci ile ilgili olabilecek diğer kişilere dönüktür. Etkinlikler farklı temalarla ilişkilidir. Tablo 18'de bu etkinlikler özetlenmektedir.

Tablo 18. Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinin İşbirliği ve Koordinasyonu ile Düzenlenen Etkinlikler

Etkinlik	Konusu	Katılımcı Grup ve Sayıları				
		Etkinlik Sayısı	Öğretmen	Veli	Dİğer	Toplam
Seminer	-Zararlı Alışkanlıklar					
	-Yeni Sınav Sistemi ve Sınav Heyecanı					
	-Verimli Ders Çalışma					
	-Ergenle İletişim					
	-Öfke Yönetimi					
	-Motivasyon					
	-Diyabet ve Obezite					
	-Meslek Seçimi ve Tanıtımı					
	-Görğü ve Nezaket Kuralları					
	-Öğrenci Başarısı Üzerine Aile Eğitimi					
	-YGS ve LYS					
	-Ergenlik Dönemi					
	-Medya ve İnternet Kullanımı					
	-Arkadaşlık İlişkilerini Geliştirme Becerileri					
	-TV ve Çocuk Konulu Veli Semineri					
	-Çocuk ve İletişim					
	-Engelli Bireyleri Tanımak					
	-Anaokuluna Uyum Süreci					
	-Çocuklarda İletişim					
	-6 Yaş Gelişim Özellikleri ve İlkokula Uyum					
	-Çocuklara Cinsel Eğitim Nasıl Verilir					
	-Çocuk Gelişimi					
	-Okul Kuralları					
-İlkokul Sonrası Ortaöğretim Kurumları						
-TEOG Tanıtımı						
-EkmeK İsrafını Önlemek						
-Toplumda Cinsiyet Eşitliği						
-Aile İhmal ve Çocuk Cinsel İstismarı						
-Akraba Evliliği						
-Rehberlik Servisinin Tanıtımı						
-En İyi Ben Tanıtım						
Kurs						
Konferans						
Panel						
Toplantı						
TV Programı						
Dİğer						
		603	10856	1241	4406	16503

Artvin

Tablo 18'in devamı

Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı	Katılımcı Grup ve Sayıları					
			Öğrenci	Öğretmen	Veli	Dijer	Toplam	
Seminer								
Kurs								
Konferans								
Panel								
Toplantı								
TV Programı								
Diğer								
Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	Toplam	
Seminer, konferans, toplantı	Terörle mücadele ve güvenlik	12	825	50	75		950	
Seminer, konferans, toplantı	Hedef belirlemenin önemi ve verimli ders çalışma teknikleri / Test çözme teknikleri /etkili okuma ve dinleme Başarılı olma yolları / Öğrenci Başarısı / / Sınav Öncesi / NLP programı	1378	21695	389	13529		35613	
Seminer, konferans, toplantı	Motivasyon / Sınav kaygısı / sınav kaygısı ile başetme yolları / Stresle baş etme /Özgüven / Etkin Öğrenme Yöntemleri	1236	18528	1063	9925		29516	
Seminer, konferans, toplantı	Sağlıklı ve dengeli beslenme / Kişisel bakım / Çocuklarda işmanlık, sağlıklı beslenme ve diyabet/ Kuş gribi	827	2548	81	295		2924	
Seminer, konferans, toplantı	Mevcut sınav sistemi ve üst öğrenim programları /Üst öğrenim kurumları ve mesleki gelişim /TEOG- YGS-LYS Bilgilendirme / Ders ve alan seçimi / Sınıf geçme sistemi / YGS-LYS) aday bilgi formu hakkında bilgi verme	934	18767	2083	12822		33672	
Seminer, konferans, toplantı	Madde bağımlılığı ve zararlı alışkanlıklar	996	38435	2552	1943		60417	
Seminer, konferans, toplantı	Öfke yönetimi / Şiddet / Çatışma çözme / siber suçlar/Akran baskısı ve önleme yolları / Bilişim suçları/ Okul zorbalığı / Aile içi şiddet	122	14585	882	8655		24122	
Seminer, konferans, toplantı	İletişim – sağlıklı iletişim / Aile içi iletişimi artırma/ Arkadaşlık / Hayır diyebilme / Argo konuşmanın önlenmesi/ Nezaket ve görgü kuralları	1336	12648	1020	614		14282	
Seminer, konferans, toplantı	Ergenlik dönemi	147	22537	660	16942		40139	
Seminer, konferans, toplantı	Okula uyum - oryantasyon/ Program tanıtımı/ okul kuralları/ ödül ve disiplin yönetmeliği/ okul aile işbirliği	554	13372	1009	990		15371	

Tablo 18'in devamı

Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı				Katılımcı Grup ve Sayıları		
		Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	Toplam		
Seminer, konferans, toplantı	Meslek tanımları / Meslek seçimi / İş bulma becerileri / CV yazma / MBS tanıtım/ meslek bölümlerinin tanıtımı	1054	22659	997	889	24542		
	Geleceğin meslekleri							
Seminer, konferans, toplantı	Kariyer planlama							
	Anne baba eğitimi / Çocuklarda sorumluluk / Çocuklarda uyum ve davranış bozuklukları / Davranış kontrolü	2108	42087	10159	33075	85321		
Seminer, konferans, toplantı	Olumlu davranış geliştirme ve olumlu disiplin							
	Çocuğun çevreye uyumu ve sosyalleşmesi/ Kardeşler arası ilişkiler							
Seminer, konferans, toplantı	Gelişim dönemleri / Okul başarısında ailenin rolü / Karne dönemi							
	7-19 yaş aile eğitimi							
Seminer, konferans, toplantı	Öğrenme stilleri							
	Temizlik / Ağız ve diş sağlığı / İlkoydım / Ruh sağlığı / Kanserte mücadele / Verem	221	3126	336	1976	5438		
Seminer	TV ve internet kullanımı/ bağımlılık/medyanın şiddette etkileri	415	8537	819	6509	15865		
	/güvenli hayat –güvenli internet							
Seminer	Çocuklarda elektronik araç kullanımı							
	İnsan hakları / İhmal ve istismar/ cinsel gelişim / toplumsal cinsiyet ayrımcılığı	345	798	1050	271	1174		
Seminer, Konferans	Etik değerler							
	Engelli öğrencilerin yasal hakları / Zihinsel engellilerde dil, konuşma ve davranış bozuklukları, boş zaman etkinlikleri / Engelli bireylerle iletişim							
Seminer, Konferans	/ engellilerde cinsel gelişim	220	950	175	3509	4634		
	Özel eğitimde erken eğitimin önemi/Otistik ve zihinsel engelli çocuklar ve özellikleri/							
Seminer, Konferans	Dezavantajlı Çocukların tespiti ve grup eğitimine adaptasyonlarının sağlanması/							
	İşitme Eng. Çocuklarda oluşan Davranış bozuklukları ve giderme yolları							
Etkinlik	Konusu	Etkinlik Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	Toplam	
	BEP.Sınav Kaygısı, Anne-baba tulumları, Ergenlik ve Özgüven	756	21152	1301	1485	3	36022	
Kurs	BEP hazırlama Anne-baba Eğitimi	36	0	320	150	0	170	
Konferans	Aile içi İletişim	61	6901	149	1984	0	9029	
Panel	Mesleki bilgilendirme	31	840	41	79	0	960	
Toplantı	SBS, Anne destek program, veli toplantısı	55	1761	223	943	1	2928	
TV Programı		0	0	0	0	0	0	
Diğer								

Tablo 18'de görüldüğü gibi okullar farklı tür ve sayıda etkinlikler düzenlemiş ve bölgeye özgü yaşanan konularda öğrenci, veli ve öğretmenleri bilgilendirmişlerdir. Buna göre Artvin ilinde sadece seminer türünde etkinlik yapılmış ve toplamda 603 faaliyetle birlikte birçok öğrenci, veli ve öğretmen bilgilendirilmiştir. Trabzon'da yapılan etkinlikler ise; farklı konularda olmak üzere seminer, konferans ve toplantı olarak sınıflandırılmıştır. Bu etkinlikler kapsamında; anne baba eğitimi, çocuklarda sorumluluk, çocuklarda uyum ve davranış bozuklukları, davranış kontrolü, olumlu davranış geliştirme ve olumlu disiplin, çocuğun çevreye uyumu ve sosyalleşmesi, kardeşler arası ilişkiler, gelişim dönemleri, okul başarısında ailenin rolü, karne dönemi, 7-19 yaş aile eğitimi, öğrenme stilleri konularında eğitimler verilmiştir. Bu kapsamda 85321 kişiye ulaşılmıştır. Türler farklı olsa da Giresun ilinde en fazla seminer çalışması yapılmış ve BEP, sınav kaygısı, anne-baba tutumları, ergenlik ve özgüven konularında 756 etkinlik düzenlenmiştir. Rize RAM'da yapılan etkinliklerle ilgili bilgiler belirtilmediği için değerlendirme yapılmamıştır. Bu sonuçlara göre Artvin, Trabzon ve Giresun RAM'a bağlı okullarda çok sayıda etkinliğin yapıldığı gözlenmiştir.

RAM raporlarında ilk ve orta öğretim kurumlarının sınıf rehberlik programları da değerlendirilmekte ve gözlenen sorunlarla geliştirilen öneriler ortaya konmaktadır. Sorun ve önerilerin tespiti, raporu hazırlayanların değerlendirmelerine uygun olarak düzenlendiğinden sayısal veriler arasında bazı farklılıklara rastlanmaktadır. Tablo 19'da bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 19. İlkokul ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programının Değerlendirilmesi

Artvin	Sorunlar	1. Henüz sınıf rehber öğretmenleri bu programı istenen düzeyde benimsemiş olmadıklarından program amacına uygun olarak yürütülememektedir. 2. Program fazla kırtasiye yükü getiriyor, değerlendirme formları etkili olarak kullanılmıyor.
	Öneriler	1. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin ve hatta velilerin rehberlik müfredat programını, diğer ders programları gibi benimsemeleri için çalışmalar yapılmalıdır. 2. Programın getirdiği kırtasiye yükü azaltılmalıdır.
Rize	Sorunlar	1. Etkinlik uygulamalarında zamanın yetersiz olması 2. Etkinliklerin sayısının fazla olması 3. Bazı etkinliklerin öğrenci seviyelerine uygun olmaması 4. Etkinlikler okulların açılmasıyla birlikte başladığı için düzenli yapılmıyor
	Öneriler	1. Denetim Tebliğinde sınıf rehberlik uygulamalarının yürütülmesi konusuna yer verilmesi 2. Etkinlik sayısının azaltılması 3. Etkinlik seviyelerinin öğrencilerin seviyelerine uygun ayarlanması 4. Etkinliklerdeki örnekler somutlaştırılmalı 5. Öğretmenlere etkinlikler hakkında hizmet içi eğitim semineri düzenlenmesi
Trabzon	Sorunlar	1. Bazı etkinlikler okulun yapı ve ihtiyaçlarına uygun olmaması 2. Öğrencilerin motivasyon eksikliği yaşamaları 3. Çocukların davranışlarının gerek sosyal gerekse ahlaki boyutunda yaşanan değişiminde ve gelişiminde rehberlik saatlerinin yeterli olmaması. 4. Etkinliklerin daha yetkin komisyonlarca gözden geçirilerek kazanımlara göre düzenlenmemesi, 5. Her sınıf için uygun saatlerde rehberlik saati uygulamalarının gerçekleşmemesi, 6. Rehberlik hizmetlerinde ortak bir anlayışın oluşturulamaması, 7. Bazı etkinliklerin sınıf ve yaş düzeyine uygun olmaması, 8. Sınıf rehber öğretmenlerinin etkinliklere yeteri kadar hazırlanmamaları, öğretmenlerin isteksizliği,

Tablo 19'un devamı

		<p>9. Etkinliklerde yer alan mesleki rehberlik kapsamında kullanılacak olan meslek ve üniversite tanıtım materyallerinin çeşitliliğinin az olması,</p> <p>10. Programdaki bazı etkinliklerin meslek liselerine uygun olmaması.</p> <p>11. Programın etkinlik ağırlıklı olması ve bazı etkinliklerin bir ders saatinden fazla sürmesi.</p> <p>12. 9.sınıf etkinliklerinin özellikle alan seçimi ve alanların tanıtımı konusunda meslek liseleri için yeterli olmayışı ,</p> <p>13. YGS konusunda ve meslek seçimi konusunda etkinliklerin yetersizliği,</p> <p>14. Öğrenci mevcudunun fazlalığı nedeniyle rehberlik uygulamalarında çeşitliliğin, sürekliliğin ve takibin çok sınırlı kalması,</p> <p>15. 1. Kademe rehberlik saatinin olmayışı,</p> <p>16. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili genel sorumluluk ve yük rehber öğretmenlere yüklenilmekte, İdarelerin iyi takipçi olmamaları ,</p> <p>17. Rehberlik saatinin az olması etkinliklerin tamamlanamamasına neden olmaktadır.</p> <p>18. Yılsonu faaliyet rapor formatının ihtiyaca uygun yenilenmemesi</p> <p>19. Program dışına çıkılmadığından öğrencilerin bireysel sorunlarıyla ilgilenilecek zamanın bulunmasında zorlanılmaktadır.</p> <p>20. Bazı etkinliklerin sürelerinin uygulamada yetersiz kalması</p> <p>21. Etkinliklerin sayısının fazla olması</p> <p>22. Etkinlikler için yeni kaynakların önerilmesi.</p>
Trabzon		<p>1- Rehberlik programındaki etkinlikler her yıl düzenlenmeli ve rehber öğretmenlerin görüşleri dikkate alınması,</p> <p>2- Etkinliklerin daha yetkin komisyonlarca gözden geçirilerek kazanımlara göre düzenlenmesi</p> <p>3- Standart bir program yerine alternatifli bir program hazırlanıp okulların takdirine bırakılması,</p> <p>4- Genel müdürlüğümüzün internet sayfasında sınıf öğretmenlerine yönelik olarak görüntülü etkinliklerin hazırlanması,</p> <p>5- Etkinlik sayısı azaltılarak ve farklı çalışmalara yer verilmesi,</p> <p>6- Psikolojik Danışmanın girmesi zorunlu olan etkinliklerin sayısı azaltılması,</p> <p>7- Rehberlik saatlerinin 2 saate çıkarılması, bir saatin rehberlik etkinlikleri için ayrılması, diğer bir saatin öğrenci görüşmeleri ve diğer faaliyetlere için ayrılması ,</p> <p>8- İlköğretim Okullarında da rehberlik saatlerine ortaöğretim kurumlarında olduğu gibi bir çözüme gidilmesi,</p> <p>9- Tüm velilerin okulla kaynaşmasını sürekli hale getirecek faaliyetler düzenlenmesi, .Uzmanlık gerektiren ve hassas durumlarda veli ve öğrenci bilgilendirmeleri rehberlik servisi ile işbirliği içerisinde yapılması ,</p> <p>10- Sınıf rehber öğretmenlerine etkinlikleri uygulama konusunda hizmet içi eğitimler verilmesi,</p> <p>11- Öğretmen yetiştirmede yeni rehberlik programı hakkında gerekli bilgilerin eğitim fakültelerinde ders programının içerisinde bulundurulması,</p> <p>12- Tüm öğrencilerin rehberlik hizmetlerinden etkin yararlanması için en fazla 250 öğrenciye bir rehber öğretmen olacak şekilde norm ayarlanması.</p> <p>13- Rehberlik Hizmetleri için ayrı fon oluşturulması. Görevlendirme, kırtasiye, okul-kurum ve işyeri geziler, sosyo-kültürel faaliyetler için ayrı bir fon gerekmektedir.</p> <p>14- Süreçlerinde daha fazla gelişimin sağlanması.</p> <p>15-Okul yöneticilerinin rehberlik saatinde etkinlik uygulamalarını takip etmeleri,</p> <p>16- Etkinliklerde kullanılacak olan tanıtım materyallerinin set halinde okullara gönderilmesi,</p> <p>17- Rehberlik programının meslek liseleri türlerine göre ayrılması,</p> <p>18- Öğrencilerin davranışlarının değişimi ve gelişimi için "Karakter Eğitimi" paket programının materyalleri okullara gönderilmesi,</p> <p>19- Sınıf rehber öğretmenlerinin etkinliklerin önemi konusunda daha fazla bilinçlendirilmesi,</p> <p>20- Etkinliklerin uygulanması rehber öğretmenin sorumluluğuna bırakılmaması, idarecilerin uygulamalar konusunda aktif olması önerilmektedir</p>
	Sorunlar	
Giresun	Öneriler	<p>1. Rehberlik saati etkinlik uygulamalarının program güncellemesinin yapılarak yeniden uygulamaya geçmesi.</p> <p>2. R.A.M. * lara yönelik zeka testi kurslarının açılması.</p>

Tablo 19'da ilköğretim ve ortaöğretim kurumları sınıf rehberlik programının değerlendirilmesine yönelik RAM'lar kendi görüşleri doğrultusunda sorunlarını ve çözüm önerilerini dile getirmişlerdir. Özellikle Trabzon RAM bu konuda 22 sorun ve 20 çözüm önerisinde bulunurken, Giresun RAM bu konuda sorun belirtmezken çözüm önerisi dile getirmiştir. Tablo incelendiğinde belirtilen sorunların odak noktasında, rehberlik etkinliklerinin nitelik ve nicelik olarak yetersiz ve uygun olmaması, etkinliklerin uygulama sürelerinin uzun olması ve buna bağlı olarak okullarda rehberlik saatinin olmayışı yer

almaktadır. Sorunlara bağlı olarak sunulan çözüm önerilerine bakıldığında ise sınıf rehberlik programının, okulların ve öğrencilerin seviyelerine göre uyarlanması, sınıf rehberlik etkinliklerinin nitelik ve nicelik olarak iyileştirilmesi ve bu etkinliklerin tanıtılması ve uygulanması konusunda sınıf rehber öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmesi ortak sunulan çözüm önerileri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mevcut başlıklar altında bulunmayıp PDR hizmetleriyle bağlantılı olan diğer çalışma konularının değerlendirilmesi konusu da raporda yer bulmuştur. Bu başlık daha çok ön görülemeyen ancak çalışmalar esnasında fark edilen durumlarla bağlantılıdır. Tablo 20'de bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 20. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleriyle İlgili Diğer Çalışma Konularının Değerlendirilmesi

Artvin	
Rize	2013-2014 Eğitim-Öğretim yılı Rize İli Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması İl Strateji ve Eylem Planı kapsamına alınan çalışmaların uygulanması için gerekli koordinasyon Merkezimiz tarafından sağlanmıştır. Danışmanlık Tedbiri konulan vakalara merkezimizde psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti verilmiştir. YGS - LYS - SBS' ye yönelik tercih danışma bürosu kurularak tercih döneminde öğrencilere yardım edilmiştir.
Trabzon	
Giresun	

Tablo 20'de RAM'ların rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleriyle ilgili diğer yaptıkları çalışma konularının değerlendirmesine yer verilmektedir. Burada Artvin, Trabzon ve Giresun RAM herhangi bir değerlendirme yapmazken, Rize RAM'ın kısaca değerlendirme yaptığı görülmektedir. Bu değerlendirme incelendiğinde Rize RAM'ın, Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması İl Strateji ve Eylem Planı kapsamında gerekli çalışmaları yaptığı, danışmanlık tedbiri olan öğrenciler için psikolojik danışma hizmeti verdiği ve YGS-LYS ve SBS'ye yönelik tercih danışmanlığı hizmetinde bulunduğu görülmüştür.

RAM'larda özel eğitim bölümleri bulunmaktadır. Bu hizmetler belli konularda sürdürülmekte olup okul ve öğrenci sayıları dikkate alınarak planlanmaktadır. Öğrencileri tanılama sürecinde belli ölçme araçları da kullanılmaktadır. Tablo 21'de bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 21. Öğretim Yılı İçinde Özel Eğitim Gerektiren Bireylerin Belirlenmesi İçin Yapılan Taramalara İlişkin (Genel Bilgiler, Sayısal Veriler, Sonuç ve Yapılan İşlemler)

	Tarama Konusu	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Taramada Uygulanan Ölçme Aracı
Artvin	Eğitsel İnceleme	2	30	Performans Belirleme Formu
	Tarama Konusu	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Taramada Uygulanan Ölçme Aracı
Rize	Öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin belirlenmesi	103	10591	Engel Tarama Formları
	Tarama Konusu	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Taramada Uygulanan Ölçme Aracı
Trabzon	Tarama Konusu	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Taramada Uygulanan Ölçme Aracı
Giresun	Tarama Konusu	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Taramada Uygulanan Ölçme Aracı
	İnceleme	0	0	Stanford-Binet/Leither Yapay Zeka Testi

Tablo 21’de RAM’ların özel eğitim gerektiren bireyler için yaptıkları taramalara yer verilmektedir. Belirtilen yılda Trabzon ilinde tarama yapılmadığı görülmektedir. Artvin, Rize ve Giresun RAM’ın ise çeşitli ölçme araçları kullanarak taramalar yaptığı rapor edilmektedir. Burada Artvin RAM ölçme aracı olarak Performans Belirleme Formu’nu kullanırken, Rize RAM Engel Tarama Formları’nı kullanmış, Giresun RAM ise Stanford-Binet/Leither Yapay Zekâ Testi’ni tercih etmiştir. Ayrıca tabloya göre en fazla taramayı yapan merkez Rize RAM’dır (s=10591).

RAM’larda eğitsel tanılama sonuçları bir rapor halinde değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu yapılırken uyum sorunları belli kategorilere ayrılmakta ve bu kategoriler altında farklı ölçütler belirlenerek bunlara uyan bireylerin sayıları ortaya konmaktadır. Tanılama ile ilgili alanlar bazı RAM’larda farklı olduğundan illerin değerleri ayrı tablolarla gösterilmektedir. Tablo 22’de Artvin iliyle ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 22. Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Değerlendirilmesi

	Yetersizliği olmayan		Sınırdaki Zekâ		Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Çok Ağır düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Ortopedik Yetersizlik		Görme Yetersizliği		İşitme Yetersizliği		Duygusal ve Davranış Bozukluğu		Üstün veya Özel Yetenekli.		Dil ve Konuşma güçlüğü				Süregele Hastalık		Yaygın Gelişimsel Bozukluklar		Özel Öğrenme Güçlüğü		TOPLAM
	Yetersizliği olmayan	Sınırdaki Zekâ	Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Çok Ağır düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ortopedik Yetersizlik	Görme Yetersizliği	İşitme Yetersizliği	Duygusal ve Davranış Bozukluğu	Üstün veya Özel Yetenekli.	Ritim (kekemelik) Boz.	Artikülasyon	Gecikmiş Konuşma	Diğer Kon. Bozukl.	Otizm	Süregele Hastalık	Yaygın Gelişimsel Bozukluklar	Özel Öğrenme Güçlüğü	TOPLAM													
0-3 Yaş	0	0	8	1	3	0	16	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	32
Okul öncesi	0	0	12	0	3	0	9	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	32
İlkokul	5	1	55	22	8	0	22	0	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	136
Ortaokul	3	0	114	21	11	0	12	0	0	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	186
Orta öğretim	3	2	128	25	7	0	23	0	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	201
Yetişkin	1	0	87	50	31	0	12	1	1	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	194
TOPLAM	12	3	404	119	63	0	94	1	4	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	781

Tablo 22'de Artvin ilinin eğitsel tanılama sonuçlarının dağılımı gösterilmektedir. Burada en fazla hafif düzeyde zihinsel yetersizlik alanında yerleştirmenin yapıldığı görülmektedir (s=404). Genel toplama bakıldığında en fazla ortaöğretim kademesinde eğitsel tanılama yapıldığı anlaşılmaktadır (s=201). Ayrıca kademe düzeylerine bakıldığında ise 0-3 yaş kademesinde en fazla tanılama ortopedik yetersizlik alanında yapılırken okul öncesinde, ilkokulda, ortaokulda, ortaöğretimde ve yetişkinlerde hafif düzeyde zihinsel yetersizlik alanında en fazla tanılama yapılmıştır.

Eğitsel tanılamaların sonuçları belli kademelere ve alanlara dayalı olarak değerlendirilmektedir. Rize RAM alanları; görme yetersizliği, uyum güçlüğü ve dil ve konuşma güçlüğü olarak üç kademe sınıflandırmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar Tablo 23'te gösterilmektedir.

Tablo 23. Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Rize	Normal Üstü Zeka Düzeyi	Yetersizliği olmayan	Haftı Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Klinik düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ortopedik Yetersizlik	Görme Yetersizliği		İşitme Yetersizliği	Uyum Güçlüğü		Üstün veya Özel Yetenekli.	Dil ve Konuşma güçlüğü					Özel Öğrenme Güçlüğü	Otitis	Spastik	Hiperaktivite	Eğitsel Tanı Konmayan	Birden Fazla Yetersizlik Tanısı	Diğer	TOPLAM			
								Görmeyenler	Az Görenler		Duyusal Uyum Güçlüğü	Sosyal Uyum Güçlüğü		Ritim (kekemelik) Boz.	Artikülasyon	Geçikmiş Konuşma	Diğer Kon. Bozukl.												
0-3 Yaş	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Okul öncesi	0	2	56	10	2	0	53	0	2	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	1	198		
İlkokul	2	55	106	40	10	0	38	0	1	28	3	1	1	0	4	2	0	1	27	0	0	0	0	0	42	0	361		
Ortaokul	0	10	112	71	6	0	29	1	0	19	0	0	0	0	0	1	0	2	16	0	1	0	0	33	1	302			
Orta öğretim	0	3	69	30	7	0	9	1	0	5	1	1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	12	1	142		
Yetişkin	0	0	33	57	11	0	45	0	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	30	2	188		
TOPLAM	2	70	376	208	36	0	174	2	4	82	4	2	1	0	5	3	0	3	81	0	1	0	0	145	5	1191			

Tablo 23'te Rize ilinin eğitsel tanılama sonuçlarının dağılımı yer almaktadır. Burada en fazla hafif düzeyde zihinsel yetersizlik alanında yerleştirmenin yapıldığı görülmektedir (s=376). Genel toplama bakıldığında en fazla ilkokul kademesinde eğitsel tanılama yapıldığı anlaşılmaktadır (s=361). Ayrıca kademe düzeylerine bakıldığında ise 0-3 yaş kademesinde tanılamanın olmadığı, okul öncesinde, ilkokulda, ortaokulda ve ortaöğretimde hafif düzeyde zihinsel yetersizlik alanında, yetişkin dönemde ise orta düzeyde zihinsel yetersizlik alanında en fazla tanılama yapılmıştır.

Trabzon RAM görme yetersizliği ile dil ve konuşma güçlüğü alanlarında bir sınıflama yapmıştır. 0-3 yaşından başlayarak, yetişkin dönemine kadar belli düzeyler incelenmiştir. Ortaya çıkan bulgulara Tablo 24'te yer verilmektedir.

Tablo 24. Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Değerlendirilmesi

	Yetersizliği olmayan		Sınırdaki Zeka		Haftı Düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Çok Ağır düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Ortopedik Yetersizlik		Görme Yetersizliği		İşitme Yetersizliği		Duyusal ve Davranış Bozukluğu		Üstün veya Özel Yetenekli.		Dil ve Konuşma güçlüğü		Serebral Palsi		Eğitsel Tanı konmayan		Birden Fazla Yetersizlik Tanısı		Süregelen Hastalık		DEHB		Özel Öğrenme Güçlüğü		TOPLAM			
	Yetersizliği olmayan	Sınırdaki Zeka	Haftı Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Çok Ağır düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ortopedik Yetersizlik	Görmeyenler	Az Görenler	İşitme Yetersizliği	Duyusal ve Davranış Bozukluğu	Üstün veya Özel Yetenekli.	Ritim (kekemelik) Boz.	Artikülasyon	Gecikmiş Konuşma	Diğer Kon. Bozukl.	Otizm	Serebral Palsi	Eğitsel Tanı konmayan	Birden Fazla Yetersizlik Tanısı	Süregelen Hastalık	DEHB	Özel Öğrenme Güçlüğü	TOPLAM																
0-3 Yaş	0	0	12	4	0	0	27	0	0	9	0	0	0	0	4	0	18	0	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	81		
Okul öncesi	13	7	30	2	0	1	9	0	0	5	1	0	0	20	0	26	0	11	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	131		
İlkokul	92	6	76	7	0	0	6	1	0	5	0	3	0	0	0	4	0	3	1	7	9	4	224																	
Ortaokul	10	13	52	1	0	1	3	0	1	2	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	2	2	92																	
Orta öğretim	4	6	21	2	1	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	1	44																	
Yetişkin	0	0	1	1	4	4	3	0	0	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	18																	
TOPLAM	119	32	192	17	5	6	50	1	1	26	1	3	0	24	0	52	0	17	11	14	13	7	590																	

Trabzon

Tablo 24'te Trabzon ilinin eğitsel tanılama sonuçlarının dağılımı gösterilmektedir. Burada en fazla hafif düzeyde zihinsel yetersizlik alanında yerleştirmenin yapıldığı görölmektedir (s=192). Genel toplama bakıldığında ise en fazla ilkokul kademesinde eğitsel tanılama yapıldığı anlaşılmaktadır (s=224). Ayrıca kademe düzeylerine bakıldığında ise 0-3 yaş kademesinde en fazla tanılama ortopedik yetersizlik alanında yapılırken ilkokulda yetersizliği olmayan alanda, okul öncesinde, ortaokulda ve ortaöğretimde hafif düzeyde zihinsel yetersizlik alanında en fazla tanılama yapılmıştır. Yetişkinlikte ise ağır düzeyde zihinsel yetersizlik, çok ağır düzeyde zihinsel yetersizlik ve işitme yetersizliği alanlarında en fazla tanılama yapıldığı görölmektedir.

Giresun ilindeki alanlar da Trabzon RAM'ın kine benzerlik göstermektedir. Diğerlerinde olduğu gibi toplam değerlerin de paylaşıldığı raporun bu sonuçları Tablo 25'de özetlenmektedir.

Tablo 25. Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Giresun	Yetersizliği olmayan	Sınırdaki Zeka	Zihinsel Yetersizlik				Ortopedik Yetersizlik	Görme Yetersizliği			İşitme Yetersizliği	Duygusal ve Davranış Bozukluğu	Üstün veya Özel Yetenekli.	Dil ve Konuşma güçlüğü				Otizm	Spastik	Eğitsel Tanı Konmayan	Birden Fazla Yetersizlik Tanısı	TOPLAM
			Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik		Görmeyenler	Az Görülenler	Ritim (kekemelik) Boz.				Artikülasyon	Geçikmiş Konuşma	Diğer Kon. Bozukl.						
0-3 Yaş	0	0	8	4	1	0	19	0	0	2	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	0	40
Okul öncesi	11	0	28	20	2	0	23	0	0	7	1	3	0	0	4	29	0	0	0	0	0	128
İlkokul	49	0	90	44	9	0	32	0	0	9	23	4	0	0	5	25	0	0	0	0	0	290
Ortaokul	16	0	184	57	15	2	52	1	5	12	12	0	0	0	7	14	0	0	0	0	0	377
Orta öğretim	16	0	158	61	25	0	38	3	6	15	3	0	0	0	1	11	0	0	0	0	0	337
Yetişkin	3	0	166	175	35	0	58	1	3	16	0	0	0	0	6	2	0	0	0	0	0	465
TOPLAM	95	0	634	361	87	2	222	5	14	61	39	7	0	0	26	84	0	0	0	0	0	1637

Tablo 25'te Giresun ilinin eğitsel tanılama sonuçlarının dağılımı gösterilmektedir. Burada en fazla hafif düzeyde zihinsel yetersizlik alanında yerleştirmenin yapıldığı görülmektedir (s=634). Genel toplama bakıldığında ise en fazla yetişkin düzeyinde eğitsel tanılama yapıldığı anlaşılmaktadır (s=465). Ayrıca kademe düzeylerine bakıldığında ise 0-3 yaş kademesinde en fazla tanılama ortopedik yetersizlik alanında yapılırken, okul öncesinde, ilkokulda, ortaokulda ve ortaöğretimde hafif düzeyde zihinsel yetersizlik, yetişkinlikte ise orta düzeyde zihinsel yetersizlik alanında en fazla tanılama yapılmıştır.

Tablolardaki tanıların farklı olması sebebiyle her il kendi tablosu içerisinde değerlendirilmiştir. Tablo 22, 23, 24 ve 25'teki sonuçlara göre tüm illerde eğitsel tanılama sonuçları göstermektedir ki yerleştirmenin en fazla yapıldığı alan hafif düzeyde zihinsel yetersizlik alanıdır. Ayrıca her ilde o yıl boyunca tanı konmamış alanlar bulunmaktadır. Genel toplamlara bakıldığında ise en fazla tanılamamanın yapıldığı il Giresun (s=1637), en az tanılamamanın yapıldığı il ise Trabzon'dur (s=590).

Bireyler eğitsel tanılamaya tabi tutulduktan sonra belli kurumlara yönlendirilirler. Bu kurumların sayısı ve türü oldukça fazladır. Tablo 26'da bu tür yönlendirmelerle ilgili bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 26. Eğitsel Tanılama Sonuçlarına Göre Yapılan Yönlendirmeler

	Yönlendirme Yapılan Okul Ve Kurumlar	Yönlendirilen Birey Sayısı	Yerleşen Birey Sayısı	
Artvin	Erken Çocukluk Eğitim Birimi (0-36 Ay)	13	0	
	Özel Eğitim Anaokulu (37-66 Ay)	4	0	
	Görme Engelliler Okulu	0	0	
	İşitme Engelliler Okulu	5	0	
	Ortopedik Engelliler Okulu	1	0	
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)	55	0	
	Eğitim Uygulama Okulu	2	0	
	Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)	44	0	
	Özel Eğitim Sınıfı	97	0	
	Kaynaştırma Eğitimi	343	0	
	Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi	0	0	
	Evde Eğitim	21	0	
	Bilim Sanat Merkezi	0	0	
	Normal Eğitime Devamı	18	0	
	Halk Eğitim Merkezi Kursları	85	0	
	Evde Bakım Hizmeti	15	0	
	TOPLAM	703	0	
	Rize	Yönlendirme Yapılan Okul Ve Kurumlar	Yönlendirilen Birey Sayısı	Yerleşen Birey Sayısı
		Görme Engelliler Okulu	0	0
İşitme Engelliler Okulu		5	5	
Ortopedik Engelliler Okulu		0	0	
Eğitilebilir Çocuklar İlköğretim Okulu		0	0	
Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezleri		95	95	
Özel Eğitim Uygulama Merkezleri		16	16	
Özel Eğitim İş Uygulama Merkezleri		22	22	
Özel Eğitim Sınıfları		71	71	
Kaynaştırma Eğitimi	182	182		

Tablo 26'nın devamı

	Yönlendirme Yapılan Okul Ve Kurumlar	Yönlendirilen Birey Sayısı	Yerleşen Birey Sayısı
Rize	Özel Eğitim Uygulama Merkezleri(Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi)	6	6
	Bağımlı Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi	1	1
	Evde Eğitim	1	1
	Rehabilitasyona İlk Kayıt	129	129
	Rehabilitasyona Devam	979	979
	Bilim Sanat Merkezi	0	0
	Diğer (Belirtiniz)	130	130
	TOPLAM	1637	1637
Trabzon	Yönlendirme Yapılan Okul Ve Kurumlar		
	Görme Engelliler Okulu	0	0
	İşitme Engelliler Okulu	5	3
	Ortopedik Engelliler Okulu	0	0
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)	97	97
	Eğitim Uygulama Okulu	29	29
	Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)	126	126
	Özel Eğitim Sınıfı	126	126
	Kaynaştırma Eğitimi	382	382
	Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi	7	7
	Evde Eğitim	40	40
	Bilim Sanat Merkezi	30	30
	Diğer (Belirtiniz)	0	0
	TOPLAM	838	838
Giresun	Yönlendirme Yapılan Okul Ve Kurumlar		
	İşitme Engelliler Okulu	1	1
	Eğitilebilir Çocuklar İlköğretim Okulu	0	0
	İş Okulu	73	73
	Eğitim Uygulama Okulları	58	58
	Yarı Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi (Özel Eğitim Sınıfında Kayıtlı Öğrenciler İçin)	8	8
	Özel Eğitim Sınıfı (Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik)	20	20
	Kaynaştırma Eğitimi	529	529
	Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi	6	6
	Yarı Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi (Özel Eğitim Sınıfına İlk Kez Kayıt Olacak Öğrenciler İçin)	12	12
	Özel Eğitim Sınıfı (Ağır ve Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik)	8	8
	Özel Eğitim Sınıfı (Otizm-Hafif)	9	9
	Özel Eğitim Sınıfı (Otizm-Orta veya Ağır)	17	17
	Özel Eğitim İlköğretim Okulu(Eğitilebilir)	11	11
	Okul Öncesi Eğitim)	117	117
TOPLAM	869	869	

Tablo 26, eğitsel tanılama sonuçlarına göre yönlendirme yapılan okul ve kurumların türünü ve sayısını göstermektedir. Buna göre Artvin RAM en fazla kaynaştırma eğitimine öğrenci yönlendirirken (s=343), Rize RAM daha çok rehabilitasyona devam kararı almış (s=979), Trabzon RAM yine en fazla kaynaştırma eğitimine öğrenci yönlendirirken (s=382), Giresun RAM da kaynaştırma eğitimine daha çok öğrenci göndermiştir (s=529). Ayrıca en fazla yönlendirmenin yapıldığı il Rize (s=1637) iken en az yönlendirmenin yapıldığı ise Artvin'dir (s=703). Rize, Trabzon ve Giresun ilinde yönlendirme yapılan tüm öğrenciler aynı

zamanda o kurumlara yerleşirken, Artvin ilinde öğrenciler kurumlara yönlendirilmiş fakat yerleşip yerleşemediği ile ilgili bilgi verilmemiştir.

RAM'larda özel eğitim amaçlı sağaltım çalışmaları yapılmaktadır. Bunlar belli çalışma gruplarına dönük olup, çalışılan birey ve bireyle çalışılan toplam süreler hesaplanarak belirlenmektedir. Tablo 27'de bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 27. Özel Eğitim Amaçlı Sağaltım-Eğitim Çalışmaları

	Çalışma Grupları	Çalışılan Birey Sayısı	Bireylerle çalışılan toplam süre (saat)
Artvin	Dil ve Konuşma Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	1	51
	İşitme Yetersizliği Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Zihinsel Öğrenme Yetersizliği Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Görme Engelli Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Özel Öğrenme Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Uyum Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	1	10
	Diğer (Belirtiniz)	0	0
	TOPLAM	2	61
Rize	Çalışma Grupları	Çalışılan Birey Sayısı	Bireylerle çalışılan toplam süre (saat)
	Dil ve Konuşma Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	İşitme Yetersizliği Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Zihinsel Öğrenme Yetersizliği Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Görme Engelli Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Özel Öğrenme Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Uyum Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Diğer (Belirtiniz)	0	0
TOPLAM	0	0	
Trabzon	Çalışma Grupları	Çalışılan Birey Sayısı	Bireylerle çalışılan toplam süre (saat)
	Dil ve Konuşma Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	İşitme Yetersizliği Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Zihinsel Öğrenme Yetersizliği Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Görme Engelli Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Özel Öğrenme Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Uyum Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Diğer (Belirtiniz)	0	0
TOPLAM	0	0	
Giresun	Çalışma Grupları	Çalışılan Birey Sayısı	Bireylerle çalışılan toplam süre (saat)
	Dil ve Konuşma Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	İşitme Yetersizliği Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Zihinsel Öğrenme Yetersizliği Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Görme Engelli Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Özel Öğrenme Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Uyum Güçlüğü Olanlara Yönelik Çalışmalar	0	0
	Diğer (Belirtiniz)	0	0
TOPLAM	0	0	

Özel eğitim öğrencilerine yönelik yapılan bütün eğitimler onları topluma kazandırmak, becerilerini geliştirmek ve kaynaşmalarını sağlamak amacıyla çok önemlidir. Özel eğitim amaçlı yapılan sağaltım-eğitim çalışmaları Tablo 27'de gösterilmektedir. Bu anlamda çalışma yapan tek merkez Artvin RAM'dır. Dil ve konuşma güçlüğü ile uyum güçlüğü olanlara yönelik toplamda iki kişi ile 61 saat çalışma yapmıştır. Rize, Trabzon ve Giresun RAM ise özel eğitim gerektiren çocuklara yönelik herhangi bir çalışma düzenlememiştir.

Özel eğitim hizmetleri kapsamında bireylere dönük olarak ev ve okul ziyaretleri düzenlenmektedir. Bu ziyaretlerde tanılama, eğitim ve izleme çalışmaları sürdürülmektedir. Tablo 28'de bu durumla ilgili bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 28. Bireylerle İlgili Olarak Gerçekleştirilen Ziyaretler

	Tanılama amacıyla	Eğitim amacıyla	İzleme Amacıyla	TOPLAM	
Artvin	Ev ziyaretleri	26	0	20	46
	Okul ziyaretleri	32	32	0	64
	Diğer (Belirtiniz)	0	0	0	0
	TOPLAM	58	32	20	110
Rize	Tanılama amacıyla	Eğitim amacıyla	İzleme Amacıyla	TOPLAM	
	Ev ziyaretleri	0	0	0	0
	Okul ziyaretleri	0	0	0	0
	Diğer (Belirtiniz)	0	0	0	0
TOPLAM	0	0	0	0	
Trabzon	Tanılama amacıyla	Eğitim amacıyla	İzleme Amacıyla	TOPLAM	
	Ev ziyaretleri	0	0	34	34
	Okul ziyaretleri	0	0	33	33
	Diğer (Belirtiniz)	0	0	0	0
TOPLAM	0	0	67	67	
Giresun	Tanılama amacıyla	Eğitim amacıyla	İzleme Amacıyla	TOPLAM	
	Ev ziyaretleri	0	0	0	0
	Okul ziyaretleri	0	0	37	37
	Diğer (Belirtiniz)	0	0	5	5
TOPLAM	0	0	42	42	

Rize RAM 2014 yılında hiçbir ev ve okul ziyareti yapmamıştır. Tabloya göre Artvin RAM tanılama amaçlı ziyareti en fazla yapan (s=58) merkezdir. Trabzon daha çok RAM izleme amaçlı ziyarette bulunmuştur (s=67). Giresun RAM'ın da izleme amaçlı ziyaretleri daha fazladır (s=42). Genel toplama bakıldığında ise en fazla ziyareti Artvin RAM yapmıştır (s=110). Trabzon ve Giresun RAM ise sadece izleme amacıyla ziyaretlerde bulunmuşlardır. Bu anlamda Artvin RAM yaptığı ziyaretlerle diğer RAM'lara göre daha yeterli sayıda ve türde ziyarette bulunmuştur.

RAM'ın özel eğitim ile ilgili raporlarında bireylere yönelik çalışmalar ayrıca değerlendirilmektedir. Bu çalışmalar genelde; aile eğitimi ve rehberliği, erken çocukluk dönemi eğitimi, okul öncesi eğitim ve evde eğitim gibi alanlarda sürdürülmektedir. Değerlendirmeler sayısal olmayıp raporları hazırlayanların kişisel ifadelerine bağlıdır. Bu durum Tablo 29'da belirtilmektedir.

Tablo 29. Özel Eğitim Gerektiren Bireylere Yönelik Çalışmaların Değerlendirilmesi

Artvin	a) Aile eğitimi ve rehberliği, RAM'a müracaat eden ailelere, velilere görüşme-danışma etkinliği olarak bilgi verilmektedir.
	b) Erken çocukluk dönemi eğitimi, Erken çocukluk dönemi eğitimi ile ilgili olarak ilimizde özel eğitim konusunda herhangi bir planlama ve çalışma olmamıştır.
	c) Okul öncesi eğitimi, Tanılaması yapılan okulöncesi çağ çocuklarının anasınıfı ve anaokullarına yönlendirilmesi, yerleştirilmesi ve izlenmesi yapılmaktadır.

Tablo 29'un devamı

Rize	<p>Özel eğitim gerektiren bireylere yönelik çalışmaların değerlendirilmesi:</p> <p>a) Aile eğitimi ve rehberliği, b) Erken çocukluk dönemi eğitimi, c) Okul öncesi eğitimi, d) Evde eğitim.</p>
Trabzon	<p>a) Aile Eğitimi ve Rehberliği, Özel eğitim gerektiren bireylerin ailelerinin eğitimlerine yönelik olarak, çocukların bireysel yeterlilikleri ve gelişim özellikleri hakkında velilere bilgilendirme yapılmakta ve ailelerin çocukları hakkında gerçekçi beklentileri olması yönünde bilgi verilmektedir. b) Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi, Ayrıca erken çocukluk döneminde tanılması yapılarak özel eğitim alması uygun görülen bireylerin özel eğitim merkezlerine de devam etmek istemeleri halinde kendilerine gerekli olan özel eğitim değerlendirme kurul raporları verilmektedir. Özel eğitim merkezlerine devam edemeyecek durumda olan çocuklara ev destek programları verilmektedir. c) Okul Öncesi Eğitimi, Takvim yaşı olarak ilköğretim çağına ulaşmış ancak; zihinsel, duygusal, sosyal, dil gelişimi açısından akranlarının gerisinde olan çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına devamları sağlanmaktadır. Bu nedenle merkezimize başvuran öğrencilerin özel eğitim değerlendirme kurul raporları düzenlenerek okul öncesi eğitim kurumlarına yönlendirmeleri yapılmaktadır. d) Evde eğitim. RAM hizmet bölgemizde ikamet edip sağlık sorunları nedeniyle eğitim öğretim kurumlarından doğrudan faydalanamayan 42 öğrencimizin eğitim –öğretimleri öğretmen görevlendirilmesi sağlanarak evlerinde yapılmıştır.</p>
Giresun	<p>a) Aile eğitimi ve rehberliği, b) Erken çocukluk dönemi eğitimi, c) Okul öncesi eğitimi, d) Evde eğitim. Özel eğitim gerektiren bireylere yönelik eğitim çalışmaları ve sorunları, belirtilen başlıklara uygun olarak değerlendirilmelidir.</p>

Tablo 29'da RAM'lar özel eğitim gerektiren bireylere yönelik çalışmalarını değerlendirmişlerdir. Bu konuda tüm RAM'larda ortak olarak Aile Eğitimi ve Rehberliği, Erken çocukluk dönemi eğitimi, Okul öncesi eğitimi, Evde eğitim başlıkları altında çalışmalar yapılmıştır. Bu anlamda Artvin RAM aile eğitimi konusunda velilerle görüşme-danışma yaptığını, okul öncesi eğitimle ilgili olarak ise okul öncesi çağı çocuklarının anasınıfları ve anaokullarına yönlendirmesini ve yerleştirilmesini yaptığını belirtmiştir. Trabzon RAM ise aile eğitimi konusunda özel eğitim velilerine çocukların yeterlilikleri ve gelişim özellikleri hakkında bilgiler verdiklerini, erken çocukluk döneminde olan bireylerin özel eğitim merkezlerinden ve ev destek programlarından faydalanmalarını sağladıklarını, ilköğretim çağına ulaşmış ancak gelişimi açısından akranlarının gerisinde olan çocukların okul öncesi eğitim kurumlarına devamlarını sağladıklarını ve son olarak sağlık sorunları nedeniyle eğitim öğretim kurumlarından doğrudan faydalanamayan öğrencilerin evde eğitim almasını sağladıklarını belirtmiştir. Rize ve Giresun RAM ise bu konuda ayrıntılı bilgi vermezken yapılanlarla ilgili en fazla bilgiyi Trabzon RAM'ın verdiği görülmektedir.

RAM'lar özel eğitimle ilgili çalışmalarını planlarken bazı kurumlarla işbirliği yapmaktadırlar. Yapılan işbirlikleri ve gerçekleştirilen çalışmalar Tablo 30'da belirtilmektedir.

Tablo 30. Özel Eğitim Gerektiren Bireylere İlişkin Diğer Kurumlarla İşbirliği Sağlanarak Gerçekleştirilen Çalışmalar

Artvin	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüyle aile eğitimi konusunda çalışmalar yapılmıştır.
Rize	Destek eğitim uygun görülen vakaların sağlık kurulu raporları istenmiş ve özellikle fizyoterapi alanında uzmanlardan yardım alınmıştır. İnceleme sonucunda destek eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen engelli öğrencilerin destek eğitim için rehabilitasyon kurumlarına raporları düzenlenmiştir.
Trabzon	Süreğen hastalıkları nedeniyle okula devam edemeyecek durumda olan öğrencilere yönelik olarak gezici özel eğitim öğretmeni uygulaması yapılmaktadır. Ayrıca gerek okul çağında ve gerekse de okul çağı dışındaki bireylere destek eğitim imkânları sunularak özel eğitim kurumlarından faydalanmaları sağlanmaktadır.
Giresun	

Tablo 30'daki bilgilere göre Artvin RAM, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile işbirliği yaparken diğer RAM'lar özel bir kurum ya da kuruluş adı belirtmemişlerdir. Giresun RAM bu konu kapsamında bir çalışma yapmazken Artvin, Rize ve Trabzon RAM yaptıkları çalışmaların içeriklerini belirtmişlerdir. Artvin RAM konuyla ilgili olarak Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüyle aile eğitimi konusunda çalışmalar yapmış, Rize RAM destek eğitime ihtiyacı olan çocukların fizyoterapi alanında yardım almalarını ve rehabilitasyon kurumlarına yönlendirilmelerini sağlamış, Trabzon RAM ise hastalığı nedeniyle okula devam edemeyen öğrenciler için gezici öğretmen uygulaması yapmıştır.

Özel eğitim hizmetleri kapsamında RAM'lar belli çalışmalar yapmaktadırlar. Bu çalışma ve etkinlikler ihtiyaçlar doğrultusunda gerçekleştiği için ilden ile farklılıklar göstermektedir. Tablo 31'de bu çalışmalar özetlenmektedir.

Tablo 31. Özel Eğitim Hizmetleriyle İlgili Diğer Çalışma Konularının Değerlendirilmesi

Artvin	
Rize	<ul style="list-style-type: none"> • İl Milli Eğitim Müdürlüğü öncülüğünde özel eğitim çalıştay yapıldı. • Rize de Eğitime Nitelik Kazandırma Projesinde görev alındı • Sınav tercih ekibi kurularak öğrencilerin tercihlerinde rehberlik edildi • e - okul üzerinden okulların kaynaştırma listeleri alınarak, il kaynaştırma listesi güncellendi.
Trabzon	Normal ve Özel Eğitim Okullarında eğitim alamayacak durumda olan bireylerin Özel Eğitim Merkezlerine ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne yönlendirilmeleri yapılmaktadır. Bireylerin Tıbbi Tanılanması aşamasında KTÜ Tıp Fakültesi, Numune ve Fatih Devlet Hastanesi ile işbirliği yapılmaktadır.
Giresun	

Tablo 31'e göre Artvin ve Giresun RAM'lar bu konuda bir bilgi sunmamıştır. Rize ve Trabzon RAM ise yapılan çalışmalarını değerlendirmişlerdir. Rize RAM özel eğitim öğrencilerine yönelik olarak bir çalıştay yapıldığını, "Eğitime Nitelik Kazandırma" adlı projede yer alındığını, öğrencilerin sınav tercihlerinde rehberlik hizmeti verildiğini ve kaynaştırma listelerinin sistem üzerinden güncellendiğini rapor etmiştir. Trabzon RAM ise okullarda eğitim alamayacak durumlarda olan öğrencilerin Aile Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne yönlendirdiğini bu süreçte bireylerin tanılanması için hastanelerle işbirliği yapıldığını belirtmiştir.

RAM'lar sene başında yıllık programlarını oluşturarak o yıl içerisinde yapacakları çalışmalarını planlarlar. Her RAM kendi ilindeki ihtiyaç ve talepler doğrultusunda çalışmalarını planlar. Dolayısıyla planlanan ve yapılan çalışmalar birbirinden farklı arz eder. Tablo 32'de RAM'ların yıllık çalışma programlarının değerlendirilmesi yine kendi görüşleri doğrultusunda verilmektedir.

Tablo 32. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Çalışmalarının, Yıllık Çalışma Programında Belirlenen Amaç ve Hedeflere Göre Genel Olarak Değerlendirilmesi

Artvin	Rehberlik ve Araştırma Merkezinin Yıllık Çalışma Programında belirlenen amaç ve hedeflere genel olarak yüksek bir oranda ulaşılmıştır.
Rize	<p>Toplam Kalite Yönetimi anlayışıyla, kurumumuzun misyonu ve vizyonunu doğrultusunda, stratejik plandaki öncelikli temel politikalara göre kurumun hizmetleri planlanmış, süreç odaklı değerlendirme anlayışıyla süreçler sürekli iyileştirilmiştir. 2013-2014 eğitim öğretim yılında hazırlanan çalışma programları doğrultusunda planlanan çalışmalar yürütülmüştür. Bu amaçla hizmet almak için kurumumuza başvuran vakalara psikolojik danışma ve eğitsel tanılama hizmeti sunulmuştur. Velilere, öğretmenlere, öğrencilere ve diğer kamu, kurum ve kuruluşlarda çalışan personele yönelik çeşitli konularda seminerler verilmiştir. Engelliliğin erken tespiti ve tanınması amacıyla okullarda ve sağlık kuruluşlarında tarama çalışmaları yapılmış, elde edilen veriler incelenerek gerekli özel eğitim önlemleri alınmıştır. Okullara/programlara yerleştirilen öğrenciler ziyaret edilerek gelişimleri takip edilmiş, öğretmen ve idarecileri bilgilendirilmiştir. Aynı şekilde okul PDR servislerinde görev yapan psikolojik danışmanlar ziyaret edilmiş ve çalışmaların eşgüdüm halinde yürütülmesi sağlanmıştır.</p> <p>Bölümlerin yıllık planlarında yer alan faaliyetlerden hiç yapılamayan Çalışmalar; Merkezimizde grupla psikolojik danışma oturumu gerçekleştirilebilecek bir oda olmaması nedeniyle bu oturumlar düzenlenememiştir. Bölümlerin yıllık planlarında yer alan faaliyetlerden büyük oranda Yapılamayan çalışmalar; Özel eğitim sınıflarına, özel eğitim okullarına ve özel özel eğitim merkezlerine devam eden öğrencilerin ailelerine merkezimizde bireysel olarak bilgilendirme yapılmış ancak topluca bilgi vermeye yönelik bir toplantı düzenlenmemiş, isteyen ailelere psikolojik danışma hizmeti sunulmuştur. Bölümlerin yıllık planlarında yer almadığı halde yıl içerisinde Planlanarak yürütülen çalışmalar; Anne-baba eğitim projeleri hazırlanarak her eğitim öğretim yılında I.ve II. Kanaat dönemlerinde uygulanmaya başlanmış ve her yıl devam etmektedir. Ayrıca; Kurumumuzun mevcut insan kaynakları ve diğer imkânları seferber edilerek mevzuatta belirtilen amaçlar doğrultusunda, görev bölgemizde, özel eğitim ve rehberlik konusunda etkili ve verimli çalışmalar yürütülmüştür. Bu doğrultuda;</p>
Trabzon	<p>a-Yetersizliğe sahip öğrenci velilerine danışmanlık hizmetleri sunulmuştur. b-Çeşitli toplantı ve seminerler aracılığıyla rehberlik hizmetlerinin daha iyi tanıtılması sağlanmıştır. c-Rehber öğretmeni bulunmayan okullara verilen teknik danışmanlık hizmetiyle bu okullarda da rehberlik hizmetlerinin aksatılmadan yürütülmesi sağlanmaya çalışılmıştır. d-İlimizdeki tüm özel eğitime muhtaç öğrencilerin kendilerine sunulan imkanlardan en üst düzeyde yararlanmalarını sağlamak için velilere bilgilendirmeler yapılmıştır. e-İlde bulunan diğer ilgili kurumlarla (Milli Eğt.Müd., Üniversite, İş Kurumu, Sağlık Kuruluşları, Basın Yayın Kuruluşları, Özel Rehabilitasyon Merkezleri, Özel Eğitim Okulları ve Diğer Okullar vb.) da imkanlar ölçüsünde işbirliği yapılmıştır. h-Rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili iş ve işlemlerde de toplam kalite yönetimi anlayışını egemen kılmak ve bu doğrultuda belirlenen kurum misyon ve vizyonu gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak; Türk Eğitim Sisteminin genel amaç ve hedefleri çerçevesinde eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin, ayrım gözetilmeksizin tüm bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine, eğitim sürecinden yetenekleri ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmalarına ve gizilgüçlerini en uygun şekilde kullanabilmelerine ve geliştirmelerine yardımcı olarak topluma yararlı ve mutlu bireyler yetişmesine katkı sağlanmıştır.</p>
Giresun	

Tablo 32'de rehberlik ve araştırma merkezi çalışmalarının, yıllık çalışma programında belirlenen amaç ve hedeflere göre genel olarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Giresun RAM bu konuda bir değerlendirme yapmamıştır. Trabzon RAM ise genel değerlendirmeyi geniş bir çerçevede sunmuştur. Bu anlamda Artvin RAM yıllık çalışma programında belirtilen amaç ve hedeflere yüksek oranda ulaşıldığı belirtirken, Rize RAM da planlanan çalışmaların gerçekleştiğini, velilere, öğretmenlere, öğrencilere ve diğer kamu, kurum ve kuruluşlarda

çalışan personele yönelik çeşitli konularda seminerler verildiğini, özel eğitim konusunda gerekli çalışmalar yapıldığını ve okullardaki rehberlik servislerinin de ziyaret edildiğini belirtmiştir. Trabzon RAM ise yaptığı değerlendirmede gerçekleştirilemeyen faaliyetleri de belirtmiş ve farklı bir değerlendirme ortaya koymuştur. Grupla psikolojik danışma uygulamalarının uygun bir ortam olmaması nedeniyle gerçekleştirilemediğini ve özel eğitim ailelerine yönelik topluca bir bilgilendirme çalışmasının yapılmadığını ifade etmiştir. Gerçekleştirilen çalışmaları ise ayrı bir başlık altında toplayarak; genel olarak seminerler ve toplantılar düzenlediklerini, okulları ziyarette bulduklarını, gerekli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaptıklarını ve özel eğitime yönelik olarak çalışmalar yürüttüklerini belirtmişlerdir.

RAM'ların sorun olarak gördükleri ve bu sorunlara çözüm olabileceklerini düşündükleri maddeler Tablo 33'te belirtilmektedir. Burada her RAM kendi bünyesinde genel bir değerlendirmede bulunmuş ve sorun-önerilerini sunmuştur.

Tablo 33. Sorunlar-Öneriler

Artvin	1- İlimizde ve merkezimizde öğretmen değişimi çok kısa sürede gerçekleştiği için rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde de aksaklıklar oluşmaktadır. 2- Müdürlüğümüz okul bünyesinde olduğundan fiziki olarak yetersizlikler yaşanmaktadır. Bağımsız bir RAM binasına ihtiyaç duyulmaktadır.
Rize	1 - Rehberlik ve Araştırma Merkezi Bölümlerine Ar-ge ve yönetim bölümlerinin eklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Meslek alanındaki gelişme-değişikliklerin takip edilmesi, yapılan araştırmaların sonuçlarından yararlanılması, merkez olarak hizmet alanlarla ilgili araştırmalar yapılabilmesi, bülten, form vb. dokümanların hazırlanmasını sağlamak amacıyla Ar-ge bölümünün oluşturulması ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Yönetim işleri yönetmelikte ayrı bir bölüm olarak belirtilmemiş, bunun merkez müdürünün başkanlığında müdür yardımcısından oluşan yönetim bölümü biçiminde oluşturulmasının işleyişteki düzenlilik açısından daha yararlı olacağı düşünülmektedir.
Trabzon	Sorunlar: 1-RAM'da görev yapan idareci ve öğretmenlerin ücret ve özlük haklarının yetersiz olması. Bu durumda RAM'da görev yapan öğretmenler 2-3 yıl RAM'da çalışıp okullara tayin istemektedirler. 2-Merkezimizin çalışma alanı, ildeki tüm eğitim-öğretim kurumlarını kapsamına rağmen merkezimize tahsis edilmiş bir taşıt aracının olmaması hizmetin yaygınlaştırılmasına ve zamanında ulaştırılmasına engel teşkil etmektedir. 3-Özel eğitim konusunda iş yükü artmış olmasına rağmen kurumumuzda yeterli sayıda Rehber Öğretmen bulunmaması özellikle (halka ve okullara yönelik) rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesinde aksaklıklara neden olmaktadır. Ayrıca merkezimiz personeli kadrosunda sadece Psikolojik Danışmanların görev alması; yönetmeliklerde ve bölüm çalışmalarında öngörülen amaç ve hedeflere ulaşılmasında, farklı disiplinler arası yaklaşımın yakalanamaması ve dolayısıyla hizmetin bir bölümünde aksaklıklara neden olmaktadır. 4-Bazı okul idarecileri ve öğretmenlerin rehberlik ve özel eğitim çalışmalarına duyarsızlığı planlanan çalışmalarda istenilen hedefe ulaşılması bakımından olumsuz etki yapmaktadır. 5-Kurumda görev yapan idareci ve öğretmenlerin teftişi alan dışında görev yapan müfettişlerce gerçekleştirilmektedir. 6-Kurumda gereğinden fazla personelin görevlendirilmesi hizmetlerin kalitesini düşürmektedir. Öneriler: 1-Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde görev yapan öğretmen ve idarecilerin daha uzun süre bu merkezlerde görev yapmalarını teşvik etmek için mali ve özlük hakları iyileştirilmelidir. Ayrıca RAM idarecilerinin ek ders ücretleri de en azından diğer özel eğitim okul ve kurum idarecileri ile eşit hale getirilmelidir. Bütün bu mali ve özlük hakları konusundaki iyileştirmelerden sonra da RAM'lara yapılan atamalarda belli kriterler belirlenmeli veya bilim sanat merkezlerinde olduğu gibi sınav yapılarak öğretmen ataması yapılmalıdır. 2-Bu nedenle, Hizmetlerin daha geniş bir alanda ve zamanında yürütülmesi için bir taşıt aracının Rehberlik ve Araştırma Merkezine tahsis edilmesi uygun olacaktır. 3-Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin özel eğitim ve rehberlik alanları ile ilgili iş yükü de dikkate alınarak RAM'ların normu artırılmalıdır. Ayrıca Merkezimizde; diğer uzmanlık alanlarında görevlendirilmesi gereken, Psikolog, Sosyal Çalışmacı vb. kadro eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir. 4-Okul müdürleri ile yapılan toplantılarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin önemi tekrar tekrar vurgulanmalı ve rehberlik servislerinin desteklenip araç-gereç ve fiziki imkânlarının hizmet için yeterli hale getirilmesi sağlanmalı ve denetimlerde de bu konular üzerinde özellikle durulmalıdır. 5-Rehberlik hizmetleri denetiminin, bu alanda eğitim görmüş denetmenler (müfettişler) tarafından yapılması sağlanmalıdır. Norm kadro yönetmeliğinin yeniden gözden geçirilerek Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde gereğinden fazla norm kadro istihdam edilmesinin önüne geçilmelidir. RAM'ların norm kadroları yeniden eski haline getirilmelidir. RAM'ların fiziki imkânları yeni norm kadro yönetmeliğine uygun değildir.
Giresun	

Tablo 33'te RAM'ların kendi görüşleri doğrultusunda sorunlara sundukları çözüm önerileri bulunmaktadır. Giresun RAM herhangi bir sorun ve çözüm önerisi belirtmemiştir. Artvin RAM sadece yaşanan sorunları dile getirirken, Rize RAM ise Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine ayrıca bir Ar-Ge bölümünün eklenmesinin meslek alanındaki gelişme-değişikliklerin takip edilmesi, yapılan araştırmaların sonuçlarından yararlanılması, merkez olarak hizmet alanlarla ilgili araştırmalar yapılabilmesi, bülten, form vb. dokümanların hazırlanmasını sağlamada faydalı olacağı fikrini getirerek farklı bir düşüncesini paylaşmıştır. Bu konuda en çok sorun ve çözümü ise Trabzon RAM belirtmiştir. Belirtilen sorunların ve çözümlerin odak noktasında RAM'da çalışan idareci ve öğretmenlerin özlük haklarının iyileştirilmesi, RAM'ların fiziki durumlarının düzeltilmesi ve ihtiyaçlarının giderilmesi yer almaktadır.

4. 2. 2013-2014 Yılı Ordu RAM Raporundan Elde Edilen Bulgular

Tablo 34. 2013–2014 Eğitim-Öğretim Yılı Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yılı Sonu Çalışma Raporunu Göndermeyen Okullar

s.no	İLÇE ADI	RAPOR GÖNDERMEYEN OKUL ADI
1	Altınordu	Altınordu İsmetpaşa İlkokulu, Altınordu Özel Altaş İlkokulu/Ortaokulu, Altınordu Özel Sahil İlkokulu, Altınordu Şehit Doğan Gökbulut İlkokulu, Altınordu Kökenli İlkokulu/Ortaokulu, Altınordu Özel Altaş Anadolu Lisesi, Altınordu Özel Altaş Fen Lisesi, Altınordu Özel Ordu Final Fen Lisesi, Altınordu Özel Altaş Anadolu Sağlık Meslek Lisesi, Altınordu Özel Bilim Anadolu Sağlık Meslek Lisesi
2	Gölköy	Gölköy Emirler Şehit Nihat Şahin İlkokulu, Gölköy Erentepe İlkokulu/ Ortaokulu, Gölköy Güzelyurt Şehit Halis Doğan İlkokulu, Gölköy Haruniye İlkokulu, Gölköy Kale 75. Yıl İlkokulu/ Ortaokulu, Gölköy Karahasan Şehit Yüksel Dinç İlkokulu, Gölköy Güzelyurt Mesleki Ve Teknik Eğitim Merkezi, Gölköy Atatürk Ortaokulu, Gölköy Emirler Şehit Bilal Çıtak Ortaokulu, Gölköy Güzelyurt Ortaokulu, Gölköy Karahasan Ortaokulu
3	Gülyalı	Gülyalı Özel Ordu Doğa İlkokulu/Ortaokulu, Gülyalı Ayşe Şahin Çok Programlı Lisesi, Gülyalı Özel Ordu Doğa Anadolu Lisesi, Gülyalı Özel Ordu Doğa Fen Lisesi, Gülyalı Turnasuyu Kız Anadolu Lisesi
4	Gürgentepe	Gürgentepe Bahtiyarlar İlkokulu, Gürgentepe Bahtiyarlar Şehit Birol Çelik İlkokulu/Ortaokulu, Gürgentepe Işıktepe İlkokulu, Gürgentepe Işıktepe Yurdagül İlkokulu, Gürgentepe Şehit Sezgin Karaca İlkokulu, Gürgentepe Şirinköy İlkokulu, Gürgentepe Tepeköy Şükrü Görücü İlkokulu, Gürgentepe Tikenlice İlkokulu, Gürgentepe Cumhuriyet Ortaokulu, Gürgentepe Işıktepe Şehit Ayhan Akkuş Ortaokulu, Gürgentepe Şehit Sezgin Karaca Ortaokulu, Gürgentepe Şirinköy Şehit Mevlüt Göl Ortaokulu, Gürgentepe Tikenlice Ortaokulu
5	Kabadüz	Kabadüz Anaokulu, Kabadüz Derinçay İlkokulu/Ortaokulu, Kabadüz Merkez İlkokulu/Ortaokulu, Kabadüz Yokuşdibi İlkokulu/Ortaokulu, Kabadüz Yokuşdibi Tunalık İlkokulu, Kabadüz İmam Hatip Ortaokulu
6	Mesudiye	Mesudiye Anaokulu, Mesudiye Dayılı Şehit Turan Mengü İlkokulu, Mesudiye İlkokulu/Ortaokulu, Mesudiye Pınarlı Yeşilpınar Şehit Murat Öndin İlkokulu, Mesudiye Şehit Onur Karakuş İlkokulu, Mesudiye Topçam Şehit Canip Demircan İlkokulu, Mesudiye İmam Hatip Ortaokulu, Mesudiye Topçam Ortaokulu, Mesudiye Yatılı Bölge Ortaokulu
7	Perşembe	Perşembe İmam Hatip Lisesi, Perşembe İsmail Dede İlkokulu, Perşembe Kazancılı İlkokulu, Perşembe Mersin İlkokulu
8	Ulubey	Ulubey Anaokulu, Ulubey Aydınlar İlkokulu/Ortaokulu, Ulubey Ohtamış İlkokulu/ Ortaokulu

2013-2014 Eğitim-Öğretim yılı Ordu İli okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yılsonu çalışma raporunda 8 ilçeden toplam 61 okulun rapor göndermediği görülmektedir.

Tablo 35. Genel Bilgiler

Okul Türü	Rehber Öğretmen Durumu			Okul Sayısı			Öğrenci Sayısı		
	Mevcut	İhtiyaç	Toplam	Rehber Öğretm. Olan	Rehber Öğretm. Olmayan	Toplam	Rehber Öğretm. Olan	Rehber Öğretm. Olmayan	Toplam
İlkokul	23	4	27	15	45	60	7915	6331	14246
Lise	47	1	48	29	6	35	14386	851	15237
Okulöncesi	5	1	4	5	1	6	922	70	992
Ortaokul	34	1	35	24	38	62	11737	3694	15431
Toplam	109	5	114	73	90	163	34960	10946	45906

Tablo 35'te Ordu RAM ile ilgili genel bilgilere yer verilmektedir. Tabloda görüldüğü gibi rehber öğretmenlerin en çok bulunduğu öğrenim kademesi liselerdir (n=29). Rehber öğretmen ihtiyacının en fazla olduğu kademe türü ise ilkokullardır (n= 4).

RAM raporlarında okul PDR servislerinde yapılan uygulamaların tür ve sayılarına yer verilmektedir. Burada da uygulamalar; görüşme, bireysel ve grupla psikolojik danışma ve rehberlik şeklinde farklı kategorilere ayrılmıştır. Görüşme kısmında velilere de yer verilmiştir. Bireysel rehberlik olarak PDR, eğitsel ve mesleki rehberlik, grup PDR hizmetleri kapsamında ise kişisel, eğitsel ve mesleki rehberlik uygulamaları yapılmaktadır. Tablo 36'da bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 36. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

	Bireysel Hizmetleri			Rehberlik		Grupla Rehberlik Hizmetleri						
	Öğrenci Görüşmeleri	Veli Görüşmeleri	Aile Ziyaretleri	Psik. Danışmaya alınan kişi sayısı	Bireysel Eğitsel Rehberlik	Bireysel Mesleki Rehberlik	Grupla Psikolojik Danışma		Grupla Eğitsel Rehberlik		Grupla Mesleki Rehberlik	
							Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı
Okul Öncesi	206	388	103	71	42	0	0	0	2	27	0	0
İlkokul	1698	1999	458	95	620	138	2	9	79	1951	19	250
Ortaokul	5155	2252	578	924	2260	1667	36	386	293	5055	104	2020
Lise	7102	1961	301	678	4451	2328	29	140	270	6006	249	3421
Toplam	14161	1440	1440	1768	7373	4133	67	535	644	13039	372	5691

Tablo 36’da okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince, rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti verilen öğrenci veya bireylere ilişkin hizmetlerin değerlendirilmesine yer verilmiştir. Tabloda en fazla öğrenci görüşmesinin yapıldığı okul kademesi türü lise iken (n=7102), en az öğrenci görüşmesinin yapıldığı kademe ise okul öncesi grubudur (n=206). Bireysel rehberlik hizmetlerinde en fazla eğitsel alanda hizmet verilirken (n=7373), en az ise kişisel alanda hizmet verilmiştir (n=1768). Grupla rehberlik hizmetlerinde ise eğitsel ve mesleki rehberlik alanındaki görüşme sayısı lise düzeyinde en fazladır (n=6006, n=3421). Veli görüşmelerinde ise görüşmenin en fazla olduğu kademe ortaokul grubudur (n=2252).

Okullar öğrencilerle yaptıkları görüşmeleri kendi içerisinde sorun alanlarına göre sınıflamaktadırlar. Bu sınıflama hem sorun alanlarına göre olmakta hem de cinsiyete göre yapılmaktadır. Aşağıda bununla ilgili yapılan dağılım gösterilmektedir.

Tablo 37. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti Verilen Öğrenci veya Bireylere İlişkin Hizmetler

Öğrenci Görüşmelerinin Sorun Alanlarına Göre Dağılımı	Okul Sayısı	Kız	Erkek	Toplam
Sağlık Sorunları	154	565	523	1088
Okulla ilgili sorunlar	154	1088	1788	2876
Aile ile ilgili sorunlar	154	2059	3847	5906
Kişisel sorunlar	154	1373	1145	2518
Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	154	2518	2138	4656
Sosyo-Ekonomik Sorunlar	154	1973	4111	6084
Diğer (Belirtiniz)	154	2254	1811	4065

Tablo 37’de illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan çalışmaların sorun alanlarına göre değerlendirilmesi gösterilmektedir. Tabloda görüldüğü üzere öğrencilerle yapılan görüşmelerin dağılımında en fazla görüşme sosyo-ekonomik sorunlar üzerine gerçekleşmiştir (n=6084). Bu sorun alanında özellikle erkeklerin kızlara oranla daha fazla sorun yaşadığı görülmektedir. Yaşanan problemlerin dağılımında ikinci sırada aile ilgili sorunlar gelmektedir (n=5906). Yine burada erkeklerin kızlara oranla daha fazla problem yaşadığı görülmektedir.

Okullarda bireyi tanıma teknikleri konusunda farklı araçlardan yararlanılmaktadır. Bunlar farklı amaçlara bağlı olarak kullanılmakta olup bir kısmı psikolojik testler bir kısmı ise test dışı ölçme teknikleri kapsamındadır. Bilgiler Tablo 38’de özetlenmektedir.

Tablo 38. Öğrenci Tanıma Hizmetleri

Uygulanan Ölçme Araçları	Veri Giren Okul Sayısı	Uygulama Sayısı		
		Kız	Erkek	Toplam
ABKÖ	1	74	63	137
Aile Envanteri	8	406	330	736
Başarısızlık Nedenleri Anketi	51	3653	5010	8663
Beck Depresyon Ölçeği	0	0	0	0

Tablo 38'in devamı

Uygulanan Ölçme Araçları	Veri Giren Okul Sayısı	Uygulama Sayısı		
		Kız	Erkek	Toplam
Beier Cümle Tamamlama testi	2	44	45	89
Boş Zamanları Değ. Anketi	7	136	121	257
Burdon Dikkat Testi	2	5	6	11
Cornel İndex	0	0	0	0
Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	2	22	9	31
Çocuk Depresyon Ölçeği	0	0	0	0
Devamsızlık Nedenleri Anketi	27	1449	2279	3728
Durumluluk Süreklilik Kaygı Ölçeği	0	0	0	0
Ebeveyn Değerlendirme Ölçeği	0	0	0	0
Feos Cümle Tamamlama Testi	1	254	246	500
Kendini Değerlendirme Ölçeği	1	25	18	43
Kimdir Bu-Tekniği	9	544	452	996
Kime Göre Ben Neyim Tek.	3	51	50	101
Kişilik Envanteri	1	11	21	32
Mesleki Olgunluk Ölçeği	1	74	82	156
Metropolitan olgunluk ölçeği	1	3	3	6
Otobiyografi	38	2371	2449	4820
Öğrenci memnuniyet anketi	6	1048	953	2001
Öğrenci tanıma formu	3	884	904	1788
Problem Tarama Listesi (L Takımı)	23	3375	4108	7483
Problem Tarama Listesi (O Takımı)	15	667	633	1300
Problem Tarama Listesi (O Takımı)3	1	11	5	16
Psikiyatrik ilaç kullanımı anketi	1	254	246	500
Risk Faktörleri anketi	5	1157	1094	2251
SCL 90	0	0	0	0
Sınav Kaygısı Ölçeği	38	1991	2136	4127
Snellen Göz Tarama Testi	39	2119	2081	4200
Sosyal Uyum Envanteri	0	0	0	0
Sosyo ekonomik durum tespit formu	1	130	151	281
Sosyometri	4	279	253	532
Stajyer öğrenci memnuniyet anketi	1	52	48	100
Stres Ölçeği	1	28	0	28
Tasarruf Tedbirleri Anketi	0	0	0	0
TKT 7-11	2	137	138	275
TYT 6-8	6	464	440	904
TYT 9-11	1	27	22	49
Ucla Yalnızlık Ölçeği	0	0	0	0
Veli Memnuniyet Anketi	3	117	112	229
W Zung Depresyon Ölçeği	0	0	0	0

Tablo 38'de öğrenci tanıma hizmetlerinin uygulama sayılarının cinsiyete göre dağılımı gösterilmektedir. Tabloya göre en fazla uygulanan ölçme aracı "Başarısızlık Nedenler Anketi" dir (n=8663). Bu durumu "Problem Tarama Listesi (L Takımı)" ikinci uygulanan ölçme aracı olarak takip etmektedir (n=7483).

RAM'lara bağlı okullar belli konularla ilgili farklı türde etkinlikler düzenlerler. Bunlar; öğrencilere, velilere ve diğer kişilere dönüktür. Bu tür etkinliklerin dağılımı ile ilgili bilgiler Tablo 39'da sunulmaktadır.

Tablo 39. Yapılan Toplantı ve Seminer Etkinlikleri

Etkinlik Türü	KONUSU	Etkinlik Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	TOPLAM
Seminer Toplantı	Veli Oryantasyon Çalışması (VOÇ)	69	1656	52	1088	2796
Seminer Toplantı	9.Sınıflar Oryantasyon Çalışması	16	479	5	0	484
Seminer Toplantı	8. Sınıf TEOG Sistemi	139	4753	226	1492	6419
Seminer Toplantı	2014 YGS-LYS Sistemi	189	5183	108	326	5617
Seminer Toplantı	Alan seçimi	33	632	6	73	726
Seminer Toplantı	Hedef Belirleme, Plan Hazırlama, Motivasyon	34	1547	6	82	1635
Seminer Toplantı	Başarısızlık Nedenleri, Ders çalışma yöntem ve teknikleri	342	4764	918	1029	7053
Seminer Toplantı	Öğrenci Başarı Durumu Bilgilendirmesi, Sınav Başarısı, Devamsızlık	34	355	61	476	892
Seminer Toplantı	Meslek Seçimi ve Önemi, Mesleki Kariyer Günleri	236	6454	210	179	6853
Seminer Toplantı	İş kur tanıtım ve bilgilendirme semineri	4	237	34	0	271
Seminer Toplantı	Stres, Sınav kaygısı	112	2957	169	261	3387
Seminer Toplantı	Bilim ve Sanat Merkezine Öğrenci seçimi	2	63	0	38	101
Seminer Toplantı	TKT 7-11 sonuçları veli, öğrenci ve öğretmenlerle paylaşarak, üst okul ve seçmeli dersler hakkında bilgi verilmiştir.	4	131	5	79	215
Seminer Toplantı	Yeni Ortaöğretim Yönetmeliği	7	192	2	0	194
Seminer Toplantı	Aile Eğitim Çalışmaları (7-19 Yaş Aile Eğitimi, Aile içi Etkili İletişim, Aile Tutumları)	69	413	78	1346	1837
Seminer Toplantı	Çocuklarda uyum ve davranış bozuklukları, DEHB	17	124	33	417	574
Seminer Toplantı	Gelişim Dönemi ve Problemleri, Ergenlik Dönemi	109	4775	167	1370	6312
Seminer Toplantı	İletişim, Aile İçi İletişim, Çatışma ve Çözüm yolları	63	1609	20	287	1916
Seminer Toplantı	Öfke Kontrolü/Şiddet	60	1887	15	0	1902
Seminer Toplantı	Çocuklarda İhmal ve İstismar	43	1255	29	65	1349
Seminer Toplantı	Hijyen Eğitimi ve Beslenme	45	2265	115	76	2456
Seminer Toplantı	Risk Yönetimi ve Riskli yaşam koşulları	6	586	46	14	646
Seminer Toplantı	Zararlı Madde Kullanımı	87	5852	170	1	6023
Seminer Toplantı	Kırım Kongo Kanamalı Ateşi, Verem eğitimi	7	241	8	5	254
Seminer Toplantı	Güvenli ve Bilinçli İnternet Kullanımı, Kitle İletişim Araçları Kullanımı	30	1254	12	105	1371
Seminer Toplantı	Kitap Okumanın ve Yazmanın Önemi	1	8	120	3	131
Seminer Toplantı	Tasarruf	5	0	0	324	324
Seminer Toplantı	Özgüven ve kendilik değeri	17	490	1	0	491
Seminer Toplantı	Özel Eğitim Bilgilendirmeleri, BEP geliştirme birimleri	19	2	147	6	155
Seminer Toplantı	Rehberlik Etkinlikleri Süpervizyon Çalışması	8	0	55	0	55
Seminer Toplantı	Öğretmenlere Müşavirlik Hizmetleri	40	433	175	265	873

Tablo 39’da yapılan toplantı ve seminer etkinliklerine yer verilmektedir. 2013-2014 yılında Ordu’ da birçok konuyla ilgili etkinlik düzenlenmiştir. Yapılan toplantı ve seminerlerin daha çok öğrencilere yönelik olduğu ve en fazla “Başarısızlık Nedenleri, Ders çalışma yöntem ve teknikleri” alanında çalışmanın yapıldığı görülmektedir (n=7053). Bunu “Meslek

Seçimi ve Önemi, Mesleki Kariyer Günleri” konulu yapılan toplantı ve seminerler izlemektedir (n=6853).

Okullarda rehberlik hizmetleri kapsamında sürdürülen faaliyetlerden biri de mesleki rehberlik ve yönlendirme hizmetleridir. Yönlendirme genelde üst öğretim kurumlarına, dikey geçişlere, yatay geçişlere ve okullardaki alanlara dönük olarak yapılmaktadır. Bu tür faaliyetler mesleki rehberlik çalışmaları kapsamında sürdürülmektedir. Tablo 40’da okullarda yapılan bu tür faaliyetlere katılan öğrencilerin sayıları verilmektedir.

Tablo 40. Mesleki Rehberlik ve Yönlendirme Hizmetleri

İlköğretim 8.Sınıf Sonunda Yönlendirme Yapılan Üst Öğretim Kurumları	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Genel Liselere	164	216	223	439
Mesleki ve teknik eğitime	164	868	712	1580
Güzel sanatlar eğitimine	164	98	85	183
Mesleki Eğitim Merkezlerine	164	90	95	185
Diğer	164	658	850	1508
Ortaöğretim 9. Sınıf sonunda yapılan yönlendirme (dikey geçişler)	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Genel Liselere	164	7	16	23
Mesleki ve Teknik Liselere	164	0	1	1
Mesleki Eğitim Merkezlerine	164	53	65	118
Diğer	164	60	2	62
Ortaöğretim 9. Sınıf Sonunda Alanlara Yönlendirme (Genel Liseler)	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Fen Bilimleri	390	186	204	390
Sosyal Bilimler	0	0	0	0
Türkçe-Matematik	0	0	0	0
Yabancı Dil	5	3	2	5
Diğer	0	0	0	0
Ortaöğretim 10. Sınıf sonunda Alanlar Arası Yönlendirme (Yatay geçişler)	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı		
		K	E	T
Fen Bilimleri-Sosyal Bilimler	164	0	0	0
Fen Bilimleri-Türkçe Matematik	164	13	9	22
Türkçe Matematik- Fen Bilimleri	164	0	0	0
Türkçe Matematik - Sosyal Bilimler	164	0	0	0
Sosyal Bilimler- Türkçe-Matematik	164	5	6	11
Sosyal Bilimler- Fen Bilimleri	164	0	0	0

Tablo 40’da mesleki rehberlik ve yönlendirme hizmetlerine yer verilmektedir. Tablo incelendiğinde ilköğretim 8.sınıf sonunda yönlendirme yapılan üst öğretim kurumlarında öğrencilerin daha çok mesleki ve teknik eğitim kurumuna yönlendirildiği görülmektedir (n=1580). Orta öğretim 9. Sınıf sonunda yapılan yönlendirmeler sonucunda Mesleki ve teknik eğitime yönlendirilen öğrenci sayısının diğer kurumlara göre fazla olduğu anlaşılmaktadır (n=118). Ortaöğretim 9. Sınıf sonunda alanlara yönlendirme de ise öğrencilerin çoğu Fen

Bilimleri alanına yönlendirilmiştir (n= 390). Yine ortaöğretim 10. sınıf sonunda alanlar arası yapılan yönlendirmede öğrenciler en fazla Fen Bilimleri-Türkçe Matematik alanına yönlendirilmiştir (n= 22).

Okul rehberlik servisleri, mesleki rehberlik uygulamaları kapsamında öğrencilerle birlikte üst öğrenim kurumlarını ziyaret ederler. Bu ziyaretlerin bir kısmı okullara yapılırken bir kısmı ise işyeri ziyareti olarak yapılmaktadır. Tablo 41’de ziyaret edilen okul-işyeri sayısı ve ziyaret eden öğrenci sayısını gösterilmektedir.

Tablo 41. Meslek Seçimine Yönelik Mesleki Eğitim Ziyaretleri Dağılım Tablosu

Ziyaret Edilen Üst Okullar ve iş yerleri	Veri Giren Okul Sayısı	Okul ve İşyeri Ziyaret Sayısı	Öğrenci Sayısı
Genel Lise	146	12	271
Anadolu-Fen Lisesi	146	96	1943
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	146	22	528
Sosyal Bilimler Lisesi	146	3	132
Meslek Liseleri	146	101	2028
Meslek Danışma Merkezi	146	3	52
Ziyaret edilen iş yerleri sayısı	146	460	3326
Fakülte ve Yüksekokullar	146	68	1326
Diğer	146	25	708
Toplam	146	790	10314

Tablo 41’de meslek seçimine yönelik yapılan mesleki eğitim ziyaretleri tablosu verilmektedir. Tabloya göre öğrencilerin en fazla ziyaret ettikleri kurum “ziyaret edilen iş yerleri” dir (n=3326). Bu kurumu “meslek liseleri” ikinci sırada takip etmektedir (n=2028). En az ziyaretin yapıldığı kurum ise “Meslek Danışma Merkezi” dir (n=52).

Okullarda SBS ve ÖSS’ye dönük çalışmalara da yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 42’de özetlenmektedir.

Tablo 42. Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar (SBS-ÖSS.)

Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Veri Giren Okul Sayısı	Yapılan Bilgilendirme Sayıları			
		Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Aile	Mahalli Basın
Sınavlar hakkında bilgi verilen	144	14552	1069	5623	6
Üst Öğretim Programları hakkında bilgi verilen	144	11806	563	2890	0
Sınav kaygısı ve baş etme yolları konusunda bilgi verilen	144	9252	802	2170	1

Tablo 42’de sınavlar ve sınav kaygısına yönelik çalışmalara (SBS-ÖSS) yer verilmektedir. Tabloya bakıldığında öğrencilere, öğretmenlere ve ailelere en fazla sınav

hakkında bilgi verme konusunda bilgi verildiği görülmektedir (n=14552, n=1069, n=5623). Ayrıca burada “Mahalli basın” ın en çok kullanıldığı konu yine “Sınavlar hakkında bilgi verme” konusudur (n=6).

Farklı kademelerdeki okullarda öğrenim gören öğrenciler ya da görev alan personele dönük olarak da bazı faaliyetler sürdürülmektedir. Konuları farklı bu faaliyetler psiko-sosyal hizmetler bağlamında değerlendirilmektedir. Çalışmaların bir kısmı önleme amaçlıdır. Bu konuyla ilgili bulgular Tablo 43’te özetlenmektedir.

Tablo 43. Psiko-Sosyal Müdahale Hizmetleri

Programın Türü	Çalışma yapılan				Çalışma Yapılan Personel Sayısı		Çalışma Yapılan Öğrenci Sayısı	Çalışma Yapılan Veli Sayısı	Katılan Psikolojik Danış. Savısı	Veri Giren Okul Sayısı
	Anaokulu	İlkokul	Ortaokul	Lise	Öğretmen	Yönetici				
Psikoeğitim	0	0	0	1	42	5	0	0	91	0
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	0	5	59	1	26	6	195	112	0	91
Grupla Psikolojik Danışma	0	0	14	5	20	0	226	0	5	91
Hayata Sahip Çıkma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	91
Aile Eğitimi	0	40	37	15	31	10	496	966	16	91
Temel Önleme	0	0	6	3	0	0	847	66	4	91

Tablo 43’te psiko-sosyal müdahale hizmetleri kapsamında yapılan çalışmalar gösterilmektedir. Yukarıdaki tablo incelendiğinde okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin öğrencilere yönelik çalışmalarında ilk sırada temel önleme çalışmaları (n=847), veliler ile ilgili yapılan çalışmalarda ise aile eğitimi ile ilgili çalışmalar ilk sırada yer almaktadır (n=966). Ayrıca öğretmenlere en fazla psiko-eğitim konusunda bilgi verildiği görülmektedir (n=42).

RAM’lar çalışmalarını yürütürken bazı kurum ve kuruluşlarla da işbirliği halinde olurlar. Tablo 44’de işbirliği yapılan kurumlar ve yürütülen çalışmalara yer verilmektedir.

Tablo 44. İşbirliği Yapılan Kurumlar ve İşbirliğinin Konusu

İşbirliği Yapılan Kurum	Konusu
Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü	Davranış problemleri, Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler, Öğrenci Yönlendirme, Rehberlikte kullanılan standart formların sağlanması ve ihtiyaçlar, Kaynaştırma öğrencileri ve konuşma bozukluğu olan öğrenciler, Eğitimsel tanılama, öğrencilerin özel eğitim kurumuna yerleştirme ve destek eğitimi almaları
İl Sağlık Müdürlüğü	DEHB olan öğrenciler, Öfke kontrolü sağlayamayan öğrenciler, Dengeli Beslenme, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi Hastalığı, Hijyen eğitimi, Ötizm, Sigaranın insan sağlığına zararları, Öğrenci sağlık problemleri, sağlık hizmetleri, Ergenlik dönemi problemleri, Diş taraması, Madde Kullanımı, Aşılama, önleyici sağlık hizmetleri
Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	SHÇEK' ten gelen öğrencilerin durumu, , Parçalanmış aile sonucu destek gereken öğrenciler, engelli haklarına ilişkin bilgi alışı veriş, kurumsal yerleştirme ve diğer engelli ihtiyaçlarına yönelik yardım alma, Maddi durumu yetersiz öğrencilerin bildirilmesi, engelli hakları, yuva öğrencilerinin okula ulaştırılması, yuva ve sevgi evi öğrencilerinin ziyaret edilmesi,
Üniversiteler	Odtü tanıtım etkinliği, Mesleki tanıtım, Madde Bağımlılığı konusunda seminer, Meslek tanıtım gezilerinin düzenlenmesinde, Ortaöğretim sonrası eğitim seçenekleri ve üniversite
Belediye Başkanlığı	Piknik etkinliği için ulaşım, Meslek tanıtım gezilerinin düzenlenmesinde, Yangınla mücadele, Kardeş Kurum, Sportif Ve Kültürel Faaliyetler,
Emniyet Müdürlüğü	Güvenlik, riskli yaşam şartlarından korunma, Müdürlüğün Tanıtımı, Zararlı Alışkanlıklar, Öğrenci ve çevre güvenliği, Suça karışmış ve mağdur duruma düşmüş öğrenciler, Meslek tanıtım gezilerinin düzenlenmesinde, Trafik kuralları, Engelli öğrencilerin istismasını önleme. Öğrencilerin toplumsal yaşamda güvenliğini sağlama, Adli vakalar ve Bilgilendirme toplantı ve seminerleri, Okul giriş çıkışlarında güvenliğin sağlanması, Çocuk istismarı, mobese sisteminin tanıtılması, Şiddet gören çocukların yasal hakları ve korunması.
Milli Eğitim Müdürlüğü	İş ve işlemlerin yürütülmesi, Dershaneler ve özel okullarla farklı konularda dayanışma ve işbirliği, ilgili yazışmalar, Giyecek yardımı, öğrencilerin taşınması, Deneme sınavlarının organizasyonu, Resmi yazışmalar,
Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü	Kurslar, halk oyunları, Okul derslerine yardımcı kurslar açılması, Çeşitli seminer, konferans ve toplantılarda salon kullanımı ve Eğitimsel, sosyal çalışmalar.7-19 yaş aile rehberliği programı, EKPSŞ hazırlık kursu açılması.
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı	İhtiyaç sahibi öğrenci ve velilerin bilgilendirilerek yardım almalarının sağlanması, Maddi durumu zayıf öğrenciler, Burs, Ekonomik durum araştırması sonucu yönlendirme,
İş Kurumu İl Müdürlüğü	Sigortalı olmanın önemi, Mesleki bilgilendirme, İş başvurularında izlenecek yöntemler konusunda yardım alındı, öğrencilerin iş bulma ve işe girme konusunda yapacakları müracaatlar, hakları hakkında bilgilendirme, Kurumun tanıtımı, Engelli işe alımları, iş başvurusunda bulunma,
Jandarma Komutanlığı	Öğrenci güvenliği, Askeri okullara giriş bilgilendirmeleri, Meslek tanıtımı,
Vaiilik	Sosyal yardım, Muhtaç öğrencilere yardım.
Kaymakamlık	Öğrencilere meslek tanıtımı, ekonomik yardım, Maddi durumu iyi olmayan öğrenci yardımları-Başarılı öğrenci ödüllendirmeleri,
Sivil Toplum Kuruluşları	Kurum Ziyaretleri, Meslek tanıtımı, ekonomik yardımlar, öğrencinin bireysel gelişimine katkı sağlamak,
Müftülük	Kur'an-ı Kerim okuma alışkanlığını geliştirme, Mesleki rehberlik ve iş olanakları
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı	Sosyal yardıma ihtiyacı olan öğrencilerin belirlenmesi

Tablo 44'de göre 2013-2014 yılında Ordu RAM'a bağlı okullar yaptıkları çalışmalarda birçok kurum ve kuruluşlardan yardım aldıkları görülmektedir. Bu kurum ve kuruluşlardan bazıları; İl Sağlık ve Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Üniversiteler, Sivil Toplum kuruluşları, Emniyet Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezleri'dir.

4. 3. 2014-2015 Yılı RAM Raporlarından Elde Edilen Bulgular

Bilindiği gibi ilgili yasa ve yönetmeliklerle şekillenen uygulamalar gereği bir ildeki okullarda yapılan tüm rehberlik faaliyetleri dönem sonlarında raporlaştırılarak RAM'lara gönderilir. Bu alışma Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu RAM'larının 2014-2015 yılları arasındaki raporlarını içermektedir. Araştırma verilerinin toplanma dönemine rastlamadığından 2016 ve sonrası yıllardaki verilere yer verilmemiştir. 2014 ve 2015 yıllarındaki RAM rapor formatları benzerdir. Ancak 2013 RAM raporlarının formatları iller arasında farklılık arz ettiğinden verilerin sunulması bakımından belli değişiklikler mevcuttur. Aşağıda önce verileri ortak gösterme imkânı bulunan RAM'larla ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 45. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Çalışma Ortamları

Bina Türü	Yıllık Kira Tutarı	Müdür Odası	Müdür Yrd. Odası	PDR Bölüm Odası	Özel Egt. Bim. Odası	Grup Çal. Odası	Bireysel Çal. Odası	Memur Odası-Büro	Görüşme Odası	Test Odası	Gözetim Odası	Oyun Odası	Bekleme Salonu	Okuma Salonu	Hizmetli Odası	Egt. Araçları Odası	Danışma Odası	Toplantı Salonu	Arşiv-Depo	Toplam	Isınma Şekli	Taşınma Yılı	Donanım Durumu
Artvin	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	8	Kalorifer	14	Yetersiz
Rize	0	1	1	2	5	1	1	1	1	2	1	0	4	0	0	1	0	1	4	26	Kalorifer	6	Yetersiz
Trabzon	0	1	2	7	11	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	37	Kalorifer		Yeterli
Giresun	0	1	1	1	1	0	0	1	1	4	1	1	2	1	1	1	1	1	2	21	Kalorifer	20	Yeterli
Ordu	0	1	1	6	6	1	6	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	4	37	Kalorifer	90	Yeterli

Tablo 45'te görüldüğü gibi RAM'ların çalışma ortamları belli ölçütlere bağlı olarak değerlendirmeye alınmıştır. Son sütundaki yargı RAM yönetimine aittir. Buna göre Rize ve Artvin RAM yönetimleri çalışma ortamlarının yetersiz olduğunu belirtmektedirler. Ordu ve Trabzon RAM tabloda yer verilen tüm koşullarla ilgili asgari yeterliklere sahiptir. Buna karşı Giresun RAM'da grup ve bireysel çalışma odaları bulunmadığı belirtilmiştir. Belirtilen yıllarda Rize RAM'da okuma salonu, hizmetli odası, oyun odası ve danışma odası bulunmadığı gözlenmektedir. Donanım olarak Artvin RAM'da ciddi eksiklikler olduğu gözlenmektedir. Birim sayısı Trabzon ve Ordu RAM için 37 olarak belirtilirken bu sayı Artvin için sadece sekizdir.

Tablo 46. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin Mevcut Araç-Gereç Durumu

		Toplamlar	Alarm Sistemi	Baskı Makinesi	Bilgisayar	Diğer	Dizüstü	Bilgisayar DVD/VCD	Oynatıcı	Faks	Fotokopi	Güvenlik	Kameraları	Kamera	Projeksiyon	Data-Show	Tarayıcı	Televizyon	Yazıcı
Artvin	Mevcut	24	0	0	10	0	1	1	1	2	0	1	2	1	2	1	2	3	
	İhtiyaç	9	0	0	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1		
Rize	Mevcut	48	0	0	20	0	2	1	1	2	6	1	2	1	7	5			
	İhtiyaç	12	1	1	0	0	1	0	0	1	6	0	1	1	0	0			
Trabzon	Mevcut	67	1	0	31	0	2	0	1	3	15	1	2	2	2	7			
	İhtiyaç	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Giresun	Mevcut	44	0	0	15	0	4	1	1	1	8	1	3	1	2	7			
	İhtiyaç	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Ordu	Mevcut	38	0	0	14	0	5	1	1	2	4	1	2	1	4	3			
	İhtiyaç	11	1	0	0	0	5	0	0	1	0	0	1	0	1	2			

RAM'ların mevcut araç gereçleri ile ihtiyaçlarını belirten bilgiler Tablo 46'da özetlenmiştir. Buna göre toplamalar dikkate alındığında Trabzon ve Giresun RAM mevcut araç gereçlerin yeterli olduğunu ve ilave araç gerece ihtiyaç olmadığını rapor etmişlerdir. Buna karşılık Artvin, Ordu ve Rize RAM'lar mevcut araç gereçlere ek olarak belli ihtiyaçlar bulunduğunu belirtmişlerdir.

RAM'lar belli tür ve sayıda personeli istihdam eder. Bunların bir kısmı idari diğer ise hizmet görevini sürdürür. RAM'ların idari yapısı ile ilgili dağılım Tablo 47'de özetlenmektedir.

Tablo 47. Rehberlik Araştırma Merkezi Personel ve İdareci Durumu

	DÖNEM	Müdür	Branşı	Müdür Yrd.	Branşı
Artvin	2014	Asil	Rehber Öğretmenliği	Kadrolu	Rehber Öğretmenliği
Rize	2014	Asil	PDR	Kadrolu	Zihin Engelliler Sın.Öğ
Trabzon	2014	Vekil	Özel Eğitim	Kadrolu	Özel Eğitim
Giresun	2014	Asil	Rehber Öğretmenliği	Görevlendirme	Özel Eğitim
Ordu	2014	Asil	PDR	Kadrolu	PDR

2014 yılı verileri dikkate alındığında beş RAM'dan birinin vekâleten müdürlüğü sürdürdüğü diğer illerdeki asil kadroda bulunduğu görülmektedir. Giresun RAM müdür yardımcısı görevlendirme ile atanmış iken diğer RAM'lardaki müdür yardımcılarını kadrolu olarak çalışmaktadır. Merkez müdürlerinin iki PDR, ikisi özel eğitim alanı bir tanesi de zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği alanı mezunu olduğunu belirtmişlerdir.

Yasa ve yönetmelikler gereği RAM'larda PDR, özel eğitim ve eğitim yönetimi alanında personel istihdam edilirken, yardımcı hizmetler kapsamında da bir kısım personele yer verilir. Tablo 48'de bu dağılım gösterilmektedir.

Tablo 48. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Personel Durumu

	Personelin Branşı	Kadrolu Mevcut Sayı	Görevlendirme Mevcut Sayısı	İhtiyaç Sayısı
Artvin	PDR	4	0	1
	Özel Eğitim	6	0	2
	Eğitim Yön. Plan.	0	0	0
	Memur-Daktilo	0	0	0
	Hizmetli	0	0	0
Rize	PDR	5	0	4
	Özel Eğitim	1	0	10
	Eğitim Yön. Plan.	0	0	0
	Memur-Daktilo	2	0	0
	Hizmetli	1	1	0
Trabzon	PDR	15	0	0
	Özel Eğitim	11	0	7
	Eğitim Yön. Plan.	0	0	0
	Memur-Daktilo	0	2	2
	Hizmetli	0	0	2
Giresun	PDR	8	0	0
	Özel Eğitim	5	0	5
	Eğitim Yön. Plan.	0	0	0
	Memur-Daktilo	0	0	0
	Hizmetli	2	0	0
Ordu	PDR	6	0	0
	EPH	1	0	0
	Özel Eğitim	7	0	4
	Eğitim Yön. Plan.	1	0	0
	Memur-Daktilo	1	0	0
	Hizmetli	2	1	0

Tablo 48'e göre Artvin ve Rize RAM PDR ve özel eğitim mezunlarına, ihtiyaç bulunduğunu rapor ederken, Trabzon, Giresun ve Ordu RAM özel eğitim mezunlarına ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. İhtiyaç sayısının en yüksek oranda belirtildiği yer 10 kişi ile Rize RAM'dır. Diğer illerdeki RAM'lardan farklı olarak Trabzon RAM ayrıca memur ihtiyacına da vurgu yapmıştır.

RAM'lar belli konularla ilgili farklı türde etkinlikler düzenlerler. Bunlar; öğrencilere, velilere ve diğer kişilere dönüktür. Bu tür etkinliklerin dağılımı ile ilgili bilgiler Tablo 49'da sunulmaktadır.

Tablo 49. Rehberlik Araştırma Merkezlerince Gerçekleştirilen Etkinlikler

	Etkinlik Adı	Etkinlik Konusu	Etkinlik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Veli Sayısı	Diğer Sayısı
Artvin	Seminer	Özel Eğitim	1	0	28	0	0
Rize	Seminer	Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Böl.	15	120	441	0	280
	Konferans	Özel Eğitim Hizmetleri	1	0	230	0	0
Trabzon	Seminer	Bilişim Suçlarından Korunma Yolları	1	0	150	0	0
	Kurs	MMPI Eğitimi Yetişkin Değerlendirme Test	2	0	33	0	0
	Konferans	Yarışmacı Eğitim Anlayışı	1	0	550	0	0
	Panel	YGS-LYS Çalıştayı	1	0	120	0	10
	Toplantı	Koordinasyon Toplantıları	6	0	284	0	0
Giresun	Seminer	Özel Eğitim Uygulamaları-Akran Zorbalığı	14	0	450	0	0
	Kurs	TYT 9-11	1	0	10	0	0
	Konferans	Verimli Ders Çalışma ve Sınav Kaygısı	1	120	5	20	0
Ordu	Toplantı	Rehber Öğretmenler Toplantısı	2	0	300	0	0
	Seminer	İletişim	1	40	0	0	0

Tablo 49'da beş farklı RAM'da 2014 yılında gerçekleştirilen faaliyetlere ve sayılarına yer verilmektedir. Bu durumda bir etkinlikle en az faaliyeti Artvin ve Ordu RAM yapmıştır. En fazla etkinliği sırasıyla Giresun (s=18), Rize (s=16) ve Trabzon (s=11) RAM'lar yapmıştır. Artvin ve Ordu tek tür (seminer) etkinliğe yer verirken, Trabzon RAM beş tür etkinlik düzenlemiştir. Artvin ve Trabzon RAM'lar öğrencilere dönük etkinliklere yer vermemişlerdir. Ordu RAM sadece öğrencilere dönük etkinlik yaparken, öğretmenler için faaliyet yapmamıştır. Velilere dönük etkinlikler ise sadece Giresun RAM tarafından yapılmıştır. Diğer adı verilen etkinlikler kapsamında en çok çalışmayı Rize RAM yapmıştır. Ancak bunların içeriği konusunda açık bilgiler bulunmamaktadır.

RAM'lar araştırma ve yayın konusunda da belli rolleri yerine getirmektedir. Bunlar belli konularla ilgili olup sunum ve yayınları farklı şekillerde yapılmaktadır. Elde edilen sonuçlar Tablo 50'de özetlenmektedir.

Tablo 50. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Araştırma-Proje ve Yayınlar

	Araştırma Konuları	Projeler	Yayınlar
Artvin	Artvin ilindeki engellileri kümeleme analizi	Sınav kaygısı, akran arabuluculuğu, akran zorbalığı, velilere yönelik rehberlik, tbn ile ilgili bilgilendirme çalışması	Kurum dergisi, engelliler haftasıyla ilgili broşür çalışması, okul fobisi, davranış bozukluğu broşür çalışmaları
Rize			Bültenler: Aile tutumları, Görme engellilerin eğitimi, Bütünleştirme kapsamında eğitim uygulamaları, Duygu ve davranış bozukluğu olanlar, Gecikmiş konuşma
Trabzon	Çocukta davranış değiştirme yöntem ve teknikleri, Sokakta çalışan çocuklar alan taraması, Özel gereksinimli bireylerde cinsel eğitim, Sınav kaygısının artmasında anne-baba tutumlarının rolü	Engelli Bireylerin İş Hayatına Entegrasyonu, Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde yaratıcı drama tekniğinin kullanılması, Her okulda psikolojik danışma ve rehberlik projesi, Sokakta çalışan çocukların alan taraması projesi, Engelli bireylerde cinsel eğitim projesi, Çocuklarda davranış değiştirme yöntem ve teknikleri projesi, YGS-LYS tercih danışmanlığı uygulayıcı yetiştirme projesi.	Sınav kaygısında ailenin rolü, Motivasyon, Hangi ders nasıl çalışılır, Beş sevgi dili, Aferin demenin 60 yolu, Anne-babalar için 10 kural, Engelli çocuk ailelerine uyarılar, Farklı gelişen çocuklar, Mesleki bilgilendirme, Okul başarısında ailenin rolü, Sınav öncesi taktikler, Risk grubu öğrenciler, Aile içi şiddet, Akran zorbalığı, Anne-baba tutumları
Giresun	Giresun ili sosyal risk haritası	Gelecek engelsiz gelecek EDES projesi(değerlendirme aşamasında)	LYS-YGS-TEOG tanıtım broşürü
Ordu	Ortaöğretim kurumlarında şiddet uyguladıkları için disiplin cezası almış öğrencilerin şiddet eğilimlerine yönelik durum çalışması	1-Bağırırsam Sesimi Duyar mısın ? İsimli İçişleri Bakanlığı Dernekler Hibe Programı kapsamında desteklenen projede 500 ev hanımı, dingörevlileri ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerine ihmal ve istismar konularında eğitim verilmiştir. 2- Shulstart(okula başlangıç) mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin meslek içi eğitimlerine yönelik comennius regio projesinde katılımcı gönderen ortak olarak görev alınmıştır. 3- Okuldaki Tebessüm konulu Erasmus+projesi yazılmış ancak bağımsız uzman değerlendirilmesinde destekleme alabilecek yeterlikte görülmemiştir.	1.Ordu ile 2014 YGS-LYS istatistikleri

Tablo 50'de 2014 yılında Rehberlik Ve Araştırma Merkezlerince yapılan araştırma-proje ve yayınlara yer verilmektedir. Rize RAM bu yıl içerisinde araştırma- proje yapmazken diğer bütün illerde araştırma-proje ve yayınlara rastlamak mümkündür. Ordu RAM AB projeleri kapsamında çalışmalar yapmıştır. Giresun RAM Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından finanse edilen EDES (Engellilere Destek) projesi kapsamında çalışma yaptığını belirtirken Trabzon ve Artvin RAM'lar projelerinin konularını vurgularken hangi kurum ya da kuruluşu başvurulduğunu belirtmemişlerdir.

RAM'ların önemli işlevlerinden biri toplumda ve hedef kitlelerinde ihtiyaç olarak ortaya çıkan durumları tespit etmek ve buna bağlı uygulamaları planlamaktır. Bu yapılırken yerel unsurlar da dikkate alınabilir. Aşağıdaki tabloda buna ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 51. Rehberlik Araştırma Merkezlerinin Hizmet İçi Eğitim Önerileri

	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
Artvin	Okullarda Kriz Yönetimi, Özel Eğitim Uygulamaları	Yöneticilere
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
	Aile Eğitimi Seminerleri, Eğitim Kurumlarında Suç ve Şiddeti Önleme, Ergenlikte Davranış Bozukluklarını Tanıma ve Önleme, Problem Çözme Yöntem ve Teknikleri, Eğitim Koçluğu, Kariyer Rehberliği, Değerler Eğitimine Yönelik Beklentik Davranışlar Kazandırabilme	Öğretmenlere
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
Rize	0-18 Yaş Aile Eğitimi Hizmetiçi Programının Özel Eğitim Alanına Uyarlanması, Çocuklarda Hiperaktivite ve Dikkat Eksikliği, Gecikmiş Konuşması Olan Çocukların Eğitimi, Özel Çocuğu Olan Anne-Babaların Tutum ve Davranışlarının Düzenlenmesi, Liselerde Özel Eğitim Uygulamaları, Kaynaştırma Eğitimi ve BEP Hazırlama Teknikleri	Öğretmenlere
	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
	KBS Sistemi	İdareci ve Memurlara
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
Trabzon	Psikososyal Müdahale, Okullarda Sık Karşılaşılan Problemlerin Sağaltımı	Okul Psikolojik Danışmanlarına
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
	BEP, Davranış Değiştirme, Özel Eğitim Uygulamaları, Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Özel Eğitim Öğretmenleri Kimlere Yönelik
	Özel Eğitim ve Rehberlik Uygulamaları, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları, Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları	İdareci, sınıf ve branş öğretmenlerine
Giresun	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
	Kısa süreli çözüm odaklı terapi yöntem ve teknikleri, Oyun terapisi, Akılcı-Davranışsal terapi yöntem ve teknikleri, Yaratıcı drama teknikleri, Akran zorbalığı, Ergenlik psikopatolojisi, Dikkat algı testleri eğitimi, Çocuk testleri eğitimi, Danışmanlık tedbirleri eğitimi	Rehberlik Öğretmenlerine
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
	Beceri öğretimi, Engel türleri ve davranış değiştirme yöntem ve teknikleri, Özgül öğrenme güçlüğü olan çocuklarda davranış değiştirme, Dikkat eksikliği ve hiperaktivite, Dil ve konuşma terapisi, Yaygın gelişimsel bozukluk	Özel Eğitim Öğretmenlerine
Ordu	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
	Psikososyal müdahale hizmetleri, Psikolojik danışma teknikleri	Rehberlik
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
Ordu	Zeka testleri eğitimi, Kaynaştırma eğitimi uygulamaları, BEP hazırlama uygulama ve değerlendirme, Özel eğitim öğretim yöntem ve teknikleri	Rehberlik- Özel Eğitim
	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
	1-Eğitsel tanılama hizmetleri 2-Ramların yönetsel süreçleriyle ilgili standardizasyon çalışmaları	RAM Yöneticilerine
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
Ordu	1-Psiko-Sosyal Koruma Önleme Müdahale Hizmetleri 2-Grupla Toparlanma Teknikleri 3-WNV ve KBIT 2 Uygulayıcı Yetiştirme Kursu 4- 0-18 Aile Eğitimi Uygulayıcı Yetiştirme Kursu	Ramlarda ve okullarda çalışan Psikolojik Danışman
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
	Bedensel Engelli Bireylerin Eğitsel Değerlendirme ve Tanılaması	Ramlarda çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerine

Tablo 51’de RAM’ların hizmet içi önerilerine yer verilmektedir. İllerdeki RAM’lar kendi görüşleri ve eksik gördükleri konular doğrultusunda öğretmenlere, yöneticilere ve okulun personeline yönelik bazı hizmet içi eğitim önerilerinde bulunmuşlardır. Artvin RAM sadece yönetici ve öğretmenlere dönük programlara ihtiyaç bulunduğunu belirtirken, Rize RAM idareci, psikolojik danışman ve özel eğitim alanında çalışanlara, Trabzon RAM idareci öğretmen rehber öğretmen ve özel eğitim öğretmenlerine, Giresun RAM rehberlik ve özel eğitim alanında çalışanlara, Ordu RAM yönetici, psikolojik danışman ve özel eğitim çalışanlarına eğitim verilmesi önerisinde bulunmuşlardır.

RAM’larda bireyi tanıma teknikleri konusunda farklı araçlardan yararlanılmaktadır. Bunlar farklı amaçlara bağlı olarak kullanılmakta olup bir kısmı psikolojik testler bir kısmı ise test dışı ölçme teknikleri kapsamındadır. Bilgiler tablo 52’de özetlenmektedir.

Tablo 52. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Ölçme Araçları ve Uygulama Sayısı

Ölçme Aracı	Uygulama Sayısı				
	Artvin	Rize	Trabzon	Giresun	Ordu
Agte-Ankara Gelişim Tarama Envanteri	0	12	0	0	0
Beier Cümle Tamam. Form A	0	4	0	1	0
Beier Cümle Tamam. Form B	0	0	0	1	0
Bender-Gestalt	0	1	0	1	4
CAT	0	0	0	3	0
Cattel 2A	0	0	0	0	0
ColumbiaZihin Olgunluğu Ölçeği	0	0	0	0	0
Denver	0	6	114	0	13
Diğer	0	0	0	0	0
Frostig Görsel Algı Testi	0	0	0	0	0
Geçda	0	0	0	1	0
Gessell Gelişim Testi	0	21	3	1	0
G. Harris İ.R.Ç	0	0	0	0	0
Görüşme Formu	72	457	57	1	321
Görüşme Formu Görme	0	2	0	1	0
Görüşme Formu Ortopedi	0	5	0	1	0
Kaba Değerlendirme Formu	0	726	0	1	1259
KBİT-2	0	0	0	1	0
Kelime Söyleiş	0	1	0	0	1
Kent Egy Testi	0	0	0	0	0
Kohns Küpleri	0	0	0	0	0
Kuder	0	0	0	1	0
Leiter	31	186	47	2	253
Louisa Duss Psik. Hik.	0	0	0	1	0
Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	0	0	1	0
Peabody	0	0	0	1	0
Performans Belirleme Testi	734	0	0	1	0
Porteus	0	0	0	1	0
Problem Tarama (L Takımı)	0	0	0	1	0
Problem Tarama (O Takımı)	0	0	0	1	0
Sesletim ve Ses Bilgisi Testi	0	0	0	0	0
Snellen	0	0	0	1	0
Stanford- Binet	64	47	182	1	0
Stanford- Binet Görme	0	0	0	0	0
TKT 5-7	0	0	0	1	0
TKT 7-11	0	0	0	1	0
TYT H-11	0	0	0	0	0
TYT6-8	0	0	0	1	0
WISC-R	0	24	17	3	134
WINV	0	0	0	1	140

Tablo 52’de 2014 yılında RAM’ ların kullandığı ölçme araçları ve uygulama sayıları verilmektedir. Artvin RAM ölçme araçlarından en fazla Performans Belirleme Testi’ni (s=734), Rize RAM Kaba Değerlendirme Formu’nu (s=726), Trabzon RAM Stanford Binet’i (s=182), Giresun RAM CAT ve WISC-R’ı (s=3), Ordu RAM ise Kaba Değerlendirme Formu’nu (s=1259) kullanmıştır. Ayrıca Giresun RAM’ın oldukça az sayıda ölçme aracı uygulaması yaptığı görülmektedir.

RAM’lar ayrıca yönetim işleriyle ilgili diğer çalışma konularına da yer vermektedirler. Bunlar somut olarak belirtilmemiştir. Tablo 53’te bunlarla ilgili dağılım gözlenmektedir.

Tablo 53. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetim İşleriyle İlgili Diğer Çalışma Konuları

Diğer Çalışmalar	
Artvin	
Rize	
Trabzon	Ulusal ve yerel düzeyde proje çalışmalarına ağırlık verildi. Erasmus yetişkin eğitimi programına iki proje başvurusunda bulunuldu.
Giresun	
Ordu	Yönetim işleriyle ilgili olarak görev alanımıza giren konularda bölgemizdeki STK’ lar ile ortak projeler yürütülmüştür.

Tablo 53’te RAM’ların yönetim işleriyle ilgili diğer çalışma konularına yer verilmektedir. Burada Artvin, Rize ve Giresun RAM yönetim işleriyle ilgili hiçbir çalışmaya yer vermemişlerdir. Buna karşın Trabzon RAM’ın Erasmus projesine başvurmuş, Ordu RAM’ın ise STK’lar ile işbirliği projeleri yaptığı görülmektedir.

RAM’larda il çerçeve programları ile yıllık çalışma programları ve rapor sayılarını içeren belli dokümanlar hazırlanır. Bu dokümanlar okulların gönderdikleri raporlara bağlı olarak düzenlenir. Üç türde düzenlenen raporları gönderen ya da göndermeyen okulların dağılımı ile ilgili bilgilere Tablo 54’de yer verilmiştir.

Tablo 54. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Rehberlik Hizmetleri İl Çerçeve Programları ile Yıllık Çalışma Programları ve Raporları Sayıları

	Rehberlik Hizmetleri Çerçeve Programı			Yıllık Çalışma Programı		Yıl Sonu Çalışma Raporu	
	Bölüm Elemanlarınca	Komisyona	Belli Olmayan	Gönderen Okul	Göndermeyen Okul	Gönderen Okul	Göndermeyen Okul
Artvin	1	2	0	416	1	416	1
Rize	0	0	0	0	0	0	0
Trabzon	5	5		489	105	489	105
Giresun	4	9	0	0	0	0	44
Ordu	8	0	0	184	58	0	27

Tablo 54'de RAM'ların rehberlik hizmetleri il çerçeve programları ile yıllık çalışma programları ve raporları sayılarına yer verilmektedir. Tabloda görüldüğü gibi yıllık çalışma programının ve yılsonu çalışma raporunun en fazla gönderilmediği il Trabzon'dur (s=105). Rize ilinin rehberlik hizmetleri il çerçeve programları ile yıllık çalışma programları ve raporları sayıları hakkında bilgi girmediği görülmektedir.

RAM'lar okullara her yıl ziyaretler yapmaktadırlar. Bu ziyaretlerin bazıları uygulama amaçlı iken bazıları ise rehberlik amaçlıdır. Tablo 55'te yapılan ziyaretlerin türü ve sayısı gösterilmektedir.

Tablo 55. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerine Yapılan Ziyaretler

	İlköğretim Okullarına		Ortaöğretim Okullarına		Genel Orta Öğretim Okullarına		Mesleki ve Teknik Okullara		Diğer Okul ve Kurumlara		TOPLAM	
	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı
Artvin	0	13	0	11	0	6	0	3	0	0	0	33
Rize	15	10	15	10	0	7	0	3	0	0	30	30
Trabzon	80	80	76	76	39	36	63	63	18	18	276	273
Giresun	10	0	25	0	7	0	3	0	1	0	46	0
Ordu	0	1	2	1	0	3	0	0	2	5	4	10

Tablo 55'te RAM'lar tarafından okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerine yapılan ziyaretler gösterilmektedir. Rehberlik ve araştırma merkezlerince okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerine yapılan ziyaretlerde toplamda en fazla uygulama ve rehberlik amaçlı ziyaret Trabzon RAM tarafından yapılmıştır (s=276, s=273). Artvin RAM' da uygulama amaçlı, Giresun RAM'da ise rehberlik amaçlı bir ziyaretin yapılmadığı görülmektedir. Ayrıca Odu RAM 2014 yılında toplamda en az ziyareti yapan ildir (s=14).

RAM'ların yaptıkları çalışmalardan bir diğeri de öğrenci, veli, öğretmen görüşmeleri yapmak ve öğrencilere bireysel ve grupla danışma hizmeti sunmaktır. Bireysel ve grupla danışma hizmetleri kişisel (psikolojik), eğitsel ve mesleki olarak üç gruba ayrılmaktadır. Tablo 56' da bununla ilgili yapılan çalışmaların sayısal verilerine yer verilmektedir.

Tablo 56'da RAM'ların yönetim işleriyle ilgili diğer çalışma konularına yer verilmektedir. Artvin, Rize ve Giresun illerinde mesleki rehberlik hizmeti ve grupla rehberlik hizmetleri adına çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Buna karşın psikolojik ve eğitsel rehberlik alanında bütün okul türlerinde en fazla çalışmanın yapıldığı il ise Trabzon'dur. Ordu RAM ise ağırlıklı olarak ortaokul ve ortaöğretim kademelerinde eğitsel rehberliğe yönelik çalışmalar yapmıştır.

RAM'lar öğrencilerle yaptıkları görüşmeleri kendi içerisinde sorun alanlarına göre sınıflandırmaktadırlar. Bu sınıflama hem sorun alanlarına göre olmakta hem de cinsiyete göre yapılmaktadır. Aşağıda bununla ilgili yapılan dağılım gösterilmektedir.

Tablo 57. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sorun Alanlarının Değerlendirilmesi

	Sorun Alanları	Kız Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam
Artvin	Sağlık Sorunları	0	0	0
	Okulla İlgili Sorunlar	1	3	4
	Aile ile İlgili Sorunlar	2	6	8
	Kişisel Sorunlar	0	0	0
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	6	9	15
	Sosyoekonomik Sorunlar	0	0	0
	Diğer	3	2	5
Rize	Sağlık Sorunları	0	0	0
	Okulla İlgili Sorunlar	35	25	60
	Aile ile İlgili Sorunlar	34	31	65
	Kişisel Sorunlar	36	4	40
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	15	2	17
	Sosyoekonomik Sorunlar	0	0	0
	Diğer	0	0	0
Trabzon	Sağlık Sorunları	80	95	175
	Okulla İlgili Sorunlar	240	295	535
	Aile ile İlgili Sorunlar	1200	875	2075
	Kişisel Sorunlar	155	125	280
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	135	142	277
	Sosyoekonomik Sorunlar	154	344	498
	Diğer	0	0	0
Giresun	Sağlık Sorunları	0	0	0
	Okulla İlgili Sorunlar	0	0	0
	Aile ile İlgili Sorunlar	0	0	0
	Kişisel Sorunlar	8	8	16
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	0	0	0
	Sosyoekonomik Sorunlar	0	0	0
	Diğer	0	0	0
Ordu	Sağlık Sorunları	0	0	0
	Okulla İlgili Sorunlar	50	42	92
	Aile ile İlgili Sorunlar	141	100	241
	Kişisel Sorunlar	560	401	961
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	0	0	0
	Sosyoekonomik Sorunlar	0	0	0
	Diğer	0	0	0

Tablo 57'de RAM'ların karşılaştıkları sorun alanlarının cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Artvin'de en fazla arkadaşlık ilişkilerine dayalı sorunlar fazla iken (s=15), Rize'de aile ile ilgili sorunlar (s=65), Trabzon'da da yine aile ile ilgili sorunlar (s=2075),

Giresun'da kişisel sorunlar (s=16) ve Ordu'da ise yine kişisel sorunların (s=961) fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca bütün sorun alanlarının yaşandığı il Trabzon iken, sadece kişisel sorun alanında problem yaşanan il Giresun'dur.

RAM'larda TEOG sınavına dönük çalışmalara yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 58'de özetlenmektedir.

Tablo 58. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri TEOG'a Yönelik Çalışmalar

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Veli Sayısı	Mahalli Basın Sayısı
Artvin	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	143	0	50	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	143	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	143	37	50	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	295	0	0	0
Rize	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	3	8	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	38	0	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	5	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	96	0	0	0
Trabzon	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	550	257	571	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	550	257	571	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	550	257	571	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	550	257	571	0
Giresun	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	405	120	50	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	405	120	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	250	0	300	1
Ordu	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	381	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	60	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	487	0	0	0

Tablo 58'de RAM'ların TEOG sınavına yönelik yaptıkları çalışmalara yer verilmektedir. TEOG' a yönelik yapılan bilgilendirme çalışmalarında öğrenci, öğretmen ve veli katılımının en fazla olduğu il Trabzon'dur. Bilgilendirme çalışmalarında mahalli basın sayısı yine sadece Trabzon ilinde kullanılmıştır (n=1). Rize ili ise yapılan bilgilendirme çalışmalarına öğrenci, veli ve öğretmen katılımının en az olduğu ildir.

RAM'larda YGS ve LYS' ye dönük çalışmalara da yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 59'da özetlenmektedir.

Tablo 59. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri YGS ve LYS'ye Yönelik Çalışmalar

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Veli Sayısı	Mahalli Basın Sayısı
Artvin	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	27	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	123	0	0	0
Rize	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	36	0	10	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	38	18	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	6	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	190	0	0	0
Trabzon	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	1200	120	3400	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	1200	120	3400	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	1200	120	3400	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	1200	120	3400	0
Giresun	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	100	20	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	100	20	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	120	0	150	1
Ordu	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Başetme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	42	0	0	0

Tablo 59'da RAM'lerin YGS ve LYS' ye yönelik yaptıkları çalışmalara yer verilmektedir. YGS ve LYS' ye yönelik yapılan bilgilendirme çalışmalarında öğrenci, veli ve öğretmen katılımının en fazla olduğu il Trabzon'dur. Ordu ili ise yapılan bilgilendirme çalışmalarına öğrenci, veli ve öğretmen katılımının en az olduğu ildir ve burada sadece tercih danışmanlığı kapsamında 42 öğrenciye hizmet verilmiştir. Bilgilendirme çalışmalarında mahalli basın sayısı ise sadece Giresun ilinde kullanılmıştır (n=1).

Mahkeme kararıyla verilen danışmanlık ve eğitim tedbiri kararlarının bir kısmı okullar tarafından yürütülürken bir kısmı da RAM'lardaki rehber öğretmenler tarafından yürütülür. Bu karar gereği tedbir kararı olan öğrenci ve ailesiyle görüşmeler planlanmaktadır. Tablo 60'ta RAM'lara gönderilen tedbir kararlarına dair yapılan çalışmaların sayısal verilerine yer verilmektedir.

Tablo 60. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Danışmanlık ve Eğitim Tedbirleri ile İlgili Çalışmalar

	Danışmanlık ve eğitim tedbirleri ile ilgili çalışmalar	Görüşülen Birey Sayısı	Oturum Sayısı
Artvin	Danışmanlık Tedbiri	0	0
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	0	0
Rize	Danışmanlık Tedbiri	0	0
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	1	2

Tablo 60'ın devamı

	Danışmanlık ve eğitim tedbirleri ile ilgili çalışmalar	Görüşülen Birey Sayısı	Oturum Sayısı
Trabzon	Danışmanlık Tedbiri	57	8
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	57	10
Giresun	Danışmanlık Tedbiri	0	0
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	1	3
Ordu	Danışmanlık Tedbiri	2	4
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	0	0

Tablo 60'ta RAM'ların danışmanlık ve eğitim tedbiriyle ilgili çalışmalarına yer verilmektedir. Danışmanlık ve eğitim tedbiri uygulamaları çerçevesinde görüşülen birey sayısının en fazla olduğu il Trabzon'dur (s=57). Bu anlamda danışmanlık tedbiri uygulamalarının hiç yapılmadığı il ise Artvin olarak görülmektedir.

Tablo 61’de okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan psikosozyal koruma, müdahale, önleme hizmetlerine yer verilmektedir. Okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan psikosozyal koruma, müdahale, önleme hizmetleri kapsamında Artvin, Rize ve Ordu illerinde herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Buna karşın psikosozyal koruma, müdahale, önleme hizmetlerinin okul, öğrenci, veli, yönetici ve öğretmen anlamında en fazla ulaşım sağladığı il ise Trabzon’dur. Bu konularda eğitime katılan psikolojik danışman sayısının en fazla olduğu il ise Giresun’dur (s=52).

Mevcut başlıklar altında bulunmayıp PDR hizmetleriyle bağlantılı olan diğer çalışma konularının değerlendirilmesi konusu da raporda yer bulmuştur. Bu başlık daha çok ön görülemeyen ancak çalışmalar esnasında fark edilen durumlarla bağlantılıdır. Tablo 62’de bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 62. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Diğer PDR Çalışma Konularının Değerlendirilmesi

Diğer Değerlendirmeler	
Artvin	
Rize	
Trabzon	
Giresun	Yıl içinde okullar tarafından yönlendirilen öğrencilerin eğitsel incelemeleri yapıldı.
Ordu	Üniversitelerle işbirliği yapılarak bölgemiz rehber öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak programlar düzenlenmiştir. Bireysel görüşme ve danışma çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Planlanan çalışmalara ulaşılmıştır.

Tablo 62’de RAM’ların PDR ile ilgili yaptıkları diğer çalışma konularının değerlendirmesine yer verilmektedir. Burada Artvin, Rize ve Trabzon RAM herhangi bir değerlendirme yapmazken, Giresun ve Ordu RAM’ın kısaca değerlendirme yaptıkları görülmektedir.

RAM’larda özel eğitim bölümleri bulunmaktadır. Bu hizmetler belli konularda sürdürülmekte olup okul ve öğrenci sayıları dikkate alınarak planlanmaktadır. Öğrencileri tanılama sürecinde belli ölçme araçları da kullanılmaktadır. Tablo 63’te bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 63. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim Gerektiren Bireylerin Belirlenmesi İçin Yapılan Taramalar

	Tarama Konusu	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Taramada Uygulanan Ölçme Aracı
Artvin	Öğrenme Güçlükleri Taraması	2	40	Performans Belirleme Testi
Rize	İşitme Taraması	105	9999	Kaba Değerlendirme Formu
	Görme Taraması	105	9999	Kaba Değerlendirme Formu
	Öğrenme Güçlükleri Taraması	105	9999	Kaba Değerlendirme Formu
Trabzon	Öğrenme Güçlükleri Taraması	1	7	Stanford-Binet
Giresun	Öğrenme Güçlükleri Taraması	45	91	Performans Belirleme Testi
Ordu				

Tablo 64’de RAM’ların 2014 yılında yaptıkları eğitsel tanılama sonuçlarının dağılımı gösterilmektedir. Bu yıl içerisinde tüm illerde en fazla “hafif düzeyde zihinsel yetersizlik” alanına öğrenci yerleştirildiği görülmektedir. Otizm alanında tüm okul türlerinde en fazla tanılamamanın yapıldığı il Trabzon’dur. Kekemelik ve serebral palsi alanında ise hiçbir ilde tanılamamanın yapılmadığı görülmektedir.

Bireyler eğitsel tanılamaya tabi tutulduktan sonra belli kurumlara yönlendirilirler. Bu kurumların sayısı ve türü oldukça fazladır. Tablo 65’te bu tür yönlendirmelerle ilgili bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 65. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yapılan Eğitsel Tanılama Sonuçlarına Göre Yönlendirme Sonuçları

Yönlendirme Yapılan Okul ve Kurumlar	Yönlendirilen Birey Sayısı (Artvin)	Yönlendirilen Birey Sayısı (Rize)	Yönlendirilen Birey Sayısı (Trabzon)	Yönlendirilen Birey Sayısı (Giresun)	Yönlendirilen Birey Sayısı (Ordu)
Görme Engelliler Okulları	0	0	0	0	0
İşitme Engelliler Okulları	1	3	44	4	9
Ortopedik Engelliler Okulları	0	0	0	0	0
Özel Eğitim Mesleki Eğitimi Merkezi (Okulu)	48	35	166	42	27
Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu)	3	10	87	44	11
Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)	34	15	128	29	17
Özel Eğitim Sınıfları	118	51	425	54	60
Kaynaştırma Eğitimi	333	172	992	703	346
Evde Eğitim	21	2	87	19	18
Bilim Sanat Merkezi	0	3	0	14	1
Diğer	172	0	0	0	14

Tablo 65’te RAM’larda yapılan eğitsel tanılama sonuçlarına göre yapılan yönlendirme sonuçları gösterilmektedir. Yapılan eğitsel tanılama sonuçlarına göre tüm illerde en çok yönlendirmenin yapıldığı okul ve kurum “Kaynaştırma Eğitimi” dir. Yönlendirmenin fazla olduğu ikinci bir okul-kurum ise “Özel Eğitim Sınıfları” olarak görülmektedir. Buna karşın “Ortopedik ve Görme Engelliler Okulları” kurumuna hiçbir ilde yönlendirmenin olmadığı anlaşılmaktadır.

Özel eğitim hizmetleri kapsamında bireylere dönük olarak ev ve okul ziyaretleri düzenlenmektedir. Bu ziyaretlerde tanılama, eğitim ve izleme çalışmaları sürdürülmektedir. Tablo 66’da bu durumla ilgili bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 66. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Bireylerle İlgili Gerçekleştirilen Ziyaretler

Ziyaret Türü	Tanılama Amaçlı Ziyaret Sayısı	Eğitim Amaçlı Ziyaret Sayısı	İzleme Amaçlı Ziyaret Sayısı
Artvin Okul Ziyaretleri	2	16	14
Rize			
Trabzon Ev Ziyaretleri	0	0	44
Trabzon Okul Ziyaretleri	1	0	0
Giresun Ev Ziyaretleri	0	0	19
Giresun Okul Ziyaretleri	20	15	10

Tablo 66'nın devamı

	Ziyaret Türü	Tanılama Amaçlı Ziyaret Sayısı	Eğitim Amaçlı Ziyaret Sayısı	İzleme Amaçlı Ziyaret Sayısı
Ordu	Ev Ziyaretleri	18	0	0
	Okul Ziyaretleri	0	10	31

Tablo 66'da RAM'ların bireylerle ilgili gerçekleştirdikleri ziyaretlere yer verilmektedir. Tanılama amaçlı ziyaretlerin en fazla Giresun' da, eğitim amaçlı ziyaretlerin Artvin'de, izleme amaçlı ziyaretlerin ise en fazla Trabzon' da yapıldığı görülmektedir. Buna karşın Rize' de hiçbir ziyaretin yapılmadığı görülmektedir.

RAM'ların sorun olarak gördükleri ve bu sorunlara çözüm olabileceklerini düşündükleri maddeler Tablo 67'de belirtilmektedir. Burada her RAM kendi bünyesinde genel bir değerlendirmede bulunmuş ve sorun-önerilerini sunmuştur.

Tablo 67. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sorunlar- Öneriler

Artvin	Aile ve veli bilgilendirme çalışmalarının yapılması, TBM ile ilgili çalışmaların yapılması, TEOG bilgilendirme çalışması.
Rize	1) İşyükü, özel eğitim hizmetlerinin yoğunluğu nedeniyle dengesiz hale gelmiştir. Rehberlik hizmetleri çalışmaları eksik kalabilmektedir. 2) Çalışanların nitelik eksikliği bulunmaktadır. Çalışanların sirkülasyonları niteliğin azalmasına sebep olmaktadır. 3)Özel eğitimcilerin 15 saat ekders alması okulları tercih etmelerine sebep olmaktadır. 4) Psikolojik danışman ifadesinin artık hiç kullanılmaması mesleğin algılanışını ve mesleğe bakış açısını olumsuz etkilemektedir.
Trabzon	İlkokul ve ortaokullarda rehberlik dersinin okutulması gereken zorunlu dersler arasından çıkarılması.Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinden ihtiyaçtan çok daha fazla öğretmenin istihdam edilmesi. Özel Eğitim ve Rehberlik alanına yapılan alan dışı atamalar. Özeriler olarak RAM'ların norm kadrolarının yeniden düzenlenmesi. İlkokul ve ortaokul ders programına rehberlik dersinin okutulması gereken zorunlu dersler tekrar alınması. Alan dışı atamalara son verilmesi hizmetlerin kalitesinin artırılması.
Giresun	Destek eğitimi sonuçlandırma gerekçelerinin yönetmelikte belirtilmesi, mesleki rehabilitasyon eğitimlerinin ilgili kurumlar tarafından ivedilikle açılmasının sağlanması, psikolojik ölçme aracı kullanım eğitimlerinin yaygınlaştırılması.
Ordu	Özel eğitim ve rehberlik hizmetleri ile ilgili acil olarak yönetmelik değişikliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut yönetmelikler değişen müfredat ve eğitim sisteminin gereklerini karşılamamaktadır. İlköğretim okullarının 1-7 sınıflarında rehberlik saatinin olmayışı yapılacak çalışmaları sektöre uğratmaktadır. Sene sonlarında rapor formatlarında yapılan değişiklikler yıl içerisinde yapılan çalışmaların tamamını rapora yansıtamamamıza neden olmaktadır. Rapor formatları sene başında elimizde olmalı.

Tablo 67'de RAM'ların sorunları ve getirdikleri çözüm önerileri gösterilmektedir. İllerdeki RAM'lar kendi görüşleri doğrultusunda var olan sorunlara yönelik bazı çözüm önerilerinde bulunmuşlardır.

Okullar gerekli gördükleri ve ihtiyaç hissettikleri durumlarda ölçme araçlarını kullanırlar. Bu ölçme araçlarının bir kısmı bazı okul kademelerinde kullanılırken bir kısmı hiç kullanılmamaktadır. Tablo 68'de illerin okul rehberlik ve psikolojik danışma servisinde bulunan ve kullanılan ölçme araçları ve uygulama sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 68. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinde Bulunan ve Kullanılan Ölçme Araçları ve Uygulama Sayıları

	DİĞER		ANAKULU		İLKOKUL		ORTAOKUL		LİSE		Toplam
	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	
1	Otobiyografi	0	90	2361	2774	5220	0	10445	0	137	
2	Sosyometri	0	2	43	46	46	0	3149	0	59	
3	Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	1151	884	1114	0	14833	0	155	
4	Problem Tarama Listesi (O Takımı)	0	0	27	22	10	0	8471	0	103	
5	Problem Tarama Listesi (L Takımı)	0	0	2269	3256	9308	0	8471	0	103	
6	Kimdir Bu Tekniği	0	184	1523	1000	1406	0	8441	0	67	
7	Snellen Göz Tarama Testi	0	388	4039	1582	2342	0	8351	0	115	
8	Kime Göre Ben Neyim Tekniği	0	0	441	300	78	0	819	0	33	
9	Boş Zamanları Değerlendirme Anketi	0	0	15	14	4	0	2691	0	55	
10	Devamsızlık Nedenleri Anketi	0	0	1061	890	740	0	7185	0	79	
11	Beier Cümle Tamamlama Testi	0	54	751	19	230	0	1129	0	35	
12	Sınav Kaygısı Ölçeği	0	0	373	2275	3468	0	6116	0	110	
13	Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	0	15	63	32	0	2341	0	47	
14	Aile Envanteri	0	106	447	1302	592	0	3317	0	59	
15	Akademik Benlik Kaygı Ölçeği	0	4	17	24	6	0	3887	0	61	
16	Kendini Değerlendirme Anketi	0	0	1257	1028	926	0	1887	0	45	
17	Mesleki Olgunluk Ölçeği	0	0	25	24	6	0	2095	0	45	
18	Kişilik Envanteri	0	0	87	2212	1588	0	1965	0	33	
		0	0	9	42	10	0	1965	0	33	
		0	0	243	420	1224	0	1965	0	33	
		0	0	13	22	10	0	1965	0	33	
		0	0	221	528	1346	0	1965	0	33	
		0	0	9	20	16	0	1965	0	33	
		0	0	151	794	1020	0	1965	0	33	
		0	0	11	14	8	0	1965	0	33	

Artvin

Tablo 68'in devamı

	DİĞER		ANAOKULU		İLKOKUL		ORTAOKUL		LİSE		YAYGIN		Toplam
	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI		
19	TKT 7-11	0	0	0	89	4	4	0	0	0	0	0	93
		0	0	0	9	4	4	0	0	0	0	0	13
20	TYT 6-8	0	0	0	63	4	4	0	0	0	0	0	67
		0	0	0	9	4	4	0	0	0	0	0	13
21	TYT 9-11	0	0	0	67	4	4	178	0	0	0	0	249
		0	0	0	9	4	4	2	0	0	0	0	15
22	Kuder İlgil Alanları Envanteri	0	0	0	47	6	6	0	0	0	0	0	53
		0	0	0	7	6	6	0	0	0	0	0	13
23	Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	0	0	47	4	4	0	0	0	0	0	51
		0	0	0	7	4	4	0	0	0	0	0	11
24	Diğer	0	16	1583	1583	242	242	0	0	0	0	0	3069
		0	2	17	17	10	10	0	0	0	0	0	41
1	Otobiyografi	0	0	615	1464	3134	3134	0	0	0	0	0	5213
		0	0	11	21	38	70	0	0	0	0	0	103
2	Sosyometri	0	0	957	878	549	549	0	0	0	0	0	2384
		0	0	9	8	7	7	0	0	0	0	0	24
3	Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	1524	2607	1960	1960	0	0	0	0	0	6091
		0	0	23	48	23	23	0	0	0	0	0	94
4	Problem Tarama Listesi (O Takımı)	0	0	534	2832	455	455	0	0	0	0	0	3821
		0	0	9	26	6	6	0	0	0	0	0	41
5	Problem Tarama Listesi (L Takımı)	0	0	57	251	3619	3619	0	0	0	0	0	3927
		0	0	1	5	38	38	0	0	0	0	0	44
6	Kimdir Bu Tekniği	0	0	717	580	379	379	0	0	0	0	0	1676
		0	0	7	14	3	3	0	0	0	0	0	24
7	Snellen Göz Tarama Testi	0	304	3795	3034	3719	3719	0	0	0	0	0	10852
		0	3	42	39	34	118	0	0	0	0	0	118
8	Kime Göre Ben Neyim Tekniği	0	0	61	269	142	142	0	0	0	0	0	472
		0	0	2	6	2	2	0	0	0	0	0	10
9	Boş Zamanları Değerlendirme Anketi	0	0	231	560	145	145	0	0	0	0	0	936
		0	0	7	10	5	5	0	0	0	0	0	22
10	Devamsızlık Nedenleri Anketi	0	0	130	539	1049	1049	0	0	0	0	0	1718
		0	0	5	21	20	20	0	0	0	0	0	46
11	Beier Cümle Tamamlama Testi	0	0	221	122	41	41	0	0	0	0	0	384
		0	0	6	5	4	4	0	0	0	0	0	15

Rize

Tablo 68'in devamı

	DİĞER		ANAOKULU		İLKOKUL		ORTAOKUL		LİSE		Toplam
	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI		
12	0	0	0	0	333	3239	2250	0	0	5822	
	0	0	0	0	11	46	38	0	0	95	
13	0	0	0	0	190	661	222	0	0	1073	
	0	0	0	0	4	8	5	0	0	17	
14	0	0	13	0	815	948	82	0	0	1858	
	0	0	1	0	10	12	2	0	0	25	
15	0	0	0	0	107	1710	696	0	0	2513	
	0	0	0	0	2	21	9	0	0	32	
16	0	0	0	0	101	192	596	0	0	889	
	0	0	0	0	3	6	13	0	0	22	
17	0	0	0	0	0	145	315	0	0	460	
	0	0	0	0	0	3	3	0	0	6	
18	0	0	0	0	148	179	0	0	0	327	
	0	0	0	0	2	3	0	0	0	5	
19	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	
	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
20	0	0	0	0	0	274	0	0	0	274	
	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
21	0	0	0	0	0	0	314	0	0	314	
	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5	
22	0	0	0	0	0	106	2	0	0	108	
	0	0	0	0	0	2	1	0	0	3	
23	0	0	0	0	0	50	0	0	0	50	
	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
24	80	3	424	1320	2136	0	0	0	0	3963	
	2	1	4	9	12	0	0	0	0	28	
1	364	149	2396	4878	8785	0	0	0	0	16572	
	2	1	40	72	50	0	0	0	0	165	
2	334	0	2143	1424	851	0	0	0	0	4752	
	1	0	32	38	11	0	0	0	0	82	
3	286	0	1658	6251	6941	0	0	0	0	15136	
	1	0	35	93	38	0	0	0	0	167	
4	37	0	2374	8431	1275	0	0	0	0	12117	
	2	0	21	59	7	0	0	0	0	89	

Trabzon

Tablo 68'in devamı

	DİĞER		ANAKÜLÜ		İLKOKUL		ORTAOKUL		LİSE		YAYGIN		Toplam
	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	
5	138	0	449	393	10298	0	0	11278					70
	1	0	12	13	44								
6	0	0	1834	1620	599	0	0	4053					81
	0	0	34	39	8								
7	144	0	8731	6333	1625	0	0	16833					146
	3	0	71	59	13								
8	0	0	769	831	201	0	0	1801					51
	0	0	16	32	3								
9	329	0	1380	2426	688	0	0	4823					90
	1	0	32	53	4								
10	196	0	738	2367	4228	0	0	7529					105
	1	0	24	51	29								
11	200	0	708	210	687	0	0	1805					32
	1	0	11	14	6								
12	0	0	369	5500	2903	0	0	8772					137
	0	0	18	87	32								
13	0	0	514	1112	2345	0	0	3971					56
	0	0	11	27	18								
14	360	179	2639	2433	1491	0	0	7102					91
	2	2	29	48	10								
15	0	0	267	1419	660	0	0	2346					39
	0	0	5	23	11								
16	321	0	408	860	2131	0	0	3720					61
	1	0	9	31	20								
17	68	0	193	511	1255	0	0	2027					36
	1	0	5	17	13								
18	72	0	691	905	459	0	0	2127					41
	1	0	9	24	7								
19	0	0	196	87	0	0	0	283					8
	0	0	4	4	0								
20	0	0	199	1830	0	0	0	2029					15
	0	0	3	12	0								
21	0	0	193	149	766	0	0	1108					12
	0	0	3	4	5								
22	0	0	39	218	272	0	0	529					16
	0	0	2	8	6								
23	0	24	359	166	0	0	0	549					21
	0	1	12	8	0								

Trabzon

Tablo 68'in devamı

	DİĞER		ANAKULU		İLKOKUL		ORTAKUL		LİSE		YAYGIN		Toplam
	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	458 4	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	149 1	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	4394 20	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	2530 19	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	5043 27	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0 0	
24 Diğer													12574 71
1 Otopiyografi	0	0	0	0	3442	6764	14274	0	0	0	0	0	24480
2 Sosyometri	0	0	0	0	1848	2664	3836	0	0	0	0	0	8348
3 Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	0	0	2842	3620	9921	0	0	0	0	0	16383
4 Problem Tarama Listesi (O Takımı)	0	0	0	0	1548	4864	1742	0	0	0	0	0	8154
5 Problem Tarama Listesi (L Takımı)	0	0	0	0	118	194	9802	102	2	0	0	0	10216
6 Kimdir Bu Tekniği	0	0	0	0	992	1218	1620	0	0	0	0	0	3830
7 Snellen Göz Tarama Testi	0	0	146	2	6996	5692	2850	0	0	0	0	0	15684
8 Kime Göre Ben Neyim Tekniği	0	0	0	0	554	516	564	0	0	0	0	0	1634
9 Boş Zamanları Değerlendirme Anketi	0	0	0	0	810	1784	1244	0	0	0	0	0	3838
10 Devamsızlık Nedenleri Anketi	0	0	0	0	630	1190	8628	0	0	0	0	0	10448
11 Beier Cümle Tamamlama Testi	0	0	0	0	50	266	1753	0	0	0	0	0	2069
12 Sınav Kaygısı Ölçeği	0	0	0	0	136	3316	3340	0	0	0	0	0	6792
13 Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	0	2	2	644	332	224	0	0	0	0	0	1202
14 Aile Envanteri	0	0	246	4	1334	2752	2960	0	0	0	0	0	7292
15 Akademik Benlik Kaygı Ölçeği	0	0	0	0	0	942	1174	0	0	0	0	0	2116
16 Kendini Değerlendirme Anketi	0	0	0	0	48	676	264	0	0	0	0	0	988
17 Mesleki Olgunluk Ölçeği	0	0	0	0	0	1210	586	0	0	0	0	0	1796
18 Kişilik Envanteri	0	0	0	0	124	368	0	0	0	0	0	0	492
	0	0	0	0	4	6	0	6	0	0	0	0	10

Giresun

Tablo 68'in devamı

	DİĞER		İLKOKUL		ORTAOKUL		LİSE		YAYGIN	
	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0	UYG SAYISI/ OKUL SAYISI	0
14 Aile Envanteri	0	0	1440	0	1082	0	1650	0	4172	0
	0	0	26	0	30	0	8	0	64	0
15 Akademik Benlik Kaygı Ölçeği	0	0	166	0	720	0	444	0	1330	0
	0	0	4	0	14	0	12	0	30	0
16 Kendini Değerlendirme Anketi	0	0	370	0	750	0	546	0	1666	0
	0	0	10	0	16	0	8	0	34	0
17 Mesleki Olgunluk Ölçeği	0	0	112	0	402	0	286	0	800	0
	0	0	2	0	10	0	6	0	18	0
18 Kişilik Envanteri	0	0	350	0	266	0	2	0	618	0
	0	0	10	0	8	0	2	0	20	0
19 TKT 7-11	0	0	816	0	10	0	152	0	978	0
	0	0	10	0	2	0	4	0	16	0
20 TYT 6-8	0	0	120	0	1100	0	2	0	1222	0
	0	0	2	0	8	0	2	0	12	0
21 TYT 9-11	0	0	130	0	10	0	454	0	594	0
	0	0	2	0	2	0	6	0	10	0
22 Kuder İlgil Alanları Envanteri	0	0	126	0	174	0	350	0	650	0
	0	0	4	0	6	0	4	0	14	0
23 Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	0	404	0	10	0	2	0	416	0
	0	0	10	0	2	0	2	0	14	0
24 Diğer	0	0	2668	0	3908	0	2466	0	9042	0
	0	0	14	0	30	0	18	0	62	0

Ordu

Tablo 68'de Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illerindeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde bulunan ve kullanılan ölçme araçları ve uygulama sayılarına yer verilmektedir. Artvin ilinde toplamda en fazla Başarısızlık Nedenleri Anketi(s=14833)uygulanırken, Rize'de Snellen Göz Tarama Testi (s=10852), Trabzon'da Snellen Göz Tarama Testi (s= 16833), Giresun' da Otobiyografi (s=24480) ve Ordu ilinde ise Başarısızlık Nedenleri Anketinin (s=20718) en fazla uygulandığı görülmektedir. Ayrıca bu ölçme araçlarının en fazla uygulandığı okul türleri ise ilkokul, ortaokul ve lise kademeleridir. Ölçme araçlarının en az uygulandığı kurum ise yaygın eğitim kurumlarıdır.

RAM raporlarında okul PDR servislerinde yapılan uygulamaların tür ve sayılarına yer verilmektedir. Burada da uygulamalar; görüşme, bireysel ve grupta psikolojik danışma ve rehberlik şeklinde farklı kategorilere ayrılmıştır. Görüşme kısmında velilere de yer verilmiştir. Bireysel rehberlik olarak PDR, eğitsel ve mesleki rehberlik, grup PDR hizmetleri kapsamında ise kişisel, eğitsel ve mesleki rehberlik uygulamaları yapılmaktadır. Tablo 69'da bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 69. Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmeti Verilen Öğrenci veya Bireylere İlişkin Hizmetlerin Değerlendirilmesi

TÜR ADI	GÖRÜŞME		Bireysel Rehberlik Hizmetleri				Grup Reh. (Eğitsel)		Grup Reh. (Mesleki)				
	Öğrenci	Veli	Öğrenci	PDR	Eğit.Reh.	Mes. Reh.	Grup Sayısı	Öğr. Sayısı	Grup Sayısı	Öğr. Sayısı			
Artvin	Okul Öncesi	260	252	54	142	122	10	34	130	22	264	38	126
	İlkokul	2404	1508	438	880	1158	394	48	336	92	972	16	108
	Ortaokul	7514	3854	486	986	4184	2542	98	1144	734	6146	448	2946
Rize	Ortaöğretim (Lise)	11008	2788	1140	2106	5822	4898	128	734	436	6522	282	4348
	Okul Öncesi	219	225	94	15	53	96	0	0	3	35	2	36
	İlkokul	2427	2141	354	315	1440	434	8	55	126	2195	32	676
Trabzon	Ortaokul	6156	2933	739	1402	4349	2463	71	683	344	3367	321	1970
	Ortaöğretim (Lise)	7870	2471	599	1146	4536	2434	48	327	408	4427	352	3234
	Okul Öncesi	531	532	190	116	165	91	12	102	27	228	5	91
Giresun	İlkokul	6332	4516	1026	1375	3847	866	96	814	591	7580	87	2100
	Ortaokul	14124	4353	1225	3599	6524	4459	168	1267	794	7091	342	5218
	Ortaöğretim (Lise)	17879	7388	2043	3241	10455	8310	245	3374	904	21353	1272	16397
Ordu	Okul Öncesi	442	808	124	172	68	0	0	0	22	300	0	0
	İlkokul	4954	3856	730	1332	1574	724	6	52	358	8074	68	1408
	Ortaokul	13226	6070	1710	4504	5210	3948	120	684	360	6998	254	4314
Ordu	Ortaöğretim (Lise)	23468	7264	1864	4259	10679	8157	240	2718	1993	15636	1097	12672
	Okul Öncesi	240	1070	210	52	98	14	8	70	8	60	0	0
	İlkokul	4682	4472	1606	690	2260	440	98	758	396	7824	60	1088
Ordu	Ortaokul	12118	5110	1005	1646	7344	4748	138	844	600	11128	254	4218
	Ortaöğretim (Lise)	18016	5174	1550	2846	9916	6454	132	924	800	21036	550	11352

Tablo 69’da illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince, rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti verilen öğrenci veya bireylere ilişkin hizmetlerin değerlendirilmesine yer verilmiştir. Tüm illerde öğrenci görüşmelerinin en fazla olduğu kademe türü liselerdir. Veli görüşmelerinde Artvin ve Rize illerinde ortaöğretim düzeyinde fazla iken Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde lise düzeyinde daha fazladır. Öğrenci görüşme sayılarında ise durum farklılaşmaktadır. Artvin, Trabzon ve Giresun ilinde lise düzeyinde öğrenci görüşmeleri fazla iken, Rize’de ortaokul, Ordu’ da ise ilkököl düzeyinde yapılan öğrenci görüşmeleri fazladır. Bireysel rehberlik hizmetlerinde tüm illerde ve okul kademelerinde en az hizmetin mesleki rehberlik alanında verildiği görülmektedir. Grup rehberliği anlamında ise tüm illerdeki okul kademelerinde en az hizmetin kişisel grup rehberliği alanında en fazla hizmetin ise eğitsel grup rehberliği alanında verildiği görülmektedir.

Okul rehberlik servisleri öğrencilerle yaptıkları görüşmeleri kendi içerisinde sorun alanlarına göre sınıflamaktadırlar. Bu sınıflama hem sorun alanlarına göre olmakta hem de cinsiyete göre yapılmaktadır. Tablo 70’de bununla ilgili yapılan dağılım gösterilmektedir.

Tablo 70. Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Çalışmaların Sorun Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

	Öğrenci görüşmelerinin sorun alanlarına göre dağılımı	KIZ SAYISI	ERKEK SAYISI	TOPLAM
Artvin	Sağlık Sorunları	1170	1199	2369
	Okulla İlgili Sorunlar	3646	3994	7640
	Aile ile İlgili Sorunlar	2176	1815	3991
	Kişisel Sorunlar	3687	2810	6497
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	3754	2971	6725
	Sosyoekonomik Sorunlar	1468	1508	2976
	Diğer	819	1120	1939
	Rize	Sağlık Sorunları	810	510
Okulla İlgili Sorunlar		1921	2302	4223
Aile ile İlgili Sorunlar		1412	1181	2593
Kişisel Sorunlar		2522	1970	4492
Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar		2030	1642	3672
Sosyoekonomik Sorunlar		1026	1041	2067
Diğer		686	531	1217
Trabzon		Sağlık Sorunları	1845	1401
	Okulla İlgili Sorunlar	5168	5013	10181
	Aile ile İlgili Sorunlar	4124	2991	7115
	Kişisel Sorunlar	5492	4056	9548
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	6544	5790	12334
	Sosyoekonomik Sorunlar	2237	2202	4439
	Diğer	1924	1864	3788

Tablo 70'in devamı

Giresun	Sağlık Sorunları	1618	1838	3456
	Okulla İlgili Sorunlar	5463	6410	11873
	Aile ile İlgili Sorunlar	4426	4456	8882
	Kişisel Sorunlar	5825	5757	11582
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	6554	6289	12843
	Sosyoekonomik Sorunlar	2681	3125	5806
	Diğer	952	1418	2370
Ordu	Sağlık Sorunları	2228	2111	4399
	Okulla İlgili Sorunlar	4864	4412	9276
	Aile ile İlgili Sorunlar	4229	3501	7730
	Kişisel Sorunlar	6030	4125	10155
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	6526	5074	11600
	Sosyoekonomik Sorunlar	2502	2254	4756
	Diğer	1748	1526	3274

Tablo 70'de illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan çalışmaların sorun alanlarına göre değerlendirilmesi gösterilmektedir. Artvin ilindeki okullardaki öğrencilerde en fazla okulla ilgili sorunlar yaşanırken (s=7640), Rize' de kişisel sorunların (s=4492), Trabzon' da arkadaşlık ilişkilerine dayalı sorunların (s=12334), Giresun' da da arkadaşlık ilişkilerine dayalı sorunların (s=12843) ve Ordu ilinde de yine arkadaşlık ilişkilerine dayalı sorunların (s=11600) en fazla yaşandığı görülmektedir. Yaşanan sorunlardaki kız-erkek dağılımına bakıldığında ise anlamlı bir fark görülmemiştir.

Okul rehberlik servisleri, mesleki rehberlik uygulamaları kapsamında öğrencilerle birlikte üst öğrenim kurumlarını ziyaret ederler. Bu ziyaretlerin bir kısmı okullara yapılırken bir kısmı ise işyeri ziyareti olarak yapılmaktadır. Tablo 71'de ziyaret edilen okul-işyeri sayısı ve ziyaret eden öğrenci sayısını gösterilmektedir.

Tablo 71. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Mesleki Rehberlik ve Yönelme Hizmetleri Kapsamında Yapılan Çalışmalar

	Ziyaret Edilen Üst Okullar	Okul ve İşyeri Sayısı	Öğrenci Sayısı
Artvin	Anadolu- Fen Lisesi	223	4488
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	30	554
	Sosyal Bilimler Lisesi	20	536
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	135	3338
	İşyeri	158	2806
	Fakülte ve Yüksekokullar	96	2938
	Diğer	68	1938
Rize	Anadolu- Fen Lisesi	191	3155
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	43	1310
	Sosyal Bilimler Lisesi	57	1909
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	113	3589
	İşyeri	44	786
	Fakülte ve Yüksekokullar	204	3659
	Diğer	69	1775

Tablo 71'in devamı

Trabzon	Anadolu- Fen Lisesi	257	4815
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	40	935
	Sosyal Bilimler Lisesi	28	1359
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	190	3671
	İşyeri	260	2250
	Fakülte ve Yüksekokullar	137	4270
	Diğer	96	2902
Giresun	Anadolu- Fen Lisesi	286	5982
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	68	3184
	Sosyal Bilimler Lisesi	26	1668
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	220	5572
	İşyeri	164	2738
	Fakülte ve Yüksekokullar	148	3916
	Diğer	112	2040
Ordu	Anadolu- Fen Lisesi	224	5378
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	56	1270
	Sosyal Bilimler Lisesi	50	1862
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	200	5179
	İşyeri	362	4644
	Fakülte ve Yüksekokullar	292	4922
	Diğer	56	1741

Tablo 71'de illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince mesleki rehberlik ve yöneltme hizmetleri kapsamında yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Artvin, Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde öğrenciler en fazla Anadolu-Fen liselerine yönlendirilirken sadece Rize'de öğrenciler daha çok fakülte ve yüksekokullara yönlendirilmektedir. Ayrıca Giresun ve Artvin'de en az yönlendirmenin yapıldığı okul sosyal bilimler lisesi iken, Trabzon ve Ordu'da Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi, Rize'de ise işyeri olarak görülmektedir.

İllerdeki RAM'lara bağlı okullarda Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne yönelik çalışmalara da yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 72'de özetlenmektedir.

Tablo 72. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar-Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Aile Sayısı	Mahalli Basın
Artvin	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	6492	1099	2995	4
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	5862	736	2326	4
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	6936	736	2371	2
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	3244	462	1773	0

Tablo 72'nin devamı

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Aile Sayısı	Mahalli Basın
Rize	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	8521	910	4512	3
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	7729	648	3294	2
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	7021	583	2577	1
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	3482	323	1952	1
Trabzon	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	14751	2199	6546	22
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	11703	1475	4820	15
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	13634	1784	4663	12
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	6605	673	4455	11
Giresun	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	13050	1892	7656	10
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	10172	1238	6536	8
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	11984	1124	5790	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	6548	560	3874	0
Ordu	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	13829	1884	7262	10
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	10839	1167	5793	6
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	12037	1031	5778	2
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	7600	676	4562	2

Tablo 72'de illerdeki RAM'lara bağlı okullarda temel eğitimden ortaöğretime geçiş sistemine yönelik olarak yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde öğrencilere yönelik daha çok sınav hakkında bilgi verme çalışmaları yapılırken, Artvin'de sınav kaygısı ve baş etme yolları hakkında bilgi verildiği görülmektedir. Ailelerde ve ulaşılan öğretmenlerde ise durum tüm illerde aynıdır ve sınav hakkında bilgi verme çalışmalarında daha fazla aileye ulaşıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda mahalli basını en fazla kullanan il ise Trabzon'dur (s=60).

İllerdeki RAM'lara bağlı okullarda YGS ve LYS' ye dönük çalışmalara da yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 73'te özetlenmektedir.

Tablo 73. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar-YGS ve LYS'ye Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Aile Sayısı	Mahalli Basın
Artvin	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	9248	796	3128	14
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	6304	602	1836	10
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	6132	446	1946	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	2540	178	706	8
Rize	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	8468	591	2221	0
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	6252	343	1512	1
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	4371	213	1041	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	1115	66	334	1

Tablo 73'ün devamı

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Aile Sayısı	Mahalli Basın
Trabzon	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	19363	1447	4204	3
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	13651	1008	3227	0
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	12117	719	2441	3
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	5137	357	1231	23
Giresun	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	20402	1864	6881	4
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	19646	1454	4854	4
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	13798	842	3390	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	5364	262	1364	0
Ordu	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	26850	1254	3400	28
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	16262	1102	2646	16
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	11634	860	2696	8
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	6112	388	1502	2

Tablo 73'te illerdeki RAM'lara bağlı okullarda YGS ve LYS' ye yönelik olarak yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Tabloya göre tüm illerde, sınav hakkında bilgilendirici çalışmalarda ulaşılan öğrenci, öğretmen ve aile sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda mahalli basını en fazla kullanan il ise Ordu'dur (s=54).

Mahkeme kararıyla verilen danışmanlık ve eğitim tedbiri kararlarının bir kısmı okullardaki rehberlik servisleri tarafından yürütülmektedir. Bu karar gereği tedbir kararı olan öğrenci ve ailesiyle görüşmeler planlanmaktadır. Tablo 74'de RAM'lara gönderilen tedbir kararlarına dair yapılan çalışmaların sayısal verilerine yer verilmektedir.

Tablo 74. Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Danışmanlık ve Eğitim Tedbirleri ile İlgili Çalışmalar

		Görüşülen Birey Toplamı	Oturum Sayısı
Artvin	Danışmanlık Tedbiri	1609	480
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	1108	207
Rize	Danışmanlık Tedbiri	1098	250
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	1103	171
Trabzon	Danışmanlık Tedbiri	2353	698
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	2085	474
Giresun	Danışmanlık Tedbiri	1856	558
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	1102	282
Ordu	Danışmanlık Tedbiri	894	612
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	728	440

Tablo 74'te illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan danışmanlık ve eğitim tedbirleri ile ilgili çalışmalara yer verilmektedir. Danışmanlık ve eğitim tedbiri uygulamaları kapsamında en fazla görüşmenin yapıldığı birey sayısı Trabzon ili iken (s=4483), en az görüşme yapılan bireyin olduğu il Ordu'dur (s=1622).

Farklı kademelerdeki okullarda öğrenim gören öğrenciler ya da görev alan personele dönük olarak da bazı faaliyetler sürdürülmektedir. Konuları farklı bu faaliyetler psiko-sosyal hizmetler bağlamında değerlendirilmektedir. Çalışmaların bir kısmı önleme amaçlıdır. Verilen tabloda bu konuyla ilgili yapılan çalışmaların sayısal verileri okulların kademe düzeyine göre ayrı ayrı gösterilmektedir. Bu konuyla ilgili bulgular Tablo 75'te özetlenmektedir.

Tablo 75. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Psiko-Sosyal Koruma, Müdahale, Önleme Hizmetleri

PROGRAM ADI	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
ANAOKULU						
Psikoeğitim	2	8	2	100	96	2
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	2	8	2	110	100	2
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	2	8	2	90	102	2
Aile Eğitimi	4	10	4	124	120	2
Şiddeti Önleme	2	8	2	114	104	2
Madde Bağımlılığı	2	8	2	80	90	2
İLKOKUL						
Psikoeğitim	24	138	30	2002	368	6
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	22	170	34	1802	554	6
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	8	24	4	230	770	2
Aile Eğitimi	40	116	31	1396	1768	7
Şiddeti Önleme	52	358	63	4823	2199	13
Madde Bağımlılığı	42	264	57	3052	1500	7
İhmal ve İstisrar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
ORTAOKUL						
Psikoeğitim	18	122	28	1586	396	12
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	20	156	36	1284	474	12
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	10	52	10	132	36	10
Aile Eğitimi	31	148	41	985	1369	27
Şiddeti Önleme	46	305	61	3562	1683	27
Madde Bağımlılığı	27	186	48	1886	1093	12
İhmal ve İstisrar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
LİSE						
Psikoeğitim	12	142	22	2550	606	6
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	12	150	24	2066	186	4
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	6	0	0	506	74	4
Aile Eğitimi	6	68	16	330	260	0
Şiddeti Önleme	38	328	80	6046	1720	32
Madde Bağımlılığı	58	722	134	6390	1602	32

Artvin

Tablo 75'in devamı

PROGRAM ADI	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
İhmal ve İstisnar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
YAYGIN						
Aile Eğitimi	0	0	0	0	0	0
Şiddeti Önleme	0	0	0	0	0	0
Madde Bağımlılığı	0	0	0	0	0	0
İhmal ve İstisnar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
DİĞER						
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	2	0	0	0	46	2
Aile Eğitimi	2	0	0	0	75	0
Şiddeti Önleme	1	0	0	4	0	0
ANAOKULU						
Aile Eğitimi	5	20	3	252	423	4
ILKOKUL						
Psikoeğitim	11	71	12	1077	504	5
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	10	76	13	652	520	10
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	2	26	4	50	85	1
Aile Eğitimi	25	139	33	380	1295	14
Şiddeti Önleme	19	119	32	1863	803	9
Madde Bağımlılığı	22	164	34	1711	692	7
İhmal ve İstisnar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
ORTAOKUL						
Psikoeğitim	16	93	19	1447	348	9
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	9	128	16	780	433	5
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	9	25	5	187	40	4
Aile Eğitimi	26	118	31	997	1104	18
Şiddeti Önleme	32	204	39	2559	985	18
Madde Bağımlılığı	37	198	44	3546	666	24
İhmal ve İstisnar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
LİSE						

Tablo 75'in devamı

PROGRAM ADI	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
Psikoeğitim	16	123	19	1739	189	12
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	14	91	20	944	221	9
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	4	6	3	47	5	4
Aile Eğitimi	17	36	8	422	674	13
Şiddeti Önleme	26	159	26	2503	349	12
Madde Bağımlılığı	50	313	53	5679	617	29
İhmal ve İstisrar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
YAYGIN						
Aile Eğitimi	0	0	0	0	0	0
Şiddeti Önleme	0	0	0	0	0	0
Madde Bağımlılığı	0	0	0	0	0	0
İhmal ve İstisrar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
DİĞER						
Psikoeğitim	2	21	4	0	57	1
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	5	27	4	379	167	3
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	1	0	0	0	0	2
Aile Eğitimi	8	95	11	80	357	5
Şiddeti Önleme	10	93	13	160	280	7
Madde Bağımlılığı	10	159	21	633	423	9
ANAOKULU						
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	1	0	0	0	45	0
Aile Eğitimi	3	2	0	0	72	0
Şiddeti Önleme	1	8	2	0	80	0
İLKOKUL						
Psikoeğitim	22	138	25	3086	733	16
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	18	151	23	1206	1306	16
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	10	13	7	170	53	7
Aile Eğitimi	56	236	51	2043	2746	43
Şiddeti Önleme	61	427	87	6865	2657	72

Tablo 75'in devamı

PROGRAM ADI	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
Madde Bağımlılığı	42	643	71	4601	2123	33
İhmal ve İstisnar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
ORTAKOKUL						
Psikoeğitim	28	227	40	2598	653	15
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	28	310	48	2315	561	19
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	13	40	14	520	199	9
Aile Eğitimi	63	331	66	1751	2584	48
Şiddeti Önleme	74	779	107	8142	2528	74
Madde Bağımlılığı	69	834	111	7162	1517	50
İhmal ve İstisnar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
LİSE						
Psikoeğitim	16	180	26	2613	316	6
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	17	168	26	2379	858	13
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	12	17	4	377	81	5
Aile Eğitimi	29	182	21	2398	2490	18
Şiddeti Önleme	45	479	66	9627	1412	30
Madde Bağımlılığı	63	772	96	10011	1478	49
İhmal ve İstisnar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
YAYGIN						
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	0	0	0	0	0	0
Aile Eğitimi	0	0	0	0	0	0
Şiddeti Önleme	0	0	0	0	0	0
Madde Bağımlılığı	0	0	0	0	0	0

Trabzon

Tablo 75'in devamı

PROGRAM ADI	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
İL KOKUL						
Psikoeğitim	30	188	22	6216	1166	6
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	10	82	10	1652	102	2
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	6	10	2	164	42	2
Aile Eğitimi	36	104	22	790	2834	14
Şiddeti Önleme	62	540	80	8098	1740	26
Madde Bağımlılığı	54	408	76	6742	1542	30
ORTAOKUL						
Psikoeğitim	18	172	30	342	1098	12
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	26	320	38	2222	936	14
Aile Eğitimi	24	106	18	742	1156	18
Şiddeti Önleme	88	1512	132	8854	3404	52
Madde Bağımlılığı	84	1646	134	9638	2794	62
İhmal ve İstismar	0	0	0	0	0	0
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0
LİSE						
Psikoeğitim	22	1314	28	3526	890	10
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	21	278	32	4540	921	15
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	8	0	0	294	0	2
Aile Eğitimi	26	76	22	2040	1408	20
Şiddeti Önleme	71	1038	156	15136	3037	47
Madde Bağımlılığı	85	996	250	14700	3569	59
YAYGIN						
Şiddeti Önleme	2	24	0	162	0	2
Madde Bağımlılığı	2	24	0	278	0	2

Giresun

Tablo 75'in devamı

PROGRAM ADI	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
ANAOKULU						
Psikoeğitim	2	8	2	142	142	0
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	2	8	2	142	142	0
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	2	8	2	142	142	2
Aile Eğitimi	8	12	4	212	472	0
Şiddeti Önleme	4	14	6	142	318	2
İLKOKUL						
Psikoeğitim	20	184	32	2130	556	4
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	20	190	38	1642	1022	6
Grupla Psikolojik Danışma (Psikososyal)	4	26	8	138	108	0
Aile Eğitimi	69	411	96	5123	8540	41
Şiddeti Önleme	70	562	110	8600	3468	38
Madde Bağımlılığı	54	496	102	6278	2836	26
ORTAOKUL						
Psikoeğitim	30	334	54	3618	982	26
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	30	486	52	3990	1816	20
Grupla Psikolojik Danışma (Psikososyal)	18	62	20	1028	102	8
Aile Eğitimi	67	553	97	1774	4538	49
Şiddeti Önleme	86	1176	148	14582	3264	70
Madde Bağımlılığı	92	854	142	12196	2814	52
LİSE						
Psikoeğitim	26	452	42	4468	386	16
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	28	556	62	3362	626	14
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	10	66	28	214	56	10
Aile Eğitimi	34	178	38	550	2562	26
Şiddeti Önleme	68	888	168	10632	2066	48
Madde Bağımlılığı	72	976	184	14216	2316	54
YAYGIN						
Psikolojik Bilgilendirme ve Anılandırma	0	0	0	0	0	0
Aile Eğitimi	0	0	0	0	0	0
Şiddeti Önleme	0	0	0	0	0	0
Madde Bağımlılığı	0	0	0	0	0	0

Ordu

Tablo 75'te illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan psikososyal koruma, müdahale, önleme hizmetleri çalışmalarına yer verilmektedir. Buna göre tüm illerde ilköğretim düzeyinde şiddeti önleme konusunda yapılan çalışmalarda daha fazla öğrenciye ulaşılmıştır. Ortaokul kademesinde ise Artvin, Trabzon ve Ordu illerinde şiddeti önleme konusunda daha fazla öğrenciye bilgi verilirken, Rize ve Giresun illerinde madde bağımlılığı ön plana çıkmaktadır. Lise kademesinde de benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Artvin, Rize, Trabzon ve Ordu illerinde madde bağımlılığı konusunda öğrenci sayısı fazla iken Giresun ilinde şiddeti önleme konusunda yapılan çalışmalarda daha fazla öğrenciye ulaşılmıştır. Ayrıca Giresun ilinde anaokulu düzeyinde yapılan bir psikososyal koruma, müdahale, önleme hizmeti bulunmamaktadır.

Okul rehberlik servisleri kendi planları ve yıl içerisindeki ihtiyaçları doğrultusunda kurs, seminer, panel gibi farklı türden etkinlikler düzenlemektedir. Yapılan etkinliklerin sayısı ilden ilden farklılık göstermektedir. Tablo 76'da bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 76. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinin İşbirliği ve Koordinasyonu ile Düzenlenen Etkinlikler

Etkinlik Türü	REHBERLİK AMAÇLI	Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM
Seminer		1575	485	2014	11970	322	55966
Kurs		110	2090	164	322	24	2710
Konferans		148	11892	360	1008	162	13570
Panel		10	710	8	50	0	778
Toplantı		679	11125	1396	8927	87	22214
Diğer		90	1646	96	7994	34	9860
ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI							
Seminer		44	790	214	886	6	1940
Kurs		0	0	0	0	0	0
Konferans		84	1526	0	208	0	1818
Panel		0	0	0	0	0	0
Toplantı		78	184	348	334	14	958
Diğer		6	0	4	22	2	34
Seminer		1194	28094	1604	11660	252	42809
Kurs		84	1466	100	465	9	2124
Konferans		121	6663	386	1505	128	8803
Panel		53	1232	89	181	10	1565
Toplantı		424	3741	903	6680	52	11800
Diğer		72	2091	84	657	22	2926
ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI							
Seminer		97	854	270	1149	6	2376
Kurs		2	47	4	0	0	53
Konferans		8	175	21	42	0	246
Panel		0	0	0	0	0	0
Toplantı		70	225	184	556	0	1035
Diğer		36	51	6	57	0	150

Rize

Tablo 76'nin devamı

Etkinlik Türü	REHBERLİK AMAÇLI	Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM
Seminer		2217	68436	3462	17384	1260	92759
Kurs		279	3847	376	1152	113	5767
Konferans		454	8391	537	1740	92	11214
Panel		43	2031	106	597	38	2815
Toplantı		1064	11934	2541	14806	206	30551
Diğer		191	6469	190	2501	16	9367
ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI							
Seminer		100	2396	499	1209	22	4226
Kurs		21	274	31	203	7	536
Konferans		16	1520	102	518	4	2160
Panel		0	0	0	0	0	0
Toplantı		237	1114	1406	1575	65	4397
Diğer		41	79	52	67	4	243
Trabzon							
Etkinlik Türü	REHBERLİK AMAÇLI	Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM
Seminer		3257	96418	6348	19023	1330	126376
Kurs		211	3016	302	508	120	4157
Konferans		192	17528	732	2288	0	20740
Panel		16	646	112	310	8	1092
Toplantı		1000	15740	2756	18276	96	37868
Diğer		134	5636	478	432	4	6684
ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI							
Seminer		124	2248	778	730	20	3900
Kurs		20	212	88	60	0	380
Konferans		6	490	22	296	0	814
Panel		0	0	0	0	0	0
Toplantı		336	1396	1266	712	34	3744
Diğer		2	120	8	6	0	136
Giresun							

Tablo 76'nın devamı

Etkinlik Türü	REHBERLİK AMAÇLI	Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM
Seminer		2424	81373	4421	23431	488	112137
Kurs		192	2130	158	412	30	2922
Konferans		170	12962	880	1746	96	15854
Panel		8	780	20	0	0	808
Toplantı		1288	16272	2908	15744	258	36470
Diğer		77	1165	260	877	286	2665
ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI							
Seminer		130	1380	964	724	12	3210
Kurs		14	120	30	38	0	202
Konferans		4	70	16	334	0	424
Panel		0	0	0	0	0	0
Toplantı		222	742	802	760	22	2548
Diğer		6	32	16	24	4	82

Ordu

Tablo 76’da illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin işbirliği ve koordinasyonu ile düzenlenen etkinliklere yer verilmektedir. Tabloya göre tüm illerde hem rehberlik hem de özel eğitim amaçlı yapılan etkinliklerde, etkinlik sayısı ve toplamda ulaşılan kişi sayısı bakımından en fazla kısmı “seminer” çalışmaları kapsamaktadır. Yine tüm illerde rehberlik ve özel eğitim amaçlı yapılan çalışmalarda etkinlik türü olarak en az “panel” e yer verilmiştir.

Yapılan eğitsel tanılama ve yönlendirmeler sonucunda illerdeki okullarda RAM’lara bağlı özel eğitim sınıfları bulunmaktadır. Her özel eğitim sınıfının bir ismi bulunmakta ve buna göre öğrenci yerleştirilmektedir. Bu isimler; hafif zihinsel, orta-ağır zihinsel, hafif otizm, orta-ağır otizm, görme engelliler ve işitme engelliler olarak beş kategoriye ayrılmaktadır. Tablo 77’de bu kategorilere göre illerdeki özel eğitim sınıfı sayısının yanında, özel eğitim sınıflarında bulunan öğrenci ve öğretmen sayılarına da yer verilmektedir.

Tablo 77. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul/Kurumlarda Bulunan Özel Eğitim Sınıfları

	SINIF SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	Özel Eğitim Sınıfları							Diğer
			Hafif Zihinsel	Orta-Ağır Zihinsel	Hafif Otizm	Orta-Ağır Otizm	Görme Engelliler	İşitme Engelliler		
Artvin	114	144	90	126	16	14	0	16	2	
Rize	82	94	152	143	1	42	0	1	4	
Trabzon	158	193	243	164	30	69	6	53	9	
Giresun	56	116	106	16	16	8	24	0	46	
Ordu	82	146	326	16	24	22	2	0	4	

Tablo 77'de illerdeki okul/kurumlarda bulunan özel eğitim sınıflarına yer verilmektedir. Özel eğitim sınıf sayısının en fazla olduğu il Trabzon'dur (s=158). Buna bağlı olarak öğretmen sayısının da en fazla olduğu il Trabzon' dur (s=193). Artvin ilinde orta-ağır zihinsel engelli sınıf sayısı fazla iken, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu'da hafif zihinsel engelli sınıfları diğer engelli sınıflarına oranla daha fazladır. Ayrıca hafif otizm, ağır otizm ve işitme engelliler sınıflarının da en fazla olduğu il Trabzon'dur. Görme engelliler sınıflarının en fazla olduğu il ise Giresun' dur (s=24)

4. 4. 2015-2016 Yılı RAM Raporlarından Elde Edilen Bulgular

Bu çalışma 2015-2016 yılındaki raporları içermektedir. Bu yıldaki RAM rapor formatları benzerdir. Aşağıda beş ilin ortak format doğrultusunda sunduğu verilere yer verilmektedir.

Tablo 78. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Çalışma Ortamları

Bina Türü	Yıllık Kira Tutarı	Müdür Odası	Müdür Yrd. Odası	PDR Bölüm Odası	Özel Eğt. Bim. Odası	Grup Çal. Odası	Bireysel Çal. Odası	Memur Odası-Büro	Görüşme Odası	Test Odası	Gözlem Odası	Oyun Odası	Bekleme Salonu	Okuma Salonu	Hizmetli Odası	Eğt. Araçları Odası	Danışma Odası	Toplantı Salonu	Arşiv-Depo	Toplam	Isınma Şekli	Taşınma Yılı	Donanım Durumu
	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	8	Kalorifer	14	Yetersiz
	0	1	1	2	5	1	1	1	1	2	1	1	4	0	0	1	0	2	4	28	Kalorifer	6	Yetersiz
	0	1	2	7	7	0	0	1	0	3	1	0	1	1	1	0	0	2	1	28	Kalorifer	98	Yeterli
	0	1	1	1	1	0	0	1	1	4	1	1	2	1	1	1	1	1	2	21	Kalorifer	21	Yeterli
Tip Proje Ram Binası	0	1	1	6	6	1	5	1	2	3	1	1	1	0	1	1	1	1	4	37	Kalorifer	90	Yeterli

Tablo 78’de görüldüğü gibi RAM’ların çalışma ortamları belli ölçütlere bağlı olarak değerlendirmeye alınmıştır. Son sütundaki yargı RAM yönetimine aittir. Buna göre Rize ve Artvin RAM yönetimleri çalışma ortamlarının yetersiz olduğunu belirtmektedirler. Ordu ve Trabzon RAM tabloda yer verilen tüm koşullarla ilgili asgari yeterliklere sahiptir. Buna karşı Giresun RAM’da grup ve bireysel çalışma odaları bulunmadığı belirtilmiştir. Belirtilen yıllarda Rize RAM’da okuma salonu, hizmetli odası ve danışma odası bulunmadığı gözlenmektedir. Donanım olarak Artvin RAM’da ciddi eksiklikler olduğu gözlenmektedir. Birim sayısı Rize ve Trabzon RAM için 28, Ordu RAM için 37 olarak belirtilirken bu sayı Artvin için sadece sekizdir

Tablo 79. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin Mevcut Araç-Gereç Durumu

		Toplamlar	Alarm Sistemi	Baskı Makinesi	Bilgisayar	Diğer	Dizüstü Bilgisayar	DVD/VCD Oynatıcı	Faks	Fotokopi	Güvenlik Kameraları	Kamera	Projeksiyon Data>Show	Tarayıcı	Televizyon	Yazıcı
Artvin	Mevcut	24	0	0	11	0	1	1	1	2	0	1	1	1	2	3
	İhtiyaç	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Rize	Mevcut	62	0	1	20	0	2	1	1	3	15	1	3	1	8	6
	İhtiyaç	6	1	0	0	0	1	0	0	0	4	0	0	0	0	0
Trabzon	Mevcut	74	1	0	35	0	2	0	1	3	15	1	2	2	3	9
	İhtiyaç	12	0	1	5	0	1	0	0	0	5	0	0	0	0	0
Giresun	Mevcut	44	0	0	15	0	4	1	1	1	8	1	3	1	2	7
	İhtiyaç	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ordu	Mevcut	42	0	0	12	0	12	1	1	2	4	1	2	1	4	2
	İhtiyaç	9	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	1	0

RAM’ların mevcut araç gereçleri ile ihtiyaçlarını belirten bilgiler Tablo 79’da gösterilmektedir. Buna göre toplamlar dikkate alındığında Giresun RAM mevcut araç gereçlerin yeterli olduğunu ve ilave araç gerece ihtiyaç olmadığını rapor etmişlerdir. Buna karşılık Giresun, Artvin, Ordu ve Rize RAM’lar mevcut araç gereçlere ek olarak belli ihtiyaçlar bulunduğunu belirtmişlerdir.

RAM’lar belli tür ve sayıda personeli istihdam eder. Bunların bir kısmı idari diğer ise hizmet görevini sürdürür. RAM’ların idari yapısı ile ilgili dağılım Tablo 80’de özetlenmektedir.

Tablo 80. Rehberlik Araştırma Merkezi Personel ve İdareci Durumu

	DÖNEM	Müdür	Branşı	Müdür Yrd.	Branşı
Artvin	2015	Vekil	Rehber Öğretmenliği		
Rize	2015	Asil	PDR	Kadrolu	Özel Eğitim
Trabzon	2015	Asil	PDR	Kadrolu	Özel Eğitim
Giresun	2015	Asil	Rehber Öğretmenliği		
Ordu	2015	Asil	Rehber Öğretmenliği	Görevlendirme	Rehber Öğretmenliği

Tablo 80’de RAM’ların idareci durumları gösterilmektedir. 2015 yılı verileri dikkate alındığında beş RAM’den birinin vekâleten müdürlüğü sürdürdüğü diğer illerdeki asil kadroda bulunduğu görülmektedir. Giresun ve Artvin RAM müdür yardımcılarında dair bilgilere rastlanmamaktadır. Rize ve Trabzon RAM müdür yardımcılarının branşı özel eğitim, Ordu RAM’ın müdür yardımcısının branşı ise rehber öğretmen olarak belirtilmiştir.

Yasa ve yönetmelikler gereği RAM’larda PDR, özel eğitim ve eğitim yönetimi alanında personel istihdam edilirken, yardımcı hizmetler kapsamında da bir kısım personele yer verilir. Tablo 81’de bu dağılım gösterilmektedir.

Tablo 81. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Personel Durumu

	Personelin Branşı	Kadrolu Mevcut Sayı	Görevlendirme Mevcut Sayısı	İhtiyaç Sayısı
Artvin	PDR	0	0	0
	Özel Eğitim	0	0	0
	Eğitim Yön. Plan.	0	0	0
	Memur-Daktilo	0	0	0
	Hizmetli	0	0	0
Rize	PDR	5	0	4
	Özel Eğitim	1	0	10
	Eğitim Yön. Plan.	0	0	0
	Memur-Daktilo	2	0	0
Trabzon	Hizmetli	1	1	0
	PDR	16	0	0
	Özel Eğitim	10	0	6
	Eğitim Yön. Plan.	0	0	0
	Memur-Daktilo	0	0	0
Giresun	Hizmetli	0	0	0
	PDR	8	0	0
	Özel Eğitim	5	0	5
	Eğitim Yön. Plan.	0	0	0
Ordu	Memur-Daktilo	0	0	0
	Hizmetli	0	0	0
	PDR	7	0	0
	Özel Eğitim	7	0	4
Ordu	Eğitim Yön. Plan.	1	0	0
	Memur-Daktilo	1	0	0
	Hizmetli	2	0	1

Tablo 81’de RAM’lardaki personel sayısı ile ilgili bilgilere yerilmektedir. Rize RAM PDR ve özel eğitim mezunlarına, Trabzon, Giresun ve Ordu RAM özel eğitim mezunlarına ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. İhtiyaç sayısının en yüksek oranda belirtildiği yer 14 kişi ile Rize RAM’dır. Artvin RAM bu yıl personel sayısı ile ilgili bilgilere yer vermemiştir. Ordu RAM ayrıca hizmetli kadrosunda da ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

RAM’lar belli konularla ilgili farklı türde etkinlikler düzenlerler. Bunlar; öğrencilere, velilere ve diğer kişilere dönüktür. Bu tür etkinliklerin dağılımı ile ilgili bilgiler Tablo 82’de sunulmaktadır.

Tablo 82. Rehberlik Araştırma Merkezlerince Gerçekleştirilen Etkinlikler

Etkinlik Adı	Etkinlik Konusu	Etkinlik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Veli Sayısı	Diğer Sayısı
Artvin						
Seminer	Aday Öğretmenlere PDR Hizmetleri	1		100		
Seminer	Başarı ve Kaygı	1	150			
Seminer	Bilsem Bilgilendirme	1		60		
Seminer	Ergenlerde Sınıf Yönetimi	1		23		0
Seminer	Hayır Diyebilme	1				55
Seminer	Kaynaştırma Öğrencilerinin Davranış Prob.	1		20		
Seminer	Madde Bağımlılığı	1			26	
Seminer	Okul Öncesi Öğretmenlerine BEP	1		44		
Seminer	Stres ve Baş etme	1				30
Seminer	Öğretmen Öğrenci Veli İletişimi	1			55	
Rize						
Kurs	Bakanlık Rehberlik Hizmetleri Kursu	1		400		
Kurs	Bellek Eğitimi Farkındalık Kursu	1		155		
Kurs	Öğretmen Yetiştirme Geliştirme	4	0	655	0	0
Toplantı	Kurumsal Görevler ve Katkı	5	0	148	0	0
Toplantı	Merkez Yürütme Komisyonu	1		13		
Toplantı	Proje Etüt Toplantısı	1				18
Toplantı	İl Danışma Komisyonu	1		12		
Toplantı	İl Psikolojik Danışmanlar Komisyonu	1		105		
Toplantı	İl Özel Eğitim Hizmetleri Toplantısı	1		60		
Diğer	Aile Eğitimi	1			12	
Trabzon						
Seminer	YGS-LYS	2	0	300	0	0
Seminer	Oyun Terapisi Semineri	1		61		
Toplantı	Rehber Öğretmenler Toplantısı	2		300		
Seminer	Bellekçi Öğretmen Eğitimi	1		40		
Seminer	BİLSEM Öğrenci Seçmeleri	7		210		
Seminer	Danışmanlık Tedbiri Uygulayıcı Eğitimi	1		20		
Seminer	Etkili Sınıf Yönetimi	3		185		
Seminer	Etkili İletişim Becerileri	2		140		
Seminer	Eğitsel Mesleki Rehberlik	2	53			
Seminer	Madde Bağımlılığı ile Mücadele Eğitimi	6	306	165	31	
Seminer	Stres ve Baş etme Yöntemleri	1		20		
Seminer	Sınav Kaygısı ve baş etme Yöntemleri	2		153		
Ordu						

Tablo 82'nin devamı

Etkinlik Adı	Etkinlik Konusu	Etkinlik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Veli Sayısı	Diğer Sayısı
Seminer	TEOG Sınavları Öncesi Bilgilendirme	15	384			
Seminer	Tütün Bağımlılığı	3	124			6
Diğer	Davranım Bozukluğu ve Okul Temelli Müdahale	1				12
Diğer	Dikkat Eksikliği Hiperaktivite	2				35
Diğer	Okul Temelli Saldırganlık ve Şiddet Önleme	2				35
Diğer	Psikolojik Travmalara Okul Temelli Müdahale	2				27
Diğer	Teknoloji Bağımlılığı ve Müdahale Eğitimi	2	169			155
Diğer	Çocukların Şiddet İhmel ve İstismardan Korunması	2				380

Tablo 82’de beş farklı RAM’in düzenlediği etkinlikler ve sayıları gösterilmektedir. Artvin RAM bu yıl hiçbir etkinlik düzenlemezken, Trabzon RAM sadece bir alanda öğretmenlere dönük seminer çalışması yapmıştır. En çok etkinliği ise Rize (s=20) ve Ordu RAM (s=17) düzenlemişlerdir. Giresun RAM’ın öğrencilere yönelik bir etkinliğe yer vermediği sadece öğretmenlere yönelik iki etkinlik gerçekleştirdiği görülmektedir. Rize RAM’ın ise sadece bir etkinliği öğrencilere yönelik yaptığı diğer etkinliklerini öğretmenlere ve velilere düzenlediğine yer verilmiştir.

RAM’lar araştırma ve yayın konusunda da belli rolleri yerine getirmektedir. Bunlar belli konularla ilgili olup sunum ve yayınları farklı şekillerde yapılmaktadır. Elde edilen sonuçlar Tablo 83’te özetlenmektedir.

Tablo 83. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Araştırma-Proje ve Yayınlar

	Araştırma Konuları	Projeler	Yayınlar
Artvin			Engelliler Haftası ile ilgili afiş ve broşür çalışmaları
Rize			Kaynaştırma Uygulamalarının Hazırlık Aşamalarına Genel Bakış
Trabzon	Sokakta çalışan çocuklar alan taraması, Ergenlerde cinsel eğitim ve danışmanlık becerileri yöntem ve teknikleri	Engelli bireylerin İş Hayatına Entegrasyonu (Erasmus+Öğrenci personel hareketliliği proje ortağı), Engelli bireylerin Sosyal Beceri Öğretiminde Kullanılan Farklı Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi (Erasmus+Yetişkin Eğitimi Hareketliliği K104), Akılcı duygusal davranışçı eğitim programı	Çocuklarımıza mahremiyet eğitimi nasıl vermeliyiz, Çocuklarda kabul edilmeyen davranışlara cezasız engel olma yolları, Uyum ve davranış problemleri ile başa çıkma, YGS-LYS bilgilendirme broşürü, Anne babalar için on kural, sınav öncesi taktikleri, Zihinsel engelli çocuklarda aile desteğinin önemi, Farklı öğrenme modelleri, Stresle başa çıkma yolları
Giresun	Anadolu Liseleri ve Anadolu İmam Hatip Liselerine Yönelik Başarısızlık Nedenleri Anketi	FDES (Gelecek Engelsiz Gelecek)-Reddedildi AB Erasmus Projesi-Konsorsiyum	TEOG Bilgilendirme Broşür- Afiş YGS-LYS Bilgilendirme Broşür- Afiş RAM Tanıtım Broşürü
Ordu	1- Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş 8. sınıf öğrencilerinin TEOG sınavından aldıkları puanların değerlendirilmesi ve sınıf rehber öğretmenlerinin zihinsel yetersizlikten etkilenmiş bireylerin TEOG sınavına girmesi ile ilgili görüşleri 2- Okullarda şiddete yöneldikleri için disiplin cezası alan ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi konusunda 13. Ulusal PDR Kongresinde bildiri sunulmuştur.	Çocuğa yönelik şiddet ihmal ve istismarın önlenmesi konusunda ilimizde görev yapan rehber öğretmenlere iki, okul ve ilçe yöneticilerine bir olmak üzere üç çalıştay düzenlenmiştir.	1. 2015 Yılı Ordu ili YGS LYS İstatistikleri 2. 2015 Yılı Altınordu İlçesi YGS LYS İstatistikleri 3- Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisleri Etkinlik Kitapçığı 4-TUİK verilerine göre ilimizin eğitim ile ilgili beş farklı alanda gelişmişlik düzeyini gösteren basın açıklaması 5- İhmal ve İstismarın Önlenmesi Broşürü

Tablo 83’te 2015 yılında Rehberlik Ve Araştırma Merkezlerince yapılan araştırma-proje ve yayınlara yer verilmektedir. Artvin ve Rize RAM bu yıl hiç araştırma ve proje yapmazken diğer bütün iller araştırma-proje ve yayınlara yer vermişlerdir.

RAM'ların önemli işlevlerinden biri toplumda ve hedef kitlelerinde ihtiyaç olarak ortaya çıkan durumları tespit etmek ve buna bağlı uygulamaları planlamaktır. Bu yapılırken yerel unsurlar da dikkate alınabilir. Aşağıdaki tabloda buna ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 84. Rehberlik Araştırma Merkezlerinin Hizmet İçi Eğitim Önerileri

	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
	Etkili Yöneticilik	İdarelere
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
Artvin	Değerler Eğitimi, Aile Eğitimi Seminerleri, Okullarda şiddet ve istismarın önlenmesi ve krize müdahale eğitimleri. Ayrıca RAM'larda kullanılan ölçme araçlarını kullanmaya yönelik uygulayıcı yetiştirme kursları.	Rehber Öğretmenlere
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
	Okullarda özel eğitim uygulamaları,Engelli ailesini anlamak.	Tüm öğretmenlere
	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
	KBS Sistemi	İdareci ve Memurlara
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
Rize	Psikososyal Müdahale,Okullarda Sık Karşılaşılan Problemlerin Sağaltımı	Okul Psikolojik Danışmanlarına
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
	Özel Eğitim Uygulamaları, Sınıfın İşleyişi ile İlgili Yönetici ve Öğretmen Sorumlulukları	İdareci ve Öğretmenlere
	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri, Özel eğitim hizmetlerinin usul ve esasları, Bireyselleştirilmiş eğitim programı, bütünleştirme eğitimi usul ve esasları, Üstün ve özel yetenekli bireylerin eğitimi.	İdareci, sınıf ve branş öğretmenlerine
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
Trabzon	Ergenlik psikopatolojisi ve danışmanlık becerileri, Dikkat ve algı testleri eğitimi, çocuk testleri eğitimi, Yaratıcı drama teknikleri eğitimi, Kısa süreli çözüm odaklı danışmanlık becerileri eğitimi, Özgül öğrenme güçlüğü eğitimi, Dikkat eksikliği ve hiperaktivite eğitimi, Psikolojik danışmanlık da yeni yaklaşımlar eğitimi.	Rehberlik Öğretmenlerine
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
	Özel eğitimde davranış değiştirme yöntem ve teknikleri, Özgül öğrenme güçlüğü olan çocuklara eğitim stratejileri, Dil ve konuşma terapisi, Yaygın gelişimsel bozukluk (otizm) de davranış değiştirme, Beceri öğretimi.	Özel Eğitim Öğretmenlerine
	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
Giresun	Aile Danışmanlığı sertifika programı	Rehberlik Öğretmenlerine
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
	Üstün yetenekli çocuklar için öğrenme programları hazırlama ve uygulama eğitimi	Özel
	öğrenme güçlüğü olan çocuklar için öğrenme programları hazırlama ve uygulama eğitimi	Rehberlik- Özel Eğitim
	Yönetim Hizmetleriyle İlgili	Kimlere Yönelik
	Harcama mevzuatı ile ilgili seminer	RAM
	ların standardizasyonu ve yapılandırma	Müdür/ Müdür yardımcıları
	Reh. Ve Psk. Dan. Hizm. İle İlgili	
Ordu	Psikososyal Müdahale Hizmetleri, Grupla Toparlanma Teknikleri, Psikometrik Ölçme Araçları Kursu	Yönetici ve Rehber Öğretmenler
	Özel Eğitim Hizm. İle İlgili	
	Eğitsel tanılamada standartlar ve materyal geliştirme	Özel Eğitim Öğretmenleri

Tablo 84'de RAM'ların hizmet içi önerilerine yer verilmektedir. İllerdeki RAM'lar kendi görüşleri ve eksik gördükleri konular doğrultusunda öğretmenlere, yöneticilere ve okulun personeline yönelik bazı hizmet içi eğitim önerilerinde bulunmuşlardır.

RAM'lerde bireyi tanıma teknikleri konusunda farklı araçlardan yararlanılmaktadır. Bunlar farklı amaçlara bağlı olarak kullanılmakta olup bir kısmı psikolojik testler bir kısmı ise test dışı ölçme teknikleri kapsamındadır. Bilgiler Tablo 85'te özetlenmektedir.

Tablo 85. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Ölçme Araçları ve Uygulama Sayısı

Ölçme Aracı	Uygulama Sayısı				
	Artvin	Rize	Trabzon	Giresun	Ordu
Agte-Ankara Gelişim Tarama Envanteri	0	16	0	0	0
Beier Cümle Tamam. Form A	0	3	0	0	5
Beier Cümle Tamam. Form B	0	9	0	0	2
Bender-Gestalt	0	15	0	0	10
CAT	0	0	0	0	0
Cattel 2A	0	0	0	0	0
ColumbiaZihin Olgunluğu Ölçeği	0	0	0	0	0
Denver	0	5	457	0	6
Diğer	0	0	0	0	627
Frostig Görsel Algı Testi	0	0	0	0	0
Geçda	0	0	0	0	0
Gessell Gelişim Testi	0	206	3	0	0
G. Harris İ.R.Ç	0	126	0	0	0
Görüşme Formu	107	611	29	328	290
Görüşme Formu Görme	0	31	1	0	0
Görüşme Formu Ortopedi	0	41	14	0	0
Kaba Değerlendirme Formu	0	981	0	0	1396
KBİT-2	0	0	0	75	105
Kelime Söyleiş	0	2	0	0	0
Kent Egy Testi	0	0	0	0	0
Kohns Küpleri	0	0	0	0	0
Kuder	0	0	0	0	0
Leiter	87	240	226	91	225
Louisa Duss Psik. Hik.	0	0	0	0	0
Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	0	0	0	0
Peabody	0	0	0	0	0
Performans Belirleme Testi	789	0	45	1196	0
Porteus	0	0	0	0	0
Problem Tarama (L Takımı)	0	0	0	0	0
Problem Tarama (O Takımı)	0	0	0	184	0
Sesletim ve Ses Bilgisi Testi	0	0	0	0	50
Snellen	0	0	0	403	0
Stanford- Binet	0	4	904	24	3
Stanford- Binet Görme	0	0	0	0	0
TKT 5-7	0	0	0	0	0
TKT 7-11	0	0	0	0	0
TYT H-11	0	0	0	0	0
TYT6-8	0	0	0	511	0
WISC-R	0	16	30	153	61
WINV	0	0	0	35	76

Tablo 85'te 2015 yılında RAM'lerin kullandığı ölçme araçları ve uygulama sayıları verilmektedir. Artvin RAM ölçme araçlarından en fazla Performans Belirleme Testi'ni

(s=789), Rize RAM Kaba Değerlendirme Formu' nu (s=981), Trabzon RAM Stanford Binet'i (s=904), Giresun RAM Performans Belirleme Testi'ni (s=1196), Ordu RAM ise Kaba Değerlendirme Formu' nu (s=1396) kullanmıştır. Ayrıca Artvin RAM'ın yıl boyunca sadece üç farklı testi kullandığı, diğer testlerin hiçbirini kullanmadığı görülmektedir.

RAM'lar ayrıca yönetim işleriyle ilgili diğer çalışma konularına da yer vermektedirler. Bunlar somut olarak belirtilmemiştir. Tablo 86'da bunlarla ilgili dağılım gözlenmektedir.

Tablo 86. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetim İşleriyle İlgili Diğer Çalışma Konuları

Diğer Çalışmalar	
Artvin	
Rize	
Trabzon	2015-1-TR01-KA104-018112 numaralı Erasmus+ Ana EYLEN 1 Yetişkin Eğitimi Personel Hareketliliği Projesi kapsamında 24 katılımcı AB deneyimi yaşadı.
Giresun	
Ordu	RAM çalışmalarını mümkün olduğu kadar rutin faaliyetlerin dışına taşımaya çalışmaktayız. Daha çok araştırma ve bilimsel yayınlar çıkarmaya gayret ediyoruz.

Tablo 86'da RAM'ların yönetim işleriyle ilgili diğer çalışma konularına yer verilmektedir. Burada Artvin, Rize ve Giresun RAM yönetim işleriyle ilgili hiçbir çalışmaya yer vermemişlerdir. Buna karşın Trabzon RAM'ın Erasmus projesi yaptığı, Ordu RAM'ın ise araştırma ve bilimsel yayınlar yaptığı görülmektedir.

RAM'larda il çerçeve programları ile yıllık çalışma programları ve rapor sayılarını içeren belli dokümanlar hazırlanır. Bu dokümanlar okulların gönderdikleri raporlara bağlı olarak düzenlenir. Üç türde düzenlenen raporları gönderen ya da göndermeyen okulların dağılımı ile ilgili bilgilere Tablo 87'de yer verilmiştir.

Tablo 87. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Rehberlik Hizmetleri İl Çerçeve Programları İle Yıllık Çalışma Programları ve Raporları Sayıları

	Rehberlik Programı	Hizmetleri	Çerçeve	Yıllık Programı	Çalışma	Yıl Sonu	Çalışma
	Bölüm Elemanlarınca	Komisyon	Belli Olmayan	Gönderen Okul	Göndermeyen Okul	Gönderen Okul	Göndermeyen Okul
Artvin	0	0	0	0	0	0	0
Rize	0	0	0	0	0	0	0
Trabzon	5	5	0	520	74	0	0
Giresun	4	10	0	228	0	228	0
Ordu	4	0	0	198	19	0	0

Tablo 87’de RAM’ların rehberlik hizmetleri il çerçeve programları ile yıllık çalışma programları ve raporları sayılarına yer verilmektedir. Tabloda görüldüğü gibi yıllık çalışma programının en fazla gönderilmediği il Trabzon’dur (s=74). Artvin ve Rize ilinin rehberlik hizmetleri il çerçeve programları ile yıllık çalışma programları ve raporları sayıları hakkında bilgi girmediği görülmektedir. Ayrıca yılsonu çalışma raporunun gönderilip gönderilmediği ile ilgili bilgiye sadece Giresun RAM yer vermiştir.

RAM’lar okullara her yıl ziyaretler yapmaktadırlar. Bu ziyaretlerin bazıları uygulama amaçlı iken bazıları ise rehberlik amaçlıdır. Tablo 88’de yapılan ziyaretlerin türü ve sayısı gösterilmektedir.

Tablo 88. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerine Yapılan Ziyaretler

	İlköğretim Okullarına		Ortaöğretim Okullarına		Genel Orta Öğretim Okullarına		Mesleki ve Teknik Okullara		Diğer Okul ve Kurumlara		TOPLAM	
	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı	Uygulama Amaçlı	Rehberlik Amaçlı
Artvin	0	10	0	9	0	5	0	5	0	0	0	29
Rize	10	42	11	28	0	38	0	42	0	0	21	150
Trabzon	127	127	148	148	27	27	65	65	0	0	367	367
Giresun	96	37	31	32	19			1	0	7	146	77
Ordu	0	10	16	13	0	3	0	3	0	0	16	29

Tablo 88’de RAM’lar tarafından okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerine yapılan ziyaretler gösterilmektedir. Rehberlik ve araştırma merkezlerince okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerine yapılan ziyaretlerde toplamda en fazla uygulama ve rehberlik amaçlı ziyaret Trabzon RAM tarafından yapılmıştır (s=367). Artvin RAM’da uygulama amaçlı bir ziyaretin yapılmadığı, toplamda da en az ziyareti Artvin RAM’ın yaptığı görülmektedir.

RAM’ların yaptıkları çalışmalardan bir diğeri de öğrenci, veli, öğretmen görüşmeleri yapmak ve öğrencilere bireysel ve grupla danışma hizmeti sunmaktır. Bireysel ve grupla danışma hizmetleri kişisel (psikolojik), eğitsel ve mesleki olarak üç gruba ayrılmaktadır. Tablo 89’da bununla ilgili yapılan çalışmaların sayısal verilerine yer verilmektedir.

Tablo 89. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetim İşleriyle İlgili Diğer Çalışma Konuları

Okul Türü	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Öğretmen Sayısı	Bireysel Rehberlik Hizmetleri			Grupla Rehberlik Hizmetleri		Grupla Rehberlik Hizmetleri		Grupla Rehberlik Hizmetleri		
				Psikolojik Rehberlik	Eğitsel Rehberlik	Mesleki Rehberlik	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	Grup Sayısı	Öğrenci Sayısı	
Artvin	Okul Öncesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İlkokul	5	8	0	15	0	0	0	0	0	0	0	6
	Ortaokul	8	11	0	20	0	0	0	0	0	0	0	10
	Orta Öğretim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yaygın Eğitim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rize	Okul Öncesi	30	75	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
	İlkokul	0	0	11	6	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ortaokul	0	0	2	15	0	0	0	0	0	0	0	0
	Orta Öğretim	0	0	28	6	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yaygın Eğitim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Diğer	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trabzon	Okul Öncesi	0	37	0	0	0	3	47	3	47	3	47	10
	İlkokul	0	0	0	0	0	10	85	10	85	10	85	85
	Ortaokul	123	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	62
	Orta Öğretim	120	60	0	120	500	12	19	12	500	500	0	360
	Yaygın Eğitim	0	65	0	0	0	6	0	6	0	6	0	6
	Diğer	0	125	125	125	125	4	15	4	65	4	65	3
Giresun	Okul Öncesi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	İlkokul	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1113
	Ortaokul	0	0	0	0	473	0	0	0	0	0	0	502
	Orta Öğretim	0	0	0	0	275	0	0	0	0	0	0	0
	Yaygın Eğitim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Diğer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ordu	Okul Öncesi	18	18	4	14	0	0	0	0	0	0	0	0
	İlkokul	21	21	6	12	3	0	0	0	0	0	0	0
	Ortaokul	8	8	3	5	0	0	0	0	0	0	0	0
	Orta Öğretim	16	16	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Yaygın Eğitim	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Diğer	8	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablo 89'da RAM'ların yönetim işleriyle ilgili diğer çalışma konularına yer verilmektedir. Rize ve Ordu illerinde mesleki rehberlik hizmeti ve grupla rehberlik hizmetleri adına çalışmaların yapılmadığı görülmektedir. Buna karşın hem bireysel hem de grupla rehberlik hizmeti çalışmalarında alanında bütün okul türlerinde en fazla çalışmanın yapıldığı il Trabzon' dur. Giresun RAM'ın ise sadece bireysel eğitsel rehberlik ve grupla mesleki rehberlik çalışmalarına ağırlık verdiği görülmektedir.

RAM'lar öğrencilerle yaptıkları görüşmeleri kendi içerisinde sorun alanlarına göre sınıflamaktadırlar. Bu sınıflama hem sorun alanlarına göre olmakta hem de cinsiyete göre yapılmaktadır. Aşağıda bununla ilgili yapılan dağılım gösterilmektedir.

Tablo 90. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sorun Alanlarının Değerlendirilmesi

	Sorun Alanları	Kız Sayısı	Erkek Sayısı	Toplam
Artvin	Sağlık Sorunları	0	0	0
	Okulla İlgili Sorunlar	3	5	8
	Aile ile İlgili Sorunlar	0	1	1
	Kişisel Sorunlar	2	2	4
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	0	0	0
	Sosyoekonomik Sorunlar	0	0	0
	Diğer	0	0	0
Rize	Sağlık Sorunları	1	1	2
	Okulla İlgili Sorunlar	6	5	11
	Aile ile İlgili Sorunlar	33	27	60
	Kişisel Sorunlar	0	0	0
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	2	0	2
	Sosyoekonomik Sorunlar	4	3	7
	Diğer	25	21	46
Trabzon	Sağlık Sorunları	8	12	20
	Okulla İlgili Sorunlar	20	32	52
	Aile ile İlgili Sorunlar	35	62	97
	Kişisel Sorunlar	25	85	110
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	62	50	112
	Sosyoekonomik Sorunlar	13	18	31
	Diğer	14	22	36
Giresun	Sağlık Sorunları	0	0	0
	Okulla İlgili Sorunlar	0	0	0
	Aile ile İlgili Sorunlar	0	0	0
	Kişisel Sorunlar	0	0	0
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	0	0	0
	Sosyoekonomik Sorunlar	0	0	0
	Diğer	0	0	0
Ordu	Sağlık Sorunları	1	1	2
	Okulla İlgili Sorunlar	1	2	3
	Aile ile İlgili Sorunlar	0	0	0
	Kişisel Sorunlar	24	44	68
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	0	0	0
	Sosyoekonomik Sorunlar	0	0	0
	Diğer	0	0	0

Tablo 90'da RAM'ların karşılaştıkları sorun alanlarının cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Artvin'de en fazla okulla ile ilgili dayalı sorunlar fazla iken (s=8), Rize'de aile ile ilgili sorunlar (s=60), Trabzon'da arkadaşlık ilişkileri ile ilgili sorunlar (s=112) ve Ordu'da ise kişisel sorunların (s=68) fazla olduğu görülmektedir. Giresun RAM'ın 2015 yılına ait sorun alanlarına yönelik bir bilgi girmediği görülmektedir.

RAM'larda TEOG sınavına dönük çalışmalara yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört

kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 91'de özetlenmektedir.

Tablo 91. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri TEOG'a Yönelik Çalışmalar

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Veli Sayısı	Mahalli Basın Sayısı
Artvin	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	120	0	120	0
	Sınav Kaygısı ve Baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	120	0	120	0
Rize	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	24	0	0	0
Trabzon	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	362	125	285	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	362	125	285	0
	Sınav Kaygısı ve baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	362	125	285	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	362	125	285	0
Giresun	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	511	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	511	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	107	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	473	0	381	1
Ordu	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	384	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	53	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	153	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	343	0	0	0

Tablo 91'de RAM'ların TEOG sınavına yönelik yaptıkları çalışmalara yer verilmektedir. TEOG' a yönelik yapılan bilgilendirme çalışmalarında öğrenci, öğretmen ve veli katılımının en fazla olduğu il Trabzon'dur. Bilgilendirme çalışmalarında mahalli basın sayısı sadece Giresun ilinde kullanılmıştır (n=1). Rize ili ise yapılan bilgilendirme çalışmalarına öğrenci, veli ve öğretmen katılımının en az olduğu ildir ve sadece tercih danışmanlığı kapsamında 24 öğrenciye ulaşmıştır. Ayrıca Ordu' da TEOG sınavına yönelik yapılan tüm çalışmalar öğrencilere yöneliktir.

RAM'larda YGS ve LYS'ye dönük çalışmalara da yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 92'de özetlenmektedir.

Tablo 92. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri YGS ve LYS'ye Yönelik Çalışmalar

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Veli Sayısı	Mahalli Basın Sayısı
Artvin	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	80	0	80	0
	Sınav Kaygısı ve baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	80	0	80	0
Rize	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	512	0	0	0
Trabzon	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	2500	325	1200	3
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	2500	325	1200	3
	Sınav Kaygısı ve baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	2500	325	1200	3
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	2500	325	1200	3
Giresun	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	275	0	0	1
Ordu	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Üst Öğrenim Programları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Sınav Kaygısı ve Baş etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	0	0	0	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	326	0	0	0

Tablo 92'de RAM'lerin YGS ve LYS'ye yönelik yaptıkları çalışmalara yer verilmektedir. YGS ve LYS' ye yönelik yapılan bilgilendirme çalışmalarında öğrenci, veli ve öğretmen katılımının en fazla olduğu il Trabzon'dur. Ordu, Giresun ve Rize'de sınava yönelik çalışmalarda sadece tercih danışmanlığı kapsamında öğrencilere dönük çalışmalar yapılmıştır. Bilgilendirme çalışmalarında mahalli basın sayısı ise Trabzon ve Giresun ilinde kullanılmıştır.

Mahkeme kararıyla verilen danışmanlık ve eğitim tedbiri kararlarının bir kısmı okullar tarafından yürütülürken bir kısmı da RAM'lardaki rehber öğretmenler tarafından yürütülür. Bu karar gereği tedbir kararı olan öğrenci ve ailesiyle görüşmeler planlanmaktadır. Tablo 93'te RAM'lara gönderilen tedbir kararlarına dair yapılan çalışmaların sayısal verilerine yer verilmektedir.

Tablo 93. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Danışmanlık ve Eğitim Tedbirleri ile İlgili Çalışmalar

	Danışmanlık ve eğitim tedbirleri ile ilgili çalışmalar	Görüşülen Birey Sayısı	Oturum Sayısı
Artvin	Danışmanlık Tedbiri	0	0
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	0	0
Rize	Danışmanlık Tedbiri	1	0
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	1	1

Tablo 93'ün devamı

	Danışmanlık ve eğitim tedbirleri ile ilgili çalışmalar	Görüşülen Birey Sayısı	Oturum Sayısı
Trabzon	Danışmanlık Tedbiri	0	0
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	0	0
Giresun	Danışmanlık Tedbiri	1	4
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	0	0
Ordu	Danışmanlık Tedbiri	1	24
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	0	0

Tablo 93'te RAM'ların danışmanlık ve eğitim tedbiriyle ilgili çalışmalarına yer verilmektedir. Danışmanlık ve eğitim tedbiri uygulamaları çerçevesinde görüşülen birey sayısının en fazla oldu il Rize (s=2), oturum sayısının en fazla olduğu il Ordu'dur (s=24). Bu anlamda danışmanlık tedbiri uygulamalarının hiç yapılmadığı il ise Artvin ve Trabzon olarak görülmektedir.

Farklı kademelerdeki okullarda öğrenim gören öğrenciler ya da görev alan personele dönük olarak da bazı faaliyetler sürdürülmektedir. Konuları farklı bu faaliyetler psiko-sosyal hizmetler bağlamında değerlendirilmektedir. Çalışmaların bir kısmı önleme amaçlıdır. Bu konuyla ilgili bulgular Tablo 94'de özetlenmektedir.

Tablo 94. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Psikososyal Koruma, Müdahale, Önleme Hizmetleri

Program Türü	Ulaşılan İlkokul Sayısı	Ulaşılan Ortaokul Sayısı	Ulaşılan Lise Sayısı	Ulaşılan Öğretmen Sayısı	Ulaşılan Yönetici Sayısı	Ulaşılan Öğrenci Sayısı	Ulaşılan Veli Sayısı	Eğitimi Katılan Psi. Dan.
Psikoeğitim	0	0	0	0	0	0	0	0
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	0	0	0	0	0	0	0	0
Grupla Psikolojik Danışma (Psikososyal)	0	0	0	0	0	0	0	0
Aile Eğitimi	0	0	0	0	0	0	0	0
Şiddetli Önleme	0	0	0	0	0	0	0	0
Madde Bağımlılığı	0	0	0	0	0	0	0	0
İhmal-İstismar	0	0	0	0	0	0	0	0
Zorbalık-Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0	0	0
Psikoeğitim	0	0	0	0	0	0	0	0
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	0	0	0	0	0	0	0	0
Grupla Psikolojik Danışma (Psikososyal)	0	0	0	0	0	0	0	0
Aile Eğitimi	0	0	0	0	0	0	0	0
Şiddetli Önleme	0	0	0	0	0	0	0	0
Madde Bağımlılığı	0	0	0	0	0	0	0	0
İhmal-İstismar	0	0	0	0	0	0	0	0
Zorbalık-Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0	0	0
Psikoeğitim	0	0	0	2	2	0	120	3
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	2	2	0	8	4	65	35	2
Grupla Psikolojik Danışma (Psikososyal)	2	4	2	15	5	285	362	6
Aile Eğitimi	2	4	0	0	0	0	65	4
Şiddetli Önleme	0	0	0	0	0	0	0	0
Madde Bağımlılığı	4	5	1	12	4	450	320	6
İhmal-İstismar	2	2	2	35	5	120	85	35
Zorbalık-Siber Zorbalık	0	3	1	6	2	95	155	4
Psikoeğitim	0	0	0	0	0	0	0	0
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	0	0	0	0	0	0	0	0
Grupla Psikolojik Danışma (Psikososyal)	0	0	0	0	0	0	0	0
Aile Eğitimi	0	0	0	0	0	0	0	0
Şiddetli Önleme	0	0	0	0	0	0	0	0
Madde Bağımlılığı	0	1	0	0	0	68	0	0
İhmal-İstismar	5	2	0	0	0	507	0	0
Zorbalık-Siber Zorbalık	0	1	0	0	0	68	0	0

Tablo 94'de okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan psikososyal koruma, müdahale, önleme hizmetlerine yer verilmektedir. Okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan psikososyal koruma, müdahale, önleme hizmetleri kapsamında Artvin, Rize ve Ordu illerinde herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Buna karşın psikososyal koruma, müdahale, önleme hizmetlerinin okul, öğrenci, veli, yönetici ve öğretmen anlamında en fazla ulaşım sağladığı il ise Trabzon'dur. Bu konularda eğitime katılan psikolojik danışman sayısının en fazla olduğu il ise yine Trabzon'dur (s=60).

Mevcut başlıklar altında bulunmayıp PDR hizmetleriyle bağlantılı olan diğer çalışma konularının değerlendirilmesi konusu da raporda yer bulmuştur. Bu başlık daha çok ön görülemeyen ancak çalışmalar esnasında fark edilen durumlarla bağlantılıdır. Tablo 95'te bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 95. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Diğer PDR Çalışma Konularının Değerlendirilmesi

Diğer Değerlendirmeler	
Artvin	Gönüllü rehber öğretmenlere yönelik Akran Arabuluculuğu eğitimi düzenlenmiştir.
Rize	
Trabzon	2015-1-TR01-KA104-018112 numaralı Engelli Bireylerin Sosyal Beceri Öğretiminde Kullanılan Farklı Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi konulu proje faaliyetleri. Ergenlerde cinsel eğitim ve danışmanlık becerileri konulu çalıştay, Hükümlülere yönelik eğitim seminerleri, 0-18 yaş aile eğitim seminerleri.
Giresun	Giresun Kızlarını Kazanıyor Proje Ortaklığı, Kızlara Meslek İstihdama Destek Proje Ortaklığı, Rehber Öğretmenler Tiyatro Etkinliği
Ordu	Görev bölgemiz rehber öğretmenlerinden gönüllü olanlara 4 farklı konuda mesleki paylaşım toplantıları yapılmıştır. Okullarda şiddeti önleme konusunda K1 projesi hazırlanmış ancak uzman değerlendirmesinde elenmiştir.

Tablo 95'te RAM'ların PDR ile ilgili yaptıkları diğer çalışma konularının değerlendirmesine yer verilmektedir. Burada Rize RAM herhangi bir değerlendirme yapmazken, diğer illerin RAM'ları yaptıkları çalışmaları yazmışlardır.

RAM'larda özel eğitim bölümleri bulunmaktadır. Bu hizmetler belli konularda sürdürülmekte olup okul ve öğrenci sayıları dikkate alınarak planlanmaktadır. Öğrencileri tanılama sürecinde belli ölçme araçları da kullanılmaktadır. Tablo 96'da bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 96. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim Gerektiren Bireylerin Belirlenmesi İçin Yapılan Taramalar

Tarama Konusu	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Taramada Uygulanan Ölçme Aracı
Artvin			
Rize	105	9999	Kaba Değerlendirme Formu
Trabzon			
Giresun	24	403	Snellen
	24	511	TYT 6-8
Ordu			

Tablo 96'da RAM'lerin özel eğitim gerektiren bireyler için yaptıkları taramalara yer verilmektedir. Ordu, Trabzon ve Artvin RAM'in 2015 yılında tarama yapmadığı ve veri girmediği görülmektedir. Rize RAM öğrenme güçlükleri taraması yapmış ve bu taramada Kaba Değerlendirme Formunu kullanmıştır. Giresun RAM ise Snellen Görme Taraması ve TYT 6-8 ölçme araçlarını kullanmıştır. Bu taramalarda en fazla öğrenciye ulaşan Rize RAM'dir (s=9999).

RAM'larda eğitsel tanılama sonuçları bir rapor halinde değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu yapılırken uyum sorunları belli kategorilere ayrılmakta ve bu kategoriler altında farklı ölçütler belirlenerek bunlara uyan bireylerin sayıları ortaya konmaktadır. Tanılama ile ilgili alanlar bazı RAM'larda farklı olduğundan illerin değerleri ayrı tablolarla gösterilmektedir. Tablo 97'de ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 97. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Eğitsel Tanılama Sonuçlarının Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Görme Yet.							Dil ve Konuşma Güçlüğü														TOPLAM			
	Yetersizliği Olmayan	Sınırdaki Zeka	Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik	Ortapadik Yetersizlik (Bedensel)	Görmeyenler	Az Görenler	İşitme Yetersizliği	Duygusal Davranış Bozukluğu	Üstün ve Özel Yetenekli	Ritim Boz. (Kekemeleşme)	Artikülasyon	Gecikmiş Konuşma	Diğer Konuşma Bozuklukları	Olizm (YGB)	Serebral Palsi	Eğitsel Tanı Konmayan	Birden Fazla Yetersizlik Tanısı	Özel Öğrenme Güçlüğü		Süregen Hastalık	Dikkat Eksikliği/ Hiperaktivite Bozukluğu	
Artvin	0-3 Yaş	0	0	9	3	0	0	12	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Okul öncesi	0	0	26	8	4	0	20	0	0	2	0	0	0	0	0	2	17	0	0	0	0	0	0	
	İlkokul	7	3	81	19	6	0	25	0	3	8	0	0	0	0	0	13	0	0	0	0	0	6	0	
	Ortaokul	2	2	108	25	13	0	21	0	3	6	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	2	2	1	
	Ortaöğretim	1	1	90	20	5	0	16	1	1	8	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	2	0	
	Yetişkin	1	0	100	51	30	0	34	0	1	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	
Rize	0-3 Yaş	0	0	21	2	0	0	30	0	5	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	26	0	0	0	
	Okul öncesi	0	0	54	21	4	1	37	0	0	10	0	0	0	2	2	19	0	0	0	18	0	3	0	
	İlkokul	4	0	122	45	14	0	56	0	5	21	7	0	0	1	2	30	0	0	0	38	8	4	2	
	Ortaokul	1	0	129	47	8	1	52	2	4	17	0	0	0	0	0	18	0	0	0	30	2	0	0	
	Ortaöğretim	0	0	120	35	6	0	34	2	0	6	0	0	0	0	0	10	0	0	0	18	0	0	0	
	Yetişkin	0	0	67	28	4	0	36	0	0	4	0	0	0	0	0	2	0	0	0	35	0	0	0	
Trabzon	0-3 Yaş	0	0	2	3	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Okul öncesi	0	0	25	20	3	0	19	1	0	11	0	0	0	0	0	11	0	1	0	0	0	2	0	
	İlkokul	5	0	116	59	24	25	54	1	0	28	0	0	0	0	0	79	0	1	0	0	5	7	3	
	Ortaokul	4	0	280	64	35	28	48	1	0	22	0	0	0	0	0	1	53	0	0	0	11	2	3	
	Ortaöğretim	3	0	279	51	25	21	19	2	0	19	0	0	0	0	0	34	0	0	0	0	3	1	0	
	Yetişkin	0	0	106	40	35	21	29	1	0	2	0	0	0	0	0	22	0	0	0	0	0	0	0	
Giresun	0-3 Yaş	2	0	5	0	3	0	22	0	0	1	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	
	Okul öncesi	16	0	45	18	2	0	48	5	2	3	0	1	0	1	3	2	44	0	0	0	0	0	0	
	İlkokul	55	6	99	27	6	0	37	1	3	6	1	13	1	1	4	1	54	0	0	0	27	0	0	
	Ortaokul	32	3	122	15	8	0	25	0	1	5	1	6	1	3	3	2	22	0	0	0	20	0	0	
	Ortaöğretim	8	3	217	41	8	0	42	2	9	6	2	0	0	2	2	1	8	0	0	0	6	0	0	
	Yetişkin	0	0	123	109	27	0	56	4	4	7	0	0	0	1	2	0	7	0	0	0	0	0	0	
Ordu	0-3 Yaş	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	
	Okul öncesi	12	0	35	12	6	0	3	0	0	4	0	0	0	0	0	25	0	0	0	6	0	0	0	
	İlkokul	30	0	160	20	16	0	8	0	4	20	0	0	0	0	0	18	0	0	0	18	74	1	1	
	Ortaokul	18	0	143	60	18	0	20	0	2	13	0	2	0	0	0	46	0	0	0	44	50	2	0	
	Ortaöğretim	12	0	148	11	11	0	30	0	0	0	0	3	0	0	0	60	0	0	0	47	22	0	0	
	Yetişkin	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	18	0	0	0	77	0	0	0	

RAM'ların 2015 yılında yaptıkları eğitsel tanılama sonuçlarının dağılımı Tablo 97'de gösterilmektedir. Bu yıl içerisinde tüm illerde en fazla "hafif düzeyde zihinsel yetersizlik" alanına öğrenci yerleştirildiği görülmektedir. Serebral palsi tanısı hiçbir ilde tanı olarak konmamıştır. Üstün ve özel yetenek tanısı alan öğrencilerin en fazla bulunduğu il Giresun (s=19) iken özel öğrenme güçlüğü tanısı almış öğrencilerin en fazla olduğu il ise Ordu'dur (s=146).

Bireyler eğitsel tanılamaya tabi tutulduktan sonra belli kurumlara yönlendirilirler. Bu kurumların sayısı ve türü oldukça fazladır. Tablo 98'de bu tür yönlendirmelerle ilgili bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 98. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yapılan Eğitsel Tanılama Sonuçlarına Göre Yönlendirme Sonuçları

Yönlendirme Yapılan Okul ve Kurumlar	Yönlendirilen Birey Sayısı (Artvin)	Yönlendirilen Birey Sayısı (Rize)	Yönlendirilen Birey Sayısı (Trabzon)	Yönlendirilen Birey Sayısı (Giresun)	Yönlendirilen Birey Sayısı (Ordu)
Görme Engelliler Okulları	0	0	2	0	0
İşitme Engelliler Okulları	0	3	9	0	5
Ortopedik Engelliler Okulları	0	0	0	0	0
Özel Eğitim Mesleki Eğitimi Merkezi (Okulu)	45	19	62	48	21
Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu)	5	15	69	40	44
Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)	26	5	22	36	13
Özel Eğitim Sınıfları	118	79	192	49	83
Kaynaştırma Eğitimi	336	192	163	666	218
Evde Eğitim	29	17	39	15	5
Bilim Sanat Merkezi	0	0	0	0	0
Hastanede Eğitim	0	0	0	0	0
Diğer	201	0	0	128	37

Tablo 98'de RAM'larda yapılan eğitsel tanılama sonuçlarına göre yapılan yönlendirme sonuçları gösterilmektedir. Yapılan eğitsel tanılama sonuçlarına göre Trabzon hariç diğer illerde en çok yönlendirmenin yapıldığı okul ve kurum "Kaynaştırma Eğitimi" dir. Trabzon da ise yönlendirmenin fazla olduğu okul-kurum "Özel Eğitim Sınıfları" olarak görülmektedir. Buna karşın 2015 yılında beş ilde "Ortopedik ve Görme Engelliler Okulları", "Bilim Sanat Merkezi" ve "Hastanede Eğitim" okul ve kurumlarına hiç öğrenci yönlendirilmemiştir.

Özel eğitim hizmetleri kapsamında bireylere dönük olarak ev ve okul ziyaretleri düzenlenmektedir. Bu ziyaretlerde tanılama, eğitim ve izleme çalışmaları sürdürülmektedir. Tablo 99'da bu durumla ilgili bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 99. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Bireylerle İlgili Gerçekleştirilen Ziyaretler

	Ziyaret Türü	Tanımlama Amaçlı Ziyaret Sayısı	Eğitim Amaçlı Ziyaret Sayısı	İzleme Amaçlı Ziyaret Sayısı
Artvin				
Rize				
Trabzon	Ev Ziyaretleri	0	0	44
Giresun	Ev Ziyaretleri	0	0	15
Ordu	Ev Ziyaretleri	5	0	0
	Okul Ziyaretleri	0	8	28

Tablo 99'da RAM'ların bireylerle ilgili gerçekleştirdikleri ziyaretlere yer verilmektedir. Artvin ve Rize RAM'ın bu yıl hiç ziyaret yapmadığı görülmektedir. Tanılama amaçlı ziyaretlerin en fazla Ordu'da, eğitim amaçlı ziyaretlerin de yine en fazla Ordu'da, izleme amaçlı ziyaretlerin ise en fazla Trabzon'da yapıldığı görülmektedir.

RAM'ların sorun olarak gördükleri ve bu sorunlara çözüm olabileceklerini düşündükleri maddeler Tablo 100'de belirtilmektedir. Burada her RAM kendi bünyesinde genel bir değerlendirmede bulunmuş ve sorun-önerilerini sunmuştur.

Tablo 100. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sorunlar-Öneriler

Artvin	Rehberlik Araştırma Merkezinin çalışma şartlarının iyileştirilmesi gerekmektedir.
Rize	1. İş yükü, özel eğitim hizmetlerinin yoğunluğu nedeniyle dengesiz hale gelmiştir. Rehberlik hizmetleri çalışmaları eksik kalmaktadır. 2. Çalışanların sirkülasyonunun fazla olması nedeniyle nitelik sorunu yaşanmaktadır. 3. Özel eğitimcilerin 15 saat ek ders alması okulları tercih etmelerine neden olmaktadır. 4. Psikolojik Danışman ünvanının artık kullanılmaması mesleğin algılanması ve bakış açısını olumsuz etkilemektedir.
Trabzon	Rehberlik programının bütün okul seviyelerinde yeniden revize edilmesi, ilkokul ve ortaokullarda rehberlik dersinin yeniden okutulması gereken zorunlu dersler arasına alınması, RAM'larda gereğinden çok fazla personelin istihdam edilmesi çalışmaları olumsuz yönde etkilemektedir. Özel eğitim ve rehberlik alanına yapılan alandışı atamalar, nitelik olarak hizmetlerin kalitesini artırıcı önlemlerin alınması. Bütün okul türlerinde ve RAM'larda rehberlik normunun kurumların ihtiyacına göre yeniden düzenlenmesi.
Giresun	RAMDEVU sistemi genel olarak çok olumlu olmakla birlikte bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Sistemin esnek olmaması en önemli problemidir. Özellikle özel eğitim bölümü öğretmenleri bölümle ilgili proje geliştirme ve uygulama, aile eğitimleri, ev ziyaretleri vb. işleri yapmaya yeterince zaman bulamamaktadır. Bu bakımdan sistem esnek hale getirilebilir.
Ordu	1. Şiddeti önleme çalışmaları mevzuat karışıklığı ve koordinasyon eksikliği nedeniyle aksamaktadır. Şiddeti önleme çalışmalarının rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri içerisine dahil edilerek ayrı planlama ve raporlamadan vazgeçilmesi uygulamaları daha rasyonel hale getirecektir. 2. Bağımlılıkla mücadele eğitimlerinin de çerçeve programa dahil edilmesi ve halk eğitim merkezlerinin devre dışı bırakılması uygulama pratiğini arttıracaktır. 3. Çerçeve program güncellemelerinin erken yapılması.

Tablo 100'de RAM'ların sorunları ve getirdikleri çözüm önerileri gösterilmektedir. İllerdeki RAM'lar kendi görüşleri doğrultusunda var olan sorunlara yönelik bazı çözüm önerilerinde bulunmuşlardır.

Okullar gerekli gördükleri ve ihtiyaç hissettikleri durumlarda ölçme araçlarını kullanırlar. Bu ölçme araçlarının bir kısmı bazı okul kademelerinde kullanılırken bir kısmı

hiç kullanılmamaktadır. Tablo 101'de illerin okul rehberlik ve psikolojik danışma servisinde bulunan ve kullanılan ölçme araçları ve uygulama sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 101. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinde Bulunan ve Kullanılan Ölçme Araçları ve Uygulama Sayıları

	Diğer		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yaygın		Toplam
	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı		
1 Otobiyografi	0	130	1130	1902	6000	0	0	0	0	0	0	0	9162
2 Sosyometri	0	2	28	46	46	0	0	0	0	0	0	0	122
3 Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	890	1126	1038	0	0	0	0	0	0	0	3054
4 Problem Tarama Listesi (O Takımı)	0	0	16	24	16	0	0	0	0	0	0	0	56
5 Problem Tarama Listesi (L Takımı)	0	0	1376	5100	8342	0	0	0	0	0	0	0	14818
6 Kimdir Bu Tekniği	0	0	30	64	54	0	0	0	0	0	0	0	148
7 Snellen Göz Tarama Testi	0	0	1050	5436	582	0	0	0	0	0	0	0	7068
8 Kime Göre Ben Neyim Tekniği	0	0	16	30	8	0	0	0	0	0	0	0	54
9 Boş Zamanları Değerlendirme Anketi	0	0	176	84	9152	0	0	0	0	0	0	0	9412
10 Devamsızlık Nedenleri Anketi	0	0	10	4	48	0	0	0	0	0	0	0	62
11 Beier Cümle Tamamlama Testi	0	132	1458	722	796	0	0	0	0	0	0	0	3108
12 Sınava Kaygısı Ölçeği	0	2	30	22	14	0	0	0	0	0	0	0	68
13 Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	304	4150	2882	1622	0	0	0	0	0	0	0	8958
14 Aile Envanteri	0	6	46	44	14	0	0	0	0	0	0	0	110
15 Akademik Benlik Kaygı Ölçeği	0	0	592	426	166	0	0	0	0	0	0	0	1184
16 Kendini Değerlendirme Anketi	0	0	14	14	6	0	0	0	0	0	0	0	34
17 Mesleki Olgunluk Ölçeği	0	0	1020	1134	198	0	0	0	0	0	0	0	2352
	0	0	26	28	6	0	0	0	0	0	0	0	60
	0	0	678	1818	4906	0	0	0	0	0	0	0	7402
	0	0	16	32	34	0	0	0	0	0	0	0	82
	0	66	648	188	184	0	0	0	0	0	0	0	1086
	0	2	8	12	8	0	0	0	0	0	0	0	30
	0	0	260	2778	2298	0	0	0	0	0	0	0	5336
	0	0	6	60	36	0	0	0	0	0	0	0	102
	0	0	42	1062	60	0	0	0	0	0	0	0	1164
	0	0	2	14	4	0	0	0	0	0	0	0	20
	0	212	746	838	878	0	0	0	0	0	0	0	2674
	0	2	18	16	10	0	0	0	0	0	0	0	46
	0	0	40	1198	954	0	0	0	0	0	0	0	2192
	0	0	4	30	12	0	0	0	0	0	0	0	46
	0	0	222	370	1154	0	0	0	0	0	0	0	1746
	0	0	10	14	18	0	0	0	0	0	0	0	42
	0	0	0	410	892	0	0	0	0	0	0	0	1302
	0	0	0	18	16	0	0	0	0	0	0	0	34

A T İ S

Tablo 101'in devamı

	Diğer		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yaygın		Toplam
	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı		
18 Kişilik Envanteri	0	0	0	0	62	86	0	0	0	0	0	0	148
19 TKT 7-11	0	0	0	0	4	4	0	0	0	0	0	0	8
20 TYT 6-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21 TYT 9-11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	244
22 Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	0	0	0	26	0	0	0	0	0	0	26
23 Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	0	0	0	58	0	0	0	0	0	0	0	58
24 Diğer	0	0	166	2538	4	1646	2754	0	0	0	0	0	7104
1 Otobiyoğrafi	0	0	2	22	18	18	22	0	0	0	0	0	64
2 Sosyometri	0	0	0	2538	36	5626	8306	0	0	0	0	0	16470
3 Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	0	1682	24	2258	1662	0	0	0	0	0	5602
4 Problem Tarama Listesi (O Takımı)	0	0	80	1088	20	52	12	0	0	0	0	0	86
5 Problem Tarama Listesi (L Takımı)	0	0	80	310	6	746	6529	0	0	0	0	0	7665
6 Kimdir Bu Tekniği	0	0	2	1748	36	1680	1152	0	0	0	0	0	4580
7 Snellen Göz Tarama Testi	0	0	126	7564	104	7753	6030	0	0	0	0	0	21473
8 Kime Göre Ben Neyim Tekniği	0	0	0	702	18	994	362	0	0	0	0	0	2058
9 Boş Zamanları Değerlendirme Anketi	0	0	0	1000	24	1404	1200	0	0	0	0	0	3604
10 Devamsızlık Nedenleri Anketi	0	0	0	812	22	1558	4784	0	0	0	0	0	7154
	0	0	0	22	46	46	36	0	0	0	0	0	104

Tablo 101'in devamı

	Diğer		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yaygın		Toplam
	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	
11 Beier Cümle Tamamlama Testi	10	0	0	0	974	786	34	0	1804				46
12 Sınav Kaygısı Ölçeği	2	0	0	0	687	7100	6213	0	14002				223
13 Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	0	0	0	1371	1653	1259	0	4283				57
14 Aile Envanteri	0	30	1546	1567	538	0	0	3681					61
15 Akademik Benlik Kaygı Ölçeği	0	0	298	1986	846	0	0	3130					62
16 Kendini Değerlendirme Anketi	0	0	386	1351	1512	0	0	3249					59
17 Mesleki Olgunluk Ölçeği	0	0	90	1200	1499	0	0	2789					36
18 Kişilik Envanteri	0	0	256	282	6	0	0	544					18
19 TKT 7-11	0	0	58	156	0	0	0	214					6
20 TYT 6-8	0	0	58	438	0	0	0	496					8
21 TYT 9-11	0	0	58	156	346	0	0	560					10
22 Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	98	340	4	0	0	442					14
23 Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	0	168	266	0	0	0	434					10
24 Diğer	0	0	1534	2510	2038	0	0	6082					56

Rize

Tablo 101'in devamı

	Diğer		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yaygın		Toplam
	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	
1 Otobiyografi	92	2	404	2	8006	12394	180	20918	752	4	42566	444	
2 Sosyometri	0	0	0	0	5028	4250	88	3428	0	0	12706	202	
3 Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	0	0	3544	14688	208	17456	672	3	36360	419	
4 Problem Tarama Listesi (O Takımı)	0	0	0	0	3866	18546	118	5308	590	2	28310	180	
5 Problem Tarama Listesi (L Takımı)	0	0	0	0	590	1874	30	25280	50	2	27794	168	
6 Kimdir Bu Tekniği	0	0	0	0	3646	5324	104	2294	490	2	11754	212	
7 Snellen Göz Tarama Testi	0	0	696	4	19534	13462	130	5904	124	2	39720	366	
8 Kime Göre Ben Neyim Tekniği	0	0	0	0	2154	3062	64	1166	0	0	6382	118	
9 Boş Zamanları Değerlendirme Anketi	0	0	0	0	2800	5814	126	1748	110	1	10472	213	
10 Devamsızlık Nedenleri Anketi	0	0	0	0	1806	6558	108	9226	672	3	18262	223	
11 Beier Cümle Tamamlama Testi	0	0	0	0	348	1480	38	1228	0	0	3056	78	
12 Sınav Kaygısı Ölçeği	78	2	0	0	1236	9644	190	6436	131	2	17525	320	
13 Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	0	0	0	1356	1840	44	5220	110	1	8526	101	
14 Aile Envanteri	0	0	288	4	5664	4394	82	5420	0	0	15766	194	
15 Akademik Benlik Kaygı Ölçeği	0	0	0	0	0	4154	78	2288	0	0	6442	112	
16 Kendini Değerlendirme Anketi	0	0	0	0	1536	2408	68	2676	0	0	6620	126	
17 Mesleki Olgunluk Ölçeği	10	2	0	0	38	2902	60	3820	0	0	6770	116	

T
r
a
b
z
o
n

Tablo 101'in devamı

	Diğer		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yaygın		Toplam
	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı		
18 Kişilik Envanteri	0	0	0	0	506	2728	1476	0	4710	0	80		
19 TKT 7-11	0	0	0	0	204	196	662	0	1062	0	20		
20 TYT 6-8	0	0	0	0	54	3608	480	0	4142	0	26		
21 TYT 9-11	0	0	0	0	58	358	3490	0	3906	0	28		
22 Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	0	0	320	726	1116	0	2162	0	52		
23 Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	0	426	4	598	288	480	0	1792	0	44		
24 Diğer	0	0	162	2	6814	8694	8548	731	24949	0	171		
1 Otobiyografi	0	0	0	0	5888	8114	13923	0	27295	0	216		
2 Sosyometri	0	0	0	0	3018	4486	2250	0	9754	0	118		
3 Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	0	0	2052	3728	18282	0	24062	0	181		
4 Problem Tarama Listesi (O Takımı)	0	0	0	0	1504	3644	1308	0	6456	0	60		
5 Problem Tarama Listesi (L Takımı)	0	0	0	0	250	298	9878	104	10530	0	62		
6 Kimdir Bu Tekniği	0	0	0	0	2556	3716	2681	0	8953	0	119		
7 Snellen Göz Tarama Testi	0	0	180	2	8018	5270	2522	0	15990	0	180		
8 Kime Göre Ben Neyim Tekniği	0	0	0	0	814	2010	1278	0	4102	0	53		
9 Boş Zamanları Değerlendirme Anketi	0	0	0	0	772	1388	1690	0	3850	0	64		
10 Devamsızlık Nedenleri Anketi	0	0	0	0	432	1932	6974	0	9338	0	80		

Tablo 101'in devamı

	Diğer		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yaygın		Toplam
	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	
11 Beier Cümle Tamamlama Testi	0	444	0	402	0	1970	0	2816	0	0	0	0	24
12 Sınav Kaygısı Ölçeği	0	208	0	2874	0	1958	0	5040	0	0	0	0	96
13 Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	876	0	414	0	1152	0	2442	0	0	0	0	34
14 Aile Envanteri	340	2434	180	1924	0	1080	0	5958	0	0	0	0	70
15 Akademik Benlik Kaygı Ölçeği	0	0	0	704	0	684	0	1388	0	0	0	0	27
16 Kendini Değerlendirme Anketi	342	484	0	912	0	728	0	2466	0	0	0	0	44
17 Mesleki Olgunluk Ölçeği	0	76	0	272	0	4	0	352	0	0	0	0	18
18 Kişilik Envanteri	0	212	0	346	0	0	0	558	0	0	0	0	14
19 TKT 7-11	0	500	0	0	0	0	0	500	0	0	0	0	4
20 TYT 6-8	0	0	0	1398	0	0	0	1398	0	0	0	0	24
21 TYT 9-11	0	0	0	0	0	2270	0	2270	0	0	0	0	24
22 Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	0	102	0	0	0	102	0	0	0	0	4
23 Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	100	50	120	0	0	0	270	0	0	0	0	10
24 Diğer	346	2992	0	3846	0	8449	60	15693	0	0	0	0	79

Tablo 101'in devamı

		Diğer	Anaokulu	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yaygın	Toplam
		Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	
Ordu	1 Otobiyografi	0	0	2125	7208	8758	0	18091
		0	0	29	72	52	0	153
	2 Sosyometri	0	0	1469	1535	2164	0	5168
		0	0	19	33	25	0	77
	3 Başarısızlık Nedenleri Anketi	0	0	1818	7094	10582	0	19494
		0	0	28	75	62	0	165
	4 Problem Tarama Listesi (O Takımı)	0	0	1370	5850	3420	0	10640
		0	0	20	43	16	0	79
	5 Problem Tarama Listesi (L Takımı)	0	0	184	311	12398	0	12893
		0	0	6	9	36	0	51
	6 Kimdir Bu Tekniği	0	0	1302	1022	1118	0	3442
		0	0	24	30	16	0	70
	7 Snellen Göz Tarama Testi	0	204	8188	6856	1760	0	17008
		0	2	69	56	12	0	139
	8 Kime Göre Ben Neyim Tekniği	0	0	370	797	86	0	1253
		0	0	8	25	4	0	37
	9 Boş Zamanları Değerlendirme Anketi	0	0	816	1818	564	0	3198
	0	0	20	42	4	0	66	
10 Devamsızlık Nedenleri Anketi	0	0	944	2048	10720	0	13712	
	0	0	16	48	50	0	114	
11 Beier Cümle Tamamlama Testi	0	0	308	380	72	0	760	
	0	0	12	12	8	0	32	
12 Sınav Kaygısı Ölçeği	0	0	282	5578	6906	0	12766	
	0	0	10	81	51	0	142	
13 Çalışma Davranışı Değerlendirme Ölçeği	0	0	758	911	286	0	1955	
	0	0	8	11	4	0	23	
14 Aile Envanteri	0	104	2030	1530	1444	0	5108	
	0	2	26	31	8	0	67	
15 Akademik Benlik Kaygı Ölçeği	0	0	110	1036	866	0	2012	
	0	0	2	22	13	0	37	
16 Kendini Değerlendirme Anketi	0	0	226	382	1582	0	2190	
	0	0	8	6	18	0	32	
17 Mesleki Olgunluk Ölçeği	0	0	252	522	1176	0	1950	
	0	0	6	19	16	0	41	

Tablo 101'in devamı

	Diğer		Anaokulu		İlkokul		Ortaokul		Lise		Yaygın		Toplam
	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	Uyg Sayısı/ Okul Sayısı	
18 Kişilik Envanteri	0	0	0	0	140	596	0	0	0	0	0	0	736
	0	0	0	0	4	14	0	0	0	0	0	0	18
19 TKT 7-11	0	0	0	0	150	0	0	0	0	0	0	0	150
	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	4
20 TYT 6-8	0	0	0	0	90	238	0	0	0	0	0	0	328
	0	0	0	0	2	4	0	0	0	0	0	0	6
21 TYT 9-11	0	0	0	0	92	0	542	0	0	0	0	0	634
	0	0	0	0	2	0	4	0	0	0	0	0	6
22 Kuder İlgili Alanları Envanteri	0	0	0	0	230	82	0	0	0	0	0	0	312
	0	0	0	0	4	2	0	0	0	0	0	0	6
23 Metropolitan Okul Olgunluğu Ölçeği	0	0	230	4	394	142	0	0	0	0	0	0	766
	0	0	4	9	9	4	0	0	0	0	0	0	17
24 Diğer	16	46	2	20	2457	12492	8325	520	23856	31	4	4	103
	1	2	20	45	20	45	31	4	31	4	4	4	103

Tablo 101'de Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illerindeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde bulunan ve kullanılan ölçme araçları ve uygulama sayılarına yer verilmektedir. Artvin ilinde toplamda en fazla Başarısızlık Nedenleri Anketi (s=14818) uygulanırken, Rize'de Snellen Göz Tarama Testi (s=21473), Trabzon'da Otobiyografi (s=42566), Giresun'da Otobiyografi (s=27295) ve Ordu ilinde ise Başarısızlık Nedenleri Anketi'nin (s=19494) en fazla uygulandığı görülmektedir. Ayrıca bu ölçme araçlarının en fazla uygulandığı okul türleri ise ilkokul, ortaokul ve lise kademeleridir.

RAM raporlarında okul PDR servislerinde yapılan uygulamaların tür ve sayılarına yer verilmektedir. Burada da uygulamalar; görüşme, bireysel ve grupla psikolojik danışma ve rehberlik şeklinde farklı kategorilere ayrılmıştır. Görüşme kısmında velilere de yer verilmiştir. Bireysel rehberlik olarak PDR, eğitsel ve mesleki rehberlik, grup PDR hizmetleri kapsamında ise kişisel, eğitsel ve mesleki rehberlik uygulamaları yapılmaktadır. Tablo 102'de bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 102’de illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince, rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti verilen öğrenci veya bireylere ilişkin hizmetlerin değerlendirilmesine yer verilmiştir Tüm illerde öğrenci görüşmelerinin en fazla olduğu kademe türü liselerdir. Veli görüşmelerinde Artvin ve Rize illerinde ortaöğretim düzeyinde fazla iken Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde lise düzeyinde daha fazladır. Öğrenci görüşmelerinde ise Artvin, Trabzon ve Giresun ve Ordu ilinde lise düzeyinde öğrenci görüşmeleri fazla iken, Rize’de ortaokul öğrenci görüşmeleri fazladır. Bireysel rehberlik hizmetleri ise Rize ili hariç diğer bütün illerde lise düzeyinde daha fazla yapılmaktadır. Grup rehberliği anlamında tüm illerdeki okul kademelerinde en az hizmetin kişisel grup rehberliği alanında en fazla hizmetin ise eğitsel grup rehberliği alanında verildiği görülmektedir.

Okul rehberlik servisleri öğrencilerle yaptıkları görüşmeleri kendi içerisinde sorun alanlarına göre sınıflamaktadırlar. Bu sınıflama hem sorun alanlarına göre olmakta hem de cinsiyete göre yapılmaktadır. Tablo 103’te bununla ilgili yapılan dağılım gösterilmektedir.

Tablo 103. Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Çalışmaların Sorun Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

	Öğrenci görüşmelerinin sorun alanlarına göre dağılımı	KIZ SAYISI	ERKEK SAYISI	TOPLAM
Artvin	Sağlık Sorunları	967	1010	1977
	Okulla İlgili Sorunlar	3380	3149	6577
	Aile ile İlgili Sorunlar	2439	1704	4143
	Kişisel Sorunlar	3393	2889	7017
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	1113	944	2057
	Sosyoekonomik Sorunlar	1113	944	2057
	Diğer	988	1224	2212
Rize	Sağlık Sorunları	2149	1686	3835
	Okulla İlgili Sorunlar	5007	6211	11218
	Aile ile İlgili Sorunlar	4046	3026	7012
	Kişisel Sorunlar	5232	3888	9120
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	5136	4111	9247
	Sosyoekonomik Sorunlar	1972	1629	3601
	Diğer	3782	1975	5757
Trabzon	Sağlık Sorunları	4250	3478	7728
	Okulla İlgili Sorunlar	15034	14161	29195
	Aile ile İlgili Sorunlar	8852	7219	16071
	Kişisel Sorunlar	13699	10910	24609
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	16280	13501	29781
	Sosyoekonomik Sorunlar	4640	4543	9183
	Diğer	4629	4342	8971
Giresun	Sağlık Sorunları	1832	1478	3310
	Okulla İlgili Sorunlar	4691	4793	9484
	Aile ile İlgili Sorunlar	4589	3633	8222
	Kişisel Sorunlar	6743	5458	12201
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	5596	5254	10850
	Sosyoekonomik Sorunlar	2476	2998	5474
	Diğer	2447	2611	5058
Ordu	Sağlık Sorunları	1796	1716	3512
	Okulla İlgili Sorunlar	5602	5643	11245
	Aile ile İlgili Sorunlar	4519	3766	8285
	Kişisel Sorunlar	6322	4923	11245
	Arkadaşlık İlişkilerine Dayalı Sorunlar	6608	5674	12282
	Sosyoekonomik Sorunlar	2146	2220	4366
	Diğer	2212	1462	3674

İllerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan çalışmaların sorun alanlarına göre değerlendirilmesi Tablo 103'te gösterilmektedir. Genel toplama bakıldığında Artvin ilindeki okullardaki öğrencilerde en fazla kişisel sorunlar yaşanırken (s=7017), Rize'de okulla ilgili sorunların (s=11218), Trabzon'da arkadaşlık ilişkilerine dayalı sorunların (s=29781), Giresun'da da arkadaşlık ilişkilerine dayalı sorunların (s=10850) ve Ordu ilinde de yine arkadaşlık ilişkilerine dayalı sorunların (s=12282) en fazla yaşandığı görülmektedir. Yaşanan sorunlardaki kız-erkek dağılımına bakıldığında ise anlamlı bir fark görülmemiştir.

Okul rehberlik servisleri, mesleki rehberlik uygulamaları kapsamında öğrencilerle birlikte üst öğrenim kurumlarını ziyaret ederler. Bu ziyaretlerin bir kısmı okullara yapılırken bir kısmı ise işyeri ziyareti olarak yapılmaktadır. Tablo 104'de ziyaret edilen okul-işyeri sayısı ve ziyaret eden öğrenci sayısını gösterilmektedir.

Tablo 104. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Mesleki Rehberlik ve Yönelme Hizmetleri Kapsamında Yapılan

	Ziyaret Edilen Üst Okullar	Okul ve İşyeri Sayısı	Öğrenci Sayısı
Artvin	Anadolu- Fen Lisesi	222	3520
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	32	398
	Sosyal Bilimler Lisesi	26	462
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	154	2522
	İşyeri	175	1990
	Fakülte ve Yüksekokullar	242	4038
	Diğer	86	2284
Rize	Anadolu- Fen Lisesi	448	6204
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	113	2708
	Sosyal Bilimler Lisesi	138	3960
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	276	5258
	İşyeri	261	3454
	Fakülte ve Yüksekokullar	277	5342
	Diğer	179	4942
Trabzon	Anadolu- Fen Lisesi	650	11978
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	100	2046
	Sosyal Bilimler Lisesi	90	2612
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	576	8882
	İşyeri	368	6616
	Fakülte ve Yüksekokullar	626	12014
	Diğer	245	8902
Giresun	Anadolu- Fen Lisesi	271	5505
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	64	3056
	Sosyal Bilimler Lisesi	62	3262
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	231	6258
	İşyeri	322	2706
	Fakülte ve Yüksekokullar	227	7020
	Diğer	204	3124
Ordu	Anadolu- Fen Lisesi	275	5606
	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi	44	1043
	Sosyal Bilimler Lisesi	73	2130
	Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri	227	4716
	İşyeri	152	2774
	Fakülte ve Yüksekokullar	316	5478
	Diğer	155	2919

Tablo 104'te illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince mesleki rehberlik ve yöneltme hizmetleri kapsamında yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Artvin, Rize ve Ordu illerinde öğrenciler en fazla Anadolu-Fen liselerine yönlendirilirken Trabzon ve Giresun' da öğrenciler daha çok fakülte ve yüksekokullara yönlendirilmektedir. Ayrıca tüm illerde en az yönlendirmenin yapıldığı okul türü de Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi/Spor Meslek Lisesi'dir.

İllerdeki RAM'lara bağlı okullarda Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne yönelik çalışmalara da yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 105'te özetlenmektedir.

Tablo 105. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar-Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi'ne Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Aile Sayısı	Mahalli Basın
Artvin	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	6832	932	3740	12
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	5866	622	2804	30
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	5452	650	2930	2
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	2882	318	2032	0
Rize	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	14529	1979	7994	20
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	13787	1346	6042	4
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	13407	1188	6098	2
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	5759	511	3785	4
Trabzon	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	26616	3608	14522	18
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	23082	2446	9936	4
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	27078	2338	10910	2
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	13942	1388	7076	4
Giresun	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	10192	1884	5812	10
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	11283	1648	5295	86
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	11102	1412	4604	86
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	6092	948	2922	0
Ordu	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	13095	2154	6549	6
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	12234	1470	6360	64
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	11925	1151	4970	4
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	6890	734	4776	2

Tablo 105'te illerdeki RAM'larda temel eğitimden ortaöğretime geçiş sistemine yönelik olarak yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Artvin, Rize, Trabzon ve Ordu illerinde öğrencilere yönelik daha çok sınav hakkında bilgi verme çalışmaları yapılırken, Giresun'da ise daha çok üst öğretim programları hakkında bilgi verildiği görülmektedir. Ailelerde ve ulaşılan öğretmenlerde ise durum tüm illerde aynıdır ve sınav hakkında bilgi

verme çalışmalarında daha fazla aileye ulaşıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda mahalli basını en fazla kullanan il ise Giresun'dur (s=182).

İllerdeki RAM'lara bağlı okullarda YGS ve LYS' ye dönük çalışmalara da yer verilmektedir. Bu kapsamda yapılan faaliyetler öğrenci, öğretmen, veli ve mahalli basını kapsamaktadır. Konular dört kategoride toplanmıştır. Raporun bu kısmından elde edilen bulgular Tablo 106'da özetlenmektedir.

Tablo 106. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Sınavlar ve Sınav Kaygısına Yönelik Çalışmalar-YGS ve LYS'ye Yönelik Olarak Yapılan Çalışmalar

	Yapılan Bilgilendirme Çalışmalarının Konusu	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Aile Sayısı	Mahalli Basın
Artvin	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	10612	790	2480	2
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	8380	588	2278	2
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	5774	346	2032	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	2842	300	802	0
Rize	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	16092	1356	3959	8
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	13546	795	3296	5
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	9507	571	2196	6
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	3205	241	842	4
Trabzon	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	38692	3440	14522	18
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	28984	2496	9936	4
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	25808	1640	10910	2
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	10686	826	7076	4
Giresun	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	21037	2233	5787	18
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	18349	1493	5491	0
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	13852	835	4820	0
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	7010	762	2826	0
Ordu	Sınav Hakkında Bilgi Verilen	21167	1757	6333	16
	Üst Öğretim Programları Hakkında Bilgi Verilen	15609	1394	3959	12
	Sınav Kaygısı ve Baş Etme Yolları Hakkında Bilgi Verilen	11413	872	2686	12
	Tercih Danışmanlığı Kapsamında Hizmet Verilen	5852	528	1378	8

Tablo 106'da illerdeki RAM'larda YGS ve LYS'ye yönelik olarak yapılan çalışmalara yer verilmektedir. Tabloya göre tüm illerde, sınav hakkında bilgilendirici çalışmalarda ulaşılan öğrenci, öğretmen ve aile sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda mahalli basını en fazla kullanan il ise Ordu'dur (s=48).

Mahkeme kararıyla verilen danışmanlık ve eğitim tedbiri kararlarının bir kısmı okullardaki rehberlik servisleri tarafından yürütülmektedir. Bu karar gereği tedbir kararı olan öğrenci ve ailesiyle görüşmeler planlanmaktadır. Tablo 107'de RAM'lara gönderilen tedbir kararlarına dair yapılan çalışmaların sayısal verilerine yer verilmektedir.

Tablo 107. Rehberlik Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Danışmanlık ve Eğitim Tedbirleri ile İlgili Çalışmalar

		Görüşülen Birey Toplamı	Oturum Sayısı
Artvin	Danışmanlık Tedbiri	161	288
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	271	107
Rize	Danışmanlık Tedbiri	184	206
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	315	83
Trabzon	Danışmanlık Tedbiri	306	714
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	228	308
Giresun	Danışmanlık Tedbiri	342	382
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	276	176
Ordu	Danışmanlık Tedbiri	110	346
	Danışmanlık Tedbiri ve Eğitim Tedbiri	76	116

Tablo 107'de illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan danışmanlık ve eğitim tedbirleri ile ilgili çalışmalara yer verilmektedir. Danışmanlık ve eğitim tedbiri uygulamaları kapsamında en fazla görüşmenin yapıldığı birey sayısı Giresun ili iken (s=618), en az görüşme yapılan bireyin olduğu il Ordu'dur (s=186).

Farklı kademelerdeki okullarda öğrenim gören öğrenciler ya da görev alan personele dönük olarak da bazı faaliyetler sürdürülmektedir. Konuları farklı bu faaliyetler psiko-sosyal hizmetler bağlamında değerlendirilmektedir. Çalışmaların bir kısmı önleme amaçlıdır. Verilen tabloda bu konuyla ilgili yapılan çalışmaların sayısal verileri okulların kademe düzeyine göre ayrı ayrı gösterilmektedir. Bu konuyla ilgili bulgular Tablo 108'de özetlenmektedir.

Tablo 108. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerince Yapılan Psikososyal Koruma, Müdahale, Önleme Hizmetleri

	PROGRAM ADI ANAOKULU	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR	
Artvin	Aile Eğitimi	6	24	4	190	190	0	
	Madde Bağımlılığı	2	0	0	66	0	0	
	İhmal ve İstismar	2	0	0	0	70	0	
	İLKOKUL							
	Psikoeğitim	18	150	32	2300	310	4	
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	4	34	8	584	130	0	
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	8	18	10	38	2	4	
	Aile Eğitimi	24	154	32	1282	1192	4	
	Şiddeti Önleme	38	346	64	4510	2276	16	
	Madde Bağımlılığı	32	268	52	3788	1300	8	
	İhmal ve İstismar	36	228	44	4310	1382	28	
	Zorbalık / Siber Zorbalık	20	172	28	3268	1116	8	
	ORTAOKUL							
	Psikoeğitim	22	140	30	996	230	6	
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	10	90	14	460	62	2	
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	14	88	14	436	30	8	
	Aile Eğitimi	24	164	32	958	1346	12	
	Şiddeti Önleme	34	162	44	2054	928	120	
	Madde Bağımlılığı	40	240	60	5966	1016	20	
	İhmal ve İstismar	38	296	58	3710	1258	40	
	Zorbalık / Siber Zorbalık	18	80	18	1260	580	8	
	LİSE							
	Psikoeğitim	14	166	24	2026	70	8	
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	14	154	22	982	90	10	

Tablo 108'in devamı

	PROGRAM ADI DİĞER	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
Artvin	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	18	152	22	1368	128	14
	Aile Eğitimi	10	136	16	424	554	4
	Şiddeti Önleme	32	308	68	5280	368	18
	Madde Bağımlılığı	58	864	126	9086	982	34
	İhmal ve İstismar	30	328	76	4458	332	16
	Zorbalık / Siber Zorbalık	22	192	38	4554	550	10
	YAYGIN						
	Aile Eğitimi	1	8	0	82	0	1
	Şiddeti Önleme	1	8	0	82	0	1
	Madde Bağımlılığı	1	4	6	634	0	4
	İhmal ve İstismar	1	8	0	82	0	1
	Zorbalık / Siber Zorbalık	1	8	0	82	0	1
	Şiddeti Önleme	2	4	6	4	4	2
	ANAOKULU						
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	2	8	0	0	30	0
	Aile Eğitimi	8	36	10	136	484	4
	İLKOKUL						
	Psikoeğitim	24	186	34	2364	710	6
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	20	186	24	2742	242	10
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	8	20	4	192	58	2	
Aile Eğitimi	71	436	82	2780	3772	33	
Şiddeti Önleme	65	640	98	8654	2198	24	
Madde Bağımlılığı	56	328	78	5772	1134	24	
İhmal ve İstismar	41	336	60	3768	1124	11	
Zorbalık / Siber Zorbalık	24	298	28	3996	810	12	
ORTAOKUL							
Psikoeğitim	29	274	44	3050	464	15	
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	25	322	34	1778	979	5	
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	10	22	4	296	130	4	
Aile Eğitimi	82	410	96	3628	3541	51	
Şiddeti Önleme	77	718	114	7080	2344	49	
Madde Bağımlılığı	94	836	112	11043	2956	63	
İhmal ve İstismar	42	392	50	2122	680	24	
Zorbalık / Siber Zorbalık	44	274	86	5164	1234	22	
RIZE							
Psikoeğitim	42	343	56	4439	1512	23	
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	38	339	58	2325	754	23	
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	17	20	17	773	53	10	
Aile Eğitimi	41	142	44	328	1829	29	
Şiddeti Önleme	66	591	82	7785	1200	44	
Madde Bağımlılığı	114	768	129	17692	1964	62	
İhmal ve İstismar	37	174	38	1794	389	21	
Zorbalık / Siber Zorbalık	33	200	34	3686	350	20	
YAYGIN							
Aile Eğitimi	2	4	2	145	15	3	
Şiddeti Önleme	0	0	0	0	0	0	
Madde Bağımlılığı	6	42	9	1568	35	7	
İhmal ve İstismar	0	0	0	0	0	0	
Zorbalık / Siber Zorbalık	0	0	0	0	0	0	
Aile Eğitimi	2	0	44	0	0	0	
Şiddeti Önleme	2	0	44	0	0	0	
Madde Bağımlılığı	2	0	44	0	0	0	
ANAOKULU							
Psikoeğitim	6	8	2	556	330	2	
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	4	14	2	180	260	0	
Aile Eğitimi	30	88	20	290	1846	8	
Şiddeti Önleme	14	44	10	228	1106	2	
Madde Bağımlılığı	4	24	4	214	100	2	
İhmal ve İstismar	20	46	16	378	1132	6	
Zorbalık / Siber Zorbalık	6	10	2	284	126	2	
İLKOKUL							
Psikoeğitim	50	444	70	5670	1970	62	
Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	40	356	66	3056	1912	32	
Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	32	126	26	1328	236	20	
Aile Eğitimi	166	760	186	5308	7546	114	
Şiddeti Önleme	176	1202	232	19156	6334	92	
Trabzon							

Tablo 108'in devamı

	PROGRAM ADI DİĞER	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
	Madde Bağımlılığı	174	2018	278	31076	4936	102
	İhmal ve İstismar	84	698	96	9614	3480	48
	Zorbalık / Siber Zorbalık	74	506	84	9484	2270	38
	ORTAOKUL						
	Psikoeğitim	56	538	86	5616	1832	35
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	62	628	118	5248	1950	42
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	28	146	28	1246	270	24
	Aile Eğitimi	176	978	236	5006	5948	102
	Şiddeti Önleme	190	2046	296	21228	5970	172
	Madde Bağımlılığı	236	2674	372	34084	8064	136
	İhmal ve İstismar	102	762	128	9768	3124	56
	Zorbalık / Siber Zorbalık	100	834	138	9176	2150	54
	LİSE						
Trabzon	Psikoeğitim	42	422	54	6440	1612	22
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	46	528	56	3976	1868	32
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	20	24	10	584	152	12
	Aile Eğitimi	94	272	78	3532	6084	66
	Şiddeti Önleme	100	2322	174	17926	4630	68
	Madde Bağımlılığı	176	3576	272	45130	5118	150
	İhmal ve İstismar	48	650	138	8708	878	44
	Zorbalık / Siber Zorbalık	58	622	92	15388	746	312
	YAYGIN						
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	2	2	0	640	0	2
	Aile Eğitimi	8	109	15	972	283	7
	Şiddeti Önleme	6	60	12	698	8	2
	Madde Bağımlılığı	7	206	42	9591	322	20
	Aile Eğitimi	2	22	4	0	126	2
	ANAOKULU						
	Psikoeğitim	2	34	4	480	60	2
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	2	34	4	480	40	2
	Aile Eğitimi	6	8	2	0	180	4
	Şiddeti Önleme	2	8	2	214	0	2
	Madde Bağımlılığı	2	8	2	50	0	0
	İLKOKUL						
	Psikoeğitim	26	228	24	3022	196	8
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	20	278	22	2454	704	12
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	16	126	12	2632	124	12
	Aile Eğitimi	54	204	40	2276	2678	24
	Şiddeti Önleme	78	780	104	9138	3244	36
	Madde Bağımlılığı	80	816	122	16892	2748	70
	İhmal ve İstismar	52	386	48	11258	2152	38
	Zorbalık / Siber Zorbalık	36	164	30	7396	536	30
	ORTAOKUL						
	Psikoeğitim	32	456	50	4426	1696	14
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	24	402	42	3704	2126	18
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	12	58	24	262	160	6
	Aile Eğitimi	62	488	92	1720	2666	40
	Şiddeti Önleme	92	918	138	11154	3172	36
	Madde Bağımlılığı	116	1328	176	23734	3482	90
	İhmal ve İstismar	38	470	66	4426	1090	14
	Zorbalık / Siber Zorbalık	56	636	68	10854	2218	20
	LİSE						
	Psikoeğitim	38	468	64	8736	444	20
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	28	310	50	3794	1242	20
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	21	86	24	1953	84	15
	Aile Eğitimi	41	366	67	3098	2688	27
	Şiddeti Önleme	77	1094	167	19246	2988	39
	Madde Bağımlılığı	87	2394	201	26640	3268	61
	İhmal ve İstismar	36	580	90	5622	1840	26
	Zorbalık / Siber Zorbalık	50	652	114	9992	1240	36
	YAYGIN						
	Aile Eğitimi	2	0	0	0	160	2
	Şiddeti Önleme	2	0	0	104	0	0
	Madde Bağımlılığı	2	0	0	104	0	0
	İhmal ve İstismar						
	Zorbalık / Siber Zorbalık						
	Giresun						
	Psikoeğitim	38	468	64	8736	444	20
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	28	310	50	3794	1242	20
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	21	86	24	1953	84	15
	Aile Eğitimi	41	366	67	3098	2688	27
	Şiddeti Önleme	77	1094	167	19246	2988	39
	Madde Bağımlılığı	87	2394	201	26640	3268	61
	İhmal ve İstismar	36	580	90	5622	1840	26
	Zorbalık / Siber Zorbalık	50	652	114	9992	1240	36
	YAYGIN						
	Aile Eğitimi	2	0	0	0	160	2
	Şiddeti Önleme	2	0	0	104	0	0
	Madde Bağımlılığı	2	0	0	104	0	0
	İhmal ve İstismar						
	Zorbalık / Siber Zorbalık						

Tablo 108'in devamı

	PROGRAM ADI ANAOKULU	OKUL SAYISI	Öğretmen Sayısı	Yönetici Sayısı	Öğrenci Sayısı	Veli Sayısı	Eğitime Katılan PDR
	Aile Eğitimi	8	8	0	0	584	2
	Şiddeti Önleme	4	0	0	0	152	0
	Madde Bağımlılığı	4	28	2	110	0	4
	İhmal ve İstismar	12	24	8	888	852	6
	İLKOKUL						
	Psikoeğitim	15	166	23	2542	1256	9
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	21	196	25	2156	1228	9
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	11	67	13	619	470	7
	Aile Eğitimi	62	217	49	1779	6124	30
	Şiddeti Önleme	74	600	98	14180	10634	48
	Madde Bağımlılığı	90	786	108	16110	3058	38
	İhmal ve İstismar	86	946	132	14816	5692	46
	Zorbalık / Siber Zorbalık	30	362	40	9296	7432	18
	ORTAOKUL						
	Psikoeğitim	29	242	35	2673	848	27
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	31	498	47	4370	2031	17
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	19	96	7	947	206	19
	Aile Eğitimi	70	423	87	1981	3892	36
	Şiddeti Önleme	80	918	144	9860	3658	42
Ordu	Madde Bağımlılığı	108	958	164	15290	4120	68
	İhmal ve İstismar	90	998	136	13244	3442	64
	Zorbalık / Siber Zorbalık	40	452	54	7434	1782	24
	LİSE						
	Psikoeğitim	28	754	100	5276	1802	18
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	38	1088	128	4714	2164	24
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	15	232	20	1267	586	15
	Aile Eğitimi	29	158	26	693	3086	15
	Şiddeti Önleme	59	1182	152	11759	3444	45
	Madde Bağımlılığı	83	1446	162	24333	3660	53
	İhmal ve İstismar	65	1160	152	10341	2492	40
	Zorbalık / Siber Zorbalık	39	666	58	9017	1990	31
	YAYGIN						
	Psikoeğitim	2	2	0	24	0	0
	Psikolojik Bilgilendirme ve Anlamlandırma	2	0	0	48	4	0
	Grupla Psikolojik Danışma(Psikososyal)	2	0	0	60	0	0
	Aile Eğitimi	4	30	10	0	462	1
	Şiddeti Önleme	4	0	0	12	500	0
	Madde Bağımlılığı	6	690	13	2126	120	9
	İhmal ve İstismar	2	0	0	0	400	0
	Zorbalık / Siber Zorbalık	1	14	3	280	45	2

Tablo 108'de illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerince yapılan psikososyal koruma, müdahale, önleme hizmetleri çalışmalarına yer verilmektedir. Buna göre Artvin ve Rize illerinde ilkokul düzeyinde şiddeti önleme konusunda yapılan çalışmalarda daha fazla öğrenciye ulaşılrken, Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde madde bağımlılığı konusunda ilkokullarda daha çok ön plana çıkmıştır. Ortaokul ve lise kademesinde ise tüm illerde madde bağımlılığı konusunda daha fazla öğrenciye bilgi verilmiştir.

Okul rehberlik servisleri kendi planları ve yıl içerisindeki ihtiyaçları doğrultusunda kurs, seminer, panel gibi farklı türden etkinlikler düzenlemektedir. Yapılan etkinliklerin sayısı ilden ile farklılık göstermektedir. Tablo 109'da bu bilgiler özetlenmektedir.

Tablo 109. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinin İşbirliği ve Koordinasyonu ile Düzenlenen Etkinlikler

	Etkinlik Türü REHBERLİK AMAÇLI			Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM	
Artvin	Seminer			1622	48438	2206	9258	106	61630	
	Kurs			437	12659	292	370	0	13758	
	Konferans			100	6076	426	1112	20	7734	
	Panel			46	1788	128	318	0	2280	
	Toplantı			828	8062	1780	8847	42	19559	
	Diğer			132	3330	250	412	0	4124	
	ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI									
	Seminer			48	534	156	328	70	1136	
	Kurs			4	36	24	0	18	82	
	Konferans			4	36	20	0	0	60	
	Panel			0	0	0	0	0	0	
	Toplantı			111	142	570	219	0	1042	
	Diğer			84	1998	250	842	0	3174	
	Rize	Etkinlik Türü REHBERLİK AMAÇLI			Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM
Seminer				2751	80437	3962	19679	316	107145	
Kurs				492	16212	1275	731	20	18730	
Konferans				311	19398	1226	5069	15882	41886	
Panel				28	892	130	158	4	1212	
Toplantı				1426	12373	2893	18054	92	34838	
Diğer				159	4849	311	1740	1825	8884	
ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI										
Seminer				189	4317	693	1798	30	7027	
Kurs				100	1958	209	0	0	2267	
Konferans				20	244	310	496	24	1094	
Panel				0	0	0	0	0	0	
Toplantı				194	1532	1775	1284	4	4789	
Diğer			48	0	0	44	0	92		
Trabzon	Etkinlik Türü REHBERLİK AMAÇLI			Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM	
	Seminer			6253	173341	9560	37073	6450	232677	
	Kurs			1871	42854	2438	5660	3118	55941	
	Konferans			414	20914	1801	4827	64	28020	
	Panel			56	4276	304	838	16	5490	
	Toplantı			3452	30599	7047	40430	576	82104	
	Diğer			631	15409	1058	3712	310	21120	
	ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI									
	Seminer			508	7322	1520	2472	14	11836	
	Kurs			118	880	112	616	12	1738	
	Konferans			18	1124	122	446	14	1724	
	Panel			0	0	0	0	0	0	
	Toplantı			786	2146	2910	2296	50	8188	
Diğer			100	1442	254	378	52	2226		
Giresun	Etkinlik Türü REHBERLİK AMAÇLI			Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM	
	Seminer			2910	90254	4575	16303	704	114746	
	Kurs			789	39870	868	1614	140	43281	
	Konferans			236	12810	748	2674	268	16736	
	Panel			30	1904	108	108	6	2156	
	Toplantı			1043	13330	3252	3252	108	35003	
	Diğer			118	5672	360	360	66	7394	
	ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI									
	Seminer			286	5384	1654	1656	106	9086	
	Kurs			89	3968	214	168	12	4451	
	Konferans			10	292	118	214	106	740	
	Panel			0	0	0	0	0	0	
	Toplantı			726	2588	1922	1656	116	7008	
Diğer			6	206	48	62	0	322		

Tablo 109'un devamı

	Etkinlik Türü REHBERLİK AMAÇLI	Etk. Sayısı	Öğrenci	Öğretmen	Veli	Diğer	TOPLAM
Ordu	Seminer	3322	96534	4739	22527	470	127592
	Kurs	498	9630	516	376	28	11048
	Konferans	260	13583	1296	1894	166	17199
	Panel	28	1173	80	112	0	1393
	Toplantı	1376	15894	3148	15411	158	35987
	Diğer	455	7654	553	6855	10	15527
	ÖZEL EĞİTİM AMAÇLI						
	Seminer	299	7721	966	2002	34	11022
	Kurs	16	100	80	54	10	260
	Konferans	6	58	30	34	0	128
	Panel	2	18	12	24	0	56
	Toplantı	371	1272	1478	1312	42	4475
	Diğer	77	515	105	488	4	1189

Tablo 109'da illerdeki okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerinin işbirliği ve koordinasyonu ile düzenlenen etkinliklere yer verilmektedir. Tabloya göre tüm illerde hem rehberlik hem de özel eğitim amaçlı yapılan etkinliklerde, etkinlik sayısı ve toplamda ulaşılan kişi sayısı bakımından en fazla kısmı "seminer" çalışmaları kapsamaktadır. Yine tüm illerde rehberlik ve özel eğitim amaçlı yapılan çalışmalarda etkinlik türü olarak en az "panel" e yer verilmiştir.

Yapılan eğitsel tanılama ve yönlendirmeler sonucunda illerdeki okullarda RAM'lara bağlı özel eğitim sınıfları bulunmaktadır. Her özel eğitim sınıfının bir ismi bulunmakta ve buna göre öğrenci yerleştirilmektedir. Bu isimler; hafif zihinsel, orta-ağır zihinsel, hafif otizm, orta-ağır otizm, görme engelliler ve işitme engelliler olarak beş kategoriye ayrılmaktadır. Tablo 110'da bu kategorilere göre illerdeki özel eğitim sınıfı sayısının yanında, özel eğitim sınıflarında bulunan öğrenci ve öğretmen sayılarına da yer verilmektedir.

Tablo 110. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Okul/Kurumlarda Bulunan Özel Eğitim Sınıfları

	SINIF SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	Hafif Zihinsel	Orta-Ağır Zihinsel	Hafif Otizm	Orta-Ağır Otizm	Görme Engelliler	İşitme Engelliler	Diğer
Artvin	104	106	164	122	18	36	0	10	4
Rize	192	234	590	150	10	108	4	0	8
Trabzon	366	526	432	364	92	162	12	82	8
Giresun	68	78	84	22	4	66	4	4	10
Ordu	98	115	196	12	44	29	12	0	2

Tablo 110'da illerdeki okul/kurumlarda bulunan özel eğitim sınıflarına yer verilmektedir. Özel eğitim sınıf sayısının en fazla olduğu il Trabzon' dur (s=366). Buna bağlı olarak öğretmen sayısının da en fazla olduğu il Trabzon'dur (s=526). Hafif zihinsel engelli sınıfının en fazla Rize (s=590), Orta-ağır zihinsel engelli sınıfının en fazla Trabzon

(s=364), hafif (s=92), orta-ağır otizmin (s=162) ve işitme engelliler sınıfının (s=82) yine en fazla Trabzon ilinde olduğu görülmektedir. Görme engelliler sınıfı ise Trabzon ve Ordu ilinde aynı sayıda mevcuttur (s=12).

5. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı farklı illerde bulunan RAM'ların 2013-2016 yılları arasındaki faaliyetlerini karşılaştırmalı olarak incelemektir. İnceleme yapılırken RAM'lar tarafından hazırlanan yılsonu raporlarının genel başlık ve içerikleri göz önünde bulundurulmuştur. Bulgular kısmında özetlenen bilgilerin önemli bir kısmı tablolardaki sayısal verilerden derlenirken, sınırlı bir bölümü RAM yöneticilerinin öznel değerlendirmelerini yansıtmaktadır. Literatürde RAM'ları konu edinen çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle tartışma kısmı bu sınırlılık bağlamında yapılmaya çalışılmaktadır. Zaten verilerin önemli bir kısmının somut bilgilere dayanması da tartışma zeminini sınırlandırmaktadır.

Tartışma yapılırken bulguların sunulma sırası gözetilmiştir. Bulgular da RAM raporlarının düzenine benzer şekilde yazılmıştır. Bu durumda ilk olarak konu kapsamındaki RAM'ların çalışma ortamları ile araç, gereç ve personel durumları tartışılmaktadır. Daha önce vurgulandığı gibi 2013-2014 yıllarıyla ilgili raporların formatlarında belli farklılıklar bulunmaktadır. Bunu özellikle Ordu RAM'ın raporunda açıkça gözlenmektedir. Böyle bir farklılık tartışmanın bağlamına etki edebilmektedir. 2013-2014 yılında fiziki mekân yetersizliğinin en fazla olduğu merkez Artvin RAM'dır. 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarında da bu yetersizliğin devam ettiği görülmekte, uygulamalar için gerekli olan çoğu çalışma alanının yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum merkezin yeriyle ilgili olabilir. Çünkü diğer RAM'lardan farklı olarak Artvin RAM bağımsız ve ihtiyaçları karşılamaya uygun olarak tasarlanmış binaya sahip değildir. Ayrıca Rize RAM'ın da gerekli mekânlar ve koşullar açısından yetersiz olduğu, uygulamalar bakımından gerekli çalışma ortamlarına sahip olmadığı görülmektedir.

RAM'larda farklı amaçlara dönük olarak kullanılan belli materyaller bulunmaktadır. RAM'ların mevcut araç-gereçleri incelendiğinde ihtiyaç durumları yıldan yıla farklılık göstermektedir. 2013-2014 döneminde bütün RAM'lar farklı araç-gereç konusunda ihtiyaç belirtirken, 2014-2015 döneminde Artvin, Ordu ve Rize RAM belli ihtiyaçları karşılamayı sağlayan araç gereçlerin yeterli olmadığını rapor etmişlerdir. 2015-2016 dönemi içinde Trabzon, Artvin, Ordu ve Rize RAM'lar mevcut araç gereçlere ek olarak belli ihtiyaçlar bulunduğunu rapor etmişlerdir. Bu sonuçlar materyal ve araç ihtiyacının zamana ve koşullara bağlı olarak farklılaşabildiğini göstermektedir. İhtiyaçların karşılanmasıyla ilgili sorunların bir kısmı kurumların bütçe imkanlarından, bir kısmı ise söz konusu araç gereçleri temin etme sınırlılıklarından kaynaklanabilir.

RAM'lar bünyelerinde özel eğitim ve rehberlik bölümlerinde çalışacak personele ihtiyaç duyarlar. Bu anlamda RAM'lar her yıl personel ihtiyaç durumuyla ilgili bilgileri

belirten bu tablolara işlerler. 2013-2014 dönemindeki tabloda Trabzon RAM en fazla sayıda özel eğitim uzmanı ihtiyacı belirtirken bu ihtiyaç diğer yıllarda da devam etmiştir. 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarındaki personel ihtiyacının en fazla olduğu il Rize'dir. Tayin durumlarından kaynaklanan sirkülasyondan iller arası bu farklılık ve değişkenliğin nedenlerinden biri olabilir. RAM'larda yeterli sayıda elemanın istihdam edilmemesi, bu kurumlarda verilen hizmetin niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir (Özak, Vural ve Avcioğlu, 2008). RAM'lardaki görev türleri farklı personelin istihdamını gerektirmektedir. Bu merkezlerde aynı zamanda alanları farklı olup yöneticilik görevi sürdüren personel de mevcuttur. Rehber öğretmenlerin RAM müdürlerinin yöneticilik becerileri ile ilgili görüşler dikkate alındığında genelde olumlu değerlendirme yaptıkları ancak yine de sergiledikleri yönetim becerilerini beklenenin altında değerlendirdikleri gözlenmiştir (Topal, 2010).

2013-2014 döneminde RAM'larda en fazla yapılan etkinlik türleri arasında seminer ön plana çıkmaktadır. Seminerlerin konusu ilden ilde farklılık göstermektedir. Bu farklılık illerde ön plana çıkan önceliklerle ilgili olabilir. Trabzon RAM'ın belirtilen dönem içerisinde yazılı materyallere de oldukça fazla yer verdiği ve veliye yönelik farklı konularda çalışmalar gerçekleştirdiği görülmektedir. Giresun RAM etkinliklere en az yer veren merkez oldu. RAM'ların etkinlikleri arasındaki farklılıkların kaynakları farklı nedenlere dayandırılabilir. Bunlardan biri hizmetin verildiği bölgedir. Ancak incelenen RAM'ların tamamının Karadeniz Bölgesinden seçilmesi böyle bir ihtimalin düzeyini azaltmaktadır. Buna karşı RAM yönetici ve personelinin kaynaklanan nedenler ya da il yöneticilerinden gelen talepler de burada etkili olmuş olabilir. Elde edilen bulgular 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarında yapılan faaliyetlerin RAM'ların 2013-2014 döneminde yapılanlardan daha az olduğunu göstermektedir. Özellikle 2014-2015 yılında Artvin ve Ordu RAM'ın sadece bir konuda etkinlik yaptıkları aynı şekilde 2015-2016 yılında da Trabzon RAM'ın bir konuya yönelik faaliyet gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır. Bu durumun nedenlerini belli ilke ya da standartlarla tartışma olanağı bulunmamaktadır. Elimizde RAM'ların bu tür faaliyetlerini boylamsal olarak karşılaştıran çalışmalar da mevcut değildir. Böyle bir durum sorunların azalması ile bağlantılı düşünülmez. Çünkü başta TÜİK olmak üzere resmi ve özel pek çok kuruluş, çocuk ve ergenlerle ilgili riskli davranışların ciddi boyutlara ulaştığını göstermektedir. Türkiye'deki PDR hizmetleri çare ya da çözüm bulma odaklıdır. Bu bakımdan ülke ve toplum gündeminde ön plana çıkan sorunlara bağlı olarak RAM'ların faaliyetlerinde artış ya da azalma eğilimleri gözlenebilmektedir. Ancak yine de bu konuda daha gerçekçi bir kanaate ulaşmak için farklı çalışmaların yapılması gerekmektedir.

2013-2014 yılında Rize ve Giresun RAM hiçbir alanda bir çalışma yürütmezken, diğer yıllarda bu durumun değiştiği ve çeşitli konularda çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Özellikle Trabzon RAM'ın her yıl farklı türde araştırma, proje ve yayın

gerçekleştirmesi dikkat çekicidir. RAM'lar başta planlanan faaliyetlerin yanında ortaya çıkan ihtiyaç durumlarına bağlı olarak hizmet içi eğitim etkinlikleri önermek ve bunların düzenlenmesinde görev almakla sorumludurlar. Bu anlamda RAM'ların kendi içlerinde önerdikleri hizmetler farklılaşmaktadır. Bu öneriler genellikle bir hedef grubuna yapılmakta ve bu gruplar da rehber öğretmenler, özel eğitim öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve idareciler olarak ayrılmaktadır. Özellikle rehber öğretmenler, sınıf öğretmenleri ve idareciler için önerilen hizmet içi faaliyet konularına bakıldığında bunların okullarda yaşanan problem davranışların sağaltımına yönelik konular olduğu görülmektedir. Bu anlamda hem sınıf öğretmenlerinin hem rehber öğretmenler hem de idarecilerin yaşanan problem davranışlarda etkin bir şekilde rol oynayamadıkları ve bu konularda yeterli düzeyde bir bilgiye ve eğitime sahip olmadıkları düşünülebilir. RAM'larda görev yapan personel başta öğrenme güçlüğü olmak üzere pek çok konuda eğitime yani hizmet içi eğitime ihtiyaç bulunduğunu vurgulanmaktadır (Çakmak, 2017).

RAM'larda farklı tür ve sayıda ölçme araçları bulunmaktadır. Bu ölçme araçlarının bir kısmı kullanılırken bir kısmına uygulamalarda yer verilmemektedir. Her RAM'ın kendi içerisinde kullandığı ölçme aracı türü ve sayısı farklılaşmaktadır. Sayıca daha çok kullanılan ölçme araçlarının uygulamalar bakımından daha elverişli olduğu ve ileri bir eğitimi gerektirmediği düşünülebilir. 2014-2015 ve 2015-2016 dönemlerinde Trabzon RAM'ın en fazla "Stanford Binet" ölçme aracını uyguladığı görülmektedir. Bu çalışmada yer verilen diğer RAM'larda da bu testin uygulandığı görülmekte fakat sayıca daha az olduğu anlaşılmaktadır. Kuşkusuz bu hizmet verilen bireylerin yaşadıkları yerle de ilişkilidir ve araştırmada yer verilen illerden biri olan Trabzon diğerlerine oranla sayıca daha yüksek nüfusa sahiptir. Bu tür incelemeler başka RAM'larda da yapılmıştır. Örneğin Kırşehir RAM'a 2000-2005 yılları arasında başvuran 623 öğrencinin zekâ puanlarının ölçülmesinde Stanford-Binet ve WISC-R zekâ ölçekleri uygulanmıştır (Şahin, 2006). Bu testin uygulanmasının bir eğitim gerektireceği bilindiğinden, Trabzon RAM'ın da bu konuda yeterli eğitim almış personelinin olabileceği ve bu teste duyulan ihtiyacın daha fazla olabileceği düşünülmektedir. Böyle bir tablo bireyi tanıma konusunda RAM'larda kullanılan ölçme araçlarının farklılaştığını ve burada belli standartların oluşmadığını göstermektedir. Bunun önemli nedenlerinden biri de burada görev yapan personelin eğitimleri boyunca bu konuda yaptıkları uygulamalar ve kazandıkları becerilerdir. Diğer bir unsur hizmet içi etkinliklerle ilgilidir. RAM'larda görev yapan personelin bir kısmı hizmet içi etkinliklere katılırken bir kısmı yeterli katılımı gösteremeyebilmektedir.

RAM'ların diğer sorumluluk alanlarından biri de kendilerine bağlı okullar tarafından gönderilen bilgileri incelemek, düzenlemek ve raporlaştırarak ilgili mercilere ulaştırmaktır. Ancak sonuçlar bu sürecin belli standartlarda sürdürülmediğini göstermektedir. 2013-2014

döneminde okulların raporlarını RAM'a gönderme konusunda en yüksek frekansın Trabzon RAM'a ait olduğu görülür. Ancak bunun oransal olarak değerlendirilmesi yani okul ve rapor sayısına bakılması gerekir. Raporda toplam okul sayısı belirtilmediğinden bu tür oranları verebilmek olanaklı değildir. Aynı yıl Artvin ve Giresun RAM'ın istenen gerekli veri girişini sağlayamadığı görülmektedir. Bunun teknik bir sorundan mı yoksa bir ihmalden mi kaynaklandığı anlaşılmamıştır. 2014-2015 döneminde Rize RAM veri girişi sağlamazken, 2015-2016 bu merkez ve Artvin RAM gerekli verileri tabloya işlememiştir. Benzer bulgular diğer yıllar için de gözlenebilmektedir. Bu dönemlerdeki bilgiler manuel olarak RAM'lara gönderilmekte idi ancak son yıllarda bilgilerin bilgisayar ortamında girilmesi söz konusu oldu, böyle bir durumda nasıl bir tablonun ortaya çıktığı ayrıca araştırılmalıdır. Ancak önceki veriler raporların sunulması ve değerlendirilmesi hususunda RAM'lar arasında bir uygulama birliğinin oluşmadığı gözlenmektedir.

Okul ziyaretleri RAM'ların düzenli olarak yıl içerisinde yaptıkları faaliyetler arasındadır. Yapılan bu ziyaretlerin bir kısmı rehberlik bir kısmı ise uygulama amaçlıdır. Tüm yıllarda en fazla okul ziyaretini Trabzon RAM'ın yaptığı görülmektedir. Böyle bir tablonun ortaya çıkmasında RAM ile okullar arasındaki işbirliği ve Milli Eğitim yöneticilerin eşgüdüm ve faaliyet konusundaki becerileri önem taşımaktadır. Bir ilde yapılacak faaliyetler il rehberlik komisyonu tarafından belirlenir. Bunların planlanması kadar, sürdürülmesi ve değerlendirilmesi de önemlidir. Bu bakımdan standardizasyonun yeterli düzeyde oluşmadığı ortaya çıkmaktadır.

RAM'lar da çalışan rehber öğretmenlerin görev alanlarından biri de RAM'a başvuran öğrenci ve velilere bireysel ve grupta danışma hizmeti vermektir. Bu anlamda 2013-2014 döneminde Trabzon RAM hariç hiçbir RAM'da grupta danışma hizmeti verilmediği anlaşılmaktadır. Bu durum RAM'ların planlamaları ve hizmet anlayışları ile ilgilidir. Elbette ki bireylerin bireysel ya da grupta danışmaya ihtiyaçları bulunur. Ancak muhtemeldir ki diğer RAM'lar bu hizmeti RAM'ların rutin faaliyetleri kapsamında değerlendirmemektedir. Bu yüzden de belli illerdeki merkezlerde bu alanla ilgili yardım sunulmamaktadır. Buna karşılık belirtilen dönem içerisinde Trabzon RAM'da hiç öğrenci görüşmesi yapılmazken en fazla öğrenci görüşmesinin yapıldığı il Artvin'dir. Tüm yıllar arasındaki öğrenci ve veli görüşmeleri arasında da farklılıkların olduğu gözlenmektedir. Bazı RAM'lar öğrenci görüşmesine ağırlık verirken bazılarında ise veli görüşmeleri ön plandadır. Hatta bazı RAM'lar belli yıllarda hiç öğrenci ve veli görüşmesi yapmamıştır. Bu veriler bireysel ve grup uygulamaları konusunda RAM'lar arasında ortak bir anlayışın oluşmadığını göstermektedir. Aynı şekilde öğrenci ve velilerle görüşmeler hususunda da genel bir standart geliştirilmediği anlaşılmaktadır.

RAM'larda faaliyetler belli hizmet alanlarına göre tasnif edilmektedir. Faaliyetler öğrencilerin sorunlarına ve ihtiyaçlarına bağlı olarak de değişkenlik gösterebilmektedir. Bu farklılaşmaya neden olabilecek unsurlar arasında illerin sosyo-ekonomik düzeyleri, ailelerin eğitim düzeyleri, illerdeki sağlık hizmetlerinin kalitesi gibi durumlar sayılabilir. RAM'lar mesleki rehberlik kapsamında öğrencilerin girecekleri sınavlara yönelik bazı çalışmalarda bulunurlar. Bu çalışmalardan biri de temel eğitimden ortaöğretime geçiş için yapılan TEOG sınavıdır (Bu sınav sistemi 2017-2018 eğitim-öğretim yılında değiştirilmiştir). RAM'lar bu sınava yönelik olarak öğrencileri, velileri ve öğretmenleri bilgilendirip yönlendirirler. Bilgilendirmeler; sınavlar hakkında, üst öğrenim programları hakkında, sınav kaygısı ve başa çıkma ve tercih danışmanlığı kapsamında bilgi verme kategorilerinde yapılmaktadır. Bu konularla ilgili yapılan bilgilendirici çalışmalara öğrenci, öğretmen ve veli katılımı konudan konuya ve ilden ile değişmektedir. Öğrenci sayısından, veli, öğrenci ya da yöneticilerden gelen talepler bu tür faaliyetlerin düzenlenmesinde ve sunulmasında etkili olabilmektedir.

RAM'lar da YGS ve LYS'ye yönelik yapılan bilgilendirici çalışmalar da yapılmaktadır. Bu sınav sistemi de son yapılan düzenleme ile 2018 yılından başlamak üzere değiştirilmiştir. Burada da TEOG sınavında olduğu gibi bilgilendirmeler dört başlık altında toplanmıştır Burada yapılan bilgilendirici çalışmalara öğrenci, öğretmen ve veli katılımı konudan konuya ve ilden ile değişmektedir. Öğrenci sayısından kaynaklanan nedenlerin yanında, yönetici ve öğrenciyle ilgili kişilerden gelen talepler burada etkili olmuş olabilir. 2014-2015 yılında Ordu ili yapılan bilgilendirme çalışmalarına öğrenci, veli ve öğretmen katılımının en az olduğu ildir ve burada sadece tercih danışmanlığı kapsamında 42 öğrenciye hizmet verilmiştir. 2015-2016 yılında ise Ordu, Giresun ve Rize RAM'da sınava yönelik çalışmalarda sadece tercih danışmanlığı kapsamında öğrencilere dönük çalışmalar yapılmıştır. Buradan da bu illerin yaptıkları çalışmaların sadece yönlendirme amaçlı olduğu, bilgilendirici çalışmalara yer vermedikleri anlaşılmaktadır.

Danışmanlık tedbiri kararlarının bir kısmı RAM'lardaki rehber öğretmenler tarafından planlanır ve yürütülür. 2013-2014 döneminde bu konuyla ilgili bir veri girişinin yapılmadığı, çalışmaların veri girişlerine 2014-2015 yılından itibaren başladığı görülmektedir. Bu anlamda 2014-2015 döneminde danışmanlık ve eğitim tedbiri çerçevesinde görüşülen birey sayısının en fazla olduğu il Trabzon'dur, 2015-2016 döneminde ise Rize'dir. Bu iki şehirdeki RAM'ların ön plana çıkmasında merkezlerin riskli davranışlar konusundaki hassasiyetleri, bu davranışların yaygınlığı ve velilerle yöneticilerden gelen talepler etkili olabilir.

Psiko-sosyal müdahale hizmetleri kapsamında RAM'lar, farklı kademelerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilere ya da görev alan personele dönük olarak bazı

faaliyetlerde bulunurlar. Bu faaliyetlerin bir kısmı bilgilendirme bir kısmı ise önleme amaçlıdır. Bu çalışmalarda ulaşılan öğrenci, veli ve öğretmen sayısı her ilde farklılık göstermektedir. Örneğin; 2013-2014 yılında Artvin, Trabzon ve Giresun RAM'larda öğrenciler daha çok şiddet önleme konusunda bilgilendirilirken, Rize RAM' da ise 7-19 aile rehberliği konusunda daha fazla öğrenciye ulaşılmıştır. Buradan Artvin, Trabzon ve Giresun'da yaşayan öğrencilerin şiddet konusuyla ilgili risklerini önleme amacının ön plana çıktığı düşünülebilir. Bu dönemde diğer illerden farklı olarak Rize RAM "Sosyal Medya Kullanımı" konusunda velilere yönelik bir etkinlik yapmıştır. Bu da göstermektedir ki Rize RAM o yıl içerisinde var hem öğrencilere hem de velilere bununla ilgili önleyici hizmetler sunmuştur. 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarında ise Artvin, Rize ve Ordu illerinde herhangi bir çalışmanın yapılmadığı, Giresun ve Trabzon RAM'larının ise konuyla ilgili çalışmalar yürüttüğü görülmektedir.

RAM'larda rehberlik hizmetleri yanında öğrencilerin özel eğitim konusunda tanılanması, yönlendirilmesi ve uygun okullara yerleştirilmesi konusunda faaliyetler düzenlenir. RAM'lar ilk olarak merkeze başvuran öğrencileri uygun ölçme yöntemleriyle tanılamaya çalışırlar. Raporlardan çıkan sonuçlara göre RAM'larda kullanılan araçlarda belirgin farklılıklar gözlenmektedir. Örneğin 2013-2014 döneminde Artvin RAM ölçme aracı olarak Performans Belirleme Formu'nu kullanırken, Rize RAM Engel Tarama Formları'nı Giresun RAM ise Stanford-Binet/Leither Yapay Zekâ Testi'ni tercih etmiştir. Kullanılan ölçme araçlarında gözlenen farklılıkların değişik nedenlerden kaynaklanabilir. Araçları kullanan kişilerin bu konuyla ilgili eğitimleri ve becerileri önemli bir göstergedir. Farklılaşma bundan kaynaklanabilir. Ancak bu durumun nedenlerini tartışmaya destek sağlayacak bir araştırma bulgusuna ulaşamamıştır. Belirli testler sonucu tanılanan bu öğrenciler bazı ölçütlere göre belli kategorilere ayrılırlar. Bu kategoriler öğrencilerin uyum sorunlarına göre ayrılmaktadır. Tüm yıllardaki tanılama sonuçlarına bakıldığında bütün illerde öğrencilerin çoğunluğunun "hafif düzeyde zihinsel yetersizlik" tanısı aldığı ve bu kategoriye yerleştirildiği görülmektedir. Yapılan eğitsel test ve tanılamanın ardından öğrenciler belli okul ve kurumlara yönlendirilirler. Yönlendirilen bu okul ve kurumların sayısı ve türü ilden ile farklılık göstermektedir. Örneğin; 2014-2015 döneminde tüm illerde öğrenciler en fazla "kaynaştırma eğitimi" ne yönlendirilirken, 2015-2016 döneminde Trabzon RAM "özel eğitim sınıfları"na daha fazla öğrenci yerleştirmiştir. Özak, Vural ve Avcioğlu (2008), tanı-değerlendirme süreçlerinde öğrencinin sosyal ortamındaki kişilerden yeterli bilgi alınamaması, öğrenci tanıma dosyalarının okullardaki uzmanlar tarafından uygun şekilde doldurulmaması, aile ve okuldaki öğretmenlerin sürece dâhil edilmemesi gibi nedenlerden dolayı öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin kararlarında zorluklar yaşandığını ortaya koymuşlardır. Bu anlamda RAM'larda yapılan tanılama ve yerleştirme

sonuçları tutarsızlık ve değişkenlik göstermektedir. Ayrıca Güven ve Balat (2006), tarafından yapılan araştırmada rehber öğretmenlerin ve RAM çalışanlarının yaklaşık tamamına yakınının kaynaştırma ile ilgili olarak hâlihazırda uygulanan sistemin uygun olmadığı konusunda hemfikir oldukları tespit edilmiştir. Zihinsel engelli ve yarı gelişimsel bozukluğa sahip olan bireyler için hazırlanmış olan modüllerin yetersiz kaldığı gözlenmiştir (Maraklı, 2016).

Test uygulama, tanılama, yönlendirme ve yerleştirme çalışmaları yanında RAM'lar özel eğitim amaçlı okul ve ev ziyaretlerinde bulunurlar. Bu ziyaretlerin bir kısmı tanılama, diğerleri ise izleme ve eğitim amaçlıdır. Ziyaretlerin türü ve sayısı farklılık göstermekle birlikte bazı illerin belli yıllarda ziyaret çalışması yapmadıkları görülmektedir. 2014-2015 döneminde tanılama amaçlı ziyaretlerin en fazla Giresun'da, eğitim amaçlı ziyaretlerin Artvin'de, izleme amaçlı ziyaretlerin ise en fazla Trabzon'da yapıldığı, buna karşın Rize RAM'da ziyaret türü faaliyetin yapılmadığı görülmektedir. Ziyarete bulunmayan RAM'ların ya bununla ilgili gerekli veri girişini sağlamadığı ya da okul ve ev ziyaretleri konusunda bir çalışma yapmadığı düşünülebilir. İstanbul'daki 24 RAM'da görev yapan personel üzerinde yapılan araştırma bu kişilerin, ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanılması, yerleştirme, aile katılımının sağlanması ve kurumun genel işleyişi konusunda önemli sorunlar yaşadıklarını ortaya koymuştur (Yurtsever, 2013).

RAM'larda düzenlenen etkinlikler dışında okul rehberlik servisleri de yıl içindeki planları doğrultusunda çalışmalar yaparlar. Gerçekleştirilen bu çalışmaları dönem sonunda yılsonu çalışma raporu halinde bağlı oldukları RAM'lara gönderirler. RAM'lar bu raporları bir araya getirerek ve verileri derleyerek bazı genel sonuçlara ulaşırlar. Bu veriler RAM'ların kendi yılsonu raporlarında yer alır.

Görülen ihtiyaca bağlı olarak okul rehberlik servislerinde belli ölçekler kullanılır. Burada kullanılan ölçme araçlarının sayı ve tür olarak birbirinden farklı olduğu görülmektedir. 2013-2016 yılları arasında tüm illerdeki okullarda yapılan uygulamalara bakıldığında dört farklı ölçme aracı ön plana çıkar. Bunlar; başarısızlık nedenleri anketi, problem tarama listesi (O takımı), Snellen göz tarama testi ve otobiyografidir. Bunlar en sık kullanılan ölçme araçlarıdır. Rahat uygulama olanaklarının bulunması, derinlemesine bir uzmanlık becerisi gerektirmemesi bu tür araçların seçilmesindeki en önemli etken olabilir. Kuşkusuz bunlardan elde edilen sonuçların yararı daha önemli bir gerekçedir. 2013-2014 döneminde Trabzon RAM'ın en çok sınav kaygısı ölçeğini uyguladığı göze çarpmaktadır. Buradan da bu yıl içerisinde sınav kaygısı yaşayan öğrenci sayısının fazla olabileceği ya da sınav kaygısıyla ilgili çalışmalara ilişkin talebin yoğun olduğu sonucu çıkarılabilir.

RAM'ların raporlarında PDR servislerinde yapılan uygulamaların tür ve sayılarına da yer verilmektedir. Bu uygulamalar; öğrenci ve veli görüşmeleri, bireysel ve grupla psikolojik danışma şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Yapılan bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamaları ise kişisel, eğitsel ve mesleki olarak üç başlık altında toplanmıştır. Uygulamaların tür ve sayıları dikkate alındığında ilden ile ve yıldan yıla farklılıklar görülmektedir. Örneğin; 2014-2015 ve 2015-2016 dönemlerinde daha çok lise kademesinde öğrenim gören öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır. Rize ve Artvin'de daha sık ortaokul seviyesindeki öğrencilerin velileriyle görüşmeler yapılırken, Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde lise seviyesindeki öğrencilerin velileri ile gerçekleştirilmiştir. Ortaokul ve lise yıllarının ergenlik dönemi içinde değerlendirilmesi ve bu yılların riskli davranışlar açısından daha fazla önem taşıması dikkat çekicidir. Ancak kademeler arasındaki bu farklılaşmanın hangi temele dayandırıldığı anlaşılammamaktadır. Muhtemelen bu rehberlik servislerinin planlamasıyla alakalıdır.

Okullarda eğitsel rehberlik hizmetleri ağırlıklı olarak gruplara dönük olarak sürdürülürken, az sayıda da olsa kişisel rehberlik hizmetlerinin bireysel uygulamalarla sunulduğu anlaşılmaktadır. Bu da öğrencilerin eğitsel rehberlik faaliyetlerine daha fazla gereksinim duyduklarını, kişisel sorunları konusunda rehberliğe asgari düzeyde ihtiyaç hissettiklerini göstermektedir. Gençdoğan ve Onur (2006) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarından biri de öğrencilerin rehberlik servisine en çok verimli ders çalışma yolları, sınav kaygısı, okul başarısızlığı ve tercih belirleme konularında başvurdukları görülmüştür.

Okul PDR servisleri görüşme yaptıkları öğrencileri gruplandırırken problem alanlarına göre sınıflandırmakta ve yılsonunda bunu rapor olarak RAM'a sunmaktadır. Bu sınıflandırmanın 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarında sistemin değişmesiyle birlikte yapılmaya başlandığı, 2013-2014 yılında ise sadece Ordu RAM'ın böyle bir sınıflandırma yaptığı görülmektedir. Buna göre her ildeki okullarda bulunan öğrencilerin yaşadığı sorunların farklılaştığı, bazı illerde arkadaşlık ilişkilerine dayalı sorunların, bazılarında kişisel sorunların, bazılarında ise sosyo-ekonomik nedenli problemlerin daha fazla ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Bu farklılaşmaya neden olabilecek unsurlar arasında illerin sosyo-ekonomik düzeyleri, ailelerin eğitim düzeyleri, illerdeki sağlık hizmetlerinin kalitesi vb. sayılabilir. Fakat genel olarak illerde yaşanan sorunlara her iki yılda da bakıldığında arkadaşlık ilişkilerine dayalı olanların daha sık gözlendiği anlaşılmaktadır. Bu durum öğrencilerin, arkadaşlık kurma ve yürütme, kendini ifade etme ve sorun çözme konusunda gerekli becerilere sahip olmadıklarını göstermektedir. Gençdoğan ve Onur (2006) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarından biri öğrencilerin rehberlik servisine en çok ailevi sorunlar, arkadaş ilişkileri, kişisel sorunlar, öğretmenlerle sorunlar, karşı cinsle ilişkiler konularında başvurdukları görülmüştür. Buradaki konular dikkate alınarak

sınıflandırıldığında, kişisel problemlerin rehberlik servisine getirilen en önemli sorunlardan biri olduğu anlaşılmaktadır.

Okul rehberlik servisleri, mesleki rehberlik uygulamaları kapsamında öğrencilerle birlikte üst öğrenim kurumlarını ziyaret ederler. Bu ziyaretlerin bir kısmı okullara yapılırken bir kısmı ise işyeri ziyareti şeklinde yapılmaktadır. Bu sınıflandırmanın 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarında sistemin değişmesiyle birlikte uygulamaya konduğu, 2013-2014 yılında ise sadece Ordu RAM'ın böyle bir sınıflandırmaya gittiği görülmektedir. Ziyaret edilen okul ve kurum sayıları ilden ile ve yıldan yıla farklılık göstermektedir. 2013-2014 yılında Ordu'da en fazla işyerleri ziyaret edilirken, 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarında genel anlamda illerin en fazla ziyaret ettikleri okul türü Anadolu ve Fen liseleridir. Sınav başarısı dikkate alındığında öğrencilerin özellikle fen liselerinde okumayı hedeflemeleri bu durumun önemli gerekçelerinden biri sayılabilir.

Öğrenciler sınavlara hazırlanırken rehberlik servisleri de bu sınavlarla ilgili olarak öğrenci, öğretmen ve velilere dönük bazı çalışmalarla destek olmaktadır. Bu sınavlardan biri de orta öğretime geçiş sınavıdır. Bu kapsamda yapılan çalışmaların bir kısmı bilgilendirici, bir kısmı ise yönlendiricidir. Bu çalışmalar dört kategoride toplanmıştır; sınavlar hakkında, üst öğrenim programları hakkında, sınav kaygısı ve başa çıkma ve tercih danışmanlığı kapsamında bilgi verme. Bu konularla ilgili yapılan bilgilendirici çalışmalara öğrenci, öğretmen ve veli katılımı konudan konuya ve ilden ile değişmektedir. Örneğin 2013-2014 yılında Artvin ve Rize ilerinde öğrenci katılımının en yoğun olduğu konu sınav hakkında verilen bilgilerle ilgili iken, Trabzon'da üst öğretim programları Giresun'da ise sınav kaygısı ile ilgili konularda daha fazla öğrenciye ulaşılmıştır. 2014-2015 yılında Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde öğrencilere yönelik daha çok sınav hakkında bilgi verme çalışmaları yapılırken, Artvin'de sınav kaygısı ve baş etme yolları hakkında bilgiler verildiği görülmektedir. 2015-2016 yılında ise Artvin, Rize, Trabzon ve Ordu illerinde öğrencilere daha çok sınavlar konusunda bilgilendirme yapılırken, Giresun'da daha çok üst öğretim programları hakkında bilgi verildiği görülmektedir. Her kategoride ulaşılan öğrenci, veli ve öğretmen sayısı farklı olsa da tüm konularla ilgili çalışmalar planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Ailelere ve öğretmenlere yapılan bilgilendirici çalışmalarda ise genellikle tüm yıllarda sınav hakkında bilgi verme konusunda daha çok veliye ve öğretmene ulaşılmıştır. Bu velilerin özellikle sınavla ilgili bilgilendirilmesi konusunun önem arz ettiğini göstermektedir. Yurdabakan (1999) yaptığı bir çalışmada grup rehberliği programının ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerine etkisini araştırmış ve bilişsel teknikleri, gevşeme egzersizleri, verimli ders çalışma yöntemleri ve sınav alma becerileri gibi teknikleri içeren grup rehberliği etkinlikleri, grup rehberliği etkinliklerine katılan öğrencilerin sınav kaygı düzeylerini azaltmada etkili olduğu

sonucuna ulaşmıştır. Bu anlamda sekizinci sınıf öğrencilerine yönelik yapılan sınavla ilgili bilgilendirici çalışmaların öğrenciler üzerindeki etkisinin önemli olduğu dikkate alınabilir.

Sınavlarla ilgili olarak yapılan bilgilendirici çalışmalardan biri de YGS ve LYS'ye yönelik olanlardır. Burada yapılan çalışmalar dört başlık altında toplanmış ve öğrenci, öğretmen ve velilere dönük olarak sürdürülmüştür. Yine bu konularla ilgili yapılan bilgilendirici çalışmalara katılan öğrenci, öğretmen ve velilerin sayısı konudan konuya ve ilden ile değişmektedir. Buna göre 2013-2014 yılında öğrenci, veli ve öğretmen bilgilendirme çalışmalarında ulaşılan kişi sayısının farklılaştığı, 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarında ise tüm illerde, sınav hakkında bilgilendirici çalışmalarda ulaşılan öğrenci, öğretmen ve aile sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Şahin (2006), ortaöğretim kurumlarında yapılan mesleki rehberlik çalışmalarının üniversitedeki alan seçimine etkisini incelemiş ve araştırma sonucunda, araştırmaya katılanların büyük bir kısmının bir yükseköğrenim kurumuna yerleştirilmeden önce rehberlik servisinden yeterince yararlanmadıklarını tespit etmiştir. İctüzer (2017) ise öğrencilerin en fazla üniversite tercihi ile ilgili yardım almak için rehberlik servisine gittiklerini, PDR servislerini yaşam planlamaları açısından önemli bulduklarını tespit etmiştir. Bu anlamda bu dönemde yapılan bilgilendirme ve yönlendirme amaçlı rehberlik faaliyetlerinin önemi ve katkısının büyük olduğu söylenebilir.

Danışmanlık tedbiri kararlarının bir kısmı da okullardaki rehber öğretmenler tarafından yürütülmektedir. 2013-2014 döneminde bu konuyla ilgili bir veri girişinin yapılmadığı, çalışmaların veri girişlerine 2014-2015 yılından itibaren başladığı görülmektedir. Buna göre 2014-2015 yılında danışmanlık ve eğitim tedbiri uygulamaları kapsamında en fazla görüşmenin yapıldığı il Trabzon iken, 2015-2016 yılında ise en fazla görüşmenin yapıldığı il Giresun'dur. Bu iki şehirdeki RAM'ların ön plana çıkmasında merkezlerin riskli davranışlar konusundaki hassasiyetleri, bu davranışların yaygınlığı ve velilerle yöneticilerden gelen talepler etkili olabilir.

Okullardaki PDR servisleri RAM'lardan ayrı olarak psiko-sosyal müdahale hizmetleri kapsamında çalışmalar yaparlar. Bu çalışmaların rapor haline gelmesi ve sisteme girilmesi 2014-2015 yılında başlamıştır. 2013-2014 yılında sadece Ordu RAM böyle bir bilgiyi raporunda sunmuştur. Burada yapılan çalışmalar okul kademe düzeylerine göre ayrılmakta ve öğrenci, veli, öğretmen ve velilere dönük olarak gerçekleştirilmektedir. Yapılan çalışmaların sayısı, türü ve ulaşılan kişi sayısı ilden ile ve yıldan yıla farklılaşmaktadır. Örneğin; 2013-2014 yılında Ordu'da temel önleme çalışmaları konusunda en fazla öğrenciye ulaşılırken, 2014-2015 yılında tüm illerde şiddeti önleme konusunda yapılan çalışmalarda en fazla ilkokul öğrencisine ulaşılmıştır. Artvin, Trabzon ve Ordu illerinde şiddeti önleme konusunda daha çok ortaokul öğrencilerine

bilgilendirmeler yapılmıştır. Rize ve Giresun illerinde ise bilgilendirmede daha çok madde bağımlılığı ön plana çıkmaktadır. Diğer yıllarda yapılan çalışmalarda da bu tür farklılıklara rastlanmaktadır. Bu tür farklılıkların ortaya çıkmasında kamuoyunda dikkat çeken sorunların varlığı etkili olabilmektedir. Şiddet ve bağımlılık ergenler için önemli risk davranışlarıdır. Uzbaş (2009) yaptığı bir çalışmada okul psikolojik danışmanlarının okulda saldırganlık ve şiddete yönelik görüşlerini değerlendirmiş ve psikolojik danışmanların okullarda şiddeti önleme konusunda yeterli görmediklerini belirlemiştir.

Okul rehberlik servisleri kendi planları ve yıl içerisindeki ihtiyaçları doğrultusunda kurs, seminer, panel gibi farklı türden etkinlikler düzenlemektedir. Yapılan etkinliklerin sayısı ilden ile ve yıllar arasında sayı ve tür olarak farklılık göstermektedir. Bu etkinlikler öğretmen, öğrenci, veli ve öğrenci ile ilgili olabilecek diğer kişilere dönüktür. Burada 2013-2014 yılında Rize RAM'ın herhangi bir faaliyet gerçekleştirmediği, Ordu ve Artvin'in sadece seminer türünde etkinlikler yaptığı, Trabzon ve Giresun'un ise çeşitli türde etkinlikler gerçekleştirdiği görülmektedir. 2014-2015 ve 2015-2016 yıllarında ise tüm illerde hem rehberlik hem de özel eğitim amaçlı yapılan faaliyetlerde, toplamda ulaşılan etkinlik ve kişi sayısı bakımından en fazla bölümü "seminer" çalışmaları oluşturmaktadır. Yine tüm illerde rehberlik ve özel eğitim amaçlı yapılan çalışmalarda etkinlik türü olarak en az "panel" e yer verilmiştir. Bu durumun nedenlerini belli ilke ya da standartlarla tartışma olanağımız bulunmamaktadır. Burada okulların yıl içerisindeki ihtiyaçları ve yıllık çalışma programlarındaki hedefler yapılan çalışmaların türünü belirlemede etkili olmuş olabilir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

1. İnceleme konusu yapılan illerde bulunan RAM'ların fiziki mekânları arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır ve hedeflenen uygulamaların yapılması bakımından bazı merkezlerin fiziki koşulları sayı ve nitelik bakımından uygunluk taşımamaktadır.
2. RAM raporlarında uygulamalar için gerekli olan araç gereçlerin yıllar itibarıyla farklılaştığı, bunların bazı RAM'lar tarafından ihtiyaç olarak belirlendiği gözlenmektedir.
3. RAM'lardaki ölçme aracı ihtiyacına vurgu yapılmakta ve bu durum personelin uzmanlık alanına göre farklılaşmaktadır.
4. RAM'larda yapılan etkinliklerin tür ve sayısı birbirinden farklıdır. Bu durum etkinliklerin belirlenmesi, planlanması ve uygulaması konusunda ortak bir uygulamanın bulunmadığını göstermektedir.
5. RAM'ların uygulamaları araştırma ve yayın konusunda da farklılaşmaktadır. Bazı illerdeki RAM'ların bu konuda hiç faaliyet yapmadıkları gözlenmektedir.
6. Öğrencileri tanılama ve yönlendirme amacına dönük olarak kullanılan ölçme araçlarının tür ve sayıları farklılaşmaktadır. Böyle bir tablo bireyi tanıma konusunda RAM'lar arasında ortak bir uygulamanın olmadığını göstermektedir.
7. RAM okul iş birliğinde belli aksamalar göze çarpmaktadır. Bazı okulların yılsonu raporlarını RAM'in değerlendirmelerine sunmamaları bunun önemli göstergelerinden biridir.
8. RAM'ların okul ziyaretleri konusundaki çalışmaları birbirinden farklılaşmakta, bazı RAM'lar bu faaliyetlere dâhil olmamaktadır.
9. RAM'a başvuru yapan kişilere bireysel ve grupta danışma yapma konusunda uygulama farklılıkları göze çarpmaktadır.
10. RAM'ların özel eğitim hizmetleri kapsamında sundukları faaliyetlerin tür ve sayıları birbirinden farklılaşmaktadır.
11. Okullarda sürdürülen PDR hizmetlerinin içerik, yöntem ve uygulamalar bakımından farklılaştığı gözlenmektedir.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. RAM'ların akredite olma sürecinin başlatılması önerilmektedir.
2. RAM'lardaki fiziki koşulların iyileştirilmesi, araç gereçlerin temin edilmesi ve ihtiyaç duyulan personelin istihdam edilmesi konusunda gerekli politikaların geliştirilmesi önerilmektedir.
3. RAM'ların çalışma çerçeve programlarının daha açık şekilde oluşturulması, denetlenebilir ve ölçülebilir hale dönüştürülmesi gerekmektedir.
4. RAM, okul iş birliğinin artırılması ve bu işbirliğine üniversitelerin de dâhil edilmesi önerilmektedir.
5. RAM personelinin ilgili görülen alanlarda hizmet içi eğitime alınması önerilmektedir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Farklı il ya da bölgeleri kapsayan daha geniş araştırmalara yer verilebilir.
2. Boylamsal nitelikte araştırmalar tasarlanabilir.
3. Nicel verilerin yanında nitel bilgilerin de ele alınacağı karmaşık desenlere uygun çalışmalar yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Akboy, R. ve İkiz, E. (2007). *Psikolojik danışma ve rehberlikte çağdaş bir yaklaşım*. Ankara: Nobel Yayın.
- Akman, Y. (2016). İlköğretim düzeyindeki öğrencilerin rehberlik gereksinimleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(3), 4-6.
- Altıntaş, E. (2014). Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci ve kişilik hizmetleri ve rehberlik. G.Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik içinde* (s.1-29). Ankara: Pegem Akademi.
- Alp, D. (1995). *Velilerin orta dereceli okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin beklentileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Aslan, A. M. (2017). *Okul psikolojik danışmanlarının ailelerle yürüttükleri konsültasyon çalışmaları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avcı, Y. (2006). Sınıf içi rehberlik etkinliklerinin öğrencilerin verimli ders çalışma alışkanlıkları üzerindeki etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Bacıoğlu, S. D., Kocabıyık, O. ve Malkoç, A. (2017). Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin okullardaki rehberlik servisini değerlendirmeleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 45-62.
- Bakırcıoğlu, R. (2005). *İlköğretim ortaöğretim ve yükseköğretimde rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, S. (1992). Meslek liselerinde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentiler. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 15-22.
- Bozgeyikli, H. (2005). *Mesleki grup rehberliğinin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin meslek kararı vermede kendilerini yetkin görme düzeylerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bozgeyikli, H. (2008). Mesleki grup rehberliğinin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin meslek kararı verme yetkinlik düzeylerine etkisi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 36-58.
- Camadan, F. ve Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 199-211.

- Çakmak, Z. (2017). *Rehberlik ve araştırma merkezi personelinin öğrenme güçlüğü olan bireylerin değerlendirilme süreçlerine ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Demir, M. ve Can, G. (2015). Sınıf rehber öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik anlayışları ile psikolojik danışma ve rehberliğe yönelik tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 40(179), 307-322.
- Doğan, S. (2000). Okul rehberliği ve danışmanlığı alanında çağdaş bir yaklaşım: Kapsamlı rehberlik program modeli. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(13), 56-64.
- Ercan, L. (2001). Ergenlik döneminde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 9(2), 47-58.
- Erkan, S. (2006). Rehberlik nedir?. Y. Kuzgun (Ed.), *İlköğretimde rehberlik* içinde (s.1-11). Ankara: Nobel yayıncılık.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. and Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education (8th ed.)*. New York: Mc Graw Hill.
- Gençdoğan, B. ve Onur, M. (2006). Öğretmenlerin rehberlik etkinliklerinin değerlendirilmesi (Erzurum ve Giresun il örneği). *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 47-54.
- Girgin, G. (2009). Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik. A. Kaya (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s. 1-33). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gizir, C. A. (2010). Üniversite psikolojik danışma ve rehberlik merkezleri'nin rol ve işlevleri: gelişmeler ve sınırlılıklar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 11-25.
- Gülbahçe, A. (2009). Farklı liselerde öğrenim gören öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 131-144.
- Gür, K. (2010). *Sınıf rehber öğretmenleri ve okul psikolojik danışmanlarının yönetmelikteki rehberlik hizmetleri ile ilgili görevleri kabul durumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güven, Y. ve Balat, G. U. (2006). Kaynaştırma uygulamalarına ilişkin rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının görüşleri. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 24, 95-108.
- Güvendi, M. (2000). İlköğretim okulları ikinci kademesinde yürütülmekte olan rehberlik etkinlikleri ve öğrenci beklentilerine ilişkin bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 51-60.

- Hamamcı, Z., Bacanlı, F. ve Doğan, H. (2013). İlköğretim ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin mesleki ve eğitsel kararlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 44(44), 284-299.
- Hatunoğlu, Y. ve Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 333-338.
- Herdem, F. S. ve Bozgeyikli, H. (2013). İlköğretime devam eden parçalanmış ve tam aile çocuklarının rehberlik ihtiyaçlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *OPUS Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 7-35.
- İçtüzzer, E. (2017). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kağan, M. (2010). Ankara ilindeki devlet ve özel ilköğretim okulları ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan rehber öğretmenlerin iş doyumlarının incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 39-55.
- Karagüven, M. H. ve Cengizhan, S. (2005). Öğretmenlere göre meslek lisesi öğrencilerinin rehberlik gereksinimleri. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22,171-184.
- Karataş, Z. ve Baltacı, H. Ş. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 427-460.
- Kaya, M. (2001). *Lise 1. sınıf öğrencilerine verimli ders çalışma alışkanlıkları kazandırmada grup rehberliğinin etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kaya, A. ve Çivitçi, A. (2014). Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının geliştirilmesi. G. Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik içinde* (s.255-285). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, A., Macit, Z. B. and Siyez, D. M. (2012). An analysis of cases admitted to an elementary school guidance and counseling service during a period of four years. *Ilkogretim Online*, 11(4), 1087-1100.
- Kepçeoğlu, M. (2010). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Kesici, Ş. (2007). Şube rehber öğretmenlerinin görüşlerine göre 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin rehberlik ve danışma ihtiyaçları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 365-383.
- Korkut, F. (2003). Okullarda önleyici rehberlik hizmetleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(20), 27-40.
- Korkut, F. (2004). *Okul temelli önleyici rehberlik*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Korkut, F. (2007). Psikolojik danışmanların mesleki rehberlik ve psikolojik danışmanlık ile ilgili düşünceleri ve uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 187-197.
- Kurt, B. (2003). *Ortaöğretim kurumlarında eğitsel rehberlik hizmetlerinin uygulama ve değerlendirme boyutları açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kutlu, M. (2002). Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklentileri. *Eğitim ve Bilim*, 27(123), 22-30.
- Kutlu, M. ve Güven, M. (2016). Özel ve resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin öğretmenlerinden bekledikleri ve gözledikleri rehberlik davranışları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(18), 15-24.
- Kuzgun, Y. (2006). *İlköğretimde rehberlik*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Kuzgun, Y. (2009). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Maraklı, Ö. (2016). *Rehberlik ve Araştırma Merkezinde çalışan özel eğitim öğretmenlerinin eğitsel değerlendirme ve yerleştirmeye bağlı olarak kullanılan modül programlarının uygulanması hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2009). *Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliği*. <https://meb.gov.tr> adresinden 12.03.2018 tarihinde erişilmiştir.
- Meşeci, F., Dinçer, D. ve Çırakoğlu, B. (2006). İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisine ve çalışanlarına yönelik algıları. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 175-186.
- Meşeci, F., Özcan, N. ve Bozdemir, P. (2007). Öğretmen ve müdürlerin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisine yönelik algıları. *Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 157-171.
- Modo, F., Sanni, K. and Mogbo, C. U. P. I. (2013). Guidance and counseling services in secondary school as coping strategy for improved academic performance of students in Akwa Ibom State, Nigeria. *Guidance and Counseling*, 3(4), 43-47.
- Morse, C. L. and Russel T. (1989). How elementary counselors see their role: An empirical study. *Elementary School Guidance and Counseling*, 23, 54-62.
- Korkut-Owen, F. and Owen, D. W. (2008). School counselor's role and functions: School administrators' and counselors' opinions. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 41(1), 207-221.
- Özabacı, N., Sakarya, N. ve Doğan, M. (2008). Okul yöneticilerinin okuldaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 8-22.

- Özak, H., Vural, M. ve Avcioglu, H. (2008). Rehberlik araştırma merkezi müdürlerinin gönderme tanılama yerleştirme izleme ve değerlendirmeye ilişkin görüş ve önerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1),189-206.
- Özbay, Y. (2014). Kişisel rehberlik. G. Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik içinde* (s.127- 158). Ankara: Pegem Akademi.
- Özkaya, G. M. (2012). *Orta öğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri (Diyarbakır örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Özyürek, R. ve Atıcı, M. K. (2016). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında kendilerine yardım eden kaynakların belirlenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(17), 33-42.
- Peker, A. ve Kaygusuz, C. (2009). Genel ve meslek liselerindeki öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden beklenti düzeylerinin incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 96-110.
- Perkins, G. W. (2013). *School counselors' and teachers' perceptions of elementary school counselor roles related to personal/social, academic, and career counseling*. Retrieved February 12, 2018 from <http://www.counseling.org/library>.
- Polat, C. (2007). *İlköğretim okulları sekizinci sınıf öğrencilerinin okul psikolojik danışma ve rehberlik servisinden yararlanma düzeylerinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Poyraz, C. (2007). *Orta dereceli okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Savaş, A. C. ve Hamamcı, Z. (2010). Okullarda rehberlik hizmetlerinin internet üzerinden yürütülmesine ilişkin veli, öğrenci ve psikolojik danışmanların görüşlerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27), 147-158.
- Scheel, M. and Gonzalez, J. (2007). An investigation of a model of academic motivation for school counseling. *Professional School Counseling*, 11(1), 49-56.
- Sılacı, Z. (2010). *Hizmet alanlar açısından, sosyal bir statü olarak eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma: Bursa örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Sidal, T. (2009). *İlköğretimde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin uyum sağlamaya etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Soykatırcı, M. (2004). *Ergenlik dönemindeki öğrencilerin okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine bakış açıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- Stower, C. J. (2003). *Post-secondary perceptions of the secondary school counselor and their functions at the high school level* (Unpublished doctoral dissertation). Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia.
- Şahin, C. (2006). Kırşehir rehberlik ve araştırma merkezi özel eğitim bölümünde incelenen öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre nitelikleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 175-189.
- Şahin, E. (2006). *Ortaöğretim rehberlik çalışmalarının üniversitedeki alan seçimine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Şeyhoğlu, R. (2016). *İlköğretim ve ortaöğretim okullarında yürütülen konsültasyon uygulamalarının belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Tan, H. ve Baloğlu, M. (2013). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Tatlıoğlu, K. (1999). *Rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisinden beklentiler üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Terzi, Ş. (2009). Okul psikolojik danışma ve rehberlik programlarının geliştirilmesi. A. Kaya (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s. 335-367). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Topal, H. (2010). *Rehberlik ve araştırma merkezlerinde (RAM) görev yapan rehber öğretmenlerin rehberlik ve araştırma merkezi (RAM) müdürlerinin yöneticilik becerilerine ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Tuzcuoğlu, N. (1995). *İlkokullarda rehberlik servislerinden beklentiler ve rehberlik servisinin öğrenciler üzerindeki etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türküm, S. (2014). Rehberlikte örgüt ve personel. G. Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik* içinde (s.287-316). Ankara: Pegem Akademi.
- Uzbaş, A. (2009). Okul psikolojik danışmanlarının okulda saldırganlık ve şiddete yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 90-110.
- Volkan, V. D. (2012). *Divanda kılıç döğüşü*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yağcı, N. (2007). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan rehber öğretmenlerin ortaöğretim öğrencilerinin yönlendirilmesi üzerindeki etkisi (Kayseri İli Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- Yavuzer, Y. ve Salı, G. (2015). *Psikolojik danışma ve rehberlikte program geliştirme*. C. Şahin (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik içinde* (s.267-296). Ankara: Pegem Akademi.
- Yazıcı, H. (2014). Eğitsel ve mesleki rehberlik. G. Can (Ed.), *Psikolojik danışma ve rehberlik içinde* (s.81-125). Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilyaprak, B. (2009). The development of the field of psychological counseling and guidance in Turkey: Recent advances and future prospects. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(1), 193-213.
- Yeşilyaprak, B. (2015). *21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurdabakan, İ. (1999). *Grup rehberliği programının ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Yurtsever, Ş. (2013). *Eğitsel tanılama ve değerlendirme sürecinde görev alan rehberlik ve araştırma merkezi personelinin karşılaştığı sorunların belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yüksel-Şahin, F. (2009). İlköğretimde psikolojik danışma ve rehberlik (pdr) hizmetleri. *Education Sciences*, 4(2), 372-394.

8. EKLER

Ek 1. Araştırma İzin Belgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 10096465-605.01-E.2118579
Konu : Araştırma İzni (Tuğba ÜÇÜNCÜOĞLU)

20.02.2017

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İlgi : a) Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin 07/02/2017 tarihli ve 25919855/044 sayılı yazısı.
b) Millî Eğitim Bakanlığının 07/03/2012 tarihli ve B.08..0. YET.0020.00.0/3616 2012/13 sayılı genelgesi.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencilerinden Tuğba ÜÇÜNCÜOĞLU'nun "Eğitsel Mesleki ve Kişisel Rehberlik Alanlarında Son Üç Yılda Yapılan Faaliyetlerini Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Modeli İçinde İncelenmesi:RAM Kaynaklarına Dayalı Bir Çalışma" konulu tez çalışması ile ilgili olarak araştırma izin talebi Genel Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Söz konusu çalışmanın Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu iline ait Ram'larda uygulanması, araştırmacıyla sadece "son üç yıla ait yılsonu çalışma raporları"nın paylaşılması ve araştırma raporunun basılı ve dijital olarak Genel Müdürlüğümüzle paylaşılması kaydı ile uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Celil GÜNGÖR
Bakan a.
Genel Müdür

Ek:
Karar (1 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Bilgi:
Artvin, Rize, Trabzon, Giresun,
Ordu İl MEM (RAM)

MEB Beşevler Kampüsü A Blok
Beşevler/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: btaskirec@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: B.TAŞKİREÇ
Tel: (0 312) 413 25 34
Faks: (0 312) 213 13 56

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

04.11.1990 yılında Trabzon' da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Arsin Atatürk İlköğretim Okulu'nda, liseyi Sürmene Hasan Sadri Yetmişbir Anadolu Lisesi'nde tamamladı. Lisans eğitimini 2008-2012 yılları arasında KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Programı'nda tamamladı. 2012 yılında Trabzon İsmetpaşa İlkokulu'na rehber öğretmen olarak atandı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Tuğba ATEŞ, İsmetpaşa İlkokulu, Ortahisar/Trabzon

E-Posta : ucuncuoglutugba@gmail.com

Tel : (0538) 545 03 33